Jules Verne

Uimitoarele peripeţii ale jupînului Antifer

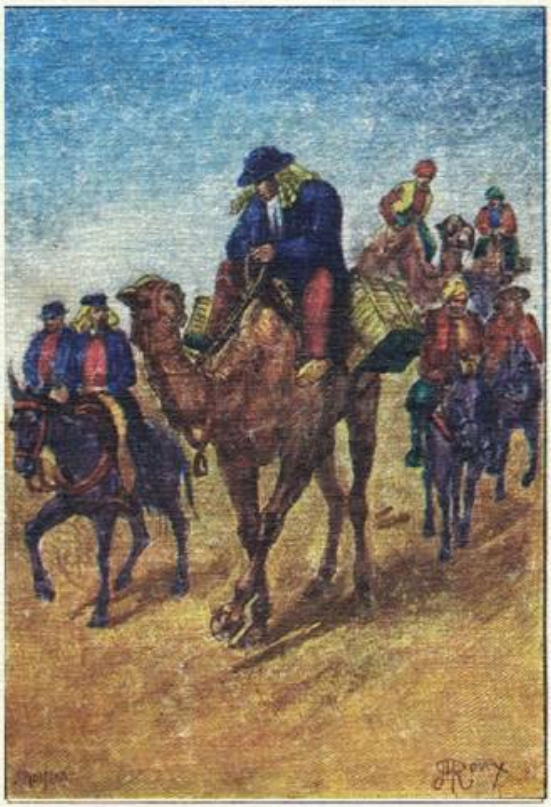

EDITURA ION CREANGĂ

Proiectul RJ - Jules Verne 2010

Jules Verne

Uimitoarele peripeții ale jupânului Antifer

Mirifiques aventures de Maître Antifer

Traducere: Clinca Felicia

Editura Ion Creanga, 1979

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I
În care o corabie necunoscută, cu un căpitan necunoscut, plutește pe o mare necunoscută, în căutarea unei insule necunoscute

În acea dimineață de 9 Septembrie 1831, căpitanul ieși din cabină la orele 6 și se urcă pe dunetă.

Soarele se ivea la răsărit – mai bine zis refracția razelor sale se înălța deasupra păturilor joase ale atmosferei, fiindcă discul său mai întârzia sub orizont.

O prelungă dâră de aburi luminoși mângâia suprafața mării, larg vălurită de vântul de dimineață cu un plescăit abia auzit.

După o noapte liniștită, se părea că ziua va fi frumoasă, una din acele zile de septembrie de care se bucură uneori, către sfârșitul sezonului cald, zona temperată.

Căpitanul își potrivi luneta la ochiul drept și, făcând o jumătate de întoarcere, plimbă obiectivul pe circumferința de-a lungul căreia marea se contopea cu cerul.

Lăsând apoi luneta jos, se apropie de omul de la cârmă, un bătrân cu barba zbârlită, a cărui privire ageră răzbătea de sub pleoapele care tot clipeau.

— Când ai intrat în cart? îl întrebă.

— La ora patru, căpitane.

Cei doi bărbați vorbeau o limbă destul de aspră pe care niciun european, englez, francez, german sau de alt neam, nu ar fi recunoscut-o, afară doar dacă ar fi trecut vreodată prin agențiile comerciale din Levant. Trebuie că era un fel de dialect turc amestecat cu siriana.

— Nimic nou?

— Nimic, căpitane.

— Și nicio corabie în zare, de astăzi dimineață?...

— Una singură... o corabie mare cu trei catarge, care ne venea din coastă, împotriva vântului. Am făcut un sfert de întoarcere pe dunga vântului, ca să trec cât mai departe posibil.

— Bine ai făcut. Și acum?...

Căpitanul cercetă cu o deosebită atenţie orizontul de jur împrejur. Apoi:

— Pregătiţi-vă să viraţi! strigă el cu un glas puternic.

Oamenii de cart se ridicară. Cârma fu pusă sub vânt, frânghiile pânzei din faţă lăsate să alunece în jos, întinzând în acelaşi timp brigantina. Vasul se întoarse şi-şi luă drumul către nord-vest, cu murele la babord. Era un bric-goeletă de patru sute de tone, un vas de comerţ din care, cu câteva modificări, s-ar fi putut face un iaht de plăcere. Căpitanul avea în subordine un maistru şi cincisprezece oameni – echipaj suficient pentru manevre, alcătuit din marinari voinici al căror costum – bluza marinărească şi bereta, pantaloni largi şi cizme gudronate – îl amintea pe acela al marinarilor din Europa orientală.

Pe tabloul de la pupa acestui bric-goeletă sau pe bastingajele exterioare de la prova, niciun nume. Niciun pavilion. De altfel, pentru a nu fi silită să trimită sau să primească vreun salut, la oricât de mare depărtare omul de cart ar fi semnalat vreun vas, goeleta îşi schimba ruta.

Să fi fost un vas-pirat – se mai întâlneau pe atunci, prin acele locuri– căruia îi era teamă să nu fie urmărit?... Nu. În zadar s-ar fi căutat arme la bordul său, şi cu un echipaj atât de puţin numeros nu s-ar aventura o corabie să înfrunte riscurile unei asemenea meserii.

Să fi fost un vas de contrabandă, încălcând legea de-a lungul unui litoral sau de la o insulă la alta?

Nicidecum, şi dacă cei mai pricepuţi vameşi ar fi cercetat cala, ar fi răscolit încărcătura, ar fi sondat baloturile, ar fi percheziţionat lăzile, nu ar fi descoperit nicio marfă suspectă. La drept vorbind, vasul nici nu avea vreo încărcătură. Provizii pentru mai mulţi ani, butoaie cu vin şi rachiu în fundul calei; în spate, sub dunetă, trei butoaie cu doage de stejar, cu cercuri solide de fier... Evident, rămânea destul loc pentru lest – un lest trainic, de fontă, care permitea acestei corăbii să aibă o bogată velatură.

Poate că i-ar fi putut trece cuiva prin gând că aceste trei butoaie sunt pline cu praf de puşcă sau cu te miri ce altă substanţă explozibilă?... Sigur că nu, fiindcă nimeni nu lua nicio

măsură de prevedere când intra în cămara în care erau depozitate.

De altfel, niciunul dintre marinari nu ar fi putut da vreo lămurire în privința asta – nici asupra goeletei, nici, asupra motivelor care o făceau să-și schimbe direcția de îndată ce se zărea vreo corabie, nici asupra acelui du-te-vino care-i caracteriza plutirea de cincisprezece luni încoace, nici măcar în preajma căror locuri se afla la această dată, plutind când cu toate pânzele sus, când micșorând viteza, fie străbătând o mare interioară, fie pe valurile unui ocean fără margini. De câteva ori, în timpul acestei inexplicabile călătorii, se zărise uscatul, dar căpitanul se îndepărtase de el cât putuse de repede. Fuseseră semnalate câteva insule, dar tot el, cu o scurtă învârtitură de cârmă, le ocolise. Dacă cineva ar fi cercetat jurnalul de bord, ar fi observat ciudate schimbări de direcție, nejustificate nici de schimbările vântului, nici de aspectul cerului. Era o taină între acest căpitan – un bărbat de patruzeci și șase de ani, cu părul zburlit – și un personaj impozant care tocmai apărea în această clipă în deschizătura capotului.

— Nimic?... întrebă el.

— Nimic, excelență, fu răspunsul. O ridicare din umeri, însemnând oarecare dezamăgire, puse capăt acestei discuții în care încăpuseră doar trei cuvinte. Apoi, personajul pe care căpitanul îl onorase cu acest titlu coborî din nou scara capotului și se întoarse în cabina sa. Acolo, întins pe divan, păru că se lasă în voia unui fel de toropeală. Cu toate că stătea nemișcat, ca și când somnul pusese stăpânire pe el, totuși nu dormea. Se vedea bine că este obsedat de o idee fixă.

Să tot fi avut cincizeci de ani. Statura înaltă, capul puternic, părul bogat și cărunt, barba mare, răsfirată pe piept, ochii negri însuflețiți de o privire ageră, întreaga sa înfățișare mândră, dar vădit întristată, mai curând descurajată, ținuta sa demnă îl arătau ca pe un bărbat de origine nobilă. Costumul său, cu neputință de recunoscut. Un burnuz larg, de culoare închisă, cu găetane la mâneci, cu ciucuri de paiete multicolore, îl îmbrăca de la umeri până la glezne, iar pe cap purta o bonetă verzuie cu ciucure negru.

Două ore mai târziu, un băieţandru îi servi prânzul pe o masă de ruliu, fixată de duşumeaua cabinei acoperită de un covor gros şi mătăsos, smălţat cu flori. În afară de cafeaua fierbinte şi aromată din două ceşcuţe de argint fin cizelat, de celelalte mâncăruri meşteşugit pregătite, din care se compunea masa, de-abia se atinse. Apoi îi fu aşezat în faţă vasul unei narghilele în jurul căreia pluteau aburi înmiresmaţi şi, cu muştiucul de chihlimbar între buzele care descopereau o dantură strălucitor de albă, înconjurat de fumul parfumat al lataki-ului[1], îşi reluă visarea.

Se scurse astfel o parte din zi, în timp ce goeleta, uşor legănată de unduirile hulei, îşi urma nehotărâtul său drum pe întinsul acestei mări.

Către ora patru excelenţa-sa se sculă, făcu câţiva paşi, se opri în faţa hublourilor întredeschise în bătaia brizei, îşi plimbă privirea către orizont şi se opri apoi în faţa unui fel de trapă ascunsă de un colţ al covorului. Această trapă, care se deschidea dacă apăsai cu piciorul pe unul din colţurile sale, dădea la iveală intrarea în cămara cu provizii care se afla sub duşumeaua cabinei.

Acolo, unul lângă altul, erau rânduite cele trei butoaie ferecate de care s-a pomenit. Personajul nostru, aplecat asupra trapei, rămase câteva minute în această atitudine, ca şi când vederea acestor butoaie l-ar fi hipnotizat.

Şi, ridicându-se, şopti:

— Nu... nicio şovăială! Dacă nu găsesc o insulă necunoscută pe care să le pot ascunde în taină, le arunc mai bine în mare!

Închise din nou trapa peste care trase din nou colţul covorului şi, îndreptându-se către scara capotului, se urcă pe dunetă.

Erau orele cinci după-amiază. În atmosferă, nicio schimbare. Un cer împestriţat cu norişori albi şi cenuşii. Abia înclinat sub o briză uşoară, cu murele la babord, vasul lăsa în urma lui o dantelă subţire de spumă care se destrăma în freamătul valurilor.

Excelenţa-sa parcurse încet cu privirea orizontul tras parcă cu compasul pe un fond de azur foarte limpede. De acolo, de unde

era, un uscat de înălțime mijlocie s-ar fi putut zări de la o distanță de patrusprezece sau cincisprezece mile. Dar linia cerului și a apei nu era întreruptă de niciun relief.

Atunci, apropiindu-se, căpitanul fu întâmpinat cu aceeași neocolită întrebare:

— Nimic?...

Ceea ce aduse același neschimbat răspuns:

— Nimic, excelență.

Timp de câteva minute personajul rămase tăcut. Se duse apoi să se așeze pe una din băncile de la pupa, în timp ce căpitanul înfrunta bătaia vântului mânuindu-și luneta cu o mână înfrigurată.

— Căpitane!... spuse el în curând, după ce privirea sa mai cercetă o ultimă dată spațiul.

— Ce dorește excelența-voastră?

— Să știu exact unde suntem.

Căpitanul luă o hartă marină și o întinse pe platbord.

— Aici, răspunse el, arătând cu creionul locul unde se întretăiau un meridian și o paralelă.

— La ce distanță de această insulă... la răsărit?...

— La douăzeci și două de mile.

— Și de uscatul ăsta?

— În jur de douăzeci și șase...

— Nimeni de pe corabie nu știe prin ce locuri navigăm acum?

— Nimeni, doar dumneavoastră și cu mine, excelență.

— Nici măcar marea pe care o străbatem?

— Cutreierăm de atâta timp prin fel de fel de locuri, încât nici cel mai bun marinar nu ar fi în stare să o spună.

— Ah, de ce nu am eu norocul să dau peste o insulă necunoscută încă navigatorilor și dacă nu o insulă, măcar o insuliță, măcar o stâncă pe care numai eu să o știu? Aș fi îngropat acolo aceste comori și câteva zile de drum mi-ar fi fost de ajuns, când ar fi sosit timpul să le iau înapoi... dacă acest timp va mai veni vreodată!

Acestea fiind zise, personajul căzu din nou într-o tăcere adâncă și se duse să se aplece peste bastingaje. După ce observă adâncurile lichide, transparente, pe care privirea putea să le

cerceteze până la o adâncime de mai mult de optzeci de picioare, se întoarse parcă scos din fire.

— Ei bine... exclamă el, iată prăpastia căreia îi voi încredința bogățiile mele!

— Nu vi le va mai restitui niciodată, excelență!

— Eh, mai bine să piară decât să cadă în mâini dușmane sau nevrednice!

— Cum veți binevoi.

— Dacă până deseară nu descoperim prin aceste locuri nicio insuliță, cele trei butoaie vor fi aruncate în mare!

— La ordinele dumneavoastră! răspunse căpitanul care dădu ordin să se vireze împotriva vântului.

Personajul se întoarse la pupa și, rezemându-și coatele de platbord, căzu din nou în acea visătoare somnolență care îi era obișnuită.

Soarele cobora repede. La acea dată de 9 septembrie, precedând cu cincisprezece zile echinocțiul, discul lui avea să dispară la câteva grade vest, adică în dreptul unui punct care tocmai atrăsese atenția căpitanului. Să fi existat în acea direcție vreun promontoriu înalt, legat de țărmul vreunui continent sau al vreunei insule? Greu de presupus, fiindcă harta nu indica niciun uscat pe o rază de cincisprezece-douăzeci de mile prin aceste locuri des străbătute de vase de comerț și, ca atare, foarte cunoscute de navigatori. Să fie oare o stâncă izolată, un colț de stâncă care se înălța cu câțiva stânjeni deasupra valurilor și care ar fi oferit locul potrivit, în zadar căutat până atunci de excelența-sa ca să-și îngroape comorile?... Nu se vedea nimic asemănător pe hărțile hidrografice, foarte precise, ale acestei porțiuni de mare. O insuliță, cu nelipsitele stânci care o înconjoară, cu mișcătorul ei brâu de stropi și talazuri, nu ar fi putut scăpa cercetării marinarilor. Hărțile ar fi arătat precis cum este situată. Or, după harta sa, căpitanul putea să afirme că nu se afla nici măcar un stei pe această întindere, al cărei vast perimetru îl îmbrățișa privirea sa.

„Mi s-a părut!" se gândi el ațintindu-și din nou luneta spre locul bănuit, după ce și-o mai regla o dată.

În adevăr, în obiectivul lunetei nu se contura nimic, nici

măcar o linie, oricât de slabă ar fi fost.

În clipa aceea, la orele șase și câteva minute, discul soarelui începu să muște din orizont, sfârâind, dacă ar fi să credem spusele de demult ale ibericilor, atunci când se întâlni cu marea.

La apusul precum și la răsăritul lui, refracția mai păstra imaginea soarelui pe cer, deși el se afla sub orizont.

Materia luminoasă, proiectată oblic pe suprafața valurilor, se întindea ca un diametru lung de la apus la răsărit. Ultimele licăriri, asemănătoare unor dungi de foc, tremurau ușor în adierea abia simțită a brizei.

Această strălucire se stinse brusc când marginea superioară a discului, atingând dunga. Apei, își aruncă raza verde. Coca bricului-goeletă se întunecă, în timp ce pânzele de sus se împurpurau de ultimele raze.

În clipa în care perdelele apusului erau tocmai să cadă, din mizenă se făcu auzit un glas:

— Ohe!

— Ce s-a întâmplat? întrebă căpitanul.

— Uscat la tribord!

Uscat, și chiar în direcția în care i se păruse căpitanului că zărește, câteva minute mai înainte, vagi contururi?... Nu se înșelase, deci.

La strigătul marinarului de pe catarg, oamenii de cart se repeziseră pe punte și priveau spre apus. Căpitanul, cu luneta în bandulieră, apucă sarturile catargului mare, se căță sprinten pe treptele de frânghie, încălecă pe verga de care se lega săgeata velei mici și cu lentila lunetei la ochi cercetă orizontul în partea care-i fusese indicată.

Marinarul nu greșise. La o distanță de șase până la șapte mile, apărea la suprafață un fel de insuliță, al cărei profil se contura în negru pe culorile tari ale cerului. S-ar fi zis că este o stâncă de înălțime mijlocie, înconjurată de un nor de vapori sulfuroși. Cincizeci de ani mai târziu, un marinar ar fi afirmat că nu era decât fumul unui steamer mare care străbătea largul. Dar în 1831 nimănui nu-i trecea prin gând că într-o zi oceanele vor fi străbătute de aceste uriașe mașini plutitoare.

De altfel, căpitanul nu avu decât timpul să vadă, nicidecum

să reflecteze. Insuliţa semnalată se şterse aproape imediat în umbrele înserării. Dar nu mai avea nicio importanţă. El o văzuse, şi o văzuse bine. În privinţa asta nu mai putea fi nicio îndoială.

Căpitanul coborî din nou pe dunetă, şi personajul pe care acest incident îl trezise din somnolenţă îi făcu semn să se apropie. Şi mereu aceeaşi întrebare:

— Ei bine?

— Da, excelenţă.

— Uscat în zare?...

— O insuliţă, cel puţin.

— La ce distanţă?

— La aproximativ şase mile către apus.

— Şi harta nu arată nimic în această direcţie?

— Nimic.

— Eşti sigur de calculul tău?

— Sigur.

— Ar fi vorba deci de o insuliţă necunoscută?

— Aşa cred.

— S-ar putea oare?...

— Da, excelenţă, dacă această insuliţă s-a format mai de curând.

— De curând?

— Aşa îmi vine să cred, fiindcă mi s-a părut învăluită în vapori vulcanici. Prin aceste locuri forţele plutonice se fac destul de des simţite şi se manifestă prin mişcări ale scoarţei submarine.

— Măcar de ar fi aşa cum spui tu, căpitane! Nici nu mi-aş dori altceva mai bun, decât unul din aceste blocuri ieşite deodată din mare. Nu ar fi al nimănui.

— Sau, în orice caz, ar aparţine primului ocupant, excelenţă.

— Atunci, eu aş fi acela.

— Da... dumneavoastră.

— Îndreaptă-te direct către uscat.

— Direct... dar cu prudenţă! răspunse căpitanul. Goeleta noastră ar putea să se zdrobească de stâncile care înaintează, poate, până în larg. Eu zic să aşteptăm lumina zilei pentru a

recunoaște locurile și a ne apropia de insuliță.

— Să așteptăm... îndreptându-ne către ea...

— La ordinele dumneavoastră!

Asta însemna să procedeze ca un marinar încercat. O corabie nu poate porni la întâmplare peste adâncuri necunoscute. La apropierea de un uscat pe care nu-l cunoaște, nu trebuie să meargă decât cu ajutorul sondei și să se teamă de noapte.

Personajul se întoarse deci în cabina sa și chiar dacă somnul ar fi izbutit să-i închidă pleoapele, musul nu ar fi avut nevoie să-l trezească în revărsatul zorilor; avea să fie pe dunetă înainte de răsăritul soarelui.

În ceea ce îl privește pe căpitan, el nici nu vru să părăsească puntea, nici să lase șefului de echipaj grija de a veghea până dimineața. Încet, noaptea coborî. Puțin câte puțin, orizontul pălea, în timp ce, treptat, perimetrul său se îngusta. La zenit, ultimii norișori, plini încă de o lumină difuză, nu întârziară să se stingă. De o oră, briza abia mai adia. Nu rămăseseră decât pânzele necesare pentru a păstra manevra cârmei și a menține goeleta pe direcție.

În acest timp, pe cer se aprinseseră primele stele. La nord, Steaua Polară, ca un ochi nemișcat și fără vreo strălucire deosebită, în timp ce Arcturus strălucea cu putere în continuarea curbei făcută de Ursa Mare. Opusă Stelei Polare, Casiopeia își înscria scânteietorul său dublu V. Dedesubt, Capella apărea exact în locul în care răsărise în ajun, în care va răsăriri a doua zi, cu cele patru minute în avans cu care își începe ziua ei siderală. La suprafața mării adormite se așternuse acea ciudată torpoare care însoțește căderea nopții.

La prova, sprijinit în coate, căpitanul stătea tot atât de neclintit ca și cabestanul de care se rezema. Cu capul nemișcat, el nu se gândea decât la acel punct zărit în apusul nedeslușit. Acum îl încercau îndoielile, îndoieli din acelea pe care întunericul le face și mai sâcâitoare. Nu se lăsase oare amăgit de o părere? Era oare adevărat că o nouă insuliță apăruse în acel loc? Da... fără doar și poate. Cunoștea aceste locuri, le străbătuse doar de sute de ori... Calculul îi indicase, cu o aproximație de o milă, poziția ei, iar de uscatul cel mai apropiat îl despărțeau opt

sau zece leghe... Dar dacă nu se înşelase, dacă în acel loc apăruse din măruntaiele mării o insulă, nu s-ar putea ca ea să fie şi ocupată? Adică, niciun navigator să nu-şi fi înfipt aici pavilionul? Englezii, aceşti cunoscuţi strângători de zdrenţe ai oceanului, repede ar fi pus mâna pe o asemenea insuliţă de pe căile maritime şi ar fi aruncat-o în traista lor!... Nu se va zări oare un foc care să arate luare în stăpânire?... Era foarte posibil ca apariţia acestui conglomerat stâncos să fi avut loc acum câteva săptămâni sau câteva luni, şi atunci cum a scăpat el de privirile marinarilor, de sextantul hidrografilor?

Toate aceste frământări şi nelinişti erau pricina tulburării căpitanului şi a nerăbdării sale în aşteptarea dimineţii. De altfel, nimic nu mai arăta direcţia insuliţei – nici măcar o urmă a acelor aburi în care ea păruse învăluită şi care ar fi putut să coloreze întunericul cu o nuanţă ca de funingine. Peste tot, văzduh şi apă, contopite în aceeaşi beznă.

Orele se scurgeau. Constelaţiile circumpolare descriseseră un sfert de cerc în jurul axei firmamentului. Către orele patru, către est-nord-est albi prima geană de lumină. Această lumină îngădui să se zărească şi câţiva norişori agitaţi la zenit. Mai lipseau numai câteva grade pentru ca soarele să atingă orizontul. Dar pentru ca un marinar să regăsească insuliţa – dacă ea exista într-adevăr – nu avea nevoie de atât de multă lumină.

În acest moment, înaltul personaj apăru din deschizătura capotului şi se duse să ia loc pe dunetă, unde se afla şi căpitanul.

— Ei?... Această insuliţă?... întrebă el.

— Iat-o, excelenţă, răspunse căpitanul arătându-i o îngrămădire de stânci la mai puţin de două mile.

— Să acostăm...

— La ordinele dumneavoastră.

Capitolul II
În care sunt date câteva explicații necesare

Să binevoiască cititorul să nu se mire peste măsură dacă la începutul acestui capitol intră în scenă Mehmet-Ali. Oricare ar fi fost faima ilustrului pașă în istoria Levantului, el nu va apare în această povestire decât în treacăt, și numai ca urmare a relațiilor, neplăcute de altfel, pe care înaltul personaj îmbarcat pe goeletă le avusese cu acest întemeietor al Egiptului modern.

La acea epocă Mehmet-Ali nu începuse încă să cucerească – datorită armatei fiului său Ibrahim – Siria și Palestina, care aparțineau lui Mahmud, suveranul celor două Turcii, din Asia și din Europa. Dimpotrivă, sultanul și pașa erau buni prieteni, unul dându-i celuilalt cuvenitul ajutor pentru a cotropi Moreea și a spulbera năzuințele de independență ale micului regat al Greciei.

Timp de câțiva ani, Mehmet-Ali și Ibrahim stătură liniștiți în pașalâcul lor. Dar fără îndoială că această stare de vasalitate, care-i făcea doar simpli supuși ai Porții, le nemulțumea ambiția și nu așteptau decât prilejul – ba chiar îl căutau – pentru a rupe aceste legături atât de trainic țesute de-a lungul secolelor.

În Egipt trăia pe atunci un personaj a cărui avere, adunată de-a lungul a nenumărate generații, se număra printre cele mai mari din țară. Locuia la Cairo. Se numea Kamylk-Pașa și lui i se adresa căpitanul goeletei cu titlul de excelență.

Era un om instruit, înclinat îndeosebi spre științele matematice și către aplicațiile practice sau abstracte ale acesteia. Înainte de toate însă, era oriental până în adâncul sufletului, cu inimă de otoman, deși egiptean din naștere. Astfel că, înțelegând că încercările Europei occidentale de a supune popoarele din Levant vor întâmpina o mai mare rezistență la sultanul Mahmud decât la Mehmet-Ali, se aruncă cu trup și suflet în luptă. Născut în 1780, dintr-un neam de soldați, nu avea nici douăzeci de ani când s-a înrolat în armata lui Djezzar, unde prin curajul său își cuceri destul de repede titlul și gradul de

pașă. În 1799, își riscă de sute de ori viața luptând împotriva francezilor conduși de Bonaparte ajutat de Kleber, Lannes, Bon și Murat. După bătălia de la El-Arish, făcut prizonier odată cu turcii, ar fi putut să-și recapete libertatea dacă ar fi vrut să semneze angajamentul de a nu mai lupta împotriva soldaților Franței. Dar, hotărât să lupte până la capăt, mizând pe o necrezută întoarcere a norocului, încăpățânat în tot ce făcea ca și în ideile sale, refuză să-și dea cuvântul. Izbuti să scape și, mai înverșunat ca oricând, fu întâlnit în diverse ciocniri care au pecetluit conflictul dintre cele două puteri.

După căderea Jaffei, la 6 martie, el a fost printre luptătorii care s-au predat cu condiția de a li se dărui viața. Când prizonierii, în număr de 4.000, în cea mai mare parte albanezi sau arnăuți, fură aduși în fața lui Bonaparte, acesta fu destul de nemulțumit de atare captură, gândindu-se că acești soldați de temut s-ar putea duce să întărească garnizoana pașei de la Saint-Jean d'Acre. Așa că, vrând să arate cât de neînduplecați sunt ei, cuceritorii francezi, dădu ordin să fie împușcați cu toții.

De data asta nu li se mai oferea – așa cum se întâmplase cu prizonierii de la El-Arish – să li se redea libertatea cu condiția de a nu mai lupta. Nu! Erau osândiți la moarte. Au căzut, așadar, pe prundiș, iar acei pe care gloanțele nu-i atinseseră, crezând că vor fi cruțați, își găsiră moartea pe măsură ce înaintau către mal.

Dar nu în acest loc și în acest chip i-a fost dat lui Kamylk-Pașa să piară. S-au găsit oameni, francezi – e bine să o amintim, spre cinstea lor – pe care acest măcel, impus poate de necesitățile războiului, i-a îngrozit. Acești oameni de treabă izbutiră să salveze câțiva prizonieri. Unul din ei, un matelot din marina comercială, dând în timpul nopții târcoale stâncilor, unde s-ar fi putut adăposti câțiva nenorociți, l-a ridicat pe Kamylk-Pașa, grav rănit de un glonte. L-a transportat într-un loc sigur, l-a îngrijit, l-a vindecat. Putea acesta să uite vreodată un asemenea serviciu? Nu... Cum l-a răsplătit și în ce împrejurări a făcut-o?... Iată obiectul acestei ciudate și adevărate povestiri.

Pe scurt, după trei luni, Kamylk-Pașa era pe picioare. Campania lui Bonaparte dăduse greș în fața cetății Saint-Jean d'Acre. Sub comanda lui Abdallah, pașa Damascului, armata

turcă trecuse, la 4 aprilie, Iordanul, iar pe de altă parte, escadra engleză de la Sydney-Smith patrula prin apropierea Siriei. Așa că, cu toate că Bonaparte expediase divizia Kleber cu Junot, cu toate că se deplasase în persoană la locul bătăliei, cu toate că îi zdrobise pe turci în bătălia de la muntele Tabor, când se repezi să amenințe din nou Saint-Jean d'Acre era prea târziu. Sosise acolo o întărire de douăsprezece mii de oameni, ciuma își făcuse apariția și, la 20 mai, Bonaparte se hotărî să ridice asediul.

Kamylk-Pașa crezu atunci că se poate aventura să se întoarcă în Siria. Să revină în Egipt, țară atât de mult frământată în acea epocă, ar fi fost cea mai mare nesocotință. Era mai potrivit să aștepte. Și Kamylk-Pașa aștepta cinci ani. Datorită averii sale, a putut să ducă o viață îmbelșugată în diferitele provincii, la adăpost de lăcomia egipteană. Anii aceștia s-au făcut remarcați prin intrarea în scenă a fiului unui simplu agă, de a cărui vitejie în bătălia de la Abukir, în 1799, se dusese vestea. Mehmet-Ali începuse să se bucure de o atât de mare influență, încât izbuti să-i facă pe mameluci să se revolte împotriva guvernatorului Khosrew-Pașa, să-i atâțe împotriva șefului lor, să-l detroneze pe Kurșid, succesorul lui Khosrew, și în cele din urmă să se proclame el – în 1806, cu consimțământul înaltei Porți – vicerege.

Djezzar, protectorul lui Kamylk-Pașa, murise cu doi ani mai înainte. Văzându-se prea singur în această țară, acesta se gândi că nu-l mai pândește nicio primejdie dacă s-ar întoarce la Cairo.

Avea atunci 27 ani și alte noi moșteniri făcuseră din el unul din personajele cele mai bogate din Egipt. Nesimțind nicio înclinație pentru căsătorie, fiind o fire puțin comunicativă, iubind viața retrasă, păstrase însă un interes deosebit pentru meșteșugul armelor. Așa că, a șteptând să se ivească prilejul de a-și folosi talentul, vru să-și cheltuiască energia, atât de firească la vârsta lui, în lungi și îndepărtate călătorii.

Dar, întrucât Kamylk-Pașa nu avea moștenitori direcți, cui îi va reveni această uriașă avere? Existau oare rude colaterale care erau îndreptățite să o primească?

Un oarecare Murad, născut în 1786, deci mai tânăr decât el cu șase ani, îi era văr. Despărțiți prin părerile lor politice, deși

amândoi locuiau la Cairo, nu se vedeau. Kamylk-Paşa era devotat intereselor otomane şi acest devotament – se ştie – îl dovedise. Murad, atât prin vorbele, cât şi prin faptele sale, lupta împotriva influenţei otomane şi nu întârzie să devină sfetnicul cel mai de nădejde al lui Mehmet-Ali, pe vremea uneltirilor acestuia împotriva sultanului Mahmud.

Or, acest Murad, singura rudă a lui Kamylk-Paşa, pe atât de sărac pe cât de bogat era celălalt, nu se putea bizui pe averea vărului său decât dacă între ei intervenea o împăcare. Asta însă nu avea să se întâmple. Dimpotrivă, duşmănia, ura chiar, cu toate manifestările ei de violenţă, avea să sape o prăpastie şi mai adâncă între cei doi, singurii membri ai acestei familii.

Trecură astfel optsprezece ani, de la 1806 la 1824, timp în care domnia lui Mehmet-Ali nu fu tulburată de războaie din afară. În schimb el avu de luptat împotriva influenţei tot mai mari şi a acţiunilor de temut ale mamelucilor, complicii săi, cărora le datora tronul. Un măcel general care a avut loc în 1811, în întregul Egipt, îl eliberă de această supărătoare poliţie. După asta, lungi ani de pace le fură asiguraţi supuşilor viceregelui, ale cărui relaţii cu Poarta rămâneau foarte bune – cel puţin în aparenţă, fiindcă sultanul nu avea încredere în vasalul său, şi nu fără temei.

Kamylk-Paşa a fost deseori ţinta duşmăniei lui Murad. Încurajat de dovezile de simpatie pe care i le dădea viceregele, nu înceta să-şi aţâţe stăpânul împotriva bogatului egiptean. Îi reamintea acestuia că vărul său Kamylk-Paşa era un partizan al lui Mahmud, un prieten al turcilor, că îşi vărsase sângele pentru ei. Dacă te-ai fi luat după cele spuse de el, ar fi însemnat că era un personaj periculos, un om care trebuia supravegheat... poate un spion... Acea enormă avere într-o singură mână constituia o primejdie... În sfârşit, Murad spunea tot ceea ce ar fi fost de natură să trezească lăcomia unui suveran atotputernic, fără principii şi fără scrupule.

Lui Kamylk-Paşa nu-i prea păsa de toate astea. În singurătatea în care trăia la Cairo, ar fi fost greu să i se întindă o cursă în care el să se lase prins. Când părăsea Egiptul, o făcea numai pentru lung călătorii. Atunci, pe o corabie al cărei

proprietar era, comandate de căpitanul Z6 – cu cinci ani mai tânăr decât el și de un devotament care ar fi rezistat oricărei încercări – își purta pe mările Asiei Africii și Europei existența sa fără niciun țel, plină de o trufași indiferență pentru omenire.

În legătură cu aceasta, este cazul să ne întrebăm dacă nu cumva îl uitase chiar și pe marinarul care-i salvase viața în măcelul ordonat de Bonaparte. Uitat?... Nu, fără îndoială. Astfel de servicii nu se uită. Dar aceste servicii și-au primit ele, oare, răsplata? S-ar putea să nu și-o fi primit. Să se fi gândit Kamylk-Pașa să recunoască mai târziu și nu aștepta decât prilejul să o facă, dacă vreodată ar fi ajuns, în plimbările lui pe mări, până în apele franceze? Cine ar fi putut să spună?...

De altfel, către 1812, în timpul ședelilor sale la Cairo, bogați egiptean nu-și mai putu ascunde că era supravegheat îndeaproape.

Mai multe călătorii, pe care voise să le facă, îi fuseseră interzise din porunca viceregelui. Datorită necontenitelor uneltiri ale vărului său, libertatea îi era amenințată.

În 1823, Murad, care avea treizeci și șapte de ani, se căsători în condiții care îi asigurau, din păcate, prea puțin o situație materială deosebită. Se căsătorise cu o tânără felahă, aproape o sclavă. Nu era de mirare că voia să-și continue întortocheatele-i uneltiri prin care nădăjduia – folosindu-se de influența pe care o avea pe lângă Mehmet-Ali și fiul său Ibrahim – să compromită situația lui Kamylk-Pașa.

În vremea aceasta, Egiptul era în pragul unui șir de lupte în care oștile sale aveau să strălucească în chip deosebit. În 1824, Grecia se ridică împotriva sultanului Mahmud, iar acesta ceru ajutor vasalului său împotriva răzvrătiților. Urmat de o flotă de 120 corăbii, Ibrahim s-a îndreptat către Moreea unde a și debarcat.

Iată, deci, pentru Kamylk-Pașa prilejul de a da din nou vieții sale un pic de interes, de a se amesteca din nou în aceste periculoase expediții – părăsite de el timp de douăzeci de ani – cu atât mai multă ardoare cu cât era vorba de a întări drepturile Porții, compromise de revolta din Peloponez. Încercă să se înroleze în armata lui Ibrahim, dar fu refuzat. Încercă să lupte ca

ofițer în trupele sultanului: fu din nou refuzat. Nu era oare acest lucru urmarea amestecului nefast al celor ce țineau să nu piardă din ochi ruda milionară?

Lupta grecilor pentru independență trebuia să se sfârșească, de astă dată, în folosul acestei eroice națiuni. După trei ani, în timpul cărora grecii au fost sălbatic hărțuiți de către trupele lui Ibrahim, atacul flotelor franceză, engleză și rusă laolaltă a nimicit marina otomană în bătălia de la Navarin, în anul 1827, silindu-l pe vicerege să-și recheme, în Egipt, corăbii și oști. Ibrahim s-a întors atunci la Cairo urmat de Murad, care luase parte la campania din Peloponez.

Din acea zi, situația lui Kamylk-Pașa se înrăutăți. Ura lui Murad se dezlănțui cu atât mai violentă, cu cât la începutul anului 1829, din căsătoria sa cu tânăra felahă, i se născu un fiu. Familia îi era în creștere, nu averea. Trebuia ca aceea a vărului său să treacă în mâinile lui Murad. Viceregele nu s-ar fi împotrivit acestui jaf. Asemenea complezențe s-au mai văzut în Egipt, se mai văd încă și în țări cu o civilizație mai puțin orientală. A nu se uita că vlăstarului lui Murad i se dădu numele de Sauk.

Așa stând lucrurile, Kamylk-Pașa înțelese că nu-i rămâne decât o singură cale de urmat: să-și adune averea, în cea mai mare parte alcătuită din diamante și pietre prețioase, și să o scoată din Egipt.

Ceea ce a și făcut, cu tot atâta grijă cât și pricepere, datorită ajutorului unor străini din Alexandria, cărora egipteanul li s-a putut destăinui. Încrederea nu i-a fost înșelată și totul se petrecu în cea mai mare taină. Cine erau acești străini, căror naționalități aparțineau ei?... Numai Kamylk-Pașa, el singur, o știa.

De altfel, trei butoiașe, cu două rânduri de căptușeli și bine ferecate, semănând cu balercile în care se păstrează vinurile de Spania, fuseseră de ajuns ca să cuprindă toate acele bogății. După ce fură îmbarcate în taină, la bordul unui *speronare* napolitan, proprietarul lor, împreună cu căpitanul Z6, izbuti să se strecoare la rândul său, nu fără a fi scăpat din mii de primejdii, fiindcă fusese urmărit de la Cairo la Alexandria și

spionat îndeaproape de când ajunsese în acest oraș.

Cinci zile mai târziu, *speronarele* napolitan îl lăsa în portul Latakieh; de acolo, Kamylk-Pașa se duse la Alep, pe care îl alesese ca noua sa reședință. Acum, în Siria, sub protecția fostului său general Abdallah, ajuns pașă la Saint-Jean d'Acre, de ce s-ar mai fi temut de Murad? Cum ar fi putut Mehmet-Ali, oricât ar fi fost el de îndrăzneț, să-l mai lovească, în fundul unei provincii asupra căreia își întindea atotputernica jurisdicție înalta Poartă?

Și totuși aceasta avea să fie cu putință.

Într-adevăr, chiar în acest an – 1830 – Mehmet-Ali rupea legăturile sale cu sultanul. Ruperea legăturilor de vasalitate, care îl legau de Mahmud, alipirea Siriei la posesiunile Egiptului, a deveni – poate – suveranul imperiului otoman, toate aceste gânduri nu erau prea îndrăznețe pentru ambiția viceregelui.

Pretextul nu fu greu de găsit.

Asupriți de agenții lui Mehmet-Ali, unii felahi fuseseră nevoit: să se refugieze în Siria, sub protecția lui Abdallah. Viceregele ceri extrădarea acelor țărani. Pașa din Saint-Jean d'Acre refuză. Atunci Mehmet-Ali ceru sultanului încuviințarea de a-l sili pe Abdallah cu armele. Mahmud răspunse mai întâi că felahii, fiind supuși turci nu aveau de ce să fie predați viceregelui Egiptului. Dar puțin timp după asta, dornic să-și asigure ajutorul lui Mehmet-Ali, sau cel puțin neutralitatea acestuia, foarte curând după revolta pașei din Scutari, îi acordă încuviințarea cerută.

Felurite întâmplări, între care ivirea holerei pe meleagurile Levantului, întârziară plecarea lui Ibrahim în fruntea unei armate de 32.000 de oameni și a 22 corăbii de război. Kamylk-Pașa avu răgazul să se gândească la primejdiile ce l-ar fi așteptat odată cu debarcarea egiptenilor în Siria.

Avea atunci cincizeci și unu de ani, și cincizeci și unu de ani de viață frământată duc pe om aproape în pragul bătrâneții. Foarte obosit, foarte descurajat, foarte dezamăgit, nemaidorindu-și decât odihna pe care sperase să o găsească în acest liniștit oraș Alep, și iată că evenimentele se întorceau împotriva sa.

Era oare prudent să rămână la Alep în clipa în care Ibrahim se pregătea să cotropească Siria? Fără îndoială, era vorba numai de o acțiune de represiune împotriva pașei din Saint-Jean d'Acre. Dar după ce îl va fi prădat pe Abdallah, viceregele își va putea stăpâni armata victorioasă? Nu va folosi el prilejul pentru a încerca și cucerirea Siriei întregi, la care nu încetase să râvnească? Iar după cetatea Saint-Jean d'Acre nu vor fi amenințate de soldații lui Ibrahim și orașele Damasc, Sidon, Alep? Mai mult chiar, era de așteptat acest lucru.

Kamylk-Pașa luă de data aceasta o hotărâre definitivă. Nu atât pe el îl urmăreau ci mai ales averea lui, râvnită de Murad și pe care această rudă căuta să i-o smulgă, cu riscul ca jumătate din ea să fie nevoit să o cedeze viceregelui. Ei bine, trebuia să facă să dispară această avere, trebuia să o adăpostească într-un loc atât de tainic, încât nimeni să nu o poată descoperi. Apoi o să vadă ce o mai fi. Mai târziu – fie că s-ar hotărî să părăsească această țară, cu toate că era foarte legat de ea, fie că va deveni din nou destul de sigură pentru a se putea stabili acolo în toată liniștea – ar fi putut să-și ia comoara înapoi din locul unde ar fi îngropat-o. Căpitanul Z6 îi încuviință planurile și-i propuse să le îndeplinească în așa fel, încât taina să nu poată fi niciodată dezvăluită. Fu cumpărat un bric-goeletă. Se alcătui un echipaj din felurite elemente, marinari care nu aveau nicio legătură între ei, nici măcar de naționalitate. Butoiașele fură îmbarcate fără ca cineva să poată bănui ce era înăuntru. La data de 13 aprilie, vasul, pe care Kamylk-Pașa se îmbarcă în portul Latakieh, ieși în larg.

Se știe, hotărârea lui de nestrămutat era de a descoperi o insuliță a cărei existență să nu fie cunoscută decât de el și de căpitanul Z6. Era deci important ca echipajul să fie în asemenea măsură dezorientat, încât să nu poată aprecia direcția urmată de goeletă. Și căpitanul Z6 și-a pus timp de cincisprezece luni planul în aplicare, schimbând direcția, când într-o parte, când într-alta. Ieșise oare din Mediterana, și după ce ieșise se întorsese iarăși? Nu cumva cutreierase toate mările vechiului continent? Poate că naviga în apele Europei când apăruse acea insuliță în zare? Ceea ce era sigur, este că bricul-goeletă fusese

purtat pe rând în diferite clime, prin zone cu totul diferite, şi cel mai bun marinar de la bord nu ar fi putut spune unde se afla în prezent. Cu provizii suficiente pentru mai mulţi ani, nu acostau la vreun ţărm decât pentru aprovizionarea cu apă de băut, apoi se îndepărtau repede de această sursă de alimentare pe care numai căpitanul Z6 o cunoştea.

Se mai ştie că bogatul egiptean trebuise să plutească mult pe ape până să găsească o insuliţă după placul său, şi tocmai atunci când se pregătea să-şi arunce bogăţiile în mare, insuliţa, căutată cu atâta nerăbdare, apăruse în sfârşit.

Acestea erau evenimentele legate de istoria Egiptului şi Siriei, care meritau să fie cunoscute. Mai departe va fi prea puţin vorba despre ele. Povestirea va deveni mai colorată decât s-ar putea crede după acest început atât de grav... Dar totul trebuia clădit pe o bază solidă – ceea ce a făcut autorul, sau cel puţin a încercat să facă.

Capitolul III
În care insulița necunoscută este transformată într-un seif strașnic încuiat

Căpitanul Z6 dădu ordin cârmaciului să reducă velatura, pentru a putea stăpâni vasul. Dinspre nord-est, în zori, adia o briză ușoară. Bricul-goeletă se putea apropia de insuliță având întinse doar focul cel mare, gabia și vela mică, celelalte pânze aflându-se pe funii. Dacă marea s-ar fi înfuriat, corabia ar fi găsit adăpost împotriva talazurilor chiar la țărmurile insuliței.

În timp ce Kamylk-Pașa, cu coatele pe parapetul dunetei, privea cercetător în jur, căpitanul stătea la prova și manevra, ca orice marinar prudent în preajma unei insule a cărei așezare nu se afla trecută pe nicio hartă.

Aici era într-adevăr pericolul. Sub aceste ape liniștite, fără stânci la suprafață, este greu să dibui stâncile de sub apă. Niciun semn care să arate canalul de plutire. Se părea că accesul este foarte ușor. Nici urmă de stânci. Șeful echipajului, care aruncă sonda, nu dădu nicăieri de vreo înălțare bruscă a fundului mării.

Iată acum și înfățișarea insuliței văzută de la o milă depărtare – la o oră când soarele o lumina pieziș, de la est la vest – desprinsă din vălul de pâclă ce o acoperea în zorii zilei.

Era într-adevăr o insuliță, nimic altceva decât o insuliță fără însemnătate, pe care niciun stat nu s-ar fi gândit să o ia în stăpânire, în afară, bineînțeles, de hrăpăreața Anglie. Și cea mai bună dovadă că acest conglomerat de stânci era necunoscut de navigatori și de hidrografi, că nu putea să figureze nici pe cele mai moderne hărți era faptul că Marea Britanie nu făcuse încă din ea un alt Gibraltar pentru a stăpâni aceste ținuturi. Fără îndoială că era situată în afara drumurilor maritime și, de altfel, de-abia apăruse.

În înfățișarea ei generală, insulița arăta ca un podiș destul de uniform, al cărui perimetru măsura aproape trei sute de stânjeni, un oval neregulat de o sută cincizeci stânjeni lungime și între șaizeci și optzeci stânjeni lățime. Nu era deloc una din

aceste aglomerări de roci frământate, îngrămădite una peste alta și care par că desfid legile echilibrului. Nicio îndoială că venea dintr-o reașezare lină și treptată a scoarței pământești. Originea ei nu trebuia atribuită câtorva presiuni bruște, ci unei foarte încete apariții din adâncurile mării. Marginile sale nu erau crestate de scobituri mai mult sau mai puțin adânci sau de numeroși zimți. Fără nicio asemănare cu unele scoici pe care natura le creează cu nesfârșita și capricioasa ei fantezie, insulița avea totuși un fel de simetrie asemănătoare valvei superioare a unei stridii sau carapacei unei broaște țestoase. Această carapace se rotunjea înălțându-se către centru în asemenea fel, încât punctul său culminant se ridica cu aproximativ o sută cincizeci de picioare deasupra nivelului mării.

Creșteau arbori pe suprafața ei?... Nici măcar unul. Urme de vegetație? Niciuna. Urme ale unei explorări?... În niciun colț al ei. Această insulă nu fusese locuită niciodată și nici nu ar fi putut să fie. Dată fiind așezarea ei, ce nu figura pe hărți, precum și ariditatea ei de marmură, Kamylk-Pașa nu putea găsi ceva mai bun pentru a garanta siguranța, secretul averii pe care voia să o încredințeze măruntaielor pământului.

„Îți vine să crezi că natura a creat-o anume!" își spunea căpitanul Z6.

În acest timp, bricul-goeletă plutea încet, strângând puțin câte puțin ce-i mai rămăsese din pânze. Apoi, când fu la numai o distanță de două sute de metri de insuliță, răsună ordinul de ancorare. Și imediat, desprinsă de gruie, trăgând lanțul prin nară, ancora sa înfipt în pământ la o adâncime de douăzeci și opt de brațe.

Se vedea bine cum coastele acestei mase stâncoase erau deosebit de abrupte, pe această parte cel puțin. O corabie s-ar fi putut apropia mai mult, ba chiar să și înainteze pe lângă mal, fără teama de a atinge fundul apei. Cu toate acestea, era mai bine să păstreze distanța.

După ancorare șeful de echipaj puse să se strângă ultimele vele și căpitanul Z6 se urcă din nou pe dunetă.

— Să pregătesc barca cea mare, excelență? Întrebă el.

— Nu... yola. E mai bine să fim numai noi doi când

debarcăm.

— La ordin.

Puțin mai târziu, căpitanul ședea la prova yolei cu două vâsle ușoare în mână, iar Kamylk-Pașa la pupa. În câteva minute, mica ambarcațiune acostase în spatele unei crestături, acolo unde coborârea era mai ușoară. O ancoră mică fu puternic înfiptă într-o crăpătură și excelența-sa își luă în stăpânire insula.

Nu fu înălțat niciun pavilion și nu fu trasă nicio lovitură de tun în această împrejurare. Nu era vorba de un stat care făcea act de prim-ocupant: era un particular care debarca cu gândul de a pleca după trei-patru ore. Mai întâi Kamylk-Pașa și căpitanul Z6 băgară de seamă că, fără a se sprijini pe o bază nisipoasă, coastele insulei ieșeau din mare cu o înclinație de cincizeci până la șaizeci de grade. Deci nicio îndoială că formarea ei se datora unei înălțări a fundului submarin.

Își începură explorarea de jur împrejur, călcând pe un soi de cuarț cristalizat, neatins de nicio urmă. În niciun loc litoralul nu părea a fi fost ros de acidul talazurilor. Pe solul uscat și de natură cristalină nu se vedea alt lichid decât apă stătută pe fundul bălților mici, rămase din ultimele ploi. Vegetația nu se arăta nici măcar prin prezența acelor licheni, acelor mușchi marini, molotri sau alte plante destul de primare pentru a crește printre stâncile unde vântul a adus câteva semințe. Scoici – vii sau moarte – deloc, o ciudățenie într-adevăr inexplicabilă. Ici-colo, murdărie de păsări care se datora celor câteva perechi de goelanzi și pescărușii, singurii reprezentanți ai vieții animale prin aceste locuri.

Îndată ce terminară înconjurul insuliței, Kamylk-Pașa și căpitanul se îndreptară către ridicătura rotundă din centrul ei. În nicio parte marginile malului nu arătaseră urmele unei vizite mai proaspete sau mai vechi care să-i fi atins suprafața. Peste tot aceleași stânci neumblate, și, dacă ni se permite această expresie, aceeași puritate de cristal. Nicio urmă, nicio pată.

După ce urcară cocoașa care se înălța în mijlocul acestei carapace, se aflară cu aproximativ o sută cincizeci de picioare mai sus de nivelul oceanului. Unul lângă altul, cercetau, curioși, orizontul care se oferea privirilor lor.

Pe vasta întindere lichidă care răsfrângea razele soarelui, nu se zărea nicio fărâmă de uscat. Aşadar, insuliţa nu făcea parte din acele ciclade care cuprind mai mulţi sau mai puţini atoli. Nicio creastă nu se înălţa peste această parte a mării. Cu luneta la ochi, căpitanul Z6 căuta zadarnic vreo pânză pe această imensă suprafaţă. Era pustie, şi bricul-goeletă nu risca să fie văzut în cele câteva ore cât avea să rămână ancorat la o sută de metri de coastă.

— Eşti sigur de poziţia geografică în care ne găsim astăzi, 9 septembrie?... îl întrebă atunci Kamylk-Paşa.

— Sigur, excelenţă, răspunse căpitanul Z6. De altfel, pentru mai multă siguranţă, am să refac calculul.

— În adevăr, ar fi mai bine. Dar cum se face că această insuliţă nu a fost menţionată pe hartă?

— Fiindcă, după părerea mea, a apărut foarte de curând. În orice caz, să fim mulţumiţi că nu figurează pe hartă şi că suntem siguri că o să o găsim la locul ei în ziua când veţi binevoi să ne întoarcem...

— Da, căpitane, când vor fi trecut aceste vremuri tulburi! Ce-mi pasă mie dacă comoara mea rămâne îngropată nenumăraţi ani sub aceste stânci! Nu va fi ea mai în siguranţă decât în casa mea din Alep? Aici nu vor putea ajunge vreodată nici viceregele, nici fiul său Ibrahim, nici acest ticălos de Murad, ca să mă despoaie! Averea mea în mâna lui Murad? Prefer să o înghită adâncul mărilor!

— Soluţie cu totul neplăcută, răspunse căpitanul Z6, fiindcă marea nu mai restituie cele ce au fost încredinţate adâncurilor sale. Este deci binevenită descoperirea acestei insuliţe. Ea, cel puţin, vă va păstra bogăţiile cu credinţă şi vi le va restitui.

— Să mergem, spuse Kamylk-Paşa, ridicându-se. Totul trebuie făcut repede şi este mai bine ca vasul nostru să nu fie zărit...

— La ordinele dumneavoastră.

— La bord nu ştie nimeni unde suntem?

— Repet excelenţei-sale, nimeni.

— Nici măcar pe ce mare?

— Nici măcar pe ce mare a Lumii Vechi sau Noi. Sunt

cincisprezece luni de când cutreierăm oceanele, și în cincisprezece luni o corabie poate străbate depărtări mari între continente, fără să-și dea seama.

Kamylk-Pașa și căpitanul Z6 coborâră spre cotitura unde îi aștepta yola lor.

În clipa când să se îmbarce, căpitanul spuse:

— Și odată această operație terminată, excelența-voastră se va îndrepta către Siria?...

— Nu este în intenția mea. Înainte de a mă întoarce la Alep, am să aștept ca soldații lui Ibrahim să fi evacuat provincia și ca țara, sub conducerea lui Mahmud, să-și fi găsit liniștea.

— V-ați gândit vreodată că s-ar putea să fie anexată posesiunilor viceregelui?

— Nu, pe profetul nostru, nu! exclamă Kamylk-Pașa, pe care această presupunere îl făcu să-și piardă obișnuitul lui sânge rece. Pentru o perioadă de timp, al cărui sfârșit sper să ajung să-l văd, este posibil ca Siria să fie anexată domeniului lui Mehmet-Ali, fiindcă necunoscute sunt căile lui Allah! Dar să nu treacă iarăși și pentru totdeauna în puterea sultanului?!... Allah nu ar vrea asta!

— Și, unde socotește excelența-voastră să se refugieze când va fi părăsit mările?...

— Nicăieri... Nicăieri! Fiindcă averea mea va fi în siguranță printre stâncile acestei insulițe, o să rămână aici! Noi însă, căpitane Z6, o să navigam mai departe, așa cum am făcut-o de atâția ani împreună...

— La ordinele dumneavoastră!

În scurt timp, Kamylk-Pașa și tovarășul său fură din nou la bord.

Către orele nouă, căpitanul trecu la o primă cercetare a soarelui, cercetare menită a stabili longitudinea, adică ora locului; această cercetare urma să fie completată printr-o alta, la prânz, în clipa trecerii astrului la meridian și care avea să-i dea latitudinea. Își ceru sextantul, luă înălțimea soarelui și, așa cum îi spusese excelenței-sale, se strădui ca operațiunea să fie cât mai exactă. După ce își notă rezultatul, căpitanul coborî în cabină cu scopul de a pregăti calculele care trebuiau să precizeze poziția

insuliței, poziție ce urma a fi definitiv calculată după obținerea înălțimii meridianului.

Dar, mai înainte de asta, dădu ordin ca șalupa să fie încărcată. Trebuiau să fie îmbarcate cele trei butoiașe depozitate în cămară precum și uneltele: târnăcoape, hârlețe, sape și cimentul necesar îngropării comorii.

Înainte de ora zece, totul era gata. Șase marinari, sub conducerea șefului de echipaj, se urcară în șalupă. Ei nu bănuiau în niciun chip ce conțineau butoiașele și nici pentru ce se duceau să le îngroape în acel colț. Asta nu-i interesa și nici nu-i neliniștea. Obișnuiți să asculte orbește, marinarii erau ca niște mașini care funcționau fără a pune întrebări.

Kamylk-Pașa și căpitanul se instalară la pupa șalupei și în câteva bătăi de vâsle ajunseră la insuliță.

Trebuiau, în primul rând, să găsească un loc potrivit pentru săpat o groapă, nici prea aproape de malurile amenințate de valurile mării pe timpul rău al echinocțiului, nici prea sus, pentru a evita unele alunecări de teren. Locul acesta îl găsiră chiar la poalele unei stânci abrupte, pe una din coastele îndreptate către sud-est ale insuliței.

La ordinul căpitanului Z6, oamenii debarcară butoaiele și uneltele, și veniră și ei. Începură apoi să sape în locul ales. Era o muncă destul de grea. Cuarțul cristalizat este o materie dură. Pe măsura ce cazmaua le făcea să sară, țăndările erau adunate cu grijă fiindcă aveau să le folosească la umplerea gropii, după ce butoaiele vor fi fost puse acolo. Le-a trebuit nu mai puțin de două ceasuri ca să sape o groapă a cărei adâncime măsura între cinci și șase picioare și tot atât de largă – un adevărat mormânt în care somnul unui răposat nu ar fi fost vreodată tulburat de vuietul furtunilor.

Kamylk-Pașa se ținea deoparte, gânditor, cu sufletul întristat de cine știe ce obsesie dureroasă. Se întreba, poate, dacă nu ar face mai bine să se culce și el alături de comorile lui, pentru a-și dormi somnul de veci?... Și, într-adevăr, unde ar fi găsit el un adăpost mai sigur împotriva nedreptății și a perfidiei oamenilor?...

Când butoiașele fură coborâte în fundul gropii, Kamylk-Pașa

le mai privi o ultimă dată. În acea clipă, căpitanului Z6 îi trecu prin gând – într-atât de ciudată i se păru privirea excelenței-sale – că avea să contramandeze ordinele date, să renunțe la acest proiect, să pornească din nou pe mare cu bogățiile sale...

Nu, căci cu un gest îi îndemnă pe oameni să continue. Atunci căpitanul fixă solid cele trei butoaie, unul lângă altul, sprijinindu-le cu bucăți de cuarț, apoi le acoperi cu var stins. Și foarte repede totul alcătui o masă la fel de compactă ca și stânca insulei. Apoi, pe deasupra, grămezi de pietre cimentate între ele umplură cu totul groapa. După ce vânturile și ploile vor fi măturat locul, ar fi fost cu neputință să mai descoperi unde a fost îngropată comoara.

Totuși trebuia făcut un semn, un semn care să nu se șteargă, pe care cel interesat să-l poată recunoaște într-o zi. Așa că, pe peretele vertical al stâncii ce se înălța în spatele gropii, șeful echipajului săpă, cu ajutorul unei dălți, o monogramă al cărei identic facsimil iată-l:

Erau cei doi K din numele lui Kamylk-Pașa legați între ei, aidoma felului în care semnă totdeauna egipteanul.

Nu mai aveau niciun motiv să mai rămână pe insulă. Comoara era acum sigilată în fundul acelei gropi. Cine ar fi putut să o descopere în acest loc, cine ar fi putut să o smulgă din această ascunzătoare necunoscută?... Nu, aici era în siguranță, și dacă Kamylk-Pașa sau căpitanul Z6 ar fi luat taina cu ei în mormânt, putea veni și sfârșitul lumii fără ca nimeni să o fi putut afla vreodată.

Șeful echipajului își îmbarcă oamenii, în timp ce excelența-sa și căpitanul mai rămaseră pe o stâncă a litoralului.

Câteva minute mai târziu, șalupa veni să-i ia și-i duse la bricul goeletă care-i aștepta.

Erau orele unsprezece și patruzeci și cinci. Vremea se arăta minunată. Pe cer, niciun nor. În mai puțin de un sfert de oră soarele avea să ajungă la meridian. Căpitanul se duse să-și caute sextantul și se pregăti să ia înălțimea meridiană. După ce o calculă, deduse și latitudinea de care se folosi ca să afle și longitudinea, calculând și unghiul orar din observația făcută la ora nouă. Obținu astfel poziția insuliței cu o aproximație care nu putea să depășească o jumătate de milă.

Tocmai terminase de calculat și se pregătea să urce pe punte, când se deschise ușa cabinei. Apăru Kamylk-Pașa.

— Ai calculat poziția?... întrebă el.

— Da, excelență.

— Dă-mi-o!

Căpitanul îi întinse foaia de hârtie pe care își înscrisese calculele. Kamylk-Pașa o citi cu atenție, ca și când ar fi vrut să-și întipărească în minte poziția insulei.

— Să păstrezi cu sfințenie această hârtie, îi spuse el căpitanului. Cât despre jurnalul de bord în care ai consemnat de cincisprezece luni drumul nostru...

— Acest jurnal, excelență, nu-l va avea nimeni, niciodată...

— Și ca să fii cu totul sigur, distruge-l chiar acum.

— La ordinele dumneavoastră.

Căpitanul Z6 luă registrul pe care erau înscrise diferitele direcții urmate de bricul-goeletă prin tot atâtea mări. Îl rupse și-i arse paginile la flacăra unui felinar. După aceea Kamylk-Pașa și căpitanul se întoarseră pe dunetă și o parte din zi nava rămase pe loc, acolo unde era ancorată.

Pe seară, către orele cinci, pe cer, către apus, începură să se adune norii. Prin îngustele crăpături dintre ei, soarele arunca mănunchiuri de raze care presărau marea cu fluturi de aur.

Ca un marinar căruia nu-i place cum arată timpul, căpitanul Z6 clătină din cap.

— Excelență, spuse el, boarea asta aduce vânt mare... poate chiar vijelie peste noapte! Insulița nu ne oferă niciun adăpost și, înainte de a se lăsa cu totul întunericul, putem să ne îndepărtăm de ea cu vreo zece mile...

— Dar nu ne mai reține nimic aici, căpitane, răspunse

Kamylk-Pașa.

— Atunci să plecăm.

— Te mai întreb o dată, nu ai nevoie să-ți verifici poziția prin longitudine și latitudine?

— Nu, excelență, sunt sigur de calculele mele, cum sunt sigur că sunt copilul mamei mele...

— Atunci, să mergem!

— La ordinele dumneavoastră.

Pregătirile se făcură repede. Ancora se înălță din mare. Cu pânzele în bătaia vântului, se luă direcția spre apus...

În picioare, la pupa, Kamylk-Pașa urmări cu privirea insulița necunoscută – atât cât lumina nedeslușită a înserării îi mai schița contururile. Apoi, grămada de stânci dispăru în ceață. Bogatul egiptean era sigur însă că, atunci când va vrea, o va regăsi... și odată cu ea comoara pe care el i-o încredințase – comoară valorând o sută de milioane de franci, în aur, diamante și pietre prețioase.

Capitolul IV
În care jupân Antifer și barcazierul Gildas Tregomain, doi prieteni care nu se aseamănă deloc, sunt prezentați cititorului

În fiecare sâmbătă către orele opt seara, pe când își fuma pipa – o adevărată lulea cu țeava scurtă – jupân Antifer intra într-o furie nebună, din care, un ceas mai târziu, ieșea roșu ca un rac. După ce își descărcase năduful pe capul vecinului și prietenul său, barcazierul Gildas Tregomain. Și din ce i se stârnea furia?... Din pricină că nu izbutea să găsească ceea ce căuta într-un atlas vechi, în care una din hărți era întocmită după proiecția planisferică a lui Mercator.

— Afurisită latitudine! strigă el. Latitudinea dracului!... Chiar dacă ar trece prin cuptorul lui Belzebut și tot va trebui să o urmăresc de la un capăt la altul!

Și așteptând să-și pună în aplicare acest proiect, zgâria cu unghia numita latitudine. Așa că harta despre care vorbim era mâzgălită cu vârful creionului și găurită de împunsăturile compasului ca o strecurătoare de cafea.

Latitudinea căreia i se adresau mustrările violente ale jupânului Antifer era înscrisă pe o bucată de pergament galben – un galben ce s-ar fi putut lua la întrecere cu acela al unei foarte vechi bucăți dintr-un steag spaniol – și suna cam așa:

Douăzeci și patru grade, cincizeci și nouă minute nord

Dedesubt, într-un colț al pergamentului, erau scrise cu cerneală roșie următoarele cuvinte:

Să fie atent fiul meu, să nu uite

Și jupân Antifer nu uita niciodată să strige:

— Fii liniștit, tată iubit, că n-am uitat-o... și nici nam să uit vreodată latitudinea ta! Dar cei trei sfinți patroni ai mei să mă binecuvânteze dacă știu la ce-mi poate folosi!

Și în seara aceasta, la 23 Februarie 1862, jupân Antifer se lăsa pradă obișnuitei sale mânii. Clocotind de furie, înjură ca un cârmaci căruia i-a scăpat din mână o frânghie de ridicat pânzele,

sfărâmă pietricica ce-i scrâşnea în dinţi, îi căşună pe pipa ce i se stingea pentru a douăzecea oară şi pe care şi-o reaprinse stricând o cutie de chibrituri, sparse un ghioc mare ce împodobea căminul, aruncă atlasul într-un colţ, scaunul într-altul, bătu din picior de se zguduiră grinzile din tavan şi răcni cu un glas obişnuit să domine urletele vijeliilor, făcându-şi dintr-o foaie de carton, răsucită ca un cornet, o porta-voce:

— Nanon!... Enogate!

Enogate şi Nanon, ocupate, una să tricoteze, cealaltă să calce lângă vatra din bucătărie, socotiră că era timpul să intervină întru potolirea stihiilor domestice dezlănţuite.

Închipuiţi-vă una din acele case bătrâneşti din Saint-Malo, clădită din granit, cu faţada spre strada Hautes-Salles, cu parter şi două etaje, cuprinzând fiecare câte două camere şi al cărei al doilea etaj domina drumul de rond al meterezelor. Parcă o şi vedeţi, cu zidurile ei de piatră groase cât să nu le pese de proiectilele vremurilor de altădată, cu ferestrele înguste cu gratii de fier, cu uşa groasă făcută din inimă de stejar, împodobită cu o armătură de metal şi înzestrată cu un ciocan şi o placă de metal care se aude – când jupân Antifer este cel care le foloseşte – de la Saint-Servan, cu acoperişul ei de ardezie străpuns de lucarne prin care trece uneori luneta bătrânului marinar ieşit la pensie!

Această casă, pe jumătate cazemată, pe jumătate bastion, se înrudea cu meterezele care formau o centură în jurul oraşului, în care un îngust spaţiu liber oferea ochiului, până în depărtare, o privelişte minunată: la dreapta Grand Be, un colţ din Cezembre, Vârful Decolle şi Capul Frehel; la stânga, coasta şi stăvilarul, gura râului Rance, plaja de la Prieure, lângă Dinard, până la cenuşiul dom din Saint-Servan.

Altădată, Saint-Malo fusese o insulă şi s-ar fi putut ca jupânului Antifer să-i fi părut rău după acel timp când s-ar fi putut socoti insular. Dar anticul Aaron ajungând peninsulă, marinarul trebuise să se resemneze. De altfel, ai tot dreptul să fii mândru când eşti copilul cetăţii acesteia – Armor – care a dat Franţei atâţia mari bărbaţi – printre alţii pe Duguay-Trouin[2], a cărui statuie bravul nostru marinar o saluta ori de câte ori traversa piaţa Lamennais, şi, deşi acest scriitor nu-l interesa în

niciun chip, Chateaubriand, din a cărui operă nu cunoştea decât ultima sa lucrare, vrând noi să spunem prin asta, modestul şi trufaşul său mormânt ridicat pe insuliţa Grand-Be, care de altfel poartă numele ilustrului autor. Jupân Antifer (Pierre-Servan-Malo) era atunci în vârstă de patruzeci şi şase de ani. De optsprezece luni ieşise la pensie, având o oarecare bunăstare care-i ajungea lui şi familiei sale. O rentă de câteva mii de franci, iată ce-i adusese navigarea la bordul a două sau trei corăbii pe care le comandase şi pentru care Saint-Malo fusese totdeauna portul de bază. Aceste corăbii, aparţinând firmei Le Baillif, făceau marele cabotaj{3} pe Marea Mânecii, Marea Nordului, pe Baltica şi chiar pe Mediterană. Înainte de a ajunge la această înaltă situaţie, jupân Antifer, pe vremea când era în armată, străbătuse lumea în lung şi-n lat.

Bun marinar, întreprinzător, aspru cu alţii dar şi cu el însuşi, înfruntând totdeauna direct pericolul, avea un curaj mai presus de orice încercare, o tenacitate care nu se dădea bătută în faţa nici unei piedici şi o încăpăţânare de breton get-beget. Să fi dus el dorul mării? Nu, fiindcă o părăsise în plină putere a vârstei! Să fi avut sănătatea vreun amestec în această hotărâre? Nu. Nicidecum! Aşa cum era croit, părea clădit din cel mai curat granit al coastelor armoricane; fiindcă era de ajuns să-l priveşti, să-l auzi, să primeşti o strângere de mână de a sa, cu care de altfel nu se arăta deloc zgârcit. Închipuiţi-vă un om îndesat, de statură mijlocie, cu o înfăţişare puternică. Iată mai amănunţit semnalmentele: căpăţâna celtică, coamă aspră şi zburlită ca un arici, faţa arsă de soare, tăbăcită, fiartă şi răsfiartă în clocotul apei de mare pe care soarele latitudinilor joase o înfierbânta; un colan de barbă aspră ca lichenii de pe stânci, ale cărei fire cărunte se potriveau cu părul de pe cap; ochii aprigi, adevărate rubine arzând sub arcada sprâncenelor, cu irisul de un negru de antracit şi o pupilă ce scapără scântei pisiceşti; un nas gros la vârf dar lung, destul de lung, având două adâncituri la rădăcină, aproape de ochi ca solniţele unei mârţoage bătrâne; toţi dinţii solizi şi sănătoşi, scrâşnind sub încleştarea fălcilor, cu atât mai mult cu cât proprietarul lor ţinea în permanenţă o pietricică în gură; urechi păroase, cu pavilionul ca un cornet, cu lobii

atârnând, dintre care unul, cel drept, purta un cercel de aramă în care era încrustată o ancoră; în sfârşit trupul, mai degrabă un trunchi uscat, înfipt pe coapse nervoase, bine cumpănite pe suporturile lor puternice şi deschizându-se într-un unghi care să-i permită să facă faţă tangajului şi raliului corăbiei. În tot acest întreg se întrevede o vigoare puţin obişnuită, datorită muşchilor răsuciţi ca fasciile unui lictor roman, şi sănătatea omului care bea şi mănâncă bine, care încă multă vreme va avea dreptul la un certificat de sănătate. Dar ce freamăt, ce nervozitate, ce neastâmpăr închide în ea această alcătuire fizică şi morală, care, cu patruzeci şi şase de ani înainte, fusese înscrisă în registrele parohiei sub grăitoarele nume de Pierre-Servan-Malo Antifer.

Şi în această seară el se zbătea, se zvârcolea şi casa cea solidă se cutremura, de-ai fi crezut că la temelia ei ar fi izbucnit una din acele cumplite furtuni de echinocţiu, ale cărei valuri se înalţă până la cincizeci de picioare şi acoperă cu spumă jumătate din oraş.

Nanon, văduva lui Le Goât, avea patruzeci şi opt de ani şi era sora zgomotosului nostru marinar. Soţul ei, simplu muncitor pe uscat, contabil la casa Le Baillif, mort de tânăr, îi lăsase o fiică Enogate pe care o luase în grija lui unchiul Antifer – care îşi îndeplinea conştiincios şi de bună voie obligaţiile de tutore. Nanon era o femeie de treabă, iubindu-şi fratele, tremurând înaintea lui, plecându-se sub vijelioasele-i furtuni.

Enogate, fermecătoare cu părul ei blond, ochii albaştri, carnaţia proaspătă, cu chipul ei inteligent, cu graţia ei firească, era mai îndrăzneaţă decât mama ei, înfruntându-l uneori pe teribilul ei tutore.

De altfel, acesta o adora şi socotea că ea trebuie să fie cea mai fericită dintre fetele din Saint-Malo, aşa cum era una dintre cele mai frumoase. Dar poate că fericirea, aşa cum o înţelegea el, nu i se potrivea deloc nepoatei şi pupilei sale. Cele două femei se iviră în pragul odăii, una cu lungile andrele de tricotat, cealaltă cu fierul de călcat pe care tocmai îl luase de pe jeratic.

— Ei, ce s-a întâmplat? întrebă Nanon.

— Latitudinea mea... infernala mea latitudine! răspunse

jupân Antifer. Și își repezi o lovitură de pumn care ar fi făcut să trosnească oricare altă cutie craniană în afară de cea pe care i-o dăruise natura.

— Unchiule, spuse Enogate, chiar dacă această latitudine îți dă atâta bătaie de cap, ăsta nu-i un motiv să răscolești toată odaia.

Strânse apoi de pe jos atlasul, în timp ce Nanon aduna, una câte una, bucățelele ghiocului făcut fărâme de parcă sărise în aer sub puterea unui exploziv.

— Dumneata l-ai spart, unchiule?

— Eu, fetițo, și dacă ar fi făcut-o altul decât mine, nu i-ar fi mers deloc bine.

— Atunci de ce ai dat cu el de pământ?...

— Fiindcă mă mânca mâna!

— Ghiocul ăsta era un cadou de la fratele nostru, spuse Nanon, și nu ai făcut deloc bine...

— Ei și?... Chiar dacă mi-ai spune până mâine dimineață că n-am făcut bine, tot n-o să se dreagă!

— Ce o să spună vărul meu Juhel? exclamă Enogate.

— N-o să spună nimic și ar face bine să nu spună nimic! ripostă jupân Antifer, arătându-și părerea de rău că nu are în față decât două femei asupra cărora nu era potrivit să-și verse mânia. Și, de fapt, unde se află Juhel?...

— Știi doar, unchiule, că a plecat la Nantes, răspunse tânăra fată.

— Nantes!... Asta-i ceva nou! Și ce are de făcut la Nantes?...

— Chiar dumneata l-ai trimis, unchiule... știi... examenul de căpitan de cursă lungă...

— Căpitan de cursă lungă... căpitan de cursă lungă! mormăi jupân Antifer. Nu i-ar fi fost de-ajuns să fie ca mine, căpitan de cabotaj?...

— Frate, interveni timid Nanon, chiar după îndemnul tău... tu ai vrut...

— Ei aș... fiindcă am vrut eu... grozav motiv!... Și dacă n-aș fi vrut eu, el nu ar fi plecat totuși... la Nantes?... De altfel, o să fie respins...

— Nu, unchiule.

— Ba da, nepoată... și dacă va fi... o să-i pregătesc o primire... ca în toiul furtunii!...

Evident, cu un asemenea om nu era chip să te înțelegi. Pe de o parte el nu voia ca Juhel să se prezinte la examenul de căpitan de cursă lungă și pe de alta, dacă ar fi căzut, numitul Juhel avea să aibă parte de o predică în care acești măgari de examinatori, acești negustori de hidrografie ar fi fost făcuți cu ou și cu oțet.

Dar Enogate avea, fără îndoială, presimțirea că tânărul nu va fi respins, în primul rând fiindcă era vărul ei, apoi fiindcă era un băiat inteligent și studios și în sfârșit fiindcă el o iubea, ea îl iubea și trebuiau să se căsătorească. Găsiți, dacă puteți, alte trei motive mai întemeiate decât acestea de mai sus.

Este potrivit să adăugăm că Juhel era nepotul jupânului Antifer, care îi fusese tutore până la majorat. Orfan din fragedă copilărie prin moartea maică-si, o morlesiană care plătise cu viața venirea lui pe lume, și prin cea a tatălui, locotenent de marină, răposat câțiva ani mai târziu, Juhel rămăsese de mic copil în grija unchiului său Antifer. Nu ar fi deci de mirare că îi era scris să se facă marinar. De altfel, Enogate avea dreptate să creadă că va obține fără greutate brevetul de căpitan de cursă lungă. Unchiul, nici el, nu se îndoia; dar era prea prost dispus ca să recunoască. Și cu atât mai mult dorea aceasta tânăra maluină, cu cât căsătoria hotărâtă de multă vreme între vărul ei și ea avea să urmeze de îndată, după obținerea brevetului mai sus pomenit. Cei doi tineri se iubeau cu acea sinceră și curată dragoste care poate împlini fericirea a două vieți. Nanon vedea cu bucurie apropiindu-se ziua când avea să fie celebrată această unire atât de dorită de întreaga familie. De unde ar mai fi putut veni vreo piedică, de vreme ce șeful atotputernic, unchi și tutore în același timp, își dăduse consimțământul... sau cel puțin avea de gând să și-l dea când viitorul soț va fi fost căpitan? Se înțelege de la sine că Juhel își făcuse toată ucenicia mai întâi ca mus și ucenic la bordul corăbiilor casei Baillif, matelot în slujba statului și trei ani locotenent în marina comercială. Nu-i lipseau nici practica, nici teoria. De fapt, jupân Antifer se arăta foarte mândru de nepotul său. Dar cine știe dacă nu cumva visa pentru el o căsătorie mai bogată, Juhel fiind un băiat fără pereche, tot

așa cum pentru nepoata sa poate ar fi dorit o partidă mai bogată fiindcă în toată mahalaua nu era o fată mai drăgălașă.

— Și nici chiar în Ille-et-Vilaine, spunea el încruntându-și sprâncenele, hotărât să împingă această afirmație până ar fi cuprins întreaga Bretanie.

Și dacă din întâmplare i-ar fi căzut în mâini un întreg milion – el care era fericit cu renta sa de cinci mii de livre – nu ar fi fost imposibil să-și piardă capul lăsându-se pradă unor vise nesăbuite.

În acest timp, Enogate și Nanon făcură puțină rânduială în odaia acestui om de temut, dacă în mintea lui nu puteau face; deși tocmai acolo ar fi trebuit dereticat, frecat, șters praful... măcar pentru a goni fluturașii care se aciuiseră acolo și chiar păianjenii de pe tavan...

Cât despre jupân Antifer, el se învârtea de colo-colo, rostogolindu-și ochii care mai scăpărau, luminați încă de fulgere – dovadă că furtuna nu era pe sfârșite și că un trăsnet putea să cadă oricând. Și când își privea barometrul atârnat în perete, părea că furia sa se dublează, fiindcă cinstitul și scrupulosul instrument se menținea la timp frumos.

— Așadar, Juhel nu s-a întors încă?... întrebă el, întorcându-se către Enogate.

— Nu, unchiule.

— Și este ora zece!

— Nu, unchiule.

— O să vedeți că o să piardă trenul!

— Nu, unchiule!

— Ia ascultă, ai sfârșit odată cu „Nu, unchiule”?

— Nu, unchiule!

Cu toate semnele desperate pe care i le făcea Nanon, tânăra bretonă era hotărâtă să-și apere vărul împotriva acuzațiilor nedrepte ale acestui unchi atât de apucat. Hotărât lucru, fulgerul și trăsnetul nu erau departe. Dar nu exista oare vreun paratrăsnet care să scoată toată electricitatea adunată în jupân Antifer?

Ba da, poate că da. Tocmai de aceea Nanon și fiica ei se grăbiră să-i dea ascultare, când, cu o voce de stentor, el strigă:

— Chemați-l pe Tregomain!

Ieșiră repede amândouă din odaie, deschiseră ușa care da în stradă și dădură fuga să-l caute pe Tregomain.

— Dumnezeule! Numai de-ar fi acasă! își spuneau ele.

Era acasă, și cinci minute mai târziu se afla în fața prietenului său Antifer.

Gildas Tregomain: cincizeci și unu de ani. Trăsături asemănătoare cu ale vecinului său: este burlac ca și el, a navigat ca și el, nu mai navighează ca și el, a ieșit la pensie ca și el, este ca și el din Saint-Malo. Asemănările se opresc aici. Într-adevăr, Gildas Tregomain este pe atât de blajin pe cât de aprig este jupân Antifer, pe atât de înțelept pe cât de puțin este jupân Antifer, pe atât de îngăduitor pe cât de supărăcios este jupân Antifer. Aceasta în ceea ce privește latura sufletească, în ceea ce privește fizicul, cei doi cumetri se deosebesc și mai mult, dacă e cu putință. Cu toate acestea sunt foarte legați; această prietenie, atât de justificată din partea jupânului Antifer față de Gildas Tregomain, ar părea mai puțin justificată din partea lui Gildas Tregomain față de Pierre Antifer. Fiindcă era limpede că nu-i ușor să fii prietenul unui asemenea om.

Am spus că Tregomain navigase pe vremuri, dar sunt navigatori și navigatori. Dacă jupân Antifer cutreierase, cât fusese militar și în marina comercială, înainte de a veni în cabotaj, principalele mări de pe glob, nu același lucru se întâmpla cu vecinul lui, Gildas Tregomain; scutit de armată ca fiu de văduvă și netrebuind să plece ca matelot al statului, el nu fusese niciodată pe mare.

Nu! Niciodată! Zărise Marea Mânecii de pe înălțimile de la Cancale și chiar ale Capului Frehel, dar fără să se aventureze în larg. Născut în cabina țipător vopsită a unui barcaz, pe un asemenea barcaz își petrecuse viața. La început luntraș, apoi stăpân al *Fermecătoarei Amelie,* el plutea urcând și urcând mereu pe Rance, de la Dinard la Dinan, de la Dinan la Plumaugat, pentru a coborî din nou cu o încărcătură de scânduri, de vinuri sau de cărbune, după cum era cererea. Abia dacă cunoștea celelalte râuri ale departamentelor Ille-et-Vilaine și Cotes-du-Nord. Era un dulce marinar de apă dulce, nimic mai

mult, în timp ce jupân Antifer era cel mai sărat dintre marinarii de apă sărată; era un simplu luntraș pe lângă un maestru al cabotajului. De aceea, în prezența prietenului și vecinului său care nu se jena să-l țină la distanță, el cobora pavilionul.

Gildas Tregomain locuia într-o căsuță cochetă și atrăgătoare la o sută de pași de aceea a jupânului Antifer, la capătul străzii Toulouse, aproape de zidul de fortificații. De o parte, avea vederea către gurile râului Rance, iar de cealaltă parte o avea către larg. Proprietarul căsuței era un om puternic, nemaipomenit de spătos, cu niște umeri lați de aproape un metru, înalt de cinci picioare și șase șchioape, cu un piept cât o casă de bani, veșnic ferecat într-o vestă uriașă cu două rânduri de nasturi de os și o bluză castanie, totdeauna foarte curată, cu o cută mare în spate și la răscroiala mânecilor. Din acest trunchi porneau brațe solide care ar fi putut folosi în chip de coapse unui om de talie mijlocie și terminate cu mâini uriașe, care ar fi putut servi drept picioare unui grenadier din vechea gardă. Se înțelege că, cu asemenea mâini, picioare și mușchi, Gildas Tregomain era înzestrat cu o forță herculeană. Era însă un Hercule bun. Nu abuza niciodată de puterea lui și nu-ți strângea mâna decât cu degetul mare și arătătorul, de teamă să nu-ți strivească degetele. Puterea sălășluia în el ca adormită, fără izbucniri neașteptate.

Dacă l-am compara cu o mașină, nu ne-ar face să ne gândim la un ciocan pneumatic care izbește fierul cu o putere năprasnică, ci mai curând la una din acele prese hidraulice, care îndoaie la rece tabla cea mai rezistentă. Asta se datora sângelui său care circula bogat și generos, molcom și puțin nepăsător.

Pe temelia umerilor se rotunjea un cap mare, purtând o pălărie înaltă cu boruri largi, cu părul lins, cotlețiii favoriților subțiri, cu unul din acele nasuri încovoiate care dau caracter profilului, o gură zâmbitoare, cu buza de sus mai retrasă, cu cea de jos ieșind în afară, cu mici cute de grăsime sub bărbie, dinți frumoși, albi, în afară de un incisiv de sus care-i lipsea, din acei dinți care nu mușcă și pe care nu i-a întinat niciodată fumul de pipă, ochi limpezi și blajini sub sprâncenele stufoase și roșcate, un ten cărămiziu, datorit brizei de pe Rance și nu asprelor rafale

ale oceanului.

Așa era Gildas Tregomain, unul din acei oameni de treabă despre care se spune: „Du-te la prânz, du-te la ora două, o să-l găsești totdeauna gata să-ți vină în ajutor”. Era, în același timp, și un fel de stâncă de neclintit, de care în zadar se loveau furtunile jupânului Antifer. Se trimetea după el când pe vecinul lui îl apucau hachițele și el venea să înfrunte talazurile năvalnice ale acestui tumultuos personaj. Astfel fiind, fostul proprietar al *Fermecătoarei Amelie* era adorat în casă de către Nanon, care-și făcea din el un zid de apărare, de Juhel, care-i păstra o prietenie filială, de Enogate, care nu se sfia deloc să-l sărute pe cei doi obraji bucălați și pe fruntea nebrăzdată de nicio cută, semn de netăgăduit al unui temperament calm și împăciuitor, după spusele fizionomiștilor.

Deci, în acea seară, către orele patru și jumătate, luntrașul urca scara de lemn care ducea la camera de la primul etaj, făcând să trosnească treptele sub pasul lui greoi. Apoi, împingând ușa, se află deodată în fața lui Pierre Antifer.

Capitolul V
În care lui Gildas Tregomain îi este greu să nu-l contrazică pe jupân Antifer

— În sfârşit, ai sosit, stimabile!

— Am alergat îndată ce m-ai chemat, prietene...

— Mult timp ţi-a trebuit!

— Numai cât am venit până aici.

— Într-adevăr, parcă ai fi călătorit pe *Fermecătoarea Amelie*.

Gildas Tregomain nu luă în seamă această aluzie la mersul foarte încet al barcazurilor, comparat cu acela al vaselor de mare. Înţelese că vecinul său era prost dispus, lucru ce nu-l mai putea mira, şi îşi promise să fie răbdător, ceea ce îi intra în fire.

Jupân Antifer îi întinse un deget pe care prietenul său îl strânse uşurel între degetul mare şi arătătorul uriaşei sale mâini.

— Hei, nu aşa tare, ce dracu! Totdeauna strângi prea tare!

— Iartă-mă, n-am făcut-o dinadins.

— Nu ar fi lipsit decât asta!

Apoi, cu un gest, jupân Antifer îl pofti pe Gildas Tregomain să ia loc la masa din mijlocul odăii.

Supus, luntraşul se aşeză pe scaun, cu picioarele îndoite, cu tălpile în afară, bine înşurubate în ghetele fără tocuri, cu imensa batistă întinsă pe genunchi – o batistă de bumbac cu floricele roşii şi albastre, împodobită în fiecare colţ cu câte o ancoră.

Această ancoră avea darul să-l facă pe jupân Antifer să ridice din umeri... O ancoră la un luntraş!... De ce nu un arbore trinchet, de ce nu un arbore mare sau un arbore artimon la un barcaz?

— Iei un coniac, stimate? întrebă el aducând două păhărele şi o sticlă.

— Ştii şi tu, prietene, că nu beau niciodată nimic. Ceea ce nu-l împiedică pe jupân Antifer să umple cele două degetare. Conform unui obicei statornicit de zece ani, după ce îşi bău paharul său, îl goli şi pe acela al lui Gildas Tregomain.

— Şi acum, să stăm de vorbă.

— Despre ce?... răspunse luntraşul, care ştia foarte bine cu ce scop fusese chemat.

— Despre ce, stimate?... Şi despre ce ai vrea tu să vorbim dacă nu despre...

— Adevărat! Ai găsit pe această faimoasă latitudine punctul care te interesează?...

— Dacă l-am găsit?... Şi cum vrei tu să-l găsesc? Ascultând pălăvrăgeala acestor două muieri care erau adineauri aici...

— Buna Nanon şi drăgălaşa mea Enogate.

— Oh! Ştiu eu... Tu eşti totdeauna dispus să le ţii parte împotriva mea... Dar nu despre asta este vorba... Uite că se împlinesc opt ani de când tatăl meu Thomas a murit şi tot opt ani de când chestiunea asta se lungeşte aşa, fără să înainteze un pas... Dar trebuie să se sfârşească odată!...

— Eu... spuse luntraşul clipind din ochi, aş sfârşi-o... lăsându-mă păgubaş!...

— Ce spui, stimate, ce tot spui? Şi cu sfaturile date de taică-meu pe patul de moarte, ce faci?... Doar sunt sfinte lucrurile astea!

— Păcat că bietul om nu a vorbit mai desluşit...

— Nu a vorbit mai desluşit fiindcă nu a ştiut mai mult!... Mii de draci, o să ajung şi eu la ultima suflare fără să fi aflat mai mult?

Gildas Tregomain fu pe punctul de a-i spune că foarte probabil aşa avea să fie... şi chiar era de dorit. Se stăpâni totuşi pentru a nu-l întări şi mai mult pe clocotitorul său adversar.

De altfel, iată ce se întâmplase cu câteva zile înainte ca Thomas Antifer să treacă pe lumea cealaltă.

Era în anul 1854, an pe care bătrânul marinar nu avea să-l trăiască până la capăt în această tristă lume. Astfel că, simţindu-se foarte bolnav, crezu că trebuie să-i încredinţeze fiului său o poveste a cărei taină îi fusese cu neputinţă să o pătrundă.

Cu cincizeci şi cinci de ani mai înainte, în 1799, pe când era în slujba marinei comerciale, cutreierând prin ţinuturile Levantului, Thomas Antifer naviga în apropierea coastelor Palestinei în ziua în care Bonaparte dăduse ordin să fie împuşcaţi prizonierii din Jaffa. Unul din aceşti nenorociţi care se

refugiase pe o stâncă, unde îl aștepta fără doar și poate o moarte sigură, fu cules de marinarul francez în timpul nopții, îmbarcat pe corabia acestuia, unde îi fură tămăduite rănile și, în sfârșit, se însănătoși după o bună îngrijire.

Prizonierul, destăinuindu-se salvatorului său, îi spuse că se numește Kamylk-Pașa, că este originar din Egipt și, când își luă rămas bun, îl asigură pe bravul maluin că nu o să-l uite. La momentul potrivit, acesta va primi dovezile recunoștinței sale.

Thomas Antifer se despărți de Kamylk-Pașa, își urmă cursul călătoriei sale, se gândi mai mult sau mai puțin la făgăduielile care-i fuseseră făcute și în cele din urmă se resemna să le dea uitării, fiindcă păreau că nu se vor realiza niciodată.

Așa că, atunci când se retrase la pensie, bătrânul marinar se întoarse la Saint-Malo nemaigândindu-se la altceva decât la pregătirea pentru marină a fiului său

Pierre și împlinise șaizeci și șapte de ani când, în iunie, îi sosi o scrisoare.

De unde să-i fi venit această epistolă scrisă în limba franceză?... Dacă te luai după timbre, era sigur că venea din Egipt. Ce cuprindea?... Foarte simplu, următoarele:

Căpitanul Antifer este rugat să-și noteze în carnet această latitudine, 24 grade 59 minute nord, care latitudine va fi completată de o longitudine ce îi va fi comunicată ulterior. Va binevoi să nu o uite și să o tăinuiască în același timp... Este vorba, în ceea ce îl privește, de un foarte mare interes. Suma enormă în aur, diamante și pietre prețioase pe care această latitudine și această longitudine i-o vor dărui într-o zi, nu va fi decât o dreaptă răsplată pentru serviciile ce le-a făcut prizonierului din Jaffa.

Această scrisoare era semnată doar de un dublu K, formând o monogramă. Și iată că închipuirea bunului nostru marinar – el care era un tată vrednic de fiul său – se aprinse. Așadar, după patruzeci și trei de ani, Kamylk-Pașa își aducea aminte! Dar mult timp îi mai trebuise! Fără îndoială felurite piedici îl făcuseră să întârzie în Siria, a cărei situație politică nu fusese definitivată decât în 1840 prin tratatul de la Londra, semnat la 15 iulie și în profitul sultanului.

Acum, Thomas Antifer era în posesia unei latitudini care

trecea printr-un anumit punct al globului pământesc, în care punct Kamylk-Paşa îngropase o întreagă avere!... În mintea lui nu putea fi vorba decât de milioane. I se poruncise, totodată, să păstreze cel mai adânc secret asupra acestei afaceri până la sosirea mesagerului care trebuia să-i aducă într-o zi longitudinea promisă. Aşa că nu spuse nimănui nimic, nici măcar fiului său. A aşteptat. A aşteptat timp de doisprezece ani şi dacă ar fi fost să aibă o soră Anne, urcată într-un turn, soru-sa Anne, n-ar fi văzut venind pe nimeni! Şi cu toate acestea, era oare cu putinţă, dacă ajungea la sfârşitul existenţei sale, să ia acest secret cu el în mormânt, înainte de a fi deschis uşa trimisului paşei?... Nu! Nici gând! Îşi spuse că acest secret trebuia să fie încredinţat celui căruia îi revenea să profite de el în locul lui, adică fiului său, Pierre-Servan-Malo. De aceea, în 1854, bătrânul marinar, în vârstă pe atunci de optzeci şi unu de ani, simţind că nu mai are decât câteva zile de trăit, nu mai şovăi şi destăinui fiului şi unicului său moştenitor intenţiile lui Kamylk-Paşa. Îl puse să jure – aşa cum i se ceruse şi lui – să nu uite niciodată cifrele acestei latitudini, să păstreze cu sfinţenie scrisoarea semnată cu dublu K şi să aştepte cu toată încrederea sosirea mesagerului.

Apoi, vrednicul marinar închise ochii şi fu înmormântat în cavoul familiei, plâns de ai săi şi regretat de toţi cei care îl cunoscuseră.

Îl cunoaştem şi pe jupân Antifer şi ne putem închipui uşor ce urmări avu o asemenea destăinuire asupra minţii sale, asupra închipuirii sale uşor de înflăcărat şi de ce arzătoare dorinţe fu cuprinsă întreaga sa fiinţă. În gând, el înzeci milioanele întrezărite de tatăl său. Şi din Kamylk-Paşa făcu un fel de nabab din „O mie şi una de nopţi". Nu mai visa decât aur şi pietre preţioase, îngropate într-o peşteră a lui Ali-Baba! Dar, ţinând seama de nerăbdarea care-l caracteriza şi de firea sa iute, îi fu cu neputinţă să păstreze tăcerea, aşa cum făcuse taică-său. Tatăl putuse să stea doisprezece ani fără să-i scape un cuvânt, fără să se destăinuiască nimănui, fără a face vreo încercare de a afla ce ar fi putut deveni semnatarul scrisorii cu dublu K!... Fiul, însă, nu. Aşa că, în 1855, în cursul uneia din călătoriile sale prin

Mediterana, după ce făcu escală la Alexandria, el se informă, cu toată iscusința de care era în stare, de acest Kamylk-Pașa.

Existase el oare?... În această privință, nicio îndoială, fiindcă bătrânul marinar avea o epistolă scrisă de mâna lui. Mai trăia și acum?... Grea întrebare, care îl frământa pe jupân Antifer în chip deosebit. Informațiile obținute îl nedumeriră cu totul. *9*

Kamylk-Pașa dispăruse de vreo douăzeci de ani și nimeni nu-i putu spune ce se întâmplase cu el. Cumplită lovitură sub linia de plutire a jupânului Antifer! Cu toate acestea nu se scufundă. De altfel, chiar dacă nu află nimic despre Kamylk-Pașa, era de la sine înțeles că în 1842 mai trăia, o dovedea faimoasa scrisoare. Fusese, probabil, silit să părăsească țara din motive pe care nimic nu-l silea să le mărturisească.

Când va veni vremea, mesagerul, purtător al interesantei longitudini multașteptate, se va înfățișa din partea sa și fiindcă tatăl nu mai era în viață, fiul va fi acela care îl va primi, și nu ne îndoim că îi va face o bună primire. Jupân Antifer se întoarse deci la Saint-Malo și, deși nu-i venea ușor, nu spuse nimănui nimic. Mai navigă o bucată de vreme până în 1857, epocă în care își părăsi meseria și de atunci trăi retras în familia sa.

Dar ce existență nesuferită! Fără o activitate, fără un rost, era tot timpul obsedat de aceeași idee fixă! Cele douăzeci și patru de grade și cele cincizeci și nouă de minute îi bâzâiau fără încetare în jurul capului ca niște muște sâcâitoare!... În sfârșit, având mâncărime de limbă, el își încredința taina surorii sale, apoi nepoatei, nepotului și lui Gildas Tregomain. Astfel că așa-zisul secret, sau cel puțin o parte din el, nu întârzie să fie cunoscut de întreg orașul, ba chiar până dincolo de Saint-Malo și de Dinard. Se duse deci vestea că o avere imensă, necrezut de mare, trebuia să cadă, de pe o zi pe alta, în mâinile jupânului Antifer, că această avere nu putea să-i scape... Și nu bătea vreodată cineva în ușă fără ca el să nu spere să fie salutat cu aceste cuvinte:

„Iată longitudinea pe care o așteptăi!"

Trecură câțiva ani. Mesagerul lui Kamylk-Pașa nu dădea semne de viață. Niciun străin nu trecu pragul casei. Iar jupân Antifer nu-și mai găsea astâmpăr. Familia sa începu să se îndoiască de existența acestei averi și scrisoarea îi părea a fi o

simplă mistificare. Gildas Tregomain, ferindu-se să-i arate acest lucru, îl socotea pe prietenul său un mare naiv, fapt dureros pentru breasla atât de demnă de stimă a marinarilor de cabotaj.

Dar el, Pierre-Servan-Malo, nu se dădea bătut. Nimic nu-i putea zdruncina încrederea. Era ca și când ar fi și avut-o, averea aceea de nabab, și nu trebuia să-l contrazici deloc în această privință dacă țineai să nu stârnești o furtună.

Așa că, în seara aceea, aflându-se față în față la masa pe care se clătinau cele două pahărele de coniac, luntrașul era ferm hotărât să nu provoace o explozie în pulberăria vecinului său.

— Haide, îi spuse jupân Antifer privindu-l în ochi, răspunde-mi fără ocoluri, fiindcă uneori te faci că nu înțelegi! La urma urmei, căpitanul *Fermecătoarei Amelie* nici nu a avut vreodată prilejul să-și calculeze poziția... Nu între malurile unui râuleț ca Rance ai de luat înălțimea, să observi soarele, luna, stelele...

Și enumerând toate aceste operațiuni care alcătuiesc fondul hidrografici, fiți siguri că Pierre-Servan-Malo înțelegea să demonstreze marea diferență dintre un căpitan de cabotaj și stăpânul unui barcaz.

Resemnat, bunul Tregomain urmărea surâzând dungile multicolore ale batistei sale întinsă pe genunchi.

— Mă asculți, sau nu, luntrașule?

— Da, prietene!

— Ei bine, o dată pentru totdeauna: te întreb, știi tu exact ce este o latitudine?...

— Așa și așa.

— Știi tu că este un cerc paralel cu ecuatorul și că se împarte în trei sute șaizeci de grade, adică douăzeci și unu de mii șase sute șaizeci minute de arc, ceea ce înseamnă un milion două sute nouăzeci și șase de secunde?...

— Cum să nu știu? răspunse cu un zâmbet blajin Gildas Tregomain.

— Și știi tu că un arc de cincisprezece grade corespunde unui timp de o oră și unul de cincisprezece secunde unui timp de o secundă?...

— Vrei să le spun pe dinafară?...

— Nu! Nu-i nevoie. Ei bine, în ce mă privește, știu de

existența acestei latitudini de douăzeci și patru de grade, cincizeci și nouă de minute la nord de ecuator. Și pe această paralelă care cuprinde trei sute șaizeci de grade – fii atent, trei sute șaizeci de grade! —se află trei sute cincizeci și nouă de care nu mă sinchisesc, ca de o ancoră care și-a pierdut cârligele! Dar este unul, unul singur, pe care nu-l cunosc, pe care nu am să-l cunosc decât atunci când mi se va spune longitudinea care îl întretaie... și acolo... în acel loc, sunt milioane... Nu zâmbi...

— Nu zâmbesc, prietene.

— Da, milioane, care sunt ale mele, pe care voi avea dreptul să mă duc să le dezgrop, în ziua în care am să știu în ce loc sunt îngropate...

— Ei bine, răspunse blând luntrașul, trebuie să aștepți cu răbdare mesagerul care îți va aduce vestea cea bună...

— Cu răbdare... cu răbdare!... Dar ce o fi curgând în vinele tale?...

— Probabil că limonadă, doar limonadă, răspunse Gildas Tregomain.

— Iar într-ale mele, argint viu... praf de pușcă topit în sângele meu... și n-am cum să stau liniștit... mă macin... mă mistui...

— Ar trebui să te potolești.

— Să mă potolesc?... Uiți oare că suntem în '62... că tatăl meu a murit în '54, că deținea acest secret din '42... și că în curând se vor împlini douăzeci de ani de când așteptăm dezlegarea acestei blestemate ghicitori?...

— Douăzeci de ani, murmură Gildas Tregomain. Cum trece timpul! Acum douăzeci de ani mai comandam încă *Fermecătoarea Amelie*...

— Cine îți vorbește de *Fermecătoarea Amelie?* exclamă jupân Antifer. Despre *Fermecătoarea Amelie* este vorba, sau despre latitudinea de care se pomenește în această scrisoare?...

Și flutură prin fața ochilor care clipeau ai luntrașului faimoasa scrisoare, îngălbenită deja, pe care se vedea monograma lui Kamylk-Pașa.

— Da... această scrisoare... această blestemată scrisoare, reluă el, această afurisită de scrisoare pe care uneori am poftă să o rup, să o fac scrum...

— Și poate că ar fi mai înțelept... îndrăzni să spună luntrașul.

— Destul... stimate Tregomain, continuă jupânul Antifer, cu ochii aprinși și glasul tunător, să nu cumva să-mi mai răspunzi vreodată așa cum ai făcut-o adineauri!

— Niciodată!

— Și dacă, într-o clipă de nebunie, aș vrea să distrug această scrisoare care pentru mine este un act de proprietate, dacă aș fi atât de nesocotit ca să uit cele ce-mi datorez mie și alor mei, și dacă nu mă vei împiedica...

— Te voi împiedica, prietene, te voi împiedica... se grăbi să răspundă Gildas Tregomain.

Foarte întărâtat, jupân Antifer își luă paharul cu coniac și ciocni cu acela al luntrașului:

— În sănătatea ta, stimate!

— În a ta! răspunse Gildas Tregomain, care ridică paharul până la înălțimea ochilor, apoi îl puse din nou pe masă.

Pierre-Servan-Malo rămăsese pe gânduri răvășindu-și părul cu o mână înfrigurată, murmurând cuvinte întretăiate de înjurături și de suspine, purtându-și de colo-colo pietricica printre dinți.

— Știi măcar pe unde trece această blestemată de paralelă... această latitudine de douăzeci și patru, cincizeci și nouă nord?

— Cum să nu știu? îi răspunse luntrașul, care îndurase această mică lecție de geografie de o sută de ori.

— Nu are importanță, stimate! Este unul din lucrurile pe care niciodată nu le știi destul de bine!

Și deschizând atlasul la harta planisferei care înfățișa sferoidul terestru, spuse pe un ton care nu admitea nici îndoială, nici replică:

— Privește!

Gildas Tregomain privi.

— Vezi aici Saint-Malo, nu-i așa?

— Da, și iată și Rance...

— Nu-i vorba de Rance! O să mă vâri în păcat cu Rance a ta!... Acum, prinde meridianul Parisului și coboară până la paralela douăzeci și patru.

— Cobor.

— Treci prin Franța, Spania... intră în Africa... Treci de Algeria... ajungi la tropicul Cancerului... Acolo... deasupra Tombuctului...

— Am ajuns.

— Iată-ne în sfârșit și pe această latitudine.

— Da... suntem pe ea.

— Să pornim acum spre est... Să sărim peste toată Africa și Marea Roș ie... să străbatem repede Arabia, mai sus de Mecca... salutăm imamul[4] din Mascat... sărim India, lăsând Bombay și Calcutta la tribord... atingem sudul Chinei, insula Formosa, Oceanul Pacific, grupul Sandwich... Ești atent?

— Mai întrebi! răspunse Gildas Tregomain, ștergându-și țeasta cu uriașa lui batistă.

— Ei bine, iată-te acum în America, în Mexic... apoi în golf... pe urmă aproape de Havana... Te arunci peste strâmtoarea Floridei... te avânți pe Oceanul Atlantic... mergi de-a lungul Canarelor... ajungi în Africa... urci pe meridianul Parisului și te-ai întors la Saint-Malo, după ce ai făcut ocolul lumii pe a douăzeci și patra paralelă.

— Uf! făcu îngăduitorul luntraș.

— Și acum, reluă jupân Antifer, după ce am traversat cele două continente, Atlanticul, Pacificul, Oceanul Indian ale căror insule se numără cu miile, poți să-mi spui tu, luntrașule, unde-i locul cu milioanele?...

— Iată ceva ce nu știu...

— Și ceva ce vom ști...

— Da... ceva ce vom ști când mesagerul...

Jupân Antifer luă și cel de al doilea pahar cu coniac, pe care proprietarul barcazului *Fermecătoarea Amelie* nu-l atinsese.

— În sănătatea ta!

— În sănătatea ta! răspunse Gildas Tregomain, ciocnind paharul gol de acela al prietenului său.

Bătuse tocmai ora zece. O puternică lovitură de ciocan zgudui ușa din stradă.

— O fi omul cu longitudinea! strigă prea-nervosul maluin.

— Oh! făcu prietenul său care nu-și putu stăpâni această ușoară exclamație de îndoială.

— Și de ce nu?... strigă jupân Antifer ai cărui obraji se făcură stacojii.

— Într-adevăr!... De ce nu?... răspunse înțelegătorul luntraș, care schiță chiar un început de salut pentru a-l primi pe aducătorul unei asemenea vești bune.

De la parter se auziră deodată strigăte – strigătele bucurie, ce-i drept – dar care, venind din partea lui Nanon și Enogate, nu puteau fi adresate unui trimis al lui Kamylk-Pașa.

— El este... el este! repetau cele două femei.

— El?... El?... întrebă jupân Antifer.

Tocmai se îndrepta spre scară când ușa odăii sale se deschise.

— Bună seara, unchiule, bună seara!

Glasul vesel și mulțumit al celui care vorbise avu darul să-l scoată din sărite pe unchiul cu pricina.

„El" era Juhel. Tocmai sosise. Nu pierduse trenul de Nantes, nici măcar examenul, căci strigă fericit:

— Reușit, unchiule, reușit!

— Reușit, repetară în cor bătrâna și fata.

— Reușit... ce? răspunse jupân Antifer.

— Reușit la examenul de căpitan de cursă lungă, cu nota cea mai mare!

Și cum unchiul său nu-i deschidea brațele, Juhel căzu în cele ale lui Gildas Tregomain, care îl strânse la piept mai să-i taie răsuflarea.

— Vezi că-l înăbuși, Gildas, îi spuse Nanon.

— Abia de-l strânsei! răspunse zâmbind fostul proprietar al barcazului *Fermecătoarea Amelie!*

În acest timp Juhel își veni în fire după ce răsuflă de câteva ori din greu, și, întorcându-se către jupân Antifer care se plimba de colo-colo, zise:

— Și acum, unchiule, pe când căsătoria?...

— Care căsătorie?...

— Căsătoria mea cu scumpa mea Enogate, răspunse Juhel. Nu ne-am înțeles?

— Da... înțeles... afirmă Nanon.

— Doar dacă Enogate nu s-a răzgândit de când sunt căpitan de cursă lungă.

— Oh! Juhel! răspunse fata întinzându-i o mână în care bunului Tregomain – așa a pretins el, cel puțin – i se păru că vede chiar inima ei.

Jupân Antifer nu răspundea și părea că așteaptă să vadă dincotro bate vântul.

— Ce zici, unchiule?... stărui tânărul.

Și trupul lui bine făcut parcă se înălță mândru, cu chipul strălucind de bucurie, cu ochii scânteind de fericire.

— Nu ai spus chiar dumneata, unchiule: o să facem nunta după ce vei reuși la examenul de căpitan și data o vom fixa când te întorci?

— Cred că așa ai spus, prietene! îndrăzni să-și dea părerea și luntrașul.

— Ei bine... am reușit, repetă Juhel, și m-am întors... și dacă nu ai nimic împotrivă, o să facem nunta în primele zile ale lunii aprilie...

— Peste opt săptămâni? De ce nu peste opt zile... peste opt ceasuri, peste opt minute?...

— Doamne!... Dacă s-ar putea asta, unchiule, nu eu aș fi cel care să mă plâng...

— Vai! Dar trebuie timp! adăugă și Nanon. Sunt de făcut pregătiri... cumpărături...

— Da... trebuie să-mi fac și eu o haină nouă spuse Gildas Tregomain, viitor cavaler de onoare.

— Atunci... la 5 aprilie?... întrebă Juhel.

— Fie... încheie jupân Antifer, care se simțea încolțit de-a binelea.

— Ah, scumpul meu unchi! strigă Enogate sărindu-i de gât.

— Ah, scumpul meu unchi! strigă și Juhel.

Și cum îl săruta pe un obraz în timp ce Enogate îl săruta pe celălalt, se prea poate ca obrajii lor să se fi întâlnit...

— Ne-am înțeles, reluă unchiul, la 5 aprilie... dar cu o condiție...

— Fără condiții...

— O condiție? se sperie Gildas Tregomain, căruia tot îi mai era teamă de cine știe ce năzbâtie din partea prietenului său.

— Da... o condiție...

— Și care, unchiule?... întrebă Juhel a cărui sprinceană și începuse să se încrunte.

— Aceea ca, până atunci, să nu primesc longitudinea...

Răsuflară cu toții ușurați.

— Da... da!... răsună răspunsul într-un singur glas. Și într-adevăr, ar fi fost crud să-i răpești jupânului

Antifer această mulțumire. De altfel, mai putea crede cineva că mesagerul lui Kamylk-Pașa, așteptat de douăzeci de ani, o să pice tocmai acum, înainte de data hotărâtă pentru căsătoria celor doi tineri?

Capitolul VI
Prima ciocnire dintre Occident și Orient – în care Orientul este bine zgâlțâit de Occident

Se scurse o săptămână. Nici umbră de mesager. Gildas Tregomain susținea că l-ar fi mirat mai puțin dacă l-ar fi văzut pe profetul Ilie coborând din cer. Dar se ferea cu grijă să-și spună părerea față de jupân Antifer, în această exprimare biblică.

În ceea ce îi privește pe Juhel și Enogate, niciunul din ei nu se gândea la trimisul lui Kamylk-Pașa, o ființă pur și simplu închipuită, și nu el ar fi putut să le tulbure sau să le întârzie căsătoria proiectată!... Nu! Ei continuau să-și pregătească plecarea în fermecătoarea țară a căsătoriei, a cărei longitudine o cunoștea tânărul, iar fata cunoștea latitudinea, țară care le va fi ușor de găsit combinând aceste elemente geografice! Și erau siguri că această combinare se va face la 5 aprilie.

Cât despre jupân Antifer, el devenise mai puțin sociabil, mai neprietenos, mai mult ca oricând nu putea vorbi nimeni cu el. Data căsătoriei se apropia în fiecare zi cu douăzeci și patru de ore. Câteva săptămâni încă și logodnicii vor fi uniți prin legături de nedesfăcut. Frumoasă izbândă, într-adevăr! În fond, nu unchiul fusese cel care visase pentru ei – atunci când va fi bogat – căsătorii minunate? Și dacă ținea la milioanele lui, la nevăzutele lui milioane care-i aparțineau, nu era cu gândul de a se bucura numai el să trăiască în belșug, să locuiască în palate, să se plimbe cu trăsura, să mănânce în farfurii de aur sau să poarte butoni de diamante la plastron... Nu, Dumnezeule mare! Dar se gândea să-l căsătorească pe Juhel cu o prințesă și pe Enogate cu un prinț! Ce vreți? Era slăbiciunea lui, ideea lui fixă. Și iată că apăruse pericolul ca dorința lui să nu se realizeze, dacă mesagerul nu sosea în timp util, și din pricina câtorva cifre, combinate cu cele pe care le avea deja, ascunzătoarea lui Kamylk-Pașa nu-și va mai goli decât prea târziu comorile în pușculița lui...

Jupân Antifer era tot timpul furios. Nu avea astâmpăr să stea în casă. De altfel, pentru liniștea tuturor, era mai bine să bată drumurile pe afară. Nu era văzut decât la orele de masă, și atunci chiar era foarte grăbit. Ori de câte ori putea, blajinul Gildas Tregomain era gata să primească „loviturile de mistreț", cu speranța că va provoca o destindere, aducându-i astfel o ușurare prietenului său care însă îl trimitea la toți dracii. Pe scurt, se temeau cu toții să nu cadă bolnav. Singura lui ocupație era aceea de a cerceta zilnic peronul gării la sosirea trenurilor și cheiurile Sillon la sosirea pacheboturilor, încercând să descopere printre cei care debarcau vreun chip exotic, putând să fie acela al trimisului lui Kamylk-Pașa – un egiptean, fără îndoială, sau un armean, în sfârșit, un personaj străin care ar fi putut fi recunoscut după chipul său, după accentul sau costumul său și care ar întreba vreun comisionar de adresa lui Pierre-Servan-Malo-Antifer...

Dar nimic!... Nu! Nimic din toate astea! Normanzi, bretoni, apoi englezi sau norvegieni, oricâți ai fi vrut!... Un călător venit însă din Europa orientală, un maltez, un levantin? Nici urmă...

În ziua de 9 ale acestei luni februarie, după masa de prânz în timpul căreia nu-și descleștase gura, decât doar pentru a bea și a mânca, jupân Antifer își făcea obișnuita plimbare, plimbarea lui Diogene care căuta un om. Dacă nu purta un felinar aprins ziua în amiaza mare, după exemplul celui mai mare filosof al antichității, avea în schimb doi ochi ageri, cu lumina scăpărând, care l-ar fi ajutat să-l recunoască și de departe pe acela pe care îl aștepta cu atâta nerăbdare.

A luat-o de-a curmezișul străzilor înguste ale orașului, mărginite de casele înalte de granit și pietruite cu bolovani ascuțiți. A coborât prin strada Du Bey către scuarul Duguay-Trouin, a privit ora pe ornicul de la sub prefectură, s-a îndreptat către piața Chateaubriand, a ocolit chioșcul de sub umbrarul platanilor desfrunziți, a trecut prin poarta tăiată în zidul fortificației și a ajuns pe cheiul Sillon.

S-a uitat în dreapta, s-a uitat în stânga, în spate, pe când trăgea din pipă cu răsuflări scurte, pripite. Ici-colo, era salutat de către vreun trecător, el fiind unul din bărbații de seamă din

Saint-Malo, respectat și prețuit. Dar câte saluturi nu lăsă el fără răspuns, nedându-și nici măcar seama că fusese salutat! Efect al ideii sale fixe și a lipsei sale de atenție.

În port, mulțime de vase, ambarcațiuni cu pânze, steamere cu trei catarge, bricuri, goelete, șalupe de cărăușie. Marea fiind în reflux, trebuiau două sau trei ore pentru ca vasele, semnalate de semafoare în larg, să poată înainta.

Jupân Antifer socoti deci că ar fi mai înțelept să se ducă la gară să aștepte sosirea expresului. O să aibă el mai mult noroc astăzi decât în atâtea săptămâni până acum?

Vai nouă, cât de supusă greșelii este fragila mașinărie omenească! Jupân Antifer nu băgă de seamă că de vreo douăzeci de minute era urmărit de un individ, demn, într-adevăr, de luare-aminte.

Era un străin, un străin cu un fes roșcat cu ciucure pe cap, înfășurat într-o redingotă lungă, închisă până în gât la un singur rând de nasturi, purtând un pantalon bufant care îi cădea pe niște pantofi lătăreți ca niște papuci. Individul – nu prea tânăr!... între șaizeci, șaizeci și cinci de ani, puțin adus de spate, ținându-și mâinile lungi și osoase strânse la piept. Sar fi putut să fie levantinul așteptat sau nu, în orice caz nu încăpea îndoială că venea din țările scăldate de Mediterana orientală, un egiptean, un armean, un sirian, un otoman...

Pe scurt, străinul îl urmărea pe jupân Antifer cu un pas nehotărât, aci parcă vrând să-l oprească, aci renunțând de teamă să nu greșească. În sfârșit, la cotul cheiului, grăbi pasul, îl depăși pe maluin, se întoarse și reveni atât de repede pe urma propriilor lui pași încât cei doi se loviră unul de altul.

— Dracu' să-l ia de neghiob!... strigă jupân Antifer, zgâlțâit de lovitură.

Frecându-se apoi la ochi și ferindu-și privirea cu palma streașină la frunte, din gură îi țâșniră, ca gloanțele dintr-un revolver, aceste vorbe:

— Ce?... Ah... Oh!... El?... Să fie oare el?... Cu siguranță este trimisul lui dublu K...

Dacă era trimisul cu pricina, trebuie să recunoaștem că nu arăta prea grozav, cu fața lui spână, cu obrajii numai crețuri,

nasul ascuțit, urechile blegi, buzele subțiri, bărbia țuguiată, ochi lunecoși, tenul de lămâie veche, răscoaptă, în sfârșit un chip care nu prea inspira încredere, într-atât prefăcătoria și viclenia se oglindeau în el.

— Nu cumva am onoarea să mă adresez, așa cum mi-a spus mai adineauri un matelot binevoitor, domnului Antifer? blogodori el într-o franțuzească jalnică, de ale cărei stângăcii este mai bine să-l scutim pe cititor, limbaj, de altfel, foarte ușor de înțeles chiar și de un breton.

— Antifer Pierre-Servan-Malo! i se răspunse. Și dumneata?

— Ben-Omar...

— Un egiptean?...

— Notar la Alexandria și locuind în prezent la hotelul Union, strada Poissonnerie.

Un notar cu cipilică roșie! Evident, în țările din Orient, notarii nu pot avea tipul *sui generis* și obișnuit al notarului francez cu cravată albă, haine negre, purtând ochelari cu ramă de aur. Este și așa de mirare că supușii faraonilor au și ei conțopiștii lor.

Jupân Antifer nu se îndoi nicio clipă că are în față pe misteriosul mesager, aducătorul faimoasei longitudini, Mesia anunțat cu douăzeci de ani mai înainte, prin scrisoarea lui Kamylk-Pașa. Cu toate acestea, în loc să se aprindă cum ar fi fost de temut, în loc de a-l hărțui cu întrebări pe acest Ben-Omar, fu destul de stăpân pe sine pentru a-l lăsa pe celălalt să vorbească, într-atât viclenia întipărită pe fața acestei mumii vii te îndemna la prudență. Niciodată Gildas Tregomain nu l-ar fi putut crede pe prietenul său în stare de o asemenea cumințenie.

— Ei bine, ce doriți de la mine, domnule Ben-Omar? întrebă jupân Antifer, văzând cum se frământa egipteanul.

— Să stăm puțin de vorbă, domnule Antifer.

— Vreți să veniți la mine acasă?...

— Nu... aș prefera să fie într-un loc unde să nu ne poată auzi nimeni.

— Este vorba deci de un secret?...

— Da și nu... mai degrabă de un târg...

La acest cuvânt, jupân Antifer tresări. Hotărât lucru, dacă

acest cetățean îi aducea longitudinea, s-ar părea că nu avea de gând să i-o dea degeaba. Și totuși, scrisoarea lui Kamylk-Pașa nu pomenea nimic de un târg.

„Atenție la cârmă, își spuse el, să nu-l lăsăm să aibă avantajul vântului".

Apoi, adresându-se interlocutorului său și arătându-i un colț pustiu, la capătul cel mai îndepărtat al portului, zise:

— Să mergem acolo. O să fim destul de singuri ca să putem vorbi fără să ne audă cineva. Dar să ne grăbim fiindcă este un ger uscat care te taie la obraz!

Nu aveau de făcut decât aproximativ douăzeci de pași. Pe vasele ancorate la chei, nu se vedea nimeni. Vameșul de serviciu se plimba cam la o sută cincizeci de metri de acolo. Într-o clipă ajunseră în acel colț pustiu și se așezară pe un ciot de catarg.

— Vă convine aici, domnule Ben-Omar? întrebă Pierre-Servan-Malo.

— Da... oh! Foarte bine!

— Și acum vorbiți, dar vorbiți limpede, într-o limbă deslușită, nu așa cum fac sfincșii dumneavoastră care se distrează spunând cimilituri bieților oameni.

— Nu o să mă feresc, domnule Antifer, și o să vorbesc deschis, răspunse Ben-Omar, pe un ton care nu părea deloc a fi acela al sincerității.

Tuși de două-trei ori și apoi spuse:

— Ați avut un tată.

— Da, așa se obișnuiește la noi în țară. Și apoi?...

— Am auzit că a murit?...

— A murit acum opt ani. Și apoi?...

— A navigat?...

— Așa s-ar părea, fiindcă era marinar. Și apoi?...

— Pe ce mări?...

— Pe toate. Și apoi?...

— Astfel că... i s-a întâmplat să ajungă și prin Levant?...

— Și prin Levant, ca și prin părțile Apusului. Și apoi?...

— În timpul acestor călătorii, continuă notarul, căruia aceste prea scurte răspunsuri nu-i permiteau să prindă firul, în timpul acestor călătorii nu s-a aflat oare acum vreo șaizeci de ani pe

coastele Siriei?...

— Poate că da, poate că nu. Şi apoi?...

Aceşti „apoi" ajungeau la Ben-Omar ca nişte ghionturi în coastă şi chipul i se descompunea în cele mai nebănuite strâmbături.

„Ocoleşte, omule, îşi zicea jupân Antifer, ocoleşte cât vrei. Dacă tu crezi că am să-ţi ajut să ieşi la mal!..."

Notarul înţelese, în cele din urmă, că trebuie sa meargă mai direct la ţintă.

— Ştiţi, spuse el, că tatăl dumneavoastră a avut prilejul să facă un serviciu... un mare serviciu... cuiva... exact pe coastele Siriei?

— Habar n-am. Şi apoi?...

— Ah! făcu Ben-Omar foarte mirat de răspuns. Şi nu ştiţi dacă a primit o scrisoare de la Kamylk-Paşa?

— Un paşă?

— Da.

— Cu câte cozi?

— Asta nu interesează, domnule Antifer. Important pentru mine este să ştiu dacă tatăl dumneavoastră a primit scrisoarea care conţinea informaţii de mare valoare...

— Eu nu ştiu nimic. Şi apoi?...

— Nu aţi căutat prin hârtiile lui?... Nu se poate ca această scrisoare să fi fost distrusă... Ea cuprindea, vă repet, o informaţie de foarte mare importanţă...

— Pentru dumneavoastră, domnule Ben-Omar?...

— Şi pentru dumneavoastră, domnule Antifer, fiindcă... în sfârşit... tocmai această scrisoare am sarcina să o găsesc... Ea ar putea face obiectul unui târg...

Şi într-o clipă, în mintea jupânului Antifer se făcu lumină: însemna că nişte oameni oarecare, al căror trimis era Ben-Omar, trebuie că erau în posesia longitudinii care-i lipsea lui şi fără de care nu puteau să calculeze poziţia locului în care se aflau milioanele.

— Ticăloşii! murmură el. Vor să-mi smulgă secretul, să-mi cumpere scrisoarea şi apoi să se ducă să-mi dezgroape comoara!

Poate că nu judeca tocmai greşit!

Pe când discuția ajunsese la acest punct, jupân Antifer și Ben-Omar auziră pașii unui bărbat care, venind într-acolo, o luă apoi după colțul cheiului, în direcția gării. Tăcură sau cel puțin notarul își întrerupse la jumătate fraza pe care o începuse. S-ar fi putut crede că aruncă o privire trecătorului cu pricina și îi face un anumit semn, de dezamăgire sau de negație, de care acesta din urmă păru foarte contrariat, într-adevăr, trecătorului îi scăpă un gest de ciudă și, grăbind pasul, nu întârzie să dispară.

Era un străin în vârstă de treizeci și trei de ani, îmbrăcat ca egiptenii, negricios la față, cu ochii negri și iuți, înalt de statură, bine făcut, cu o căutătură hotărâtă, întreaga sa înfățișare fiind prea puțin atrăgătoare, aproape sălbatică. Să se fi cunoscut oare notarul și cu el? Tot ce se putea. Să fi vrut ei să se prefacă în acel moment că nu se cunosc? Asta era sigur.

Oricum, jupân Antifer nu observă câtuși de puțin această manevră – doar o privire și un gest, nimic mai mult – și reluă convorbirea.

— Acum, domnule Ben-Omar, spuse el, vreți să-mi explicați de ce țineți atât de mult să intrați în posesia acestei scrisori, să știți ce cuprinde, și aceasta până-ntr-atâta încât să vreți – dacă aș avea-o – să mi-o cumpărați?...

— Domnule Antifer, îi răspunse notarul, destul de încurcat, printre clienții mei, l-am avut și pe un oarecare Kamylk-Pașa. Însărcinat să-i reprezint interesele...

— Spuneți că l-ați avut?...

— Da... și ca mandatar al moștenitorilor săi...

— Moștenitorii săi?... strigă jupân Antifer cu o tresărire care îl miră pe notar. A murit, deci?...

— A murit!

— Atenție! murmură Pierre-Servan-Malo, făcând săi scrâșnească, pietricica în dinți. Kamylk-Pașa este mort... Iată ceea ce e bine să nu uit, și dacă cumva se pune ceva la cale...

— Așadar, domnule Antifer, îl întrebă Ben-Omar, aruncându-i o privire pe furiș, dumneavoastră nu aveți această scrisoare...

— Nu.

— Păcat, fiindcă moștenitorii lui Kamylk-Pașa care doresc să strângă tot ce ar putea să le aducă aminte de preaiubita lor

rudă...

— Ah! Numai pentru aducere aminte?... Ce inimi minunate!...

— Numai pentru asta, domnule Antifer, și aceste inimi minunate, așa cum spuneți și dumneavoastră, nu ar fi ezitat să vă ofere o sumă frumușică pentru a intra în stăpânirea acestei scrisori.

— Cât mi-ar fi dat?...

— La ce bun, dacă tot nu o aveți?

— Spuneți-mi, totuși...

— Oh! Câteva sute de franci...

— Pfui!... făcu jupân Antifer.

— Poate chiar câteva mii...

— Ei bine, făcu jupân Antifer, care, la capătul răbdării, îl apucă pe Ben-Omar de gât, îl smuci spre el și-i strecură în ureche, nu fără a-și înfrânge o violentă dorință de a-l mușca, ei bine... scrisoarea aceea... o am!

— O aveți?

— Scrisoarea parafată cu un dublu K.

— Da... dublu K! Așa semna clientul meu!

— O am... am citit-o și am răscitit-o... Și știu sau mai curând bănuiesc de ce țineți atât de mult s-o aveți!

— Domnule!...

— Și nu o s-o aveți!

— Refuzați?...

— Da, bătrânule Omar, doar dacă mi-o cumpărați...

— Cât?... întrebă notarul, care își și duse mâna la buzunar pentru a-și scoate punga.

— Cât? Cincizeci de milioane de franci! Ben-Omar sări ca ars, în timp ce jupân Antifer, cu gura deschisă, cu buzele răsfrânte, arătându-și toți dinții, îl privea așa cum, fără îndoială, nu fusese niciodată privit.

Apoi, pe un ton sec, ton de comandă marinărească, adăugă:

— Dacă îți place! Dacă nu...

— Cincizeci de milioane! repetă notarul năuc.

— Nu te tocmi, domnule Omar, n-ai să obții vreo reducere, nici măcar de cincizeci de centime!

— Cincizeci de milioane?...

— Atâta face... şi în bani peşin... aur sau bancnote... sau un cec pentru Banca Franţei.

Buimăcit o clipă, notarul îşi recapătă, încetul cu încetul, sângele rece. Nu mai era nicio îndoială că acest blestemat de marinar ştia cât de importantă trebuie să fi fost această scrisoare pentru moştenitorii lui Kamylk-Paşa... Şi într-adevăr, nu conţinea ea toate lămuririle necesare pentru căutarea comorii? Manevra făcută cu scopul de a pune mâna pe scrisoare fusese zădărnicită. Maluinul era prudent. Trebuia să izbutească să-i cumpere această scrisoare, adică această latitudine care ar fi completat longitudinea care se afla în posesia lui Ben-Omar. Ne-am putea însă întreba cum de ştia Ben-Omar că Pierre Antifer deţine această scrisoare? Nu cumva era el, fostul notar al bogatului egiptean, mesagerul care, potrivit ultimelor dorinţe ale lui Kamylk-Paşa avea sarcina să aducă longitudinea aşteptată?... O s-o aflăm fără întârziere.

În orice caz, oricare ar fi fost scopul lui Ben-Omar, dacă acţiona sau nu la îndemnul moştenitorilor defunctului, notarul înţelesese că scrisoarea nu putea fi căpătată decât cu aur. Dar cincizeci de milioane...

Aşa că, luându-şi un aer şiret şi dulceag, spuse:

— Mi se pare că aţi spus cincizeci de milioane, domnule Antifer?

— Aşa am spus.

— Ei, este unul din cele mai hazlii lucruri pe care lam auzit în viaţa mea...

— Vrei să auzi acum, domnule Ben-Omar, un alt lucru şi mai hazliu?

— Bucuros.

— Ei bine, eşti un pungaş bătrân, un ticălos, un crocodil bătrân din Nil...

— Domnule...

— Fie!... Mă opresc!... Un moşneag pescuind în apă tulbure, care a vrut să-mi smulgă secretul în loc să mâl spună pe al său... secretul pe care, presupun, aveai misiunea de a mi-l comunica...

— Presupuneţi?

— Presupun ceea ce este!

— Nu... ceea ce vă place să vă închipuiți?...

— Destul, pungaș nerușinat!

— Domnule...

— Retrag cuvântul nerușinat, din bună-cuviință! Și acum, vrei să-ți spun ce-ți stă la inimă să afli din scrisoarea mea?...

Să fi crezut notarul că Pierre-Servan-Malo, sfârșind fraza, era pe cale de a se da de gol? Fapt este că ochii lui mici sticliră ca două rubine.

Nu! Maluinul, oricât de pornit ar fi fost și cu toate că se vedea cum furia îi și aprinsese chipul, se stăpâni așteptând.

— Da... ceea ce îți stă la inimă, bătrân Omar ce te afli, și care nici îmbrăcat americănește n-ai fi mai breaz, nu sunt frazele cuprinse în această scrisoare, fraze care amintesc serviciile făcute de tatăl meu celui care semnează cu dublu K. Nu! Ci sunt cele patru cifre... mă auzi bine?... cele patru cifre... spuse jupân Antifer.

— Cele patru cifre?... murmură Ben-Omar.

— Da... cele patru cifre din ea și pe care nu o să ți le dau decât cu douăsprezece milioane și jumătate pentru fiecare! Și acum, am vorbit destul!... Bună seara!...

Înfundându-și mâinile în buzunare, jupân Antifer făcu câțiva pași șuierând melodia lui preferată, a cărei origine nimeni, nici măcar el, nu o cunoștea și care amintea mai degrabă lătratul unui câine rătăcit decât melodiile lui Auber[5].

Împietrit, Ben-Omar părea că a prins rădăcini în acel loc, ca un zeu al căminului sau ca o bornă de șosea. El, care socotise că o să-l poată păcăli ușor pe tontul de marinar, ca pe un oarecare felah – și numai Mahomet știe pe câți din acești nenorociți țărani, pe care nefericita lor soartă îi mânase la biroul său de notariat, unul din cele mai de seamă din Alexandria, îi jumulise!

Îl privea cu un ochi rătăcit, buimac, pe maluinul care se îndepărta cu pasul lui greoi, legănându-se din șolduri, săltându-și umerii, când pe unul, când pe celălalt, ca și când prietenul său Tregomain ar fi fost acolo, gata să asculte una din obișnuitele lui predici.

Deodată jupân Antifer se opri locului. Se ivise în calea lui vreo piedică? Da!... Piedica era o idee care tocmai îi trecuse prin

cap... Uitase ceva, ușor însă de remediat prin câteva cuvinte.

Se întoarse deci către notarul tot atât de neclintit ca și fermecătoarea Daphne{6} atunci când, spre cumplita dezamăgire a lui Apollo, se preschimbase în laur.

— Domnule Ben-Omar, spuse el.

— Ce doriți?...

— Am uitat să-ți strecor ceva la ureche...

— Anume?...

— Numărul...

— Ah, numărul?! reluă Ben-Omar.

— Numărul casei mele... Strada Hautes-Salles, numărul 3. E bine să-mi cunoști adresa și fii sigur că, în ziua în care vei veni, o să fii bine primit.

— Când o să viu?...

— Cu cele cincizeci de milioane în buzunar!

Și de data asta, jupân Antifer o porni din nou la drum, în timp ce notarul se prăbușea implorându-l pe Allah și pe profetul său.

Capitolul VII
În care un secretar cam nervos, sub numele de Nazim, se face, vrând-nevrând, acceptat de Ben-Omar

În noaptea de 9 februarie, călătorii din hotelul *Union,* care erau găzduiți în apartamentele ce dădeau spre Piața Jacques-Coeur, s-ar fi trezit din cel mai adânc somn dacă ușa odăii cu numărul 17 nu ar fi fost foarte bine închisă și acoperită de o perdea groasă care împiedica gălăgia dinăuntru să răzbată în afară. În adevăr, doi bărbați, sau cel puțin unul din ei își dădea frâu liber furiei, unor reproșuri și unor amenințări care dovedeau o enervare ajunsă la culme. Celălalt se străduia să-l calmeze, dar nu izbutea deloc, cu rugăminţile lui în care se simțea teama. Era, de altfel, prea puțin probabil ca cineva să fi înțeles această furtunoasă discuție purtată în limba turcă, puțin cunoscută celor născuți în Occident. Este adevărat că, din când în când, se amestecau și unele expresii franțuzești, arătând că cei doi străini s-ar fi înțeles tot așa de bine dacă s-ar fi exprimat în această nobilă limbă.

În șemineu ardea un foc zdravăn și o lampă pusă pe o măsuță lumina niște hârtii pe jumătate ascunse în despărțiturile unei gentuțe cu încuietoare, roasă de cât fusese purtată.

Unul din aceste personaje era Ben-Omar. Buimăcit, privea cu ochii plecați la flăcările din vatră, mai puțin vii, desigur, decât cele care scăpărau în ochii arzători ai tovarășului său.

Acesta era străinul, cu o expresie sălbatică, cu o înfățișare dubioasă, căruia notarul îi făcuse un semn imperceptibil atunci când el și cu jupân Antifer discutau la capătul cheiului.

— Așadar, ai dat greș?...

— Da, excelență, și Allah îmi este martor...

— Nu am ce să fac cu mărturia lui Allah și nici cu a altcuiva! Fapt este că nu ai izbutit...

— Spre marea mea părere de rău.

— Acest maluin, arde-l-ar dracii, (asta o spuse în franțuzește) a refuzat să-ți dea scrisoarea?

— A refuzat!

— Și să ți-o vândă?

— Să o vândă?... La asta s-ar fi învoit...

— Și tu nu ai cumpărat-o, nepriceputule?... Nu ai pus mâna pe ea... Și te arăți în fața mea fără să mi-o aduci?

— Știți cât cere pe ea, excelență?

— Oricât ar fi cerut...

— Cincizeci de milioane de franci!

— Cincizeci de milioane...

Și din gura egipteanului țâșniră înjurăturile ca și ghiulelele unei fregate care trage și de la babord, și de la tribord. Apoi, după ce își încărcă din nou tunurile, bubui:

— Atunci, notar tâmpit, acest marinar știe cât de importantă poate să fie pentru el toată afacerea?...

— Știe foarte bine!

— Mahomet să-l strângă de gât... și pe tine odată cu el! strigă furiosul personaj, măsurând odaia în lung și-n lat. Sau, mai bine, ție o să-ți port eu de grijă, fiindcă te fac răspunzător de toate nenorocirile ce vor veni...

— Dar nu-i vina mea, excelență!... Nu cunoșteam toate secretele lui Kamylk-Pașa...

— Ar fi trebuit să i le cunoști, să i le smulgi încă de pe când trăia, fiindcă erai notarul lui...

Și sabordurile aruncară din nou o încărcătură de înjurături.

Acest înfricoșător personaj nu era altul decât Sauk, fiul lui Murad, vărul lui Kamylk-Pașa. Avea treizeci și trei de ani. Tatăl său murind, el rămase singurul moștenitor direct al bogatei sale rude și ar fi moștenit uriașa avere, dacă această avere nu ar fi fost pusă la adăpost de lăcomia sa. Se știe pentru ce și în ce condiții.

Iată, de altfel, pe scurt, cum s-au petrecut lucrurile după ce Kamylk-Pașa părăsise Alepul, luându-și cu el comorile, cu gândul de a le ascunde în măruntaiele vreunei insule necunoscute.

La câtva timp după asta, în octombrie 1831, Ibrahim, urmat de douăzeci și două de corăbii purtând treizeci de mii de oameni, cucerise Gaza, Jaffa și Haifa, iar Saint-Jean d'Acre căzuse în

mâinile sale în anul următor, la 27 martie 1832.

Se părea deci că aceste teritorii ale Palestinei şi Siriei aveau să fie definitiv smulse înaltei Porţi, când amestecul puterilor europene îl opriră pe fiul lui Mehmet-Ali în drumul lui spre cuceriri. În 1833, cei doi potrivnici, sultanul şi viceregele, fură siliţi să recunoască tratatul de la Kataye şi lucrurile rămaseră aşa.

Din fericire pentru siguranţa sa, în timpul acestei perioade atât de tulburi, Kamylk-Paşa, după ce-şi pusese bogăţiile la adăpost în acea groapă pecetluită cu dublul său K, îşi continuase călătoriile, încotro l-a purtat goeleta sa condusă de comandantul Z6... Pe ce ape, mai apropiate sau mai îndepărtate de continente, cutreierase el oare?... Să fi mers el până la capătul Asiei şi până la celălalt capăt al Europei?... Nimeni din echipaj nu cobora vreodată pe uscat şi marinarii habar nu aveau în ce regiuni din Occident sau din Orient, din miazăzi sau miazănoapte îi purta fantezia stăpânului lor.

Dar după aceste nenumărate rătăciri, Kamylk-Paşa făcu imprudenţa de a se întoarce spre porturile Levantului. Tratatul de la Kataye oprind înaintarea lui Ibrahim, iar partea de nord a Siriei plecându-se sultanului, bogatul egiptean putea să creadă că întoarcerea sa la Alep era ferită de primejdii.

Din păcate însă, în mijlocul anului 1834, vasul său, împins de un vânt neprielnic, ajunse în apele portului Saint-Jean d'Acre. Flota lui Ibrahim, mereu la pândă, patrula de-a lungul litoralului şi tocmai atunci Murad, învestit de Mehmed cu înalte funcţii oficiale, se afla la bordul uneia dintre corăbiile de război.

Bricul-goeletă purta la pic culorile otomane. Să se fi ştiut oare că aparţine lui Kamylk-Paşa? Totuna. Oricum, în cele din urmă fu urmărit, acostat şi luat cu asalt printr-un atac la bord, nu fără a se fi apărat cu înverşunare, ceea ce duse la masacrarea echipajului, distrugerea corăbiei, capturarea proprietarului şi a căpitanului său.

Murad îl recunoscu numaidecât pe Kamylk-Paşa. Libertatea lui era pentru totdeauna pierdută. Câteva săptămâni mai târziu, căpitanul Z6 şi cu el fură conduşi în taină în Egipt, unde fură închişi în fortăreaţa din Cairo.

Kamylk-Paşa înţelese că era pierdut. Nici măcar nu-i trecu prin minte să-şi răscumpere libertatea cu preţul averii sale – sau, mai degrabă, atât de îndârjită îi era firea şi atât de neclintită voinţa de a nu da nimic din avuţia sa, încât se închista într-o încăpăţânare pe care numai fatalismul otoman ar putea să o justifice.

Cu toate acestea, anii pe care îi petrecu în închisoarea din Cairo fură foarte grei, tot timpul carceră, despărţit de căpitanul Z6 pe a cărui tăcere, însă, se putea bizui. Totuşi, după opt ani, în 1842, datorită bunăvoinţei unui paznic, a putut să trimită mai multe scrisori unor persoane faţă de care voia să-şi arate recunoştinţa, printre altele şi lui Thomas Antifer din Saint-Malo. Un plic conţinând dispoziţiile sale testamentare ajunse de asemenea în mâinile lui Ben-Omar, care fusese altădată notarul său în Alexandria.

Trei ani mai târziu, în 1845, murind căpitanul Z6, Kamylk-Paşa rămase singurul care cunoştea unde era situată insuliţa cu comoara. Dar, pe zi ce trecea, sănătatea lui era tot mai şubredă şi asprimea captivităţii sale avea să scurteze o existenţă care ar fi numărat încă mulţi ani dacă nu ar fi fost închisă între zidurile unei temniţe. În sfârşit, în anul 1852, după optsprezece ani de puşcărie, uitat de cei ce-l cunoscuseră, muri la vârsta de şaptezeci şi doi de ani, fără ca ameninţările sau schingiuirile să-i fi putut smulge secretul.

În anul următor, ticălosul său văr îl urmă în mormânt, fără să se fi bucurat de acele imense bogăţii pe care le râvnise.

Dar Murad lăsase un fiu, pe acest Sauk, în care se regăseau toate apucăturile rele ale tatălui său. Cu toate că nu avea mai mult de douăzeci şi trei de ani, el dusese o viaţă dezmăţată şi sălbatică printre bandiţii de tot felul care mişunau atunci în Egipt. Fiind singurul moştenitor al lui Kamylk-Paşa, lui i-ar fi revenit moştenirea dacă unchiul său nu ar fi izbutit să o sustragă lăcomiei lui. Astfel că furia, turbarea lui nu cunoscură margini când moartea lui Kamylk-Paşa făcu să dispară – aşa credea el, cel puţin – pe unicul deţinător al secretului acestei imense averi.

Se scurseră zece ani şi Sauk nici nu se mai gândea la ce se putuse întâmpla cu moştenirea despre care este vorba.

Închipuiți-vă deci ce efect a avut o veste venită ca din senin în mijlocul vieții aventuroase pe care o ducea, veste care avea să-l arunce în viitoarea atâtor neprevăzute întâmplări!

În primele zile ale anului 1862, Sauk primi o scrisoare prin care era invitat să se ducă imediat la biroul notarului Ben-Omar, pentru o afacere importantă.

Sauk îl cunoștea pe acest notar, din cale afară de fricos și de lichea, pe care o fire hotărâtă ca a lui îl putea influența cu totul. Se duse deci la Alexandria și îl întrebă destul de grosolan pe Ben-Omar pe ce motiv și-a permis să-l cheme la biroul lui.

Ben-Omar, care îl știa în stare de orice pe sălbaticul lui client, chiar de a-l strânge de gât într-o clipită, îl primi cu slugărnicie. Își ceru iertare că l-a deranjat și-i spuse cu un glas mieros:

— Dar, nu-i așa că m-am adresat singurului moștenitor al lui Kamylk-Pașa?...

— Într-adevăr, singurul moștenitor, exclamă Sauk, fiindcă sunt fiul lui Murad care îi era văr.

— Sunteți sigur că nu mai există nicio altă rudă cu drepturi la succesiune în afară de dumneavoastră?

— Niciuna. Kamylk-Pașa nu are alt moștenitor decât pe mine. Numai că, unde este moștenirea?...

— Iat-o... la dispoziția excelenței-voastre!

Sauk luă plicul pecetluit pe care i-l întindea notarul.

— Ce cuprinde plicul ăsta?... întrebă el.

— Testamentul lui Kamylk-Pașa.

— Și cum a ajuns în mâinile tale?

— L-a făcut să-mi parvină la câțiva ani după ce a fost închis în fortăreața din Cairo.

— Cam pe când?

— Acum douăzeci de ani.

— Douăzeci de ani! exclamă Sauk. Și el a murit încă de acum zece ani... și tu ai așteptat...

— Citiți, excelență!

Sauk citi mențiunea juridică de pe plic, care spunea că testamentul nu va putea fi deschis decât la zece ani după decesul testatorului.

— Kamylk-Pașa a murit în 1852, spuse notarul, suntem în

1862 și de aceea am invitat-o pe excelența-voastră...

— Blestemat formalist! strigă Sauk. De zece ani aș fi putut să iau în stăpânire moștenirea...

— Dacă dumneavoastră sunteți cel pe care Kamylk-Pașa l-a lăsat moștenitorul său... adăugă notarul.

— Dacă sunt eu?.. Și cine ar putea fi oare?.. Tare aș vrea să știu...

Și când voia să rupă pecețile plicului, Ben-Omar îl opri spunând:

— În interesul dumneavoastră, excelență, este mai bine ca lucrurile să se petreacă legal, în prezența martorilor...

Și deschizând ușa, Ben-Omar îi prezentă doi negustori din cartier pe care îi rugase să-l asiste în această împrejurare. După ce cei doi notabili putură să constate că plicul era intact, fu deschis. Conținutul său era următorul:

Numesc ca executor testamentar al meu pe Ben-Omar, notardin Alexandria, căruia îi va reveni un procent de unu la sută din averea mea formată din aur, diamante, pietre prețioase, a cărorvaloare poate fi apreciată la o sută milioane de franci. În luna septembrie 1831, cele trei butoiașe conținând această comoară au fost ascunse într-o groapă săpată la capătul de sud al unei anumite insulițe. Poziția geografică a insuliței va fi ușor de găsit, combinând longitudinea de cincizeci și patru de grade și cincizeci și șapte de minute la est de meridianul Parisului, cu latitudinea trimisă în secret, în 1842, lui Thomas Antiferdin Saint-Malo, Franța. Ben-Omar va trebui să ducă personal această longitudine numitului Thomas Antifer, sau, în caz că acesta ar fi murit, să i-o aducă la cunoștință moștenitorului lui cel mai apropiat. În afară de aceasta, Ben-Omar mai are obligația de a-l însoți pe numitul moștenitor în timpul cercetărilor care vor duce la descoperirea comorii, ce se află la baza unei stânci marcată cu dublul K al numelui meu. Deci, excluzând pe nevrednicul meu văr Murad, și pe fiul său, nu mai puțin nevrednicul Sauk, Ben-Omar va face toate demersurile pentru a se p*une în legătură cu Thomas Antifer sau moștenitorii săi direcți, conformându-se indicațiilor formale ce se vor primi ulterior, în cursul mai sus menționatelor*

cercetări.

Aceasta este voința mea și vreau ca ea să fie respectată întocmai, atât în toate clauzele cât și în toate urmările sale...

KAMYLK-PAȘA

Inutil să insistăm asupra primirii pe care Sauk o făcu acestui ciudat testament și asupra plăcutei surprize încercată de Ben-Omar în legătură cu comisionul de unu la sută, adică un milion, ce trebuia să-i revină după scoaterea la lumină a moștenirii. Trebuia însă să fie găsită comoara, și comoara nu putea fi găsită decât calculând poziția insuliței pe care era îngropată, prin combinarea longitudinii indicată în testament cu latitudinea ale cărei cifre le cunoștea numai Thomas Antifer. Pe scurt, planul lui Sauk fu repede înjghebat și, sub groaznice amenințări, Ben-Omar fu silit să devină complicele său. În urma cercetărilor, aflară că Thomas Antifer murise în 1854, lăsând un singur fiu. Era vorba să se ducă să-l întâlnească pe acest fiu, Pierre-Servan-Malo, să-l manevreze cu pricepere cu scopul de a-i smulge secretul acestei latitudini trimise tatălui său și să se ducă să ia în stăpânire uriașa moștenire din care Ben-Omar și-ar fi reținut comisionul. Este ceea ce au și făcut Sauk și notarul, fără să piardă o zi. După ce au părăsit Alexandria, au debarcat la Marsilia, au luat expresul de Paris, apoi trenul spre Bretania și au ajuns chiar în acea dimineață la Saint-Malo.

Nici Sauk, nici Ben-Omar nu se îndoiau că au să obțină de la maluin scrisoarea a cărei valoare poate că el nu o cunoștea și care cuprindea prețioasa latitudine – chiar dacă, la nevoie, ar fi trebuit să o cumpere.

Știm însă cum dăduse greș încercarea.

Și nu este de mirare că excelența-sa își ieșise din fire și că, în izbucnirile sale violente, tot atât de cumplite pe cât de neîndreptățite, încerca să-l facă pe Ben-Omar răspunzător de acest eșec.

Acesta era deci motivul scenei viforoase din camera de hotel, care din fericire nu răzbătea prin pereți și din care nefericitul de notar nu credea că va mai scăpa cu viață...

— Da, repeta Sauk, numai prostia ta este de vină că n-am

reuşit! N-ai ştiut cum să procedezi!... Te-ai lăsat păcălit, tu, un notar, de un matelot prăpădit! Dar ţine minte ce ţi-am spus... Vai de tine dacă nu pun mâna pe milioanele lui Kamylk-Paşa!...

— Vă jur, excelenţă...

— Şi eu îţi jur că, dacă nu-mi ajung scopul, o să-mi plăteşti!... Şi încă scump!...

Şi Ben-Omar nu se îndoia că Sauk este omul care ştie să-şi ţină jurămintele!

— Credeţi poate, excelenţă, spuse el atunci, încercând să-l îmblânzească pe Sauk, că acest marinar nu este decât un biet pârlit, unul din acei mizeri felahi, uşor de speriat sau de înşelat?...

— Puţin îmi pasă!

— Nu!... Este un om violent, teribil... care nu vrea să ştie de nimic...

Ar fi putut să adauge: „un om în felul dumneavoastră", dar se stăpâni să-şi completeze astfel spusele, şi nu întâmplător.

— Cred, deci, reluă el, că va trebui să ne resemnăm... Abia îndrăzni să-şi sfârşească gândul.

— Să ne resemnăm! strigă Sauk izbind cu pumnul în masa care făcu să se cutremure lampa, al cărei abajur se sparse... Să ne resemnăm să pierdem o sută de milioane?

— Nu... nu... excelenţă, se grăbi să răspundă Ben-Omar. Să ne resemnăm... în a-i face acestui breton... cunoscută longitudinea pe care testamentul îmi ordonă să i-o...

— Pentru ca el să profite, imbecilule, şi să se ducă să dezgroape milioanele!

La drept vorbind, furia este un rău sfătuitor. Sauk, căruia nu-i lipsea nici inteligenţa, nici viclenia, sfârşi prin a înţelege acest lucru. Se calmă atât cât îi stătea în putinţă şi reflectă la propunerea, foarte judicioasă de altfel, pe care tocmai o rostise Ben-Omar.

Era sigur că, ţinând seama de caracterul maluinului, nu avea să scoată de la el nimic prin viclenie şi că trebuia lucrat mai abil.

Iată, aşadar, planul hotărât între excelenţa-sa şi prea-umilul său servitor, care, vrând-nevrând, trebuia să-i fie complice: să se ducă din nou, a doua zi dimineaţa, la jupân Antifer, să-i

comunice longitudinea insuliței, așa cum era menționată în testament, să afle în același timp care era latitudinea. Apoi, cu aceste două date obținute, Sauk va încerca să o ia înaintea legatarului, în așa fel încât să pună mâna pe moștenire. Dacă aceasta nu va fi cu putință, atunci va găsi mijlocul de a-l însoți pe jupân Antifer în timpul căutărilor sale, pentru a încerca să-și însușească comoara.

Dacă – și totul era cu putință – insulița s-ar fi aflat în niște ținuturi îndepărtate, planul putea să aibă șanse de reușită și afacerea putea să se termine în profitul lui Sauk.

Și, când se hotărî definitiv asupra acestei soluții, Sauk adăugă:

— Mă bizui pe tine, Ben-Omar, și te sfătuiesc să fii cinstit, altfel...

— Excelență, puteți fi sigur... Dar îmi făgăduiți că îmi voi încasa comisionul?...

— Da... fiindcă, conform testamentului, acest comision ți se cuvine... cu condiția precisă că nu-l vei pierde din ochi nicio clipă pe domnul Antifer în timpul călătoriei sale.

— Nu-l voi pierde!

— Nici eu... Te însoțesc!

— Dar în ce calitate... sub ce nume?

— În calitate de prim-secretar al notarului Ben-Omar și sub numele de Nazim!

— Dumneavoastră?!...

Și acest „dumneavoastră", aruncat cu un glas desperat, arăta limpede toate pacostele și sudălmile pe care nefericitul Ben-Omar le întrevedea în viitor!

Capitolul VIII
Unde asistăm la executarea unui quator[7] fără muzică, în care Gildas Tregomain consimte să-şi cânte partitura

Când ajunse în faţa porţii, jupân Antifer o deschise, intră în curte, apoi în sufragerie, se aşeză la un colţ al şemineului şi-şi încălzi picioarele fără să scoată o vorbă.

Enogate şi Juhel stăteau de vorbă lângă fereastră; el nici nu-i băgă în seamă.

Nanon, în bucătărie, pregătea cina şi el nici nu o întrebă, cum obişnuia, de zeci de ori, dacă „o să fie în curând gata?”

Pierre-Servan-Malo era, evident, dus pe gânduri. Fără îndoială, nu avea chef să le povestească surorii, nepotului şi nepoatei ce se alesese din întâlnirea lui cu Ben-Omar, notarul lui Kamylk-Paşa.

În timpul mesei, jupân Antifer, atât de vorbăreţ de obicei, rămase tăcut. Uitând chiar să se servească de câte două ori din fiecare fel de mâncare, se mulţumi să înghită una după alta câteva duzini de stridii, pe care le scotea din carapacea verzuie cu ajutorul unui ac lung cu gămălie de aramă.

Juhel îi adresă cuvântul de câteva ori; nu răspunse.

Enogate îl întrebă ce are; păru că nu aude.

— Stai, frate, ce-i cu tine?... îl întrebă Nanon când se ridică de la masă, pregătindu-se să se ducă în odaia lui.

— Îmi creşte o măsea de minte! răspunse el.

Şi fiecare se gândi, în sinea lui, că nu era prea devreme, dacă totuşi acest lucru îl putea face mai înţelept măcar la bătrâneţe.

Apoi, fără ca să-şi mai aprindă pipa pe care seara şi dimineaţa o fuma cu plăcere pe metereze, urcă scara fără să spună noapte bună nimănui.

— Unchiul este cam dus pe gânduri, observă Enogate.

— O fi intervenit ceva nou? murmură Nanon pe când strângea masa.

— Poate că ar trebui să ne ducem să-l căutăm pe domnul Tregomain, replică Juhel.

Adevărul este că jupân Antifer era mai chinuit, mai frământat, mai măcinat de neliniște ca oricând, de când aștepta pe mult-doritul mesager. Nu fusese el oare lipsit de prezență de spirit, de suplețe în întrevederea sa cu Ben-Omar? Procedase bine arătându-se atât de categoric, de neînduplecat față de acel individ, în loc de a-l îmbuna, de a discuta asupra principalelor puncte ale afacerii, de a cădea de acord? A fost oare nimerit din partea lui să îl facă pungaș, ticălos, crocodil și cum îi venise la gură? Nu ar fi fost mai bine să nu se arate atât de interesat de moștenire, ci să se fi târguit, la nevoie să fi tărăgănat, să pară dispus a da această scrisoare ca și când nu ar fi cunoscut importanța ei și să nu ceară, într-o clipă de furie, cincizeci de milioane? Desigur, valora atâta, nu era nicio îndoială! Ar fi fost însă mai înțelept să procedeze cu mai multă îndemânare. Și dacă notarul, atât de bruftuluit, ar fi refuzat să se mai expună încă o dată unei asemenea primiri? Dacă își făcea bagajele, dacă pleca din Saint-Malo, dacă se întorcea la Alexandria, ce ar mai fi atunci de făcut? Jupân Antifer avea să fugă după longitudinea lui până în Egipt?...

Așa că, la culcare, își administră câțiva pumni binemeritați. Nu închise ochii toată noaptea. A doua zi luă hotărârea să-și schimbe tactica, să dea fuga pe urmele lui Ben-Omar, să-l facă să uite printr-o vorbă bună brutalitatea din ajun, să încerce o învoială, făcând unele mici concesii...

Dar cum se gândea la toate astea, pe când se îmbrăca, către orele opt dimineața, iată că luntrașul împinse binișor ușa odăii.

Nanon trimisese să-l caute și el, drăguțul, venise pregătit să primească loviturile vecinului său.

— Ce te-aduce, patroane?...

— Valul, prietene, răspunse Gildas Tregomain, cu speranța că această expresie marinărească îl va face să zâmbească pe interlocutorul său.

— Valul?... răspunse acesta aspru. Ei bine, pe mine o să mă ducă refluxul.

— Te pregătești să ieși?...

— Da, cu sau fără voia, ta, luntrașule.

— Unde te duci?

— Unde-mi place.

— Bineînțeles că nu în altă parte... Și nu vrei să-mi spui și mie ce ai de făcut?...

— Vreau să încerc să dreg o prostie...

— Vezi să nu faci una și mai mare!... Acest răspuns, cu toate că fusese formulat numai așa, în general, nu înseamnă că nu îl neliniști pe jupân Antifer. Se hotărî deci să-i împărtășească prietenului cele întâmplate. Așa că, făcându-și în continuare toaleta, îi povesti întâlnirea sa cu Ben-Omar, încercarea lui Ben-Omar de a-i smulge latitudinea și oferta sa de a-i vinde scrisoarea lui Kamylk-Pașa pentru cincizeci de milioane.

— Și el trebuie că s-a tocmit, îi răspunse Gildas Tregomain.

— Nici nu a avut timp, fiindcă eu i-am întors imediat spatele – aici am greșit eu!...

— Așa cred și eu. Deci, acest notar a venit special la Saint-Malo ca să pună mâna pe scrisoare?...

— Absolut special, în loc să-și facă datoria de a-mi comunica cele ce trebuia să-mi comunice. Acest Ben-Omar este mesagerul anunțat de Kamylk-Pașa și așteptat de douăzeci de ani...

— Aha! Este deci serioasă treaba asta? nu se putu împiedica să spună Gildas Tregomain.

Această remarcă îi atrase din partea jupânului Antifer o privire atât de crâncenă și Pierre-Servan-Malo îi aruncă un epitet atât de disprețuitor, încât celălalt își plecă ochii și, împreunându-și mâinile pe vasta rotunjime a pântecului, începu să-și învârtească degetele mari. Într-o clipă, jupân Antifer termină cu îmbrăcatul, își luă pălăria când, se deschise din nou ușa odăii. Apăru Nanon.

— Ce s-a mai întâmplat?... o întrebă fratele său.

— E jos un străin... vrea să-ți vorbească!

— Cum îl cheamă?...

— Poftim!

Și Nanon îi întinse o carte de vizită pe care erau tipărite aceste cuvinte: *Ben-Omar, notar din Alexandria.*

— El e! strigă jupân Antifer.

— Cine? întrebă Gildas Tregomain.

— Omar, despre care vorbeam... Ah, e mai bine așa! Dacă s-a

întors, este semn bun! Spune-i să urce, Nanon.

— Dar nu este singur...

— Nu este singur? exclamă jupân Antifer. Cine o fi cu el?

— Un bărbat mai tânăr... pe care nu-l cunosc... și care de asemenea pare a fi străin...

— Așa! Sunt doi?... Ei bine, vom fi și noi doi pentru a-i primi... Rămâi cu mine, luntrașule!

— Cum?... Vrei?...

Un gest poruncitor îl țintui locului pe vrednicul vecin. Alt gest îi arătă lui Nanon că oaspeții pot să urce.

Peste un minut aceștia erau poftiți în camera a cărei ușă fu închisă cu grijă.

Dacă secretele care aveau să fie dezvăluite ar fi ajuns la urechile cuiva, înseamnă că ele vor fi trecut prin gaura cheii.

— Ah, dumneavoastră sunteți, domnule Ben-Omar? spuse jupân Antifer pe un ton degajat și trufaș, pe care desigur că nu l-ar fi folosit dacă el ar fi făcut primul pas, ducându-se la hotelul *Union*.

— Chiar eu, domnule Antifer.

— Și persoana care vă însoțește?...

— Este primul meu secretar.

Jupân Antifer și Sauk, care fu prezentat sub numele de Nazim, schimbară o privire destul de indiferentă.

— Secretarul dumneavoastră știe despre ce este vorba?... întrebă maluinul.

— Da, știe, și nu mă pot lipsi de ajutorul lui în această chestiune.

— Fie, domnule Ben-Omar. Vreți să-mi spuneți cu ce prilej am cinstea să vă văd la mine?

— O nouă întrevedere pe care aș vrea să o am cu dumneavoastră, domnule Antifer... cu dumneavoastră singur, adăugă el aruncând o privire piezișă lui Gildas Tregomain, ale cărui degete mari se răsuceau de zor în rotirea lor nevinovată.

— Gildas Tregomain, prietenul meu, răspunse jupân Antifer, fostul căpitan al barcazului *Fermecătoarea Amelie,* care de asemenea știe despre ce este vorba și a cărui prezență este tot atât de necesară ca și aceea a secretarului dumneavoastră,

Nazim...

De o parte era Sauk, de cealaltă Tregomain. Ben-Omar nu avea ce să mai zică.

Cele patru personaje se așezară de îndată în jurul mesei pe care notarul își puse gentuța.

Apoi, în odaie se lăsă un fel de tăcere, în așteptarea ca unul sau altul să îndrăznească să înceapă.

În cele din urmă, jupân Antifer fu cel care rupse tăcerea adresându-se lui Ben-Omar:

— Presupun că secretarul dumneavoastră vorbește franțuzește?

— Nu, răspunse notarul.

— Înțelege, măcar...

— Deloc.

Asupra acestui lucru Sauk și Ben-Omar se înțeleseseră dinainte, în speranța că, neavând a se teme că este înțeles de falsul Nazim, jupân Antifer o să lase să-i scape, poate, unele cuvinte de pe urma cărora s-ar fi putut trage folos.

— Și acum, dați-i drumul, domnule Ben-Omar, spuse ca în treacăt jupân Antifer. Doriți să reluăm discuția de acolo de unde am întrerupt-o ieri?

— Fără îndoială.

— Atunci, îmi aduceți cele cincizeci de milioane...

— Să fim serioși, domnule...

— Da, să fim serioși, domnule Ben-Omar. Prietenul meu Tregomain nu este dintre acei oameni care sunt dispuși să-și piardă timpul cu glume fără rost. Nu-i așa, Tregomain?

Niciodată luntrașul nu a avut o ținută mai impunătoare, o înfățișare mai gravă, și când își înfășură apendicele nazal în faldurile drapelului – vrem să spunem ale batistei sale – niciodată nu scosese sunete mai magistrale.

— Domnule Ben-Omar, reluă jupân Antifer, silindu-se să vorbească nepăsător, așa cum buzele lui nu prea erau învățate să vorbească, mi-e teamă că între noi doi este o neînțelegere... Trebuie să o risipim, fiindcă altfel nu vom ajunge la nimic bun. Dumneata știi cine sunt eu, eu știu cine ești dumneata...

— Un notar...

— Un notar care este în același timp un trimis al defunctului Kamylk-Pașa și a cărui sosire familia mea o așteaptă de douăzeci de ani.

— Iartă-mă, domnule Antifer, dar, chiar dacă este așa, nu-mi era îngăduit să vin mai devreme...

— Și pentru ce?...

— Fiindcă numai de cincisprezece zile știu, deschizând testamentul, în ce condiții a primit tatăl dumitale această scrisoare.

— Ah! Scrisoarea cu dublul K?... Ne întoarcem iar la ea, domnule Ben-Omar?

— Da, și singurul meu gând, venind la Saint-Malo, era să iau legătura...

— Vasăzică ai făcut această călătorie numai în acest scop?

— Numai.

În timpul acestui schimb de întrebări și răspunsuri, Sauk rămânea nepăsător, având aerul că nu înțelege nicio iotă din cele ce se vorbeau. Își juca rolul atât de firesc încât Gildas Tregomain, care îl privea pe furiș, nu putu să surprindă nimic care să-i dea de bănuit.

— Haide, domnule Ben-Omar, reluă Pierre-Servan-Malo, eu am pentru dumneata cel mai adânc respect și știi că nu mi-aș îngădui să-ți adresez vreun cuvânt urât...

Și afirma acest lucru cu o uimitoare îndrăzneală, el care în ajun îl făcuse pungaș, mumie, crocodil etc...

— În același timp, adăugă el, nu mă pot opri să nu-ți atrag atenția că ai mințit...

— Domnule!...

— Da... că ai minţit ca un cambuzier, afirmând că ai făcut atâta drum numai ca să cunoști conținutul scrisorii mele!

— Pot să jur! făcu notarul ridicând mâna.

— Jos cleștele, bătrâne Omar[8], strigă jupân Antifer, care începea să se înfierbânte din nou, în ciuda frumoaselor sale hotărâri. Știu foarte bine de ce ai venit...

— Crede-mă...

— Și din partea cui vii...

— Nimeni, vă asigur...

— Ba da, din partea răposatului Kamylk-Pașa...

— Dar a murit de zece ani!

— Nu interesează! Pentru îndeplinirea ultimelor sale dorințe ești astăzi aici, la Pierre-Servan-Malo, fiul lui Thomas Antifer, căruia ai sarcina nu să-i ceri scrisoarea despre care este vorba, ci să-i comunici anumite cifre...

— Cifre?

— Da... cifrele unei longitudini de care am nevoie pentru a completa latitudinea pe care Kamylk-Pașa i-a trimis-o acum douăzeci de ani omului de omenie care a fost tatăl meu!

— Frumos răspuns! spuse calm Gildas Tregomain, scuturându-și batista ca și când ar fi trimis un semn semafoarelor de pe coastă.

În acest timp, așa-zisul secretar continua să pară cu totul nepăsător, deși acum nu se mai îndoia că jupân Antifer cunoaște toată situația.

— Dumneata, domnule Ben-Omar ai vrut să inversezi rolurile, încercând să-mi furi latitudinea...

— Să fur?

— Da!... Să furi! Și probabil pentru a trage niște foloase la care numai eu am dreptul!

— Domnule Antifer, răspunse Ben-Omar pierzându-și cumpătul, credeți-mă, îndată ce mi-ați fi dat scrisoarea... v-aș fi dat cifrele...

— Recunoști deci că le ai?...

Notarul era strâns cu ușa. Oricât de priceput ar fi fost să iasă din încurcătură, simți că adversarul îl are la mână și că cel mai bun lucru ar fi să se supună, așa cum fusese convenit în ajun între el și Sauk. Așa că, atunci când jupân Antifer îi spuse:

— Haide, domnule Ben-Omar, dă cărțile pe față! Destul cu ocolișul, mai bine spune adevărul!

— Fie! răspunse el.

Își deschise geanta și scoase din ea o foaie de pergament brăzdată de rândurile unui scris mare.

Era testamentul lui Kamylk-Pașa, redactat, precum se știe, în limba franceză și de care jupân Antifer luă pe loc cunoștință. După ce îl citi în întregime cu glas tare, în așa fel încât Gildas

Tregomain să nu piardă niciun cuvânt din cele ce erau cuprinse în testament, își trase din buzunar carnetul pentru a-și nota cifrele indicând longitudinea insuliței – cele patru cifre pentru care și-ar fi dat degetele de la mâna dreaptă, câte unul pentru fiecare din ele. Apoi, ca și când ar fi fost pe corabia sa, încercând să-și calculeze poziția, strigă:

— Atenție, luntrașule!

— Atenție! repetă Gildas Tregomain, care de asemenea își scosese din adâncimile jachetei sale un carnet.

— Prinde-o!...

Și este cazul să spunem că această prețioasă longitudine – 54°57 la est de meridianul Parisului – a fost prinsă cu cea mai mare grijă.

Pergamentul se întoarse apoi din nou la notar care-l așeză în despărțiturile gentuței, care gentuță trecu apoi sub brațul falsului secretar Nazim, tot atât de nepăsător ca și un bătrân evreu de pe timpul lui Abraham, care s-ar fi trezit în mijlocul Academiei Franceze.

Între timp, întrevederea ajungea la punctul care-i interesa pe Sauk și Ben-Omar. Jupân Antifer cunoștea meridianul și paralela insuliței; nu-i mai rămânea decât să întretaie pe hartă aceste două linii, pentru a-i găsi poziția la punctul de întâlnire. Era chiar foarte grăbit să treacă la această operație. Și când se ridică în picioare, atât jumătatea de salut pe care o făcu cât și gestul schițat arătau limpede spre scară. Era evident că Sauk și Ben-Omar erau invitați să se retragă.

Luntrașul urmărea aceste manevre cu o privire atentă și surâzătoare. Cu toate acestea, nici notarul, nici Nazim nu păreau dispuși să se ridice. Că gazda lor îi dădea afară, asta era evident. Dar ei sau nu o înțeleseseră, sau nu voiau să o înțeleagă. Ben-Omar, destul de încurcat, simțea că privirea lui Sauk îi ordona – hotărât – să pună o ultimă întrebare. N-avu încotro și spuse:

— Acum, după ce mi-am îndeplinit misiunea încredințată de testamentul lui Kamylk-Pașa...

— Nu ne mai rămâne decât să ne luăm, politicos, rămas bun unii de la alții, răspunse Pierre-Servan-Malo, și primul tren fiind la orele zece și treizeci și șapte...

— Cu începere de ieri, zece douăzeci și trei, rectifică Gildas Tregomain.

— Într-adevăr, zece douăzeci și trei și nu vreau să vă fac, scumpe domn Ben-Omar, pe dumneata ca și pe secretarul dumitale Nazim, să pierdeți acest expres...

Piciorul lui Sauk începu să bată pe podea un tact grăbit în măsura doua a patra și, cum se uita și la ceas, s-ar fi putut crede că-l îngrijorează plecarea...

— Dacă aveți de predat bagaje, continuă jupân Antifer, este chiar timpul...

— Cu atât mai mult, adăugă luntrașul, cu cât în gara asta lucrurile merg mai încet.

Ben-Omar se hotărî atunci să vorbească din nou și, ridicându-se pe jumătate, spuse coborând ochii:

— Să am iertare, dar mi se pare că nu ne-am spus totul...

— Dimpotrivă, domnule Ben-Omar, în ceea ce mă privește, nu mai am a vă cere nimic.

— Îmi rămâne, cu toate acestea, să vă spun o chestiune, domnule Antifer...

— M-aș mira, domnule Ben-Omar, dar, în sfârșit, dacă asta este părerea dumitale, să auzim...

— V-am comunicat cifrele longitudinii menționate în testament...

— Da, firește, iar prietenul meu Tregomain și cu mine le-am înscris fiecare în carnețelul său.

— Acum urmează să mi le faceți cunoscute pe acelea care sunt menționate în scrisoarea...

— În scrisoarea adresată tatălui meu?...

— Chiar așa.

— Iartă-mă, domnule Ben-Omar! răspunse jupân Antifer încruntând sprâncenele. Aveai sau nu dumneata sarcina să-mi aduci longitudinea de care vorbeam?...

— Da, și această sarcină mi-am îndeplinit-o...

— Cu tot atâta zel cât și bunăvoință, trebuie să recunosc. Dar, în ceea ce mă privește, nu am văzut nicăieri, nici în testament, nici în scrisoare, că eu trebuie să comunic cuiva cifrele latitudinii care a fost trimisă tatălui meu!

— Cu toate acestea...

— Cu toate acestea, dacă ai vreo indicaţie în acest sens, o vom putea discuta...

— Mi se pare... replică notarul, că între oameni care se stimează...

— Greşit ţi se pare, domnule Ben-Omar. Stima nu are nimic de a face cu cele ce discutăm noi, presupunând că am avea-o unul pentru altul...

Se vedea bine la jupân Antifer că enervarea, care începea să ia locul nerăbdării, nu avea să întârzie să se manifeste. Aşa că, dornic de a evita o izbucnire, Gildas Tregomain se duse să le deschidă uşa pentru a le grăbi celor doi plecarea. Sauk nu se mişcase. De altfel, nu el trebuia – în dubla lui calitate de secretar şi străin – să facă prima mişcare, atâta timp cât patronul său nu iar fi făcut semn.

Ben-Omar se ridică de pe scaun, îşi frecă fruntea, îşi îndreptă ochelarii pe nas şi, cu tonul unui om ce se resemnează în faţa inevitabilului, spuse:

— Iertaţi-mă, domnule Antifer, sunteţi într-adevăr hotărât să nu-mi încredinţaţi...

— Cu atât mai hotărât, domnule Ben-Omar, cu cât scrisoarea lui Kamylk-Paşa impunea tatălui meu, în privinţa aceasta, un secret absolut şi, la rândul său, tatăl meu mi-a impus acelaşi secret.

— Ei bine, domnule Antifer, continuă atunci Ben-Omar, îmi permiteţi să vă dau un sfat?

— Care?

— Acela de a nu da curs acestei afaceri.

— Şi pentru ce?

— Fiindcă s-ar putea să întâlniţi în drumul dumneavoastră persoane în stare să vă facă să regretaţi...

— Adică cine?...

— Sauk, chiar fiul vărului lui Kamylk-Paşa, dezmoştenit în favoarea dumneavoastră şi care nu e deloc omul...

— Nu cumva îl cunoaşteţi dumneavoastră pe acest fiu?...

— Nu... răspunse notarul, dar ştiu că este un adversar de temut...

— Ei bine, dacă îl întâlniți vreodată pe acest Sauk, spuneți-i din partea mea că nu-mi pasă de el și nici de toți Sauk-ii Egiptului!

Nazim nici nu clipi. Apoi Pierre-Servan-Malo înainta pe palier strigând:

— Nanon!

Notarul se îndreptă către ușă și de data aceasta Sauk, care din nebăgare de seamă răsturnase un scaun, îl urmă nu fără o furioasă dorință de a-i da un brânci să se ducă de-a rostogolul pe scară.

Dar când să treacă pragul, iată că Ben-Omar se mai opri o dată și adresându-se jupânului Antifer pe care nu îndrăznea să-l privească în față, îi spuse:

— Nu ați uitat, domnule, una din clauzele testamentului lui Kamylk-Pașa?...

— Care, domnule Ben-Omar?

— Aceea care mă obligă să vă însoțesc până în clipa în care veți lua în posesie moștenirea și să fiu prezent atunci când vor fi dezgropate cele trei butoaie...

— Ei bine, o să mă însoțești, domnule Ben-Omar.

— Dar atunci va trebui să știu încotro o să vă duceți...

— O să știi când vom fi ajuns.

— Și dacă este la capătul lumii?...

— O să fie la capătul lumii!

— Fie... Dar să nu uitați că nu mă pot lipsi de primul meu secretar...

— O să fie așa cum vei voi și eu mă voi simți la fel de onorat să călătoresc în tovărășia lui ca și într-a dumitale!

Apoi, aplecându-se peste balustrada scării, strigă: „Nanon!” pentru a doua oară, cu un glas poruncitor, vrând să arate prin asta că este la capătul răbdării.

Nanon se arătă de îndată.

— Luminează calea acestor domni! spuse jupân Antifer.

— Acum? Ziua în amiaza mare? răspunse Nanon.

— Luminează, te rog!

Și după o asemenea poftire de a o lua din loc, Sauk și Ben-Omar părăsiră această casă atât de puțin primitoare, a cărei ușă

se trânti cu putere în urma lor. Atunci pe jupân Antifer îl cuprinse una din acele bucurii nebunești de care rareori avusese parte în viață. Dar, în adevăr, dacă nici în această zi nu ar fi fost fericit, când ar fi mai avut vreodată prilejul să mai fie?

Faimoasa lui longitudine, așteptată cu atâta nerăbdare, o avea în sfârșit! Avea să poată preschimba în realitate ceea ce până atunci nu fusese pentru el decât un vis! Averea aceasta de necrezut era a lui, nu depindea decât de graba cu care se va duce să o caute pe insulița unde îl aștepta.

— O sută de milioane... o sută de milioane! Repeta el.

— Adică o mie de sute de mii de franci, adăugă luntrașul.

În clipa aceea, nemaiputându-se stăpâni, jupân Antifer sări într-un picior, apoi pe celălalt, se lăsă pe vine, se ridică, se legănă din șolduri, se învârti ca un simplu giroscop, dar nu pe același plan, se porni în sfârșit pe unul din acele dansuri marinărești, pe care mateloții de la prova le numesc în fel și chip.

Apoi, târând în vârtejul amețitor muntele de.om care era Gildas Tregomain, îl sili să se miște cu o asemenea repeziciune, încât casa se zgudui până în temelii.

Și domnul Antifer striga în gura mare, de făcea să se cutremure geamurile:

— A mea e lon... Lon la; A mea e gi... Lon li!

A mea e gi... longitudinea mea.

Capitolul IX
În care un punct de pe o hartă din atlasul jupanului Antifer este atent însemnat cu creion roșu

În timp ce unchiul lor se dezlănțuia în această farandolă în doi, Enogate și Juhel se duseseră împreună la primărie și la biserică. La primărie, slujbașul stării civile pentru căsătorii – bătrân conțopist având în grija sa fabricarea lunilor de miere – le arătase strigările afișate în cadrul publicațiilor. La catedrală, vicarul le făgăduise o slujbă cântată, predică, orgă, clopote – adică tot tacâmul matrimonial al lui Saint-Jean. Cât de fericiți vor fi acești veri, cu dispensa obținută de la Monsenior! Și cu câtă nerăbdare așteptau, mai fățișă la Juhel, mai sfioasă la Enogate, data de 5 aprilie, smulsă șovăielilor unchiului lor! Și apoi, ce de pregătiri, trusoul miresei, găteli și mobile pentru frumoasa cameră de la primul etaj, pe care generosul Tregomain o înfrumusețea în fiecare zi cu mărunțișuri adunate pe vremuri de la locuitorii de pe Rance, între altele o mică statuetă a Fecioarei, care împodobea cabina barcazului *Fermecătoarea Amelie* și pe care ținea să o dăruiască tinerilor căsătoriți! Nu era el confidentul lor și unde ar fi găsit ei un om mai bun și mai sigur pentru speranțele și proiectele lor de viitor? Și de douăzeci de ori pe zi, cu orice prilej, vrednicul luntraș le spunea:

— Ce nu aș da să știu această căsătorie făcută... să vă știu trecuți pe la primar și pe la preot...

— Pentru care motiv, dragă Gildas?... întrebă fata, cam neliniștită.

— Este atât de ciudat prietenul Antifer când începe să bată câmpii și o ia razna cu milioanele lui!

Asta era și părerea lui Juhel. Când depinzi de un unchi – minunat om, dar puțin cam scrântit – nu ești sigur de nimic, atât timp cât acel „da” sacramental nu a fost rostit.

Și apoi, când este vorba de o familie de marinari, nici nu e timp de pierdut. Sau trebuie să rămâi burlac, cum a rămas șeful de cabotaj și căpitanul barcazului, sau trebuie să te căsătorești

de îndată ce acest lucru este permis și posibil.

Precum se știe, Juhel trebuia să se îmbarce, în calitate de secund, pe o corabie cu trei catarge aparținând firmei Baillif. Așadar, câte luni de-a rândul, câți ani chiar, cutreierând mările la mii de leghe de soție și copii– dacă Dumnezeu le-ar fi binecuvântat căsătoria, și cine nu știe că Dumnezeu nu-și negustorește binecuvântarea perechilor de prin porturile militare și comerciale! Fără îndoială că Enogate se obișnuise cu gândul că lungile călătorii îl vor duce pe soțul ei departe de ea, altfel nici nu s-ar fi putut. Un motiv în plus ca să nu piardă nicio zi, căci vor veni destule când vor fi despărțiți.

Despre acest viitor vorbeau tânărul căpitan și logodnica lui, pe când se întorceau în acea dimineață acasă, după ce își terminaseră treburile. Și mare le fu mirarea când văzură doi străini ieșind din casa din strada Hautes-Salles, care se îndepărtau gesticulând furioși. Ce să caute acești oameni la jupân Antifer? Juhel avu o presimțire că se petrecuse ceva neobișnuit.

Și nu mai avu mei o îndoială când, împreună cu Enogate, auzi tărăboiul care venea de sus, cântecul improvizat al cărui refren răsuna până la capătul meterezelor.

Să-și fi pierdut unchiul lor mințile? Nu cumva obsesia acelei longitudini îi provocase vreo leziune cerebrală? Să fi dat oare peste el, dacă nu nebunia marinarilor, nebunia bogăției?...

— Ce s-a întâmplat oare, mătușă? o întrebă Juhel pe Nanon.

— Unchiul vostru este cel care dănțuiește, copii.

— Nu-i el în stare să zguduie casa atât de tare!...

— Nu el, Tregomain.

— Cum? Tregomain dănțuiește și el?

— Vezi bine, ca să nu-l contrazică pe unchiul nostru, îl lămuri Enogate.

Urcară toți trei la primul etaj și văzându-l pe jupân Antifer cum țopăie, le trecu prin gând – auzindu-l cântând cât îl ținea gura – că nu mai este în toate mințile:

— *A mea e lon... Lon la! A mea e gi... Lon li!*

Și, în unison cu el, roșu ca racul, gâfâind, amenințat de apoplexie, minunatul Tregomain îi ținea isonul:

— *Da, da, e a lui longitudinea lui!...*

O strălfulgerare lumină deodată mintea lui Juhel. Acești doi străini pe care îi văzuse ieșind din casă... Să fi venit în sfârșit blestematul de mesager al lui Kamylk-Pașa?...

Tânărul păli și-l opri pe jupân Antifer în mijlocul unei piruete.

— Unchiule, îi strigă el, o ai?...

— O am, nepoate!

— O are, murmură Gildas Tregomain.

Și se lăsă să cadă pe un scaun care, neputându-i opune rezistență, se sfărâmă sub el.

Câteva clipe mai târziu, îndată ce unchiul își putu trage sufletul, Enogate și Juhel aflară tot ce se întâmplase încă din ajun, despre sosirea lui Ben-Omar și a secretarului său, încercarea de a smulge scrisoarea lui Kamylk-Pașa, conținutul testamentului, determinarea exactă a longitudinii pentru poziția insuliței unde era îngropată comoara... Lui jupân Antifer nu-i rămânea decât să se aplece ca să o ia!...

— Ei, unchiule, acum când au aflat unde e cuibul, acești doi indivizi o să ți-o ia înainte!

— Mai încet, nepoate! strigă jupân Antifer ridicând din umeri. Mă crezi atât de neghiob încât să le fi dat cheia de la casa de bani?... Afirmație pe care Gildas Tregomain o întări scuturând din cap.

— ... o casă de bani care închide în ea o avere de o sută de milioane!...

Și acest cuvânt „milioane" creștea și se umfla în gura lui Pierre-Servan-Malo în asemenea măsură, încât amenința să-l înăbușe.

Oricum însă, dacă se aștepta ca această veste să fie primită cu strigăte de entuziasm, fu numaidecât dezamăgit. Cum! O ploaie de aur, de care și Danae ar fi fost geloasă, un potop de diamante și pietre prețioase cădea asupra casei umile din strada Hautes-Salles, și niciunul nu întindea mâna ca să le prindă, și acoperișul nu se spărgea pentru a le lăsa să pătrundă înăuntru până la ultimul strop?...

Da! Așa a fost. Vorbelor împănate cu milioane – rostite

victorios de către autorul lor – le urmă o tăcere de gheață.

— Asta-i bună! strigă el privindu-și pe rând sora, nepotul, nepoata și prietenul, dar ce-aveți de-mi arătați mutrele astea, de parcă ați avea vânt potrivnic?

Cu toate aceste mustrări violente, chipurile nu-și schimbară „direcția vântului".

— Cum, reluă jupân Antifer, eu vă aduc vestea că sunt bogat precum Cresus, că o să mă întorc din Eldorado încărcat cu atâta aur cât nici la cel mai nabab dintre nababi nu o să găsiți, și voi nici nu mă îmbrățișați ca să mă felicitați?...

Niciun răspuns. Nimic decât ochi plecați și chipuri abătute.

— Ei bine, Nanon?...

— Da, frate, răspunse sora, sigur că este o avere frumușică.

— Frumușică! Să mănânci pe zi, timp de un an, mai mult de trei sute de mii de franci, dacă vrei! Și tu, Enogate, și tu, de asemenea, găsești că este o avere frumușică?

— Doamne, unchiule, răspunse tânăra fată, dar nu-i nevoie să fii atât de bogat...

— Da, știu... cunosc refrenul! Bogăția nu face fericirea! Este de asemenea și părerea dumneavoastră, domnule căpitan de cursă lungă? se întoarse unchiul, întrebându-l direct pe nepotul său.

— Părerea mea, răspunse Juhel, este că acest egiptean ar fi trebuit să-ți lase, pe deasupra, prin testament, și titlul de pașă, fiindcă atât bănet și fără titlu...

— He!... He!... Antifer-Pașa! făcu zâmbind luntrașul...

— Ia spune, strigă jupân Antifer cu tonul cu care se comanda înfășurarea pe jumătate a pânzei de gabie, ia spune, fostule căpitan al *Fermecătoarei Amelie,* ai chef să glumești?

— Eu, bunul meu prieten? replică Gildas Tregomain. Ferească Dumnezeu!... Și fiindcă ești atât de fericit că ești de o sută de ori milionar, eu te felicit de o sută de milioane de ori.

Oare, în definitiv, de ce primea familia cu atâta răceală marea fericire a șefului ei?...

Poate că el, la urma urmei, nu se mai gândea la minunatele lui planuri de căsătorie pentru nepoata și nepotul său? Poate că renunțase să rupă sau cel puțin să amâne căsătoria lui Juhel cu

Enogate, cu toate că longitudinea sosise înainte de 5 aprilie? La drept vorbind, asta era teama care-i necăjea atât de tare pe Enogate și Juhel, pe Nanon și Gildas Tregomain.

Acesta din urmă vru să-l facă pe prietenul său să se explice... Era mai bine să se știe la ce trebuiau să se aștepte. Măcar s-ar fi putut discuta și, din una în alta, să-l facă să înțeleagă pe acest teribil unchi, în loc să-l lase să fiarbă în propria lui zeamă.

— Să vedem, prietene, spuse el îndoindu-și spinarea, să presupunem că ai toate aceste milioane...

— Să presupunem, luntrașule... și de ce să presupui?...

— Ei bine, să zicem că le ai... Un om de treabă, ca tine, obișnuit cu o viață modestă – ce ai să faci cu ele?

— Ce o să-mi placă, răspunse scurt jupân Antifer.

— Doar nu ai să cumperi tot Saint-Malo...

— Tot Saint-Malo și tot Saint-Servan și tot Dinard, dacă așa vreau eu, și chiar caraghioasa aia de Rance care nu are apă decât când se îndură fluxul să-i aducă!

El știa că, insultând Rance, îl mâhnea pe cel care navigase în sus și în jos pe încântătorul râuleț timp de douăzeci de ani.

— Așa o fi! replică Tregomain înțepat. Dar tot nu ai să mănânci o îmbucătură mai mult și nu o să bei o înghițitură în plus, afară doar dacă ai să-ți cumperi un stomac în plus...

— O să-mi cumpăr ce o să-mi placă, marinar de apă dulce, și dacă și printre ai mei întâmpin împotrivire, dacă sunt înfruntat...

Asta o spunea la adresa celor doi logodnici.

— ... o să-mi toc suta mea de milioane, o s-o risipesc, o s-o fac scrum, praf am s-o fac, și Juhel și Enogate nu au să aibă nimic din cele cincizeci pe care socoteam să le las fiecăruia, într-o zi, moștenire...

— Adică, vrei să spui, o sută la amândoi, prietene...

— De ce?

— Fiindcă au să se căsătorească... Se atingea problema arzătoare.

— Ehei, luntrașule, strigă jupân Antifer cu o voce de stentor, cațără-te pe vela mare a trinchetului și uită-te dacă nu sunt acolo!

Era un fel de a-l trimite la plimbare pe Gildas Tregomain – bineînțeles la figurat, fiindcă ar fi fost cu neputință să ridici ditamai namila ca luntrașul în vârful unui catarg, fără ajutorul unei macarale.

Nici Nanon, nici Juhel, nici Enogate nu îndrăzneau să se amestece în discuție. După cât era de palid tânărul căpitan, se vedea bine că abia își stăpânea furia gata să izbucnească.

Dar luntrașul nu era omul care să-i părăsească în largul mării și, apropiindu-se de prietenul său, zise:

— Cu toate astea, tu ai promis...

— Ce am promis?...

— Să consimți la căsătoria lor...

— Da... dacă nu sosea longitudinea; și cum longitudinea a sosit...

— Un motiv în plus să le asiguri fericirea...

— În regulă, luntrașule, în regulă... De aceea Enogate se va căsători cu un prinț...

— Dacă s-o mai găsi...

— Și Juhel cu o prințesă...

— Cele de măritat s-au isprăvit! replică Gildas Tregomain, care nu mai găsea argumente.

— Când vii cu cincizeci de milioane zestre, se găsesc, nu avea grijă!

— Atunci caută...

— O să caut... și am să găsesc... și încă în almanahul Gothon! Voia să spună almanahul Gotha acest catâr încăpățânat greu de scos din ale lui, care voia cu orice chip să amestece sângele princiar cu cel al Antiferilor.

De altfel, nevrând să mai lungească vorba care putea să lunece în ceartă și hotărât să nu cedeze în problema căsătoriei, lăsă să se înțeleagă – oh! foarte categoric— că dorea să rămână singur în odaia sa, adăugind că până la cină nu o să mai fie acasă pentru nimeni.

Gildas Tregomain socoti prudent să nu-l contrazică, așa că se întoarseră cu toții în sala de la parter.

De fapt, toată această mică lume era desperată și frumoșii ochi ai tinerei fete erau plini de lacrimi. Și asta îl scotea din fire

pe Gildas Tregomain:

— Nu-mi place să văd pe cineva plângând, chiar când are necazuri...

— Dar, bunul meu prieten, spuse ea, totul este pierdut! Unchiul nostru nu o să renunțe... Averea asta i-a sucit mințile...

— Da, întări Nanon, și când fratele meu și-a vârât ceva în cap...

Juhel nu scotea nicio vorbă. Umbla încoace și încolo prin odaie, încrucișându-și și desfăcându-și brațele, închizând și deschizând palmele. Deodată începu să strige:

— La urma urmei, nu-i el stăpân aici!... Și nu am nevoie de consimțământul lui ca să mă căsătoresc!... Sunt major...

— Dar Enogate nu este, îi atrase atenția luntrașul, și în calitatea lui de tutore poate să se opună...

— Da... și noi toți depindem de el, adăugă Nanon plecând capul.

— Așa că eu sunt de părere, îi sfătui Gildas Tregomain, că ar fi mai bine să nu-l înfruntați fățiș... S-ar putea să-i mai treacă din pandalii, mai ales dacă o să vă prefaceți că sunteți de acord...

— Cred că aveți dreptate, domnule Tregomain, spuse Enogate, și cred că o să câștigăm mai mult cu vorba bună decât cu cearta, cel puțin așa trag nădejde.

— De altfel, adăugă luntrașul, milioanele astea nici nu le are încă!...

— Nu, întări Juhel, și, cu toată latitudinea și longitudinea lui, s-ar putea să nu-i fie deloc ușor să pună mâna pe ele! O să-i trebuiască timp, nu glumă...

— Mult de tot... murmură fata.

— Din păcate, da, scumpa mea Enogate, și asta înseamnă amânări și iar amânări!... Ah, unchi afurisit!...

— Și afurisitele astea de bestii care au venit din partea acelui afurisit de pașă! bombăni Nanon. Ar fi trebuit să-i iau la goană cu mătura...

— Oricum, în cele din urmă tot s-ar fi întâlnit cu el, replică Juhel, și acest Ben-Omar, care își are comisionul lui în această afacere, nu s-ar fi lăsat cu una, cu două...

— Și atunci, unchiul o să plece?... întrebă Enogate.

— S-ar putea, răspunse Gildas Tregomain, fiindcă o să știe unde este situată insulița!

— Am să mă duc cu el, hotărî Juhel.

— Tu, Juhel! exclamă tânăra fată.

— Da... nu se poate altfel... Vreau să fiu lângă el, să nu-l las să facă vreo prostie... sau să-l aduc înapoi... dacă o zăbovi prea mult prin cine știe ce coclauri...

— Bine gândit, băiatul meu, spuse luntrașul.

— Cine știe pe unde s-o lăsa târât tot alergând după această comoară și ce primejdii o să înfrunte!...

Enogate rămase foarte tristă, deși înțelesese că numai bunul simț îi inspirase lui Juhel această hotărâre și poate că așa avea să mai scurteze din călătorie. Tânărul căpitan o mângâie cât putu de bine. Avea să-i scrie des... O să o țină la curent cu tot ce avea să se întâmple... Nanon o să fie lângă ea, ca și domnul Tregomain, de altfel... care o să vină să le vadă în fiecare zi...

— Bizuie-te pe mine, fata mea, răspunse luntrașul, foarte înduioșat, ai să vezi cum am să te distrez! Tu nu cunoști isprăvile *Fermecătoarei Amelie,* nu-i așa?

Nu, Enogate nu le cunoștea, fiindcă el nu îndrăznise niciodată, de frica jupânului Antifer, să i le povestească.

— Ei bine, am să ți le povestesc... Sunt foarte interesante... Și timpul o să treacă... Într-o zi o să-l vedem pe prietenul nostru întorcându-se cu milioanele lui sub braț... sau cu traista goală... Bravul nostru Juhel nu va face decât un salt de acasă până la catedrala din Saint-Malo... și nu eu voi fi acela care să vă fac să zăboviți... Dacă vrei, cât au să lipsească ei, îmi comand hainele de nuntă și le îmbrac în fiecare dimineață...

— Hei!... Luntrașule!

Glasul binecunoscut îi făcu pe toți să tresară.

— Iată că mă cheamă, spuse Gildas Tregomain.

— Ce o fi vrând?... întrebă Nanon.

— După glas, parcă nu ar fi furios, adăugă Enogate.

— Nu, răspunse Juhel, parcă-i mai mult nerăbdător decât furios...

— Tregomain, vii odată?...

— Vin! strigă Gildas Tregomain.

Și scara prinse a geme sub pasul lui.

O clipă mai târziu, jupân Antifer îl împinse înăuntru pe ușa odăii sale, pe care o închise cu grijă. Apoi, trăgându-l în fața mesei pe care era atlasul deschis la harta planisferică și întinzându-i un compas, spuse:

— Tine!

— Compasul?...

— Da! răspunse jupân Antifer cu glas întretăiat. Această insuliță... insuliţa cu milioanele... am vrut să-i aflu poziţia...

— Și nu este pe hartă? strigă Gildas Tregomain, cu un glas care arăta mai curând bucurie decât mirare.

— Cine îți spune asta? ripostă jupân Antifer. Și de ce nu s-ar găsi, luntraș nenorocit?

— Atunci... este?

— Dacă este?... Te cred și eu că este... Dar sunt atât de enervat... îmi tremură mâna... compasul ăsta parcă îmi arde degetele... nu-l pot plimba pe hartă...

— Să te ajut, prietene?

— Dacă ești în stare...

— De!... făcu Gildas Tregomain.

— Vezi bine! Pentru un fost marinar de pe Rance!... În sfârșit, încearcă... o să vedem... Ține bine compasul... și urmărește cu vârful al cincizeci și patrulea meridian – mai bine zis al cincizeci și cincilea, fiindcă insuliţa este la cincizeci și patru grade și cincizeci și șapte de minute...

Aceste cifre ale longitudinii începură să tulbure mintea minunatului prieten.

— Cincizeci și șapte de grade și cincizeci și patru de minute? întrebă el, căscând ochii.

— Nu... dobitocule! strigă jupân Antifer... Exact pe dos... Haide... dă-i drumul!...

Gildas Tregomain puse vârful compasului în partea de vest a hărții.

— Nu, urlă prietenul lui, nu la vest!... La est de meridianul Parisului... mă auzi, nerodule!... La est... la est!

Năucit de atâtea bruftuieli, Gildas Tregomain nu mai era bun de nimic. O ceață deasă i se lăsă pe ochi, pe frunte îi apărură

broboane de sudoare și compasul îi tremura în mână ca discul unei sonerii electrice.

— Dar prinde odată al cincizeci și cincilea meridian! răcni jupân Antifer. Începe din partea de sus a hărții... și coboară până acolo unde o să dai de paralela douăzeci și patru!

— Paralela douăzeci și patru? bâlbâi Gildas Tregomain.

— O să mă omoare cu zile, mizerabilul! Da... și în punctul în care se întretaie, acolo se află insulița...

— Insulița...

— Ce faci... cobori?

— Cobor...

— Uf, uite că netotul urcă!

Adevărul era că luntrașul nu mai știa ce-i cu el și părea și mai puțin în stare decât prietenul său să rezolve problema despre care era vorba. Amândoi erau într-un hal fără de hal, agitați, cu nervii care vibrau asemenea unor corzi de contrabas într-un final de uvertură.

Lui jupân Antifer îi trecu prin gând că o să înnebunească. Așa că, luă singura hotărâre pe care o putea lua.

— Juhel! strigă el cu un glas care răsună ca și când ar fi folosit o porta-voce.

Tânărul căpitan apăru aproape imediat.

— Ce dorești, unchiule?

— Juhel... unde este insulița lui Kamylk-Pașa?

— În punctul în care longitudinea se întretaie cu latitudinea...

— Ei bine... caut-o...

Ai fi crezut că jupân Antifer avea să-și completeze formula vânătorească prin cunoscuta poruncă:

— Și... „aport”...

Juhel nu ceru nicio explicație. Tulburarea unchiului său îi arăta limpede despre ce era vorba. După ce luă compasul cu o mână care nu tremura, puse vârful la începutul celui de al cincizeci și cincilea meridian, în partea de nord a hărții, și începu să-i urmărească traseul, coborând.

— Spune pe unde trece! porunci jupân Antifer.

— Da, unchiule, răspunse Juhel. Și începu să înșire:

— Pământul lui Franz-Josef, în marea Arctică.
— Bine.
— Marea Barentz.
— Bine.
— Novaia Zemlia.
— Și apoi?
— Marea Kara.
— Și după aceea?
— Rusia septentrională din Asia.
— Ce orașe străbate?
— Mai întâi Ecaterinenburg.
— Și apoi?
— Lacul Aral.
— Mai departe!
— Kiva în Turkestan.
— Și am ajuns?...
— Aproape! Herat în Persia.
— Tot n-am ajuns?...
— Ba da! Mascat, la capătul de sud-est al Arabiei.
— Mascat! strigă jupân Antifer venind mai aproape, ca să se aplece peste hartă.

În adevăr, cel de al cincizeci și cincilea meridian cu cea de a douăzeci și patra paralelă se întretăiau pe teritoriul imamului din Mascat, în partea golfului Oman, în fața golfului Persic, care desparte Arabia de Persia.

— Mascat! repetă jupân Antifer.
— Mascot? întrebă Gildas Tregomain, care nu auzise bine.
— Nu Mascot... Mascat, luntrașule! urlă prietenul său, ai cărui umeri se ridicară până la urechi.

De fapt, nu aveau decât o coordonată aproximativă, fiindcă nu era indicată decât prin grade, fără a fi calculată până la minute de arc.

— Așadar, Juhel, să fie la Mascat?...
— Da, unchiule, cu o aproximație de o sută de kilometri.
— Și nu poți preciza mai bine?...
— Ba da, unchiule...
— Atunci, dă-i drumul, Juhel!... Hai!... Nu vezi că fierb de

nerăbdare?

Și fără îndoială că un cazan încins la fel de tare ar fi făcut, fără doar și poate, explozie.

Juhel luă din nou compasul; ținând apoi seama de minutele latitudinii și longitudinii, izbuti să determine poziția cu o asemenea aproximație încât diferența nu putea fi mai mare de câțiva kilometri.

— Și, atunci?... întrebă jupân Antifer.

— Atunci, unchiule, locul nu este chiar pe teritoriul imamului din Mascat, spuse el. Este puțin mai la răsărit, în golful Oman...

— Zău!

— De ce... zău? întrebă Gildas Tregomain.

— Fiind vorba de o insuliță, nu o putem afla în plin continent, fostule căpitănaș al *Fermecătoarei Amelie*.

Aruncase vorbele pe un ton imposibil de redat și cu totul pe nedrept, fiindcă, orice s-ar spune, un barcaz nu este un șlep.

— Mâine, adăugă jupân Antifer, începem să ne pregătim de plecare.

— Ai dreptate, răspunse Juhel, hotărât să nu-și contrazică unchiul.

— Să vedem dacă nu cumva găsim la Saint-Malo vreo corabie care pleacă la Port-Said.

— O să fie cel mai bun mijloc de transport, fiindcă o zi mai mult sau mai puțin...

— Nu, nu!... Nu o să-mi fure nimeni insulița!

— Sau ar trebui să fie un pungaș grozav! îl luă pe Gildas Tregomain gura pe dinainte, remarcă pe care jupân Antifer o primi cu o nouă ridicare din umeri.

— Tu vii cu mine, Juhel, spuse jupân Antifer.

— Da, unchiule, răspunse tânărul căpitan, potrivit celor ce hotărâse.

— Și tu, luntrașule, de asemenea...

— Eu?!... exclamă Gildas Tregomain.

— Da... tu!...

Cele două cuvinte fură rostite pe un ton atât de poruncitor, încât capul minunatului om se aplecă de la sine, de sus în jos, în

semn de încuviinţare.

Şi el care socotea să profite de absenţa lui Pierre-Servan-Malo pentru a o înveseli pe sărmana Enogate, povestindu-i isprăvile *Fermecătoarei Amelie* pe apele blânde ale râului Rance!

Capitolul X
Care cuprinde, pe scurt, călătoria cu steamerul *Steersman* din Cardiff, între Saint-Malo și Port-Said

La 2 februarie, steamerul englez *Steersman*[9] părăsea cheiul din Saint-Malo în timpul fluxului de dimineață. Era un cargo de cărbuni de nouă sute de tone din portul Cardiff, făcând călătorii numai între Newcastle și Port-Said. De obicei, acest cargo nu făcea nicio escală. De data asta, însă, o avarie neînsemnată, o scurgere la condensatori, îl obligase să facă unele reparații. Și în loc să se ducă la Cherbourg, căpitanul făcuse un ocol pe la Saint-Malo, vrând să-și vadă acolo un vechi prieten. Patruzeci și opt de ore mai târziu, steamerul putuse ieși din nou în larg, și capul Frehel, în clipa când îl semnalăm cititorilor noștri, îi și rămăsese în urmă cam cu vreo treizeci mile la nord-est. Și de ce menționăm acest vas de cărbuni, mai mult decât un altul, dacă ținem seama că pe Marea Mânecii trec sute de asemenea vase și că Regatul Unit le folosește pentru a exporta rodul măruntaielor sale carbonifere în toate părțile lumii?

Pentru ce?... Fiindcă la bord se afla jupân Antifer și cu el, nepotul său Juhel și cu ei, prietenul Gildas Tregomain. Cum de se afla el la bordul unui steamer englez, în loc de a fi instalat mai confortabil în vagoanele Companiilor de Căi Ferate? Ce naiba! Când îi este dat cuiva să aducă dintr-o călătorie o sută de milioane, își poate îngădui măcar să trăiască bine, să nu se uite la cheltuială!

Și așa ar fi făcut și jupân Antifer, moștenitorul bogatului Kamylk-Pașa, dacă nu i s-ar fi oferit ocazia să călătorească în condiții foarte plăcute.

Căpitanul Cip, care comanda *Steersman,* era o veche cunoștință a jupânului Antifer. Așa că, în timpul escalei sale, englezul nu uită să-i facă o vizită maluinului și se înțelege de la sine că a fost bine primit în strada de pe Hautes-Salles. Când a aflat că prietenul său se pregătea să plece la Port-Said, el îi oferi, în schimbul unui preț convenabil, să călătorească la bordul

vasului său. Era o navă bună, care, pe o mare calmă, înainta cu unsprezece noduri și căreia, în general, nu-i trebuiau decât treisprezece sau patrusprezece zile pentru a parcurge cele cinci mii cinci sute mile care despart Marea Britanie de răsăritul Mediteranei. Este adevărat că *Steersman* nu era potrivit pentru transportul de călători. Dar marinarii nu sunt prea pretenţioşi.

Se putea amenaja oricând o cabină cât de cât ca lumea şi traversarea se putea efectua fără transbordare, ceea ce nu era lipsit de unele avantaje. Se înţelege deci că jupân Antifer s-a lăsat ispitit. Să se închidă ca într-o carceră între pereţii strâmţi ai unui vagon, atâta amar de drum, nu i-ar fi făcut plăcere. „Mai bine două săptămâni petrecute pe o navă bună, în mijlocul brizei răcoroase a mării, decât şase zile în fundul unei cutii pe roate, să respiri fum de zgură şi praf de cărbune”, îşi spunea jupân Antifer. Tot aşa gândea şi Juhel, dacă nu şi luntraşul, al cărui câmp de navigaţie se mărginise între malurile râului Rance. Cu atâtea căi ferate în Europa occidentală şi orientală, acesta socotise că cea mai mare parte a călătoriei o vor face cu trenul, dar prietenul său hotărâse altfel: o zi mai mult sau mai puţin?... Că au să ajungă într-o lună sau două, insuliţa tot acolo o să fie, la locul ştiut. Nimeni, în afară de jupân Antifer, Juhel şi Gildas Tregomain, nu-i cunoştea poziţia. Comoara, îngropată de treizeci şi unu de ani în ascunzătoarea ei însemnată cu dublu K, nu risca nimic dacă aştepta câteva săptămâni mai mult...

Iată de ce, oricât de grăbit era, Pierre-Servan-Malo acceptase propunerea căpitanului Cip în numele prietenilor săi şi al lui însuşi, şi iată de ce *Steersman* a trebuit să fie semnalat atenţiei cititorului.

Aşadar, jupân Antifer, nepotul Juhel şi prietenul său Gildas Tregomain, înarmaţi cu o frumuşică sumă în aur pe care luntraşul a pus-o bine în centura de la brâu, înzestraţi cu un excelent cronometru, cu un sextant lucrat de un meşter renumit şi cu volumul „Cunoaşterea timpului”, în vederea viitoarelor lor cercetări, luând pe deasupra o sapă şi un târnăcop cu care să poată săpa în pământul insuliţei, se îmbarcară tustrei pe vasul care transporta cărbuni. Era un vas minunat şi bine condus, cu un echipaj compus din doi mecanici, patru fochişti şi vreo zece

marinari. Vrând-nevrând, căpitanul *Fermecătoarei Amelie* a trebuit să-şi înfrângă neplăcerea şi să se avânte într-o călătorie pe mare, să înfrunte mâniile lui Neptun, el care nu răspunsese vreodată decât vrăjitelor zâmbete ale încântătoarelor undine{10}. Când jupân Antifer i-a poruncit să-şi facă bagajele şi să şi le ducă la bordul vasului, el nu a îndrăznit să mai spună nimic. Şi ce mişcător rămas bun şi-au luat unii de la alţii! Enogate ţinută cu dragoste la piept de Juhel, Nanon împărţindu-se între frate şi nepot, Gildas Tregomain având grijă să nu-i strângă prea tare pe cei care avuseseră curajul să i se arunce în braţe... În sfârşit se făcu auzită şi asigurarea că absenţa va fi de scurtă durată, că nu vor trece nici şase săptămâni şi familia va fi din nou laolaltă, în casa din strada Hautes-Salles... Şi atunci, milionar sau nu, vor şti să-l facă pe jupân Antifer să încuviinţeze căsătoria atât de nefericit amânată... Apoi, nava se îndreptă spre vest şi tânăra fată o urmări cu privirea până când catargele sale dispărură la orizont...

Ia să vedem! Oare vasul *Steersman* uitase cele două personaje – a căror importanţă nu este deloc mică – ce aveau obligaţia să-l însoţească pe moştenitorul lui Kamylk-Paşa?...

În adevăr, notarul Ben-Omar şi Sauk – aşa-zisul Nazim – nu erau la bord. Să fi scăpat ei plecarea vasului?...

De fapt, nimic nu-l putuse convinge pe notar să se urce pe steamer. La venire, în călătoria dintre Alexandria şi Marsilia, fusese atât de bolnav cum nici măcar unui notar nu i-ar fi permis să fie. Aşa că acum, când ghinionul îl obliga să meargă până la Suez şi de acolo... cine ştie unde... se jurase să nu mai folosească, atâta vreme cât o să poată ocoli drumurile pe apă, decât căile de uscat. De altfel, Sauk nu-i arătase nici cea mai mică împotrivire, iar în ceea ce îl priveşte pe jupân Antifer, el nu ţinea deloc să-l aibă pe Ben-Omar tovarăş de călătorie. Aşa că se mulţumise să-i dea întâlnire către sfârşitul lunii la Suez, fără să-i spună că de acolo vor trebui să meargă până la Mascat... Abia atunci notarul avea să fie silit să înfrunte mânia perfidei stihii!

Jupân Antifer chiar adăugase:

— Deoarece clientul dumitale te-a însărcinat, în calitate de executor testamentar, să fii de faţă la dezgroparea moştenirii, n-

ai decât să fii! Dar, deşi împrejurările ne obligă să călătorim împreună, să rămânem fiecare la locul nostru, mai ales că nu doresc defel să fac o mai amplă cunoştinţă cu secretarul dumitale.

Recunoaştem, după această observaţie atât de amabil exprimată, pe necioplitul nostru maluin.

Reiese, din cele spuse, că Sauk şi Ben-Omar părăsiseră Saint-Malo înainte de plecarea vasului *Steersman,* şi acesta era motivul pentru care nu figurau printre călătorii căpitanului Cip – lucru de care, de altfel, nimeni nu se gândea să se plângă. Oricum, se ştie că de teama de a nu-şi pierde comisionul dacă nu asista la dezgroparea comorii, iar pe de altă parte, sub neîndurata voinţă a lui Sauk, Ben-Omar nu ar fi renunţat la tovărăşia jupânului Antifer. Avea să ajungă chiar înaintea lui la Suez, unde o să-l aştepte cu destulă nerăbdare.

În acest timp, vasul *Steersman* înainta cu toată iuţeala de-a lungul coastei franceze. Vânturile din sud nu-l scuturau prea tare, căci găsea, într-o oarecare măsură, adăpost de-a lungul ţărmului. Gildas Tregomain nu putea fi decât mulţumit. Îşi propusese să tragă foloase de pe urma acestei călătorii, studiind obiceiurile şi datinile diferitelor popoare din ţările pe care soarta îl obliga să le străbată. Dar cum se avânta pentru prima dată în larg, se temea să nu sufere de rău de mare. De aceea îşi plimba privirea cercetătoare, dar şi temătoare în acelaşi timp, până la acel îndepărtat orizont unde apa se contopea cu cerul. Nu încerca însă bietul om să o facă pe marinarul, nici să înfrunte ruliul şi tangajul cutreierând încoace şi-ncolo puntea steamerului. Într-adevăr, picioarele lui, obişnuite cu duşumeaua nemişcată a barcazului, şi-ar fi pierdut repede punctul de sprijin. Aşezat la pupa, pe o bancă de pe dunetă, sprijinit în coate sau agăţat de odgoane, părea resemnat cu soarta sa, fapt care îi atrăgea glumele usturătoare ale nemilosului Pierre-Servan-Malo.

— Ce zici, luntraşule, merge?...

— Până acum nu am de ce să mă plâng.

— Ei, cred şi eu... până acum plutim ca pe apă dulce fiindcă mergem pe lângă coastă, şi tu ai putea chiar să te crezi pe

Fermecătoarea Amelie, între malurile înalte ale micei tale Rance! Dar ia să vină un vânt din nord și marea să-și scuture puricii, atunci ai vedea tu cum nici nu ai avea timp să te scarpini!

— Eu nu am purici, prietene.

— Este un fel de a vorbi, dar să te văd când o să ajungem pe Ocean, după ce vom fi ieșit din Mânecuță...

— Crezi că am să fiu bolnav?

— Și încă cum, îți dau și-n scris!

Trebuie să recunoaștem că jupân Antifer avea un anume fel – care era numai al lui – de a liniști oamenii. De aceea Juhel, crezând că trebuie să îndulcească neplăcutele efecte ale acestor preziceri, spuse:

— Unchiul meu exagerează, domnule Tregomain, și nu o să fiți mai bolnav...

— Decât un marsuin?... Este tot ce doresc, răspunse luntrașul arătând spre doi-trei din acești clovni ai mării, care țopăiau prin dâra de spumă lăsată de *Steersman.*

Către seară, nava trecu de cele mai îndepărtate puncte ale Bretaniei. Deoarece se angajase pe canalul Four, ocrotit de înălțimile din Ouessant, marea nu-i fu prea neprielnică, deși avea vânt potrivnic. Între orele opt și nouă, călătorii noștri se duseră la culcare lăsând steamerul să depășească în timpul nopții Capul Saint-Mathieu, intrarea îngustă de la Brest, golfulețul Douarnenez, curentul puternic din Sein, și să se îndrepte, prin Iroise, către sud-vest.

Luntrașul visă că era bolnav de moarte. Din fericire, nu fusese decât un vis. Dimineața, cu toate că nava sălta de la un capăt la altul, legănându-se de la pupa la prova, afundându-se în golfurile valurilor și ridicându-se apoi pe creste, pentru ca iarăși să coboare, el nu șovăi să urce pe punte.

Dacă tot îi fusese scris să-și încheie cariera de marinar cu o călătorie pe mare, măcar să-și întipărească în minte toate peripețiile prin care trecea! Iată-l deci apărând pe ultimele trepte ale capotului, ieșind ca din pământ, până la mijloc. Și pe cine-i fu dat să-l vadă întins pe punte, galben ca ceara și bolborosind ca un butoi care se golește?...

Pe jupân Antifer în persoană, Antifer Pierre-Servan-Malo,

istovit ca o lady firavă, care traversează strâmtoarea de la Boulogne la Folkestone, pe furtună!

Şi ce de înjurături – marinăreşti şi de uscat, în acelaşi timp! Şi cu ce foc se porni să blesteme zărind, între două icneli, faţa liniştită şi trandafirie a prietenului său, care nu părea să simtă nici cea mai uşoară ameţeală.

— Da... mii de trăsnete! strigă el. Aşa-i că nu-ţi vine să crezi?... Fiindcă n-am mai pus piciorul de zece ani pe un vas... eu... maistru de cabotaj... bolnav mai rău ca un luntraş...

— Dar... eu nu sunt bolnav, îndrăzni să spună Gildas Tregomain, schiţând unul din zâmbetele lui blajine.

— Nu eşti!... Şi de ce nu eşti?

— Mă mir şi eu, prietene.

— Că doar Rance a ta nu a semănat niciodată cu marea asta turbată de la Iroise!

— Niciodată.

— Şi tu nici nu te-ai schimbat la faţă, măcar...

— Îmi pare rău, răspunse Gildas Tregomain, fiindcă asta se pare că te supără.

Se poate oare închipui un soi mai bun de om pe suprafaţa lumii noastre dintre pământ şi cer decât luntraşul?

Să ne grăbim însă să adăugăm că acest rău al jupânului Antifer trecu repede. Înainte ca *Steersman* să fi depăşit Capul Ortegal, la nord-vest de Spania, pe când mai plutea încă pe întinsul golfului Gasconiei, atât de teribil bântuit de valurile Atlanticului, maluinul îşi recăpătase piciorul şi stomacul lui de marinar. I se întâmplase ceea ce se întâmplă multor navigatori, chiar celor mai încercaţi, când nu au mai fost o vreme pe mare. Umilirea sa nu a fost însă dintre cele mai mici şi amorul său propriu profund rănit, numai la gândul că acel căpitănaş al *Fermecătoarei Amelie,* un biet comandant de luntrişoară, rămăsese teafăr pe când el fusese cât pe-aci să-şi verse măruntaiele!

Noaptea a fost nespus de grea atât timp cât steamerul a trebuit să lupte cu năvala de talazuri între Corogne şi Ferrol. Căpitanul Cip se gândi o clipă, chiar, să facă un popas, şi poate că l-ar fi făcut dacă Pierre Antifer nu ar fi fost de părere să

meargă mai departe. Întârzierile prea mari l-ar fi neliniștit întrucâtva în legătură cu pachebotul de Suez, care nu face decât o escală pe lună în golful Persic. În această epocă a echinocțiului, sunt totdeauna de temut asemenea furtuni, pe care este cu neputință să le înfrunți.

Deci, era mai bine să nu se oprească atâta timp cât primejdia de a continua drumul nu era evidentă.

Steersman își urmă drumul la oarecare distanță de stâncile litoralului Spaniei. Lăsă la stânga golfulețul Vigo și cele trei căpățâni de zahăr care-i străjuiau intrarea, apoi pitorețtile coaste ale Portugaliei. A doua zi, apăru la tribord grupul insulelor Berling, pe care providența le-a făurit dinadins pentru instalarea farurilor care semnalează corăbiilor venind din larg apropierea continentului. Nu este greu de ghicit că în timpul acestor ceasuri, în care nu aveau ce să facă, se discuta despre marea moștenire, despre această extraordinară călătorie. Și despre rezultatele ei, care nu puteau fi puse la îndoială.

Jupânul Antifer își recăpătase aplombul moral și fizic. Cu picioarele rășchirate, sfidând orizontul cu privirea, măsura puntea cu un pas hotărât, căutând, ca să spunem totul, pe chipul blajin al luntrașului un semn de amețeală care se încăpățâna însă să nu apară.

Și atunci, îi arunca o întrebare:

— Cum ţi se pare oceanul?...

— Apă multă, prietene.

— Mda... ceva mai multă ca în Rance a ta!

— Fără îndoială, dar nu trebuie să disprețuim un râu care își are farmecul lui...

— Nu-l disprețuiesc, luntrașule... îl ignor numai...

— Nu trebuie să ignori pe nimeni, unchiule, spuse Juhel, și un pârâu poate să-și aibă valoarea lui...

— Exact ca și o insuliță! adăugă Gildas Tregomain. La aceste cuvinte, jupân Antifer ciuli urechile, fiindcă îl atingeau la partea lui sensibilă.

— Desigur, exclamă el, există insulițe care merită să fie așezate la loc de frunte... de exemplu a mea!

Acest pronume rostit arăta limpede ce se petrecuse în mintea

lui de breton – un pronume mai posesiv ca acesta nu putea fi... Insuliţa din golful Oman era, adică, a lui, prin moştenire...

— Şi fiindcă veni vorba de insuliţa mea, reluă el, Juhel, controlezi în fiecare zi cum îţi merge cronometrul?...

— Desigur, unchiule, şi rar am văzut un instrument atât de perfect.

— Şi sextantul tău?...

— Te asigur că nu-i mai prejos decât cronometrul.

— Slavă Domnului, fiindcă au costat destul de scump!

— Dacă trebuie să-ţi aducă o sută de milioane, insinua pe bună dreptate Gildas Tregomain, nu te mai uiţi la preţ...

— Precum spui, luntraşule!

Şi, de fapt, nici nu se uitaseră la preţ. Cronometrul fusese fabricat în atelierele Breguet – cu câtă măiestrie, inutil să mai insistăm. Cât despre sextant, acesta era vrednic de cronometru şi, mânuit cu iscusinţă, putea să dea unghiuri mai mici de o secundă. Or, pentru mânuire nu trebuia decât să te laşi pe seama tânărului căpitan. Datorită acestor două aparate, el va şti să stabilească cu o precizie absolută poziţia insuliţei.

Dar dacă jupân Antifer şi cei doi tovarăşi ai săi aveau dreptate să acorde toată încrederea acestor instrumente, ei simţeau, dimpotrivă, neîncredere, o îndreptăţită neîncredere în Ben-Omar, executorul testamentar al lui Kamylk-Paşa. Discutau adesea despre asta şi într-o zi unchiul îi spuse nepotului său:

— Nu-mi place deloc acest Omar şi am de gând să-l urmăresc îndeaproape!

— Cine ştie dacă dăm de el la Suez... răspunse luntraşul, pe un ton de îndoială.

— Fii serios! strigă jupân Antifer. O să ne aştepte el, dacă trebuie, săptămâni şi chiar luni! N-a venit acest pungaş la Saint-Malo numai pentru a-mi fura latitudinea?

— Cred că nu greşeşti, unchiule, spuse Juhel, supraveghindu-l pe acest scrib egiptean. După părerea mea, nu face multe parale şi cred că nici secretarul lui, Nazim, nu este mult mai breaz!

— Aşa cred şi eu, Juhel, adăugă luntraşul. Acest Nazim nu aduce a secretar de notar cum n-aduc eu a...

— A june-prim! spuse Pierre-Servan-Malo plimbându-şi

pietricica între dinți. Nu, sus-numitul secretar nu are deloc mutra unuia care întocmește acte... La urma urmei, nu-i de mirare ca în Egipt acești trepăduși arată ca niște bei, cu pinteni și mustăți. Din păcate, nu vorbește franțuzește... L-am fi putut face să trăncănească...

— Să-l faci să trăncănească, unchiule? Dacă nu ai scos mare lucru de la patron, nu ai fi scos nimic nici de la secretarul lui, te asigur! Mai curând cred că ar fi cazul să vezi ce este cu acel Sauk...

— Care Sauk?...

— Acest fiu al lui Murad, vărul lui Kamylk-Pașa, cel care a fost dezmoștenit în folosul dumitale.

— Numai să-i dea în gând să mi se pună în cale, că am eu ac de cojocul lui! Adică testamentul nu-i clar?... Atunci ce pretenții are acest descendent de pașă, căruia mă prind să-i retez cozile?

— Cu toate acestea, unchiule...

— Nu-mi pasă mie de el cum nu-mi pasă nici de Ben-Omar, și dacă acest ticluitor de contracte nu se poartă cum trebuie...

— Bagă de seamă, prietene! spuse Gildas Tregomain. De notar nu te poți descotorosi... Are dreptul și chiar datoria de a te însoți în căutările tale... de a te însoți pe insuliță...

— Insulița mea, luntrașule!

— Fie... insulița ta!... Testamentul spune asta lămurit, și cum îi este atribuit un comision de unu la sută... adică un milion de franci...

— Un milion de picioare în spate!... strigă maluinul, a cărui furie creștea numai la gândul acestei enorme prime pe care urma să o încaseze Ben-Omar.

Discuția fu întreruptă de fluierături asurzitoare. Steamerul, care se apropiase de uscat, trecea între vârful Capului Saint-Vincent și stânca ce se înalță în largul apelor.

Căpitanul nu uita niciodată să trimită un salut mănăstirii cățărată în vârful falezei – salut la care starețul se grăbea să răspundă cu părintească sa binecuvântare. Apărură pe podiș câțiva călugări bătrâni și steamerul, cucernic binecuvântat, ocoli cel mai îndepărtat cap pentru a se îndrepta apoi către sud-est.

În timpul nopții, plutind la câteva mile de-a lungul coastei,

zăriră luminile farurilor din Cadix şi trecură de golful Trafalgar. Dis-de-dimineaţă, după ce determinară la sud poziţia farului de pe Capul Spartei, *Steersman,* lăsând la egală distanţă, spre tribord, minunatele coline ale Tangerului, împodobite cu drăguţe vile albe printre frunzişuri, şi spre babord malurile în trepte dincolo de Tarifa, intră în strâmtoarea Gibraltar. Începând din acest punct şi ajutat de curentul din Mediterană, căpitanul Cip dădu viteză vasului, apropiindu-se în acelaşi timp de litoralul marocan. Întrezări Ceuta, cocoţată pe o stâncă, ca un Gibraltar spaniol, se îndreptă către sud-est, şi douăzeci şi patru de ore mai târziu insula Alboran rămânea în urmă.

Minunată călătorie, căreia pasagerii îi pot gusta farmecul de nedescris atunci când nava care-i poartă trece prin faţa coastei africane! Nimic mai pitoresc, mai variat decât această privelişte, cu munţii care se profilează atât de armonios în depărtare, cu ţărmurile dantelate, cu porturile ce se ivesc pe neaşteptate de după falezele înalte în cadrul lor de verdeaţă, neatinse de iarnă în acest climat mediteranean.

Aprecia oare luntraşul nostru aşa cum se cuvine acele frumuseţi naturale şi le putea el oare compara, în gândul lui, cu cele mai frumoase privelişti ale iubitei sale Rance, între Dinard şi Dinan? Ce simţea el văzând cetatea Oran, dominată de vârful ascuţit pe care era căţărat fortul său, oraşul Alger urcând în amfiteatru pe propria sa casba, Stora pierdută în mijlocul stâncilor sale de o neasemuită grandoare, Bougie, Philippeville, Bone, pe jumătate modern, pe jumătate antic, ghemuit în fundul golfului său?

Într-un cuvânt, care era starea sufletească a lui Gildas Tregomain în faţa acestui minunat litoral care se desfăşura înaintea ochilor săi? Este un moment epocal, pe care istoria nu l-a lămurit şi pe care, fără îndoială, nu-l va lămuri niciodată.

Tăind La Caille aproape de-a curmezişul, *Steersman* se îndepărtă de coasta tunisiană şi luă direcţia Capului Bon.

În seara zilei de 5 martie, înălţimile Cartaginei se desemnară o clipă pe fundalul unui cer de un alb strălucitor, în clipa când soarele apunea printre valurile ceţii. Apoi, în timpul nopţii, steamerul, după ce plutise de-a lungul Capului Bon, brăzda

partea orientală a Mediteranei până la porturile Levantului.

Vremea era destul de prielnică; scurte vijelii uneori, dar și înseninări care lăsau privirilor largi orizonturi. În aceste împrejurări își arătă insula Pantelleria vârful său ascuțit – un fost vulcan adormit care putea foarte bine să se trezească într-o zi. De altfel, întreg subsolul acestei părți a mării, de la Capul Bon până în cotloanele cele mai îndepărtate ale arhipelagului grecesc, este vulcanic. Așa apăruseră aici insule ca Santorin și multe altele, care vor forma, poate, într-o zi, un alt arhipelag.

A avut dreptate Juhel să-i spună unchiului său:

— Noroc că egipteanul nu a ales o insulă prin aceste părți ca să-și îngroape averea.

— Noroc... mare noroc! răspunse jupân Antifer.

Și păli numai la gândul că insulița lui ar fi putut să se ivească dintr-o asemenea mare frământată neîncetat de forțe subterane. Din fericire, golful Oman este la adăpost de această eventualitate. El nu este bântuit de asemenea zguduituri și insulița va fi, desigur, în aceiași loc indicat de coordonatele sale geografice.

După ce trecu de insulele Gozzo și Malta, *Steersman* se apropie în linie dreaptă de coasta egipteană.

Căpitanul Cip recunoscu de departe Alexandria. Apoi, după ce ocoli rețeaua gurilor Nilului, desfășurată ca un evantai între Rozeta și Darnieta, vasul fu semnalat portului Port-Said în dimineața de 7 martie. Canalul de Suez era pe vremea aceea în construcție, urmând a fi inaugurat abia în 1869. Steamerul trebui deci să se oprească la Port-Said. Acolo, de-a lungul unei fâșii înguste de nisip, înghesuită între mare, canal și Menzaleh, apăruseră case în stil european, pavilioane cu acoperișul ascuțit, vile, sub influența arhitecturii franceze.

Pământul săpăturilor a folosit la astuparea unei părți a mlaștinilor și la consolidarea unui terasament pe care s-a pus temelia orașului, în care nu lipsește nimic: biserică, spital, șantiere. De-a lungul Mediteranei, își arată fațadele unele clădiri pitorești și lacul este presărat cu insulițe de verdeață printre care alunecă bărcile pescarilor. Un fel de jumătate de radă, cu o întindere de două sute treizeci de hectare, este protejată de cele

două diguri ale sale, unul la apus, cu far, pe o lungime de trei mii cinci sute metri, celălalt oriental, mai scurt, de șapte sute de metri.

Jupân Antifer și tovarășii săi se despărțiră de căpitanul Cip cu multe mulțumiri pentru felul cum fuseseră primiți pe vasul său și a doua zi luară trenul care circula atunci între Port-Said și Suez.

Din păcate, Canalul nu fusese terminat în acel an. Traversarea lui l-ar fi interesat pe Juhel, iar Gildas Tregomain s-ar fi putut crede între malurile râului Rance, cu toate că înfățișarea lacurilor Amar și Ismailia este mai puțin bretonă decât Dinan și mai orientală ca Dinard.

Cât despre jupân Antifer?... De fapt, i-o fi trecut oare lui prin gând să privească toate aceste minunății? Nu! Nici la cele create de natură, nici la cele create de geniul omenesc. Pentru el, întreaga lume se reducea la un singur punct, insulița din golful Oman, insulița lui, care, ca un grăunte de metal strălucitor, îi hipnotiza toată ființa...

Și nici din Suez nu avea să vadă nimic, acest oraș care are acum un loc atât de important în nomenclatura geografică de astăzi. În schimb, ceea ce îi izbi privirea la ieșirea din gară fu un grup de doi bărbați, dintre care unul se ploconea cu temenele adânci, în timp ce celălalt își păstra gravitatea orientală.

Erau Ben-Omar și Nazim.

Capitolul XI
În care Gildas Tregomain declară că prietenul său Antifer ar putea sfârși prin a-și pierde mințile

Așadar, executorul testamentar, notarul Ben-Omar, și secretarul său erau prezenți la întâlnirea hotărâtă. Nu ar fi lipsit pentru nimic în lume! Sosiseră la Suez încă de câteva zile și este ușor de închipuit nerăbdarea lor în așteptarea maluinului!

La un semn al jupânului Antifer, și Juhel, și Tregomain se făcură a nu-i cunoaște. Păreau că sunt cu toții absorbiți într-o discuție din care nimic nu i-ar fi putut distrage.

Luându-și obișnuita-i atitudine slugarnică, Ben-Omar se apropie. Dar ceilalți, în continuare, păreau că nu-l văd.

— În sfârșit... domnule... îndrăzni el să spună, dând glasului său modulațiile cele mai amabile.

Jupân Antifer întoarse capul, îl privi, și categoric, avu aerul că nu-l cunoaște.

— Domnule... sunt eu... sunt eu... repeta notarul făcând plecăciuni.

— Care... eu?

Ca și când ar fi spus clar: ce vrea de la mine acest strigoi de pe altă lume?

— Dar sunt eu... Ben-Omar... notarul din Alexandria, nu mă recunoașteți?...

— Îl cunoaștem noi cumva pe acest domn? întrebă Pierre-Servan-Malo. Și își privi prietenii făcând cu ochiul în timp ce pietricica îi umfla pe rând, când un obraz, când celălalt.

— Cred că da... răspunse Gildas Tregomain căruia începuse să-i fie milă de încurcătura notarului. Este domnul Ben-Omar pe care am avut deja plăcerea să-l întâlnim...

— Da... da, da... replică jupân Antifer, ca și când și-ar fi amintit de ceva îndepărtat, foarte îndepărtat. Îmi amintesc... Ben-Omar... Ben-Omar?...

— Chiar eu.

— Și... ce faceți dumneavoastră aici?...

— Cum ce fac aici? Dar vă aștept pe dumneavoastră, domnule Antifer.

— Mă așteptați pe mine?

— Fără îndoială... ați uitat oare?... Întâlnirea dată la Suez?

— Întâlnirea?... Și pentru ce? răspunse maluinul prefăcându-se atât de bine că este surprins, încât notarul se lăsă păcălit.

— Pentru ce?... Dar testamentul lui Kamylk-Pașa... milioanele lăsate moștenire... și insulița aceea...

— Poate că vreți să spuneți insulița mea!

— Da... insulița dumneavoastră... văd că începeți să vă aduceți aminte... Și cum testamentul mi-a impus obligația de...

— Am înțeles, domnule Ben-Omar... Bună-ziua... bună ziua!... Și fără să-i spună „la revedere", îi făcu pe Juhel și pe luntraș, cu o înălțare din umeri, să-l urmeze.

Dar când să se îndepărteze de gară, notarul îi opri:

— Unde credeți că o să locuiți la Suez? întrebă el.

— Într-un hotel oarecare, răspunse jupân Antifer.

— Hotelul la care am tras împreună cu secretarul meu Nazim v-ar conveni?...

— Acela sau altul, totuna! Pentru cele patruzeci și opt de ore pe care trebuie să le petrecem aici...

— Patruzeci și opt de ore?... întrebă Ben-Omar cu un glas din care străbătea o vădită neliniște. Adică nu ați ajuns la capătul drumului?

— Nicidecum, răspunse jupân Antifer, mai avem de făcut o călătorie pe apă...

— O călătorie pe apă? exclamă notarul, care pălise ca și când sub picioarele lui s-ar fi și legănat puntea unei corăbii.

— O călătorie pe care o vom face, dacă nu vă este cu supărare, la bordul pachebotului *Oxus* care circulă pe ruta Bombay...

— Bombay?!...

— Și care trebuie să plece poimâine din Suez. Așa că, poftiți și vă îmbarcați, dacă totuși trebuie să vă suportăm prezența...

— Dar unde se află insulița aceea?... întrebă notarul cu un gest de deznădejde.

— Se află acolo unde se află, domnule Ben-Omar. Acestea

fiind zise, jupân Antifer, urmat de Juhel și de Tregomain, se duse la cel mai apropiat hotel unde le fură aduse în curând și puținele lor bagaje.

O clipă mai târziu, Ben-Omar se afla lângă Nazim, și un ochi atent și-ar fi dat numaidecât seama că așa-numitul secretar îl întâmpină foarte puțin respectuos! Ah!... Fără acel unu la sută care îi era destinat din acele multe milioane și de nu ar fi fost teama pe care io inspira Sauk, cu ce plăcere l-ar fi trimis la plimbare atât pe legatar cât și testamentul lui Kamylk-Pașa, precum și insulița în căutarea căreia trebuia să alerge peste mări și țări!

Dacă i s-ar fi spus maluinului nostru că pe vremuri Suezul era numit Sueys de către arabi și Cleopatris de către egipteni, s-ar fi grăbit să răspundă:

— Pentru ce am eu de făcut aici, îmi este perfect egal!

Să viziteze câteva moschei, clădiri vechi, fără niciun stil, două sau trei piețe, dintre care cea mai ciudată era a târgului de grâne, casa dând spre mare în care locuise Bonaparte, erau lucruri la care nici nu se gândea acest nerăbdător personaj. Juhel însă își spuse că nu-și putea folosi mai bine cele patruzeci și opt de ore de popas decât aruncând o privire asupra acestui oraș locuit de cincisprezece mii de oameni și a cărui incintă neregulată este mizerabil întreținută.

Ca urmare, Gildas Tregomain și el își folosiră timpul bătând străzile și ulicioarele, cercetând rada în care își pot găsi adăpost cinci sute de vase, pe o adâncime de șaisprezece la douăzeci de metri, împotriva vânturilor puternice din nord-nord-vest care bântuie aici neîncetat.

Datorită căii ferate care deservea Cairo și Alexandria, înainte chiar de a fi fost proiectat canalul, Suezul făcea oarecare comerț maritim. Datorită așezării lui în fundul golfului al cărui nume îl poartă, golf scobit între litoralul egiptean și istm, pe o lungime de o sută optzeci și șase kilometri, acest oraș domină Marea Roșie și, deși înceată, dezvoltarea sa în viitor nu este mai puțin asigurată.

Încă o dată, acest lucru îl lăsa pe jupân Antifer într-o totală indiferență. Pe când cei doi tovarăși ai lui hoinăreau pe străzi, el

nu se clintea de pe minunata plajă transformată în promenadă. Este adevărat că, în tot acest timp, se simțea supravegheat. Când Nazim, când Ben-Omar, niciunul nu-l pierdea din ochi, fără a-i vorbi însă. El se prefăcea că nu observă această supraveghere. Așezat pe o bancă, gânditor, absent, cerceta depărtările Mării Roșii încercând să le străbată cu privirea. Și uneori, în mintea lui înfierbântată de aceeași idee fixă, credea că vede o insuliță, insulița lui, ivindu-se acolo, departe, din cețurile sudului... urmare a mirajelor ce se produc deseori la marginea deserturilor, minunat fenomen de care ochiul se lasă totdeauna înșelat. În sfârșit, în seara zilei de 11 martie, pachebotul *Oxus* își terminase pregătirile de plecare și încărcarea cărbunelui necesar călătoriei peste Oceanul Indian, cu escalele reglementare.

Nu este deci de mirare că jupân Antifer, Gildas Tregomain și Juhel s-au urcat pe bord încă din zorii zilei, nici că Ben-Omar și Sauk s-au îmbarcat după ei. Acest mare pachebot, deși destinat în special transportului de mărfuri, fusese amenajat și pentru transportul de călători, cei mai mulți mergând la Bombay, doar câțiva trebuind să coboare la Aden și la Mascat.

Către orele 11 dimineața, *Oxus* își ridică ancora ieșind din lungile canale ale Suezului. Adia o briză destul de răcoroasă din nord-nord-vest, părând a se îndrepta către vest. Deoarece această călătorie, din pricina șirului de escale, avea să dureze cam cincisprezece zile, Juhel reținuse o cabină cu trei paturi, potrivit așezate pentru odihna de după prânz și cea de noapte.

Se înțelege de la sine că Sauk și Ben-Omar ocupau o altă cabină, în afara căreia notarul nu avea să-și facă, fără îndoială, decât scurte și rare apariții. Jupân Antifer, hotărât să reducă la strictul necesar raporturile lor, începu prin a-i declara nefericitului notăraș, cu acea gingășie de urs care îl caracteriza:

— Domnule Ben-Omar, sunt de acord, călătorim împreună, dar fiecare cu ale lui... Eu cu ale mele, dumneata cu ale dumitale... O să fie de ajuns dacă o să vă aflați acolo pentru a vă încredința că am intrat în posesia lucrurilor, și odată operația terminată, sper să nu ne mai întâlnim, nici pe lumea asta, nici pe cealaltă!

Atât timp cât vasul coborî de-a lungul golfului, adăpostit de

înălţimile istmului, plutirea a fost tot atât de liniştită ca şi pe suprafaţa unui lac. De cum intră însă în Marea Roşie, vânturile reci care bântuie în câmpiile arabe l-au primit destul de aspru. Se iscă un ruliu violent, datorită căruia mulţi dintre călători se simţiră repede destul de rău. Pe Nazim se păru că nu-l supără deloc, şi tot aşa pe jupân Antifer şi nepotul său, şi tot aşa pe Gildas Tregomain, care prin comportarea sa reabilita breasla marinarilor de apă dulce. Cât despre notar, mai bine să renunţăm a descrie halul în care era. Nu mai apăru deloc pe puntea pachebotului, nici în salon, nici în sufragerie. Îl auzeai gemând în fundul cabinei sale, şi cât a durat traversarea nici nu mai fu măcar zărit. Pentru el ar fi fost mai bine să facă această călătorie în stare de mumie. Cuprins de un fel de milă pentru bietul om, inimosul luntraş îl vizită de câteva ori, ceea ce nu va mira pe nimeni, dat fiind sufletul lui bun. Cât despre jupân Antifer, care nu-i ierta lui Ben-Omar că voise săi fure latitudinea, ridica din umeri când Gildas Tregomain încerca să-l înduioşeze de soarta nefericitului om.

— Ei bine, luntraşule, îi spunea el dezumflându-şi obrazul drept pentru a şi-l umfla pe cel stâng, Omar al tău s-a golit?

— Aproape.

— Complimentele mele!

— Prietene, nu ai vrea să vii să-l vezi... măcar o dată?...

— Ba da, luntraşule, ba da! O să mă duc atunci când n-o să rămână din el decât coaja!

Încearcă, dacă poţi, să te înţelegi cu un om care îţi răspunde pe acest ton, izbucnind în râs!

Cu toate acestea, chiar dacă notarul nu a supărat cu prezenţa lui pe nimeni în cursul acestei călătorii, în schimb, nu de puţine ori, Nazim l-a cam scos din sărite pe jupân Antifer. Nu fiindcă Nazim şi-ar fi impus prezenţa... nu! De altfel, de ce ar fi făcut-o, deoarece, nevorbind aceeaşi limbă, ei tot nu s-ar fi putut înţelege. Dar aşa-zisul secretar era mereu acolo, spionând orice mişcare a maluinului, ca şi când ar fi îndeplinit o sarcină impusă de patronul său.

Şi cu câtă bucurie l-ar fi aruncat jupân Antifer peste bord, presupunând că egipteanul ar fi fost un om care să suporte un

asemenea tratament.

Călătoria pe Marea Roşie a fost destul de neplăcută – cu toate că nu era încă timpul căldurilor insuportabile ale verii. Se ştie că în acea perioadă a anului alimentarea maşinilor nu poate fi încredinţată decât fochiştilor arabi. Numai ei nu se coc acolo unde ouăle s-ar fierbe în câteva minute.

La data de 15 martie, *Oxus* ajunse la partea cea mai îngustă a strâmtorii Bab-el-Mandeb. După ce a ocolit la babord insula engleză Perim, cei trei francezi putură saluta steagul Franţei ce fâlfâia pe fortul Obock, deasupra coastei africane. Apoi steamerul se îndreptă iarăşi spre largul golfului Aden, în direcţia portului cu acelaşi nume, unde trebuiau să coboare câţiva pasageri.

Aden – încă o cheie a Mării Roşii, din nenumăratele chei care atârnă la brâul Marii Britanii, această bună şi neobosită gospodină! Cu insula Perim din care a făcut un alt Gibraltar, Anglia străjuieşte intrarea acestui coridor lung de şase sute de leghe, care se varsă în nesfârşitul Ocean Indian. Dacă, în parte, portul Aden este acoperit de nisipuri, în schimb la răsărit are un întins şi foarte potrivit loc de ancorare, iar la apus un bazin unde s-ar putea adăposti o întreagă flotă. Englezii s-au instalat aici încă din 1823. Oraşul de astăzi, care de altfel a fost înfloritor în secolul al unsprezecelea şi doisprezecelea, era parcă sortit să ajungă antrepozitul comerţului cu Extremul Orient.

Aden, care are treizeci de mii de locuitori, număra în acea seară trei în plus – toţi trei de naţionalitate franceză. Timp de douăzeci şi patru de ore, Franţa fu reprezentată acolo prin aceşti aventuroşi maluini şi nu dintre cei mai neînsemnaţi în vechea Armorică[11].

Jupân Antifer nu socoti deloc potrivit să părăsească bordul. Îşi petrecu vremea blestemând acest popas, una din cele mai mari neplăceri fiind aceea că îi îngăduise notarului să apară pe puntea vasului, în ce hal, Dumnezeule mare! Abia avu puterea să se târască până la dunetă.

— Ei, dumneata eşti, domnule Ben-Omar? spuse Pierre-Servan-Malo cu cel mai mucalit ton cu putinţă. Adevărat? Nici nu te-aş fi recunoscut!... Nici gând să poţi rezista până la

capăt!... În locul dumitale aş rămâne la Aden...

— Bucuros... răspunse nefericitul cu glas stins. Câteva zile de odihnă m-ar putea înzdrăveni, şi dacă aţi vrea să aşteptaţi următorul vapor...

— Regret, domnule Ben-Omar. Mă grăbesc să-ţi pot înmâna frumuşelul comision ce ţi se cuvine şi nu pot, spre marea mea părere de rău, să mă opresc din drum!

— Şi mai este mult?...

— Mai mult decât mult! răspunse jupân Antifer, schiţând cu un gest larg o curbă nesfârşită.

Aşa că, târându-se ca o langustă, Ben-Omar se întoarse în cabina sa, prea puţin îmbărbătat, se înţelege, de această scurtă convorbire.

Juhel şi luntraşul s-au întors la bord pe la ora cinci şi nu socotiră că trebuie să povestească ceea ce văzuseră. Jupân Antifer tot nu i-ar fi ascultat. A doua zi după-amiază, *Oxus* îşi continuă drumul pe mare şi nu avu de ce să se laude cu „Amphitrita indiană" – Gildas Tregomain îi spunea „Amphitruita". Zeiţa era în toane rele, capricioasă, nervoasă şi cei de la bord simţiră toate acestea pe pielea lor. Cât despre Ben-Omar, mai bine să nu încercăm să aflăm ce se petrecea în cabina lui! Chiar dacă ar fi fost adus pe punte înfăşurat într-un cearşaf, chiar dacă ar fi fost expediat, cu o ghiulea atârnată de picior, la sânul sus-numitei zeiţe, tot nu ar fi avut putere să protesteze împotriva acestei inoportune ceremonii funebre. Vremea nu se linişti decât a treia zi, când vântul, schimbându-şi direcţia către nord-vest, îi asigură pachebotului adăpostul coastei Hadramaut. Inutil să mai spunem că dacă Sauk suporta peripeţiile acestei călătorii fără a-i simţi neplăcerile, dacă nu îndura nişte suferinţe fizice, nu acelaşi lucru se putea spune despre moralul său. Să fii la cheremul acestui blestemat de franţuz, să nu-i fi putut smulge secretul insuliţei, să te vezi silit a-l urma până la... până la punctul în care socotea el să se oprească!... Să fie oare la Mascat, la Surat sau la Bombay, unde *Oxus* urma să facă escală?... Nu cumva o va lua mai degrabă, prin strâmtoarea Ormuz, după ce se va fi oprit la Mascat? Să se fi dus oare Kamylk-Paşa să-şi îngroape comoara într-una din insuliţele din golful Persic?

Această ignoranță, această nesiguranță îi dădea lui Sauk o stare permanentă de exasperare. Ar fi vrut să smulgă taina din chiar măruntaiele jupânului Antifer. Încercase de nenumărate ori să surprindă câteva cuvinte măcar, schimbate între acesta și prietenii săi!... Fiindcă se chema că el nu știe franțuzește, puteau să nu se ferească în prezența lui... Dar totul fără rezultat...

Și tocmai el, pretinsul secretar, era privit, dacă nu cu neîncredere, cel puțin cu antipatie. Persoana sa inspira repulsie. Acest sentiment era ca o pornire lăuntrică, necontrolată, pe care îl încercau în aceeași măsură și jupân Antifer, și tovarășii săi. Numai cât se apropia de ei și îi și vedea îndepărtându-se. Nici nu era greu de observat.

Oxus poposi cam douăsprezece ore la Birbat, pe coasta arabă, în ziua de 19 martie. De aici încolo începu să plutească de-a lungul coastei Oman, îndreptându-se către Mascat. Încă două zile și avea să depășească capul Raz-el-Had. Douăzeci și patru de ore mai târziu avea să fie în capitala imamatului. Jupân Antifer ajungea, în sfârșit, la capătul călătoriei sale.

De altfel, era și timpul. Pe măsură ce se apropiau de țintă, maluinul devenea tot mai nervos, tot mai ursuz. Toată ființa lui era concentrată către această insuliță atât de dorită, această mină de aur și diamante care-i aparținea. Întrezărea aievea o peșteră a lui Ali-Baba, a cărei proprietate îi fusese transmisă printr-un act legal chiar în țara din „O mie și una de nopți", unde îl adusese fantezia lui Kamylk-Pașa.

— Știți, le spuse el în ziua aceea tovarășilor lui, că dacă averea acestui de treabă egiptean...

Vorbea de el cu familiaritate, cum ar fi vorbit un nepot de unchiul din America pe a cărui moștenire avea să pună mâna.

— ... știți voi că dacă această avere ar fi fost în lingouri de aur, aș fi fost destul de încurcat când ar fi fost vorba să le duc la Saint-Malo?

— Cred și eu, unchiule, răspunse Juhel.

— Totuși, îndrăzni luntrașul, dacă ne-am fi umplut valiza, buzunarele, căptușeala pălăriilor...

— Astea zic și eu idei de luntraș! strigă jupân Antifer. Își închipuie că un milion în aur poate să încapă într-un buzunăraș!

— Așa credeam, prietene...

— Înseamnă că tu nu ai văzut niciodată un milion în aur?...

— Niciodată... nici măcar în vis!

— Și nu știi cât cântărește?

— Habar n-am.

— Ei bine, luntrașule, eu o știu, fiindcă am avut curiozitatea să calculez!

— Ia spune.

— Un lingou de aur, valorând un milion, cântărește aproximativ trei sute douăzeci și două de kilograme...

— Nu mai mult? întrebă naiv Gildas Tregomain. Jupân Antifer îl privi pieziș. Totuși, întrebarea fusese pusă cu atât de evidentă bună-credință, încât nu avea de ce să se supere.

— Și... reluă el, dacă un milion cântărește trei sute douăzeci și două kilograme, o sută de milioane cântăresc treizeci și două de mii două sute cincizeci și șase.

— Nu mai spune... făcu luntrașul.

— Și știi tu cam câți oameni ar trebui, încărcați fiecare cu câte o sută de kilograme, pentru a transporta această sută de milioane?...

— Să auzim, prietene.

— Ar trebui trei sute douăzeci și trei de oameni. Or, cum noi nu suntem decât trei, judecă în ce încurcătură am fi, odată ajunși pe insulița mea! Din fericire, comoara mea se compune mai ales din diamante și pietre prețioase...

— Asta așa e, unchiul are dreptate, răspunse Juhel.

— Aș mai adăuga, spuse Gildas Tregomain, că, pe cât se pare, drăguțul de Kamylk-Pașa a potrivit bine lucrurile.

— Oh, aceste diamante, strigă jupân Antifer, sunt atât de ușor de plasat la bijutierii din Londra și Paris!... Ce vânzare, prieteni, ce vânzare!... Dar nu toate, desigur, nu... nu toate!

— Nu o să vinzi decât o parte?...

— Da, luntrașule, da! răspunse jupân Antifer ai cărui obraji tresăreau, iar ochii îi aruncau fulgere. Da!... Mai întâi am să păstrez unul pentru mine... un diamant de un milion... pe care am să-l port la cămașă.

— La cămașă, prietene! răspunse Gildas Tregomain. Dar o să

le iei ochii la toți... N-o să te mai poată privi nimeni...

— Și un al doilea va fi pentru Enogate, adăugă jupân Antifer. Cu o asemenea pietricică va fi și mai frumoasă...

— Nu mai mult decât este, unchiule! se grăbi să răspundă Juhel.

— Ba da, nepoate... ba da... Și un al treilea diamant va fi pentru sora mea!

— Ah, draga de Nanon! exclamă Gildas Tregomain. Va fi tot atât de împodobită ca și statuia Fecioarei din strada Porcon de la Barbinais. Asta-i bună, vrei pesemne să-i mai vină peţitori?...

Jupân Antifer ridică din umeri:

— Și un al patrulea diamant o să fie pentru tine, Juhel, o piatră frumoasă pe care să o porți la acul de cravată...

— Mulţumesc, unchiule.

— Și un al cincilea pentru tine, căpitane!

— Pentru mine?... Măcar dacă l-aș putea pune la figura sculptată la prova *Fermecătoarei Amelie!...*

— Nu, luntrașule... la degetul tău... ca inel... ca șevalieră...

— Un diamant... pe labele mele mari și roșii? O să-mi stea ca unui franciscan șosetele, replică luntrașul, arătând o mână uriașă mai potrivită să tragă la odgoanele unei corăbii decât să poarte inele.

— N-are a face, luntrașule! Și nu m-aș mira să găsești o femeie care să vrea...

— Cui i-o spui tu, prietene? Chiar este o văduvă voinică și frumoasă, băcănească la Saint-Servan...

— Băcănească... băcănească!... exclamă jupân Antifer. Gândește-te ce mutră o să facă băcăneasa ta în familia noastră, când Enogate o să fie căsătorită cu un prinț și Juhel cu prințesa lui!

Discuția se opri aici, dar tânărul căpitan nu-și putu stăpâni un suspin la gândul că unchiul său mai nutrește încă asemenea visuri absurde... Cum să-l aduci pe un drum mai sănătos dacă ghinionul – da, ghinionul îi scosese în cale milioanele de pe insuliță?

— Hotărât lucru... o să-și piardă mințile dacă o să o ducă tot așa, îi spuse Gildas Tregomain lui Juhel când rămaseră singuri.

— Mă tem și eu, răspunse Juhel, uitându-se la unchiul său care vorbea de unul singur.

Două zile mai târziu, la 22 martie, *Oxus* ajungea în portul Mascat și trei marinari îl scoteau pe Ben-Omar din adâncurile cabinei sale. În ce hal! Nu mai era decât un schelet... mai bine zis o mumie fiindcă, drept este, pielea se mai ținea de oasele nefericitului notar!

Capitolul XII
În care Sauk se hotărăște să sacrifice jumătate din comoara lui Kamylk-Pașa, pentru a-și asigura cealaltă jumătate

Și când Gildas Tregomain îl rugă pe Juhel să-i arate pe harta atlasului său punctul precis unde se află Mascat, nu-și putu crede ochilor. Fostul căpitan al *Fermecătoarei Amelie,* luntrașul de pe Rance, purtat până aici, prin părțile astea... atât de departe... atât de departe... până pe mările continentului asiatic!

— Așadar, Juhel, suntem la capătul Arabiei? întrebă el potrivindu-și ochelarii pe nas.

— Da, domnule Tregomain, la capătul de sud-est.

— Și acest golf care se termină ca o pâlnie?

— Este golful Oman.

— Și celălalt golf care seamănă cu o ciozvârtă de berbec hrănit cu iarbă sărată?...

— Este golful Persic.

— Și strâmtoarea care le unește?

— Este strâmtoarea Ormuz.

— Și insulița prietenului nostru?...

— Trebuie să fie undeva, în golful Oman...

— Dacă o fi acolo! replică luntrașul, după ce se asigurase că jupân Antifer nu-l putea auzi.

Plutind în susul golfului Oman, după ce se îndreptase către Mascat, vasul *Oxus* navigase de-a lungul unui litoral pustiu, mărginit de faleze înalte și abrupte, s-ar fi zis ruinele unor construcții feudale. Ceva mai în spate, se rotunjeau câteva coline înalte de cinci sute de metri, primele temelii ale lanțului Gebel-Așdar care se profilează la trei mii picioare altitudine. Nu-i de mirare că acest ținut este sterp, el nefiind udat de nicio apă mai mare. Cu toate acestea, împrejurimile capitalei izbutesc să hrănească o populație de șase mii de locuitori. În orice caz, fructele nu lipsesc: struguri, manghere, piersici, rodii, pepeni verzi, lămâi acre și dulci și mai ales curmale din belșug. Curmalul este, prin excelență, arborele acestor ținuturi arabe.

Valoarea unei proprietăţi este apreciată în funcţie de acest arbore şi aşa cum, de exemplu, în Franţa se spune „un domeniu de două sau trei sute de hectare", aici se spune „o avere de trei sau patru mii de curmali".

Imamul este stăpân absolut al imamatului care, deşi cucerit de Albuquerque în 1507, s-a scuturat de dominaţia portugheză. Regăsindu-şi de un secol independenţa, ţara se bucură de protecţia susţinută a englezilor, care fără îndoială speră ca, după Gibraltarul Spaniei, Gibraltarul Adenului, Gibraltarul Perimului, să întemeieze şi Gibraltarul golfului Persic. Aceşti tenaci saxoni vor sfârşi prin a „gibraltariza" toate strâmtorile globului pământesc.

Să fi cercetat jupân Antifer şi prietenii lui acest Mascat, atât din punct de vedere politic, industrial cât şi comercial, înainte de a părăsi Franţa?...

Nu, nicidecum.

Să-i fi interesat ţara?

În niciun fel, fiindcă toată atenţia lor era concentrată numai asupra unei insulițe din golf.

Dar nu avea oare să li se ofere prilejul de a cunoaşte, într-o oarecare măsură, starea acestui regat?

Ba da, fiindcă aveau de gând să ia legătura cu reprezentanţa Franţei în acel colţ al Arabiei. Aşadar, se află la Mascat un agent francez?

Da, de la tratatul din 1841, încheiat între imam şi guvernul francez. Tocmai pentru a veni în ajutorul compatrioţilor săi pe care îi aduceai afacerile până la litoralul Oceanului Indian.

Pierre-Servan-Malo crezu deci potrivit să-l viziteze pe acest agent. În adevăr, poliţia ţării, foarte bine organizată şi ca atare foarte bănuitoare, ar fi putut deveni bănuitoare şi în privinţa sosirii celor trei străini la Mascat, dacă aceştia nu ar fi inventat un pretext întemeiat pentru călătoria lor.

Numai că, firește, s-au ferit să-l mărturisească pe cel adevărat. După un popas de patruzeci şi opt de ore, *Oxus* trebuia să-şi continue călătoria spre Bombay. Aşa că jupân Antifer, luntraşul şi Juhel debarcară imediat. Nu-şi bătură capul să se intereseze de Ben-Omar şi Nazim! N-aveau decât să-i urmărească pas cu

pas în toate demersurile, să li se alăture atunci când vor începe cercetările în golf!

Jupân Antifer în frunte, Juhel la mijloc, Gildas Tregomain în ariergardă, precedați de un ghid, se îndreptară către un hotel englezesc, străbătând piețele și străzile acestui Babilon modern. Bagajele veneau în urma lor. Câtă grijă pentru sextant și cronometrul cumpărat la Saint-Malo – mai ales pentru cronometru! „Sfintele Daruri" nu ar fi fost purtate cu mai multă grijă sub baldachin, s-ar putea spune cu mai multă fervoare, de către jupân Antifer, care voise să le ducă el însuși. Gândiți-vă numai! Instrumentul cu care aveau să calculeze longitudinea faimoasei insulițe! Cu câtă punctualitate a fost întors în fiecare zi! Și câtă băgare de seamă pentru a-l feri de zguduituri ce ar fi putut să-i deregleze mersul!

Un soț nu ar fi putut fi mai grijuliu cu soția sa decât maluinul nostru cu această unealtă menită să păstreze ora Parisului.

Cea mai mare mirare a luntrașului debarcat la Mascat o pricinuia însuși faptul de a se afla acolo precum dogele din Genova în mijlocul curții lui Ludovic al XIV-lea!

După ce și-au ales camerele, călătorii noștri s-au dus la biroul agentului, care păru destul de surprins la vederea celor trei francezi apăruți în pragul ușii sale.

Era un provensal cam de cincizeci de ani și-l chema Joseph Bard. Făcea comerț cu pânzeturi de bumbac manufacturate, șaluri de India, mătăsuri din China, stofe brodate cu aur și argint, articole foarte căutate de orientalii bogați.

Francezi cu francez, dacă acesta mai este și din Provența, cunoștința se face repede și legăturile se stabilesc și mai repede.

Jupân Antifer și tovarășii săi îșI spuseră mai întâi numele și calitatea. După strângerile de mână și băuturile răcoritoare oferite, agentul îi întrebă pe vizitatorii săi care este obiectul călătoriei lor.

— Am rareori prilejul să văd compatrioți, spuse el. Este deci pentru mine o plăcere de a vă primi, domnilor, și sunt cu totul la dispoziția dumneavoastră.

— Vă vom fi recunoscători, răspunse jupân Antifer, fiindcă dumneavoastră ne puteți fi de mare folos, dându-ne informații

despre această țară.

— Este vorba doar de o călătorie de plăcere?...

— Da și nu... domnule Bard. Suntem toți trei marinari, nepotul meu căpitan de cursă lungă, Gildas Tregomain, vechi comandant al *Fermecătoarei Amelie*...

Și de data aceasta, spre extrema satisfacție a prietenului său declarat „comandant", jupân Antifer vorbea despre barcaz ca despre o fregată sau vas de război.

— Și eu, căpitan de cabotaj, adăugă el. Am fost însărcinați de o importantă firmă din Saint-Malo să întemeiem o filială, fie la Mascat, fie în unul din porturile din golful Oman sau golful Persic.

— Domnule, răspunse Joseph Bard, gata să se amestece într-o afacere din care putea să tragă unele foloase, nu pot decât să aprob proiectele dumneavoastră și să vă ofer serviciile mele pentru a vi le duce la bun sfârșit.

— În acest caz, spuse Juhel, v-am ruga să ne spuneți dacă ar fi potrivit să înființăm o filială de comerț chiar la Mascat sau în alt oraș de pe litoral...

— Mai bine la Mascat, răspunse agentul. Prin legăturile sale cu Persia, India, insulele Mauriciu, Reunion, Zanzibar și coasta Africii, importanța acestui port crește din zi în zi.

— Și care sunt articolele de export? întrebă Gildas Tregomain.

— Curmale, stafide, sulf, pește, copal{12}, gumă arabică, baga, coarne de rinocer, ulei, cocos, orez, mei, cafea și dulcețuri...

— Dulcețuri?... repetă luntrașul lingându-și pofticios buzele cu vârful limbii.

— Da, domnule, răspunse Joseph Bard, acele dulcețuri cărora, aici, li se spune „hulwah" și care sunt făcute din miere, zahăr, gluten și migdale.

— Să le gustăm și noi, prieteni...

— Cât o să vrei, urmă jupân Antifer, dar acum să ne întoarcem la ale noastre. N-am venit aici, la Mascat, ca să mâncăm dulciuri. Domnul Bard a binevoit să ne enumere principalele articole de comerț...

— La care trebuie să adaug pescuitul de perle în golful Persic,

răspunse agentul, pescuit a cărui valoare se ridică anual la opt milioane de franci...

Merita să vezi mutra jupânului Antifer schițând un fel de strâmbătură dispreţuitoare. Perle pentru opt milioane de franci, mare lucru pentru un om care avea pietre preţioase în valoare de o sută de milioane!

— Nu-i mai puţin adevărat, reluă Joseph Bard, că comerţul cu perle se află în mâinile negustorilor hinduși, care nu vor îngădui apariţia unei concurenţe.

— Chiar și în afară de Mascat?

— Chiar și în afară de Mascat, unde negustorii, trebuie să vă mărturisesc, nu ar vedea cu ochi buni instalarea unor străini...

Juhel profită de acest răspuns pentru a abate discuţia pe un alt făgaș.

În adevăr, capitala imamatului este situată exact la 50°20' longitudine est și 23°38' latitudine nord. Reieșea deci că, conform coordonatelor insuliței, locul exact ar fi trebuit căutat mult în afară. Important era deci să plece din Mascat sub pretextul de a găsi un loc potrivit pentru instalarea unei pretinse filiale maluine. Așa că Juhel, după ce spuse în treacăt că înainte de a se statornici la Mascat poate că ar fi înţelept să viziteze și celelalte orașe ale imamatului. Întrebă care sunt cele de pe litoral.

— Este Oman, răspunse Joseph Bard.

— La nord de Mascat?...

— Nu, la sud-est.

— Și în nord... sau nord-vest?

— Orașul cel mai mare este Rostak.

— Pe malul golfului?

— Nu, în interior.

— Și pe litoral?...

— Este Sohar.

— La ce distanţă de aici?

— Cam la două sute de kilometri de aici.

Dintr-o clipire Juhel îl făcu pe unchiul său să înţeleagă importanţa acestui răspuns.

— Și Sohar... este un oraș comercial?...

— Foarte comercial. Imamul își ia reședința acolo uneori, când binevoiește înălțimea-sa...

— Înălțimea-sa! făcu Gildas Tregomain.

Și nu era greu de văzut că această titulatură suna plăcut în auzul luntrașului. Poate că ar fi trebuit să-i fie rezervată numai sultanului, dar Joseph Bard socoti potrivit să i-o aplice și imamului.

— Înălțimea-sa este la Mascat, adăugă el, și după ce veți fi ales un oraș pentru filiala dumneavoastră, va trebui să cereți o autorizație...

— Pe care sper că înălțimea-sa nu ne-o va refuza, replică maluinul.

— Dimpotrivă, răspunse agentul, se va grăbi să v-o dea, evident, în schimbul unei sume de bani...

Gestul jupânului Antifer arătă că este dispus să plătească regește.

— Cum se ajunge la Sohar? întrebă Juhel.

— Cu caravana.

— Cu caravana!... exclamă luntrașul oarecum neliniștit.

— Ce să facem, îi lămuri Joseph Bard, noi nu avem încă nici cale ferată, nici tramvai în imamat, nici măcar diligență. Drumul se face în căruță sau călare pe catâri, dacă nu cumva preferați să mergeți pe jos...

— Desigur că aceste caravane, întrebă Juhel, nu pleacă decât la intervale mari?

— Să am iertare, domnule, răspunse agentul. Între Mascat și Sohar comerțul este foarte activ și chiar mâine...

— Mâine?... replică jupân Antifer. Perfect, mâine ne încaravanăm și noi!

Perspectiva de a se „încaravana", cum spunea prietenul său, să fi avut darul de a-l bucura pe Gildas Tregomain? După strâmbătura care-i sluți chipul blajin nu s-ar fi putut spune acest lucru. Dar nu venise până aici pentru a pune bețe în roate și trebui să se resemneze să călătorească în aceste condiții oarecum neplăcute.

Totuși, crezu că poate să-și dea și el părerea în legătură cu drumul de la Mascat la Sohar.

— Hai, spune, luntraşule, îl îndemnă jupân Antifer.

— Ei bine, spuse Gildas Tregomain, noi, toţi trei, suntem marinari, nu-i aşa?...

— Toţi trei, replică prietenul său, făcând în acelaşi timp cu ochiul fostului căpitan al *Fermecătoarei Amelie*.

— Nu văd, atunci, continuă luntraşul, de ce nu am merge până la Sohar pe mare. Două sute de kilometri... cu o ambarcaţie solidă...

— De ce nu? fu de părere şi jupân Antifer. Gildas are dreptate. Am putea câştiga timp...

— Fără îndoială, răspunse Joseph Bard, şi eu aş fi fost primul care să vă sfătuiesc să mergeţi pe mare, dacă nu ar exista anumite primejdii...

— Care?... întrebă Juhel.

— Golful Oman nu este prea sigur, domnilor. Poate că pe bordul unui vas de comerţ, cu un echipaj numeros, nu aţi avea de ce să vă temeţi...

— Să ne temem?! exclamă jupân Antifer. Să ne temem de furtuni... de vijelii?...

— Nu... de piraţi, care nu sunt tocmai rari prin apropierea strâmtorii Ormuz...

— Drace! făcu maluinul.

Este adevărat că nici nu s-ar fi gândit să se teamă de piraţi decât la întoarcere, când avea să aibă cu el comoara!

Pe scurt, în urma celor spuse de agent, călătorii noştri, cu totul hotărâţi ca la întoarcere să nu ia calea pe mare, socotiră că era inutil să o ia nici la ducere. Au să pornească cu o caravană, au să se întoarcă cu alta, fiindcă în felul acesta erau în siguranţă. Gildas Tregomain n-avu încotro şi trebui să călătorească pe uscat, dar *în petto*[13] el încerca o oarecare neliniște asupra felului în care va fi purtat până acolo. Întrevederea se mărgini la atât. Cei trei francezi fură foarte mulţumiţi de agentul Franţei. La întoarcere vor veni să-i facă o vizită, îl vor ţine la curent cu demersurile lor şi-i vor urma întru totul sfatul. Pişicherul de Antifer lăsă chiar să se înţeleagă că înfiinţarea unei filiale ar putea aduce însemnate foloase chiar şi pentru casa agenţiei.

Înainte de a se despărţi, Joseph Bard le repetă îndemnul de a

se prezenta înălțimii-sale, oferindu-se chiar el să obțină o audiență pentru acești distinși străini.

Sus-numiții distinși străini luară apoi drumul înapoi, la hotel.

În acest timp, într-o cameră din același hotel, Ben-Omar și Nazim discutau între ei. Această discuție, vă rog să ne credeți, era din belșug garnisită cu ghionturi și sudălmi din partea lui Sauk.

Așa-zisul secretar și notarul ajunseseră la Mascat. Foarte bine! Dar niciunul din ei nu știa dacă Mascat era capătul călătoriei. Poate că jupân Antifer trebuia să meargă mai departe? Iată ce ar fi trebuit să știe acest imbecil de Omar, fiindcă avea dreptul, și totuși, în această privință, nu știa mai mult decât falsul Nazim.

— Iată ce înseamnă să zaci prostește pe vapor! repeta Nazim. Nu ar fi fost mai bine să fii sănătos?

Notarul era și el de aceeași părere... de altfel, ca și cu faptul că ar fi trebuit să stea de vorbă cu acest pungaș de franțuz, să-i fi aflat secretele, să fi aflat unde este ascunsă comoara...

— Să fie liniștită excelența-voastră, răspunse Ben-Omar. Chiar astăzi îl voi vedea pe domnul Antifer... și voi afla... Numai de nu ar fi vorba de vreo nouă îmbarcare!...

Cât despre a cunoaște locul înspre care își va îndrepta căutările legatarul lui Kamylk-Pașa, cercetările ce trebuia să le facă pentru ca să intre în posesia moștenirii, despre aceasta nu mai putea fi vorba. Deoarece testamentul îi impunea prezența executorului testamentar, care nu era altul decât Ben-Omar, jupân Antifer trebuia să-i răspundă deschis. Dar când vor fi găsit insulița, când îi vor smulge acesteia cele trei prețioase butoaie, cum va izbuti Sauk să pună mâna pe ele? La această întrebare, pe care notarul i-o pusese de mai multe ori, nu răspunsese niciodată, din simplu motiv că nu ar fi știut ce să răspundă. Era, în schimb, mai mult ca sigur că Sauk nu s-ar fi dat înapoi de la nimic pentru a pune mâna pe o avere pe care o considera a sa și de care Kamylk-Pașa îl lipsise în folosul unui străin. Și tocmai aceasta îl înspăimânta pe Ben-Omar, biet conțopist fricos și împăciuitor căruia nu-i plăceau silniciile, știind că pentru excelența-sa viața unui om nu valora mai mult decât o smochină

uscată. În primul rând, însă, cel mai important era să-i urmărească pe cei trei maluini pas cu pas, să nu-i piardă din vedere în tot timpul căutărilor, să asiste la dezgroparea comorii... Și când aceasta din urmă va fi în mâinile lor, atunci au să procedeze în consecință. Acestea fiind spuse cu toată hotărârea, după ce rostise groaznice amenințări la adresa lui Ben-Omar, după ce i-a repetat că îl va face răspunzător de tot ce se va întâmpla, excelența-sa ieși, dându-i în grijă să pândească întoarcerea jupânului Antifer la hotel.

Întoarcerea jupânului Antifer nu se întâmplă însă decât seara, târziu. Gildas Tregomain și Juhel fuseseră bucuroși să hoinărească pe străzile din Mascat, în timp ce jupân Antifer – în închipuirea sa – se plimba la câteva sute de kilometri de acolo, la est de Sohar, înspre insulița lui. Inutil să-l fi întrebat ce impresie îi făcea capitala imamatului, dacă străzile erau însufleţite, dacă prăvăliile erau atrăgătoare, dacă această populație de arabi, persani și indieni avea vreo înfățișare deosebită. Spre deosebire de Juhel și luntraș, care erau interesați de toate câte le vedeau în acest oraș rămas atât de oriental, el nu voise să vadă nimic. Ei se opriseră în fața magazinelor înțesate cu mărfuri de tot felul – turbane, brâuri, mantale de lână, pânză din bumbac neînălbit, ulcioare din acelea cărora li se spune „mertaban” și ale căror culori străluceau pe sub smalțuri. La vederea atâtor lucruri frumoase, Juhel se gândea la bucuria dragei sale Enogate dacă le-ar fi avut! Ce amintire plăcută pentru ea, dintr-o călătorie picată atât de nepotrivit! Și aceste bijuterii ciudat lucrate, aceste nimicuri atât de artistice, nu ar fi fost ea mai fericită dacă le-ar fi primit de la logodnicul ei?... Da, mult mai fericită decât dacă s-ar fi gătit cu diamantele unchiului său.

Gildas Tregomain era și el de aceeași părere și-i spunea tânărului său prieten:

— O să cumpărăm pentru micuța noastră acest colier și o să i-l dai la întoarcere.

— La întoarcere! oftă Juhel.

— Și, de asemenea, inelul ăsta care este atât de drăguț... Ce spun eu, un inel?... Zece inele... câte unul pe fiecare deget...

— La ce s-o fi gândind ea, sărmana mea Enogate? murmură Juhel.

— La tine, băiatule, bineînțeles că la tine și tot timpul!

— Ne despart sute și sute de leghe...

— Ah, îl întrerupse luntrașul, să nu uităm și un borcan din aceste faimoase dulcețuri atât de lăudate de Joseph Bard...

— Dar, poate că ar fi mai bine să le gustăm înainte de a cumpăra...

— Nu, băiatule, nu, replică Gildas Tregomain. Enogate să fie cea care o să le guste mai întâi.

— Și dacă n-o să-i placă?...

— O să le găsească foarte gustoase, fiindcă tu ești cel care i le-ai adus de atât de departe.

Cât de bine cunoștea minunatul marinar inima tinerelor fete, cu toate că nici uneia din ele – nici din Saint-Malo, nici din Saint-Servan, nici din Dinard – nu-i dăduse prin gând să devină doamna Tregomain!

În sfârșit, niciunul din ei nu regretă această plimbare prin capitala imamatului, al cărei aspect și curățenie putea să o invidieze orice mare oraș european – afară de orașul său natal, pe care Pierre-Servan-Malo îl considera printre cele dintâi din lume.

Ceea ce putu să observe Juhel era și faptul că aici poliția veghea cu severitate prin nenumărații ei agenți, care păreau foarte bănuitori.

Așa că, respectivii agenți nu întârziară să observe acest du-te-vino al străinilor debarcați la Mascat, fără a cunoaște cele ce îi aduceau aici. Numai că, spre deosebire de polițiile cârcotașe ale unor state europene care pretind prezentarea pașapoartelor sau procedează la interogatorii neașteptate, cea din Mascat se mărginea să-i urmărească pe cei trei maluini oriunde ar fi avut chef să meargă, scutindu-i însă de întrebări indiscrete. În adevăr, așa avea să se întâmple și acum; după ce puseseră piciorul pe pământul imamatului, ei nu l-ar mai fi putut părăsi fără ca imamul să nu fie pus la curent cu proiectele lor.

Din fericire, jupân Antifer nu bănuia acest lucru, fiindcă altfel ar fi încercat unele temeri îndreptățite în legătură cu

deznodământul aventurii sale. Să se scoată de pe o insuliță din golful Oman o sută de milioane, înălțimea-sa, foarte cu grijă pentru interesele sale, nu ar fi permis-o. Dacă în Europa statul își ia jumătate dintr-o comoară găsită, în Asia, suveranul, care este statul, o ia întreagă.

O întrebare destul de nelalocul ei fu cea pe care Ben-Omar crezu necesar să o pună jupânului Antifer, la întoarcerea acestuia la hotel.

Deschizând ușurel ușa de la odaie, el întrebă cu glasul lui mieros:

— Aș putea să știu?...

— Ce?

— Să știu și eu, domnule Antifer, în ce direcție o vom lua?...

— Prima stradă la dreapta, a doua la stânga și mereu înainte... Apoi, jupân Antifer trânti brusc ușa.

Capitolul XIII
În care Tregomain navighează destul de plăcut pe o „corabie a deșertului”

A doua zi, 23 martie, o caravană părăsea în zori capitala imamatului și urma drumul pe lângă coastă.

O adevărată caravană, așa cum luntrașul nu văzuse niciodată străbătând câmpiile din Ille-et-Vilaine. Îi făcu această mărturisire lui Juhel, care nu fu deloc mirat. Această caravană număra cam o sută de arabi și indieni și cam tot atâtea animale de povară. Cu această forță numerică, pericolele călătoriei erau înlăturate. Nu aveau a se neliniști de vreun atac al piraților de pe uscat, mai puțin periculoși, de altfel, decât pirații de pe mare.

Printre băștinași se aflau doi sau trei din acei bancheri sau negustori despre care le vorbise agentul francez. Călătoreau simplu, fără alai, cu gândul numai la afacerile care-i chemau la Sohar.

Cât despre călătorii străini, ei erau reprezentați prin cei trei francezi, jupân Antifer, Juhel, Gildas Tregomain, și cei doi egipteni, Nazim și Ben-Omar.

Aceștia din urmă avură grijă să nu scape plecarea caravanei. Aflând că jupân Antifer – care nu se ascundea deloc – trebuia să plece a doua zi la drum, ei se pregătiră ca atare. Se înțelege de la sine că maluinul nu se îngrijise în niciun fel de Ben-Omar și secretarul său. Erau liberi să-l urmeze cum se pricepeau și fără ca lui să-i pese de ceva. De fapt, el era categoric hotărât a se face că nu-i cunoaște. Când i-a zărit în mijlocul caravanei, nu-i onoră nici măcar cu un salut și, sub privirea lui amenințătoare, luntrașul nu îndrăzni nici el să-și întoarcă fața către ei.

Animalele folosite la transportul călătorilor și al mărfurilor erau de trei feluri: cămile, catâri și măgari. În zadar ai fi încercat să folosești vreun vehicul oarecare, chiar de ar fi fost o căruță cât de rudimentară. Cum să meargă? Cum i s-ar fi putut învârti roțile pe un asemenea pământ cu hârtoape, lipsit de drumuri croite, câteodată mlăștinos, așa cum sunt acele întinderi miloase

numite „câmpuri de nalbă”? Toată lumea încălecase, fiecare după cum se pricepea.

Doi catâri de statură mijlocie, puternici și focoși, îi purtau pe unchi și pe nepot. Chirigiii din Mascat, foarte pricepuți la asemenea treburi, le făcuseră rost de animale deprinse cu mersul în caravană – la un preț bun, se înțelege. Avea să se uite jupân Antifer la câteva sute de pistoli mai mult sau mai puțin? Evident că nu. Dar cu niciun preț nu se putu găsi un catâr a cărui rezistență să corespundă greutății lui Gildas Tregomain. Căci niciun reprezentant al neamului de catâri nu ar fi fost în stare să ducă asemenea povară umană de-a lungul unui drum de cincizeci de leghe! Iată de ce era nevoie să se găsească un animal mai voinic pentru a-l sluji pe fostul căpitan al *Fermecătoarei Amelie*.

— Știi că ne cam pui în încurcătură, luntrașule? îi spuse politicos jupân Antifer, după ce trimisese înapoi catârii încercați unul după altul.

— Ce să fac, prietene?... Nu trebuia să mă obligi să te însoțesc... Lasă-mă la Mascat, unde am să te aștept...

— Nici vorbă!

— Totuși nu mă pot transporta în mai multe bucăți...

— Domnule Tregomain, întrebă Juhel, v-ar fi foarte neplăcut să încercați o cămilă?

— Deloc, fiule, dacă ei nu i-ar fi neplăcut să mă poarte în spinare.

— Este o idee grozavă! exclamă jupân Antifer. O să se simtă chiar foarte bine pe o cămilă din astea...

— Atât de nimerit numite „corăbiile deșertului”! adăugă Juhel.

— Fie și „corabia deșertului”! se mulțumi să răspundă împăciuitorul luntraș.

Și iată cum, în acea zi, pe un uriaș eșantion din aceste uriașe rumegătoare, între cele două cocoașe ale voinicului animal, se afla călare Gildas Tregomain. Nici măcar nu-i displăcea. Mai mult chiar, un altul în locul lui ar fi fost foarte mândru. Dar, dacă încerca acest firesc simțământ, nu o arăta deloc și nu se gândea decât să-și conducă mai bine corabia, să-i cruțe

eforturile inutile şi să o mâne în direcţia cea bună. Fără îndoială, atunci când caravana o lua mai repede, mersul animalului nu devenea plăcut. Dar temelia cărnoasă a luntraşului reuşea să amortizeze aceste hopuri de tangaj.

În urma caravanei, unde-i plăcea să rămână, Sauk călărea pe un catâr mai vioi, ca un călăreţ deprins cu acest fel de exerciţii. Lângă el, sau cel puţin dându-şi osteneala să nu rămână prea în urmă, venea Ben-Omar, încălecat pe un măgăruş, picioarele târându-i-se aproape pe pământ, lucru ce ar fi făcut ca eventualele căderi să nu fie prea grave. Să încalece un catâr?!... Notarul nu se putuse hotărî. Prea ar fi căzut de sus. De altfel, aceşti catâri arabi sunt foarte sprinteni, îndrăzneţi, capricioşi şi numai o mână energică îi poate stăpâni.

Caravana mergea într-un asemenea ritm încât într-o zi să parcurgă o distanţă cam de zece leghe, cu un popas de două ceasuri la amiază. Ar fi ajuns la Sohar, dacă nu intervenea ceva care să-i întârzie, în patru zile.

Patru zile, iată ce trebuie că i se părea jupânului Antifer, mereu obsedat de imaginea insuliţei sale, un răstimp fără de sfârşit. Şi cu toate acestea, se apropia de capătul aventuroasei sale călătorii... Doar câteva etape încă şi-şi va atinge ţinta... Atunci, de ce oare, pe măsură ce se apropia de clipa hotărâtoare, se simţea tot mai neliniştit, mai agitat? Tovarăşii lui nu izbuteau să scoată un cuvânt de la el. Vorbeau numai între ei.

Şi, de la înălţimea rumegătoarei sale, legănându-se între cele două cocoaşe, iată că luntraşul făcu această remarcă:

— Juhel, între noi fie vorba, tu crezi în comoara lui Kamylk-Paşa?

— Hm! răspunse Juhel. Mie mi se pare cam prea aiurită!

— Juhel... dar dacă nu o fi existând nicio insuliţă?...

— Să admitem că insuliţa există, domnule Tregomain, dar dacă nu există nicio comoară?... Unchiul meu o să fie silit să facă şi el ca acel faimos căpitan din Marsilia, care plecat la Bourbon şi, negăsind niciun Bourbon, s-a întors la Marsilia!

— Ar fi o groaznică lovitură pentru el, Juhel, şi nu ştiu dacă nu şi-ar pierde minţile!

Suntem convinşi că atât luntraşul, cât şi tânărul său prieten

se fereau să discute asemenea ipoteze în fața jupânului Antifer. La ce ar fi folosit? Nimic nu ar fi putut zdruncina părerile acestui încăpățânat. Să se îndoiască el că diamantele și alte pietre de o nepreţuită valoare nu ar fi acolo unde le îngropase Kamylk-Pașa, pe acea insuliță a cărei poziție o cunoștea acum exact?... Nu, asta nici nu i-ar fi trecut vreodată prin gând. Nu, pe el îl îngrijorau doar anumite greutăți de a-și duce la bun sfârșit bătălia.

Într-adevăr, la ducere călătoria părea destul de ușoară. Și, după toate semnele, avea să se sfârșească fără greutăți. Ajunși la Sohar, aveau să facă rost de o ambarcație, apoi se vor duce să descopere insuliţa și să dezgroape cele trei butoiașe... Nimic din toate astea nu puteau tulbura o fire atât de hotărâtă ca aceea a maluinului nostru. Ce putea fi mai ușor decât să meargă, însoțit de luntraș și de Juhel, în mijlocul unei caravane? Se putea, de asemenea, presupune că transportarea comorii de la insuliță până la Sohar nu va întâmpina nicio piedică. Dar ca să le aducă la Mascat, aceste butoiașe umplute cu aur și pietre prețioase vor trebui încărcate în samarele cămilelor, așa cum de obicei se transportă mărfurile de-a lungul litoralului... Și cum să le încarci fără să trezești atenția vameșilor... și fără a te vedea impus la cine știe ce taxă vamală?... Și cine știe dacă nu chiar imamul ar fi ispitit să pună mâna pe ele, declarându-se proprietar absolut al unei comori descoperită pe teritoriul său? Fiindcă, oricât ar fi spus jupân Antifer „insuliţa mea", insuliţa nu-i aparţinea... Kamylk-Pașa nu i-o putuse lăsa moștenire și, fără îndoială, această insulă făcea parte din imamatul Mascat!

Aici erau – fără să mai vorbim de dificultăţile de transport la întoarcere, de reîmbarcarea pe primul pachebot care va pleca la Suez – mai multe motive serioase de neliniște. Ce idee absurdă și năzdrăvană avusese acest bogat egiptean, să-și încredinţeze averile unei insuliţe din golful Oman!... Nu mai existau și altele, cu sutele, cu miile, împrăștiate pe suprafața mărilor, chiar dacă ar fi fost printre nenumăratele grupuri din Pacific, departe de orice supraveghere, a căror proprietate nu este revendicată de nimeni, de unde moștenitorul ar fi putut să-și culeagă ușor moștenirea, fără să trezească vreo bănuială?...

Pe scurt, așa stăteau lucrurile. Cu neputinţă de a se schimba ceva. Insulița își avea locul ei în golful Oman de la formarea geologică a sferoidului nostru și avea să rămână acolo până la sfârșitul lumii. Ce păcat că nu putea fi remorcată și dusă aproape de Saint-Malo!... Asta ar fi făcut lucrurile mult mai ușoare.

Se înțelege, deci, că jupân Antifer era pradă celor mai mari griji, care se manifestau prin accese de furie înăbușită. Ah, ce neplăcut tovarăș de drum, mereu bombănind, nerăspunzând la întrebări, călărind de unul singur, dăruind din când în când catârului său câte o lovitură de ciomag, uneori nemeritată!... Și, ca să fim sinceri, dacă cu o mișcare din șale răbdătorul animal și-ar fi aruncat cât colo călărețul, nu pe el ar fi trebuit să ne supărăm.

Juhel ghicea tulburarea unchiului său, fără a îndrăzni să crâcnească. Gildas Tregomain, din înaltul cămilei sale cu două cocoașe, înțelegea ce se petrece în mintea prietenului său. Dar niciunul din ei nu îndrăznea să înfrunte o asemenea zdruncinare morală și se priveau numai dând din cap cu înțeles.

Prima zi de călătorie nu fu prea obositoare. Totuși, la această latitudine, temperatura era destul de ridicată. În apropierea Tropicului Racului, clima Arabiei meridionale este excesivă și foarte nepotrivită temperamentului european. De cele mai multe ori, dinspre munți suflă un vânt arzător sub un cer parcă în flăcări. Briza mări nu-i poate domoli arșița. Culmile munților Gebel se înalță spre vest și acest lanț reflectă razele solare ca un uriaș cuptor incandescent. Iar când anotimpul torid este în toi, nopțile sunt înăbușitoare și somnul imposibil.

Cu toate acestea, cei trei francezi nu au avut prea mult de suferit în primele două etape, deoarece caravana mergea prin câmpii împădurite, de-a lungul litoralului. Împrejurimile orașului Mascat nu sunt sterpe ca deșertul. Dimpotrivă, vegetația crește aici destul de îmbelșugată. Când pământul este uscat, se văd nesfârșite ogoare de mei, iar atunci când brațele unui râu își despletesc arterele lor lichide, apar ogoarele de orez. Nu lipsește nici umbra pe sub crângurile de smochini, între arbuștii de mimoză care produc guma arabică, al cărei export pe

scară largă alcătuiește una din bogățiile de seamă ale țării. Seara, tabăra s-a așezat pe malul unui mic pârâiaș alimentat de izvoarele munților din apus, care își plimbă domol apele către golf. Au deshămat animalele, le-au lăsat să pască în voie, fiecare unde a vrut, fără a le priponi, într-atât erau obișnuite cu aceste popasuri regulate. Pentru a nu vorbi decât despre personajele acestei povestiri, unchiul și nepotul își lăsară catârii pe aceeași pajiște – ceea ce făcu și Sauk de cum sosi convoiul. Cămila luntrașului îngenunche ca un credincios al Coranului la ora rugăciunii de seară și Gildas Tregomain, descălecând, îi onoră grumazul cu o blândă mângâiere. Cât despre măgarul lui Ben-Omar, se opri brusc și cum călărețul său nu cobora destul de repede, cu o opintire scurtă, îl aruncă la pământ. Notarul, cât era de lung, căzu cu fața spre Mecca, asemenea unui musulman în rugăciune. Cu toate acestea, credem că mai curând se gândea să-și blesteme măgărușul decât să-l preamărească pe Allah și pe profetul său!

Noaptea se scurse fără întâmplări deosebite în tabăra situată la aproximativ patruzeci de kilometri de Mascat, obișnuit loc de popas al caravanelor. A doua zi, la primele licăriri ale zorilor, plecară reluând drumul spre Sohar.

Ținutul devenea mai golaș. Câmpii nesfârșite, pe care nisipul începea să ia locul ierbii, se întindeau până la orizont. Un fel de Sahară cu toate neajunsurile ei: apa din ce în ce mai puțină, lipsa umbrei, oboseala drumului. Pentru arabii obișnuiți cu călătoriile în convoi, drumul acesta nu avea nimic deosebit, ei parcurgând în toiul verii, sub cele mai dogoritoare arșițe, distanțe mari. Dar cum aveau să suporte europenii această încercare?

Să ne grăbim a spune că prietenii noștri au scăpat cu bine – chiar și luntrașul, al cărui volum, numai câteva săptămâni mai târziu, este sigur că s-ar fi topit sub focurile acestui soare tropical. Legănat de pasul regulat și elastic al cămilei sale, el moțăia fericit între cele două cocoașe. Proptit temeinic, părea a face una cu trupul animalului, încât o cădere nu era de temut. De altfel, dându-și repede seama că grijuliul său animal cunoștea mai bine decât el greutățile drumului, nu mai încerca

să-l dirijeze. *Fermecătoarea Amelie* nu înainta cu mai multă siguranță, atunci când era remorcată de-a lungul drumului de edec de pe Rance.

Cât despre Juhel, tânăr și puternic, pe când străbătea aceste teritorii ale imamatului, între Mascat și Sohar, sufletul lui se întorcea în mijlocul scumpului său oraș breton, în strada Hautes-Salles, în fața acelei case în care îl aștepta Enogate... Cât privește pe faimoasa prințesă cu care unchiul său voia să-l facă să se căsătorească, nici nu-și bătea capul! Niciodată nu o să aibă altă soție decât pe frumoasa lui verișoară! Exista oare pe lume o ducesă – chiar dacă ar fi fost de sânge regal – care să-i semene?... Și milioanele lui Kamylk-Pașa nu aveau să schimbe nimic, chiar dacă această aventură a unchiului său nu este un vis din „O mie și una de nopți", cu totul nerealizabil! Se înțelege de la sine că Juhel îi scrisese logodnicei sale de cum ajunsese la Mascat. Dar când avea oare să primească această scrisoare?...

Jupân Antifer păru și mai îngrijorat în ziua aceea decât în ajun și, fără îndoială, a doua zi avea să fie și mai grav. Transportul celor trei butoiașe era cel care îi pricinuia – și pe bună dreptate, trebuie să o spunem – cele mai mari neliniști.

Dar ce temeri l-ar mai fi năpădit dacă ar fi știut că era ținta unei supravegheri deosebite, chiar în cuprinsul caravanei! Da... se afla acolo un indigen de vreo patruzeci de ani, cu o înfățișare aleasă, care, fără să-i trezească nicio bănuială, îl urmărise tot timpul.

În adevăr, escala bilunară a pachebotului care făcea cursa de la Suez la Mascat nu se făcea fără ca poliția imamului să nu fie îndeosebi de atentă. În afară de taxa impusă oricărui străin care voia să pună piciorul pe pământul imamatului, suveranul manifesta o curiozitate specific orientală pentru vizitatorii europeni. Nimic mai firesc deci decât să afle motivul prezenței lor în țară, cât timp au intenția să rămână... Așa că, atunci când cei trei maluini au debarcat pe chei și s-au instalat la hotelul englezesc, șeful poliției s-a grăbit să-i înconjoare cu înțeleaptă sa ocrotire.

Or, cum am mai spus-o, poliția din Mascat, minunat organizată în ceea ce privește siguranța străzilor, nu este mai

puțin pricepută în a supraveghea călătorii, indiferent dacă vin pe mare sau pe uscat. Se ferește să le pretindă acte în regulă pe care, de altfel, șnapanii le au totdeauna, sau să le ia interogatorii la care ei sunt pregătiți să răspundă. Dar nu-i pierde din ochi, îi pândește, îi urmărește cu o discreție, cu un tact care face cinste inteligenței orientalilor.

Așadar, jupân Antifer era sub ochiul unui agent, însărcinat să-l urmărească până unde i-ar fi plăcut să meargă. Fără să pună întrebări, acest polițist va sfârși prin a afla cu ce scop veniseră cei trei europeni în imamat. Și dacă s-ar găsi cumva în încurcătură, în mijlocul unei populații a cărei limbă nu o cunoșteau, el era gata să-i ajute cu o amabilitate fără margini. Apoi, mulțumită informațiilor primite, imamul nu avea să-i lase să plece decât dacă nu avea niciun interes să-i rețină.

Să recunoaștem că această supraveghere putea să încurce foarte mult marea strădanie a jupânului Antifer. Să dezgropi o comoară fără de preț, să o aduci la Mascat, să o îmbarci pe pachebotul care merge la Suez, nu era lucru ușor. Dar când înălțimea-sa va ști despre ce este vorba, atunci chiar că nimic nu va mai fi cu putință.

Din fericire – am spus-o și o mai spunem – Pierre-Servan-Malo habar nu avea încă de aceste viitoare complicații. Povara grijilor prezente îi era deocamdată destul pentru a-l copleși. Nu știa, nici prin gând nu-i dădea că el călătorește sub privirea iscoditoare a unui polițist al imamului. Nici cei doi tovarăși ai săi nu-l băgaseră în seamă pe acest agent atât de discret, de retras, care îi pândea fără să intre în vorbă cu ei.

Totuși, dacă lor le scăpase această urmărire, poate că nu același lucru se întâmpla și cu Sauk. Așa-zisul secretar al lui Ben-Omar, cunoscând araba, putuse să intre în vorbă cu unii dintre negustorii care mergeau și ei la Sohar. Cum polițistul nu le era necunoscut, ei nu făcuseră o taină din îndeletnicirea lui. Și Sauk, bănuind că acest agent era pus pe urmele jupânului Antifer, fu destul de neliniștit. În adevăr, dacă nu voia ca moștenirea lui Kamylk-Pașa să cadă în mâinile unui francez, cu atât mai mult nu ar fi vrut să cadă în mâinile imamului.

De altfel, trebuie să spunem că agentul nu-i suspecta în

niciun fel pe cei doi egipteni, neputându-și închipui că aveau aceeași țintă cu cei trei europeni. La Mascat veneau destul de des călători de naționalitatea lor. Nu se ferea deci deloc de ei, ceea ce dovedește că poliția nu este perfectă, nici chiar în imamatul înălțimii-sale. După o zi obositoare, întreruptă numai de popasul de la prânz, caravana își statornici tabăra puțin înainte de apusul soarelui.

Acolo, lângă un fel de baltă pe jumătate secată, se afla una din curiozitățile naturii în acea regiune. Era un arbore sub care se putea adăposti întreaga caravană, adăpost foarte prețuit în plină amiază, pentru siestă. Razele soarelui nu ar fi putut străbate prin cupola acestui vast umbrar, întins ca un *velum* cam la cincisprezece picioare deasupra pământului.

— Un arbore cum n-am mai văzut niciodată! exclamă Juhel în timp ce catârul său se oprea singur sub primele ramuri.

— Și cum nici n-am să mai văd vreodată! răspunse luntrașul înălțându-se între cocoașele cămilei care tocmai îngenunchea.

— Ce spui, unchiule? întrebă Juhel.

Unchiul nu spuse nimic, pentru simplul fapt că nu văzuse nimic din cele ce stârneau uimirea prietenului și nepotului său.

— Mi se pare, adăugă Gildas Tregomain, că și noi avem la Saint-Pol de Leon, într-un colț al Bretaniei noastre, o nemaipomenită viță de vie care se bucură de o oarecare faimă...

— Este adevărat, domnule Tregomain, dar nu poate fi comparată cu acest arbore!

Nu! Oricât de extraordinară ar fi fost vița de la Saint-Pol de Leon, ar fi părut, pe lângă acest uriaș al lumii vegetale, un copăcel.

Era un bananier, sau poate un smochin, cu o grosime a trunchiului de necrezut – cel puțin o sută de picioare în circumferință, dacă l-ai fi măsurat. Din acest trunchi se înălța, ca dintr-un turn, o furcă uriașă cu zeci de crengi ale căror ramificații se împleteau, se încrucișau și se întindeau, acoperind cu umbra lor suprafața unei jumătăți de nectar. O uriașă umbrelă împotriva arșiței, o imensă umbrelă împotriva averselor de ploaie, de nepătruns pentru toate focurile și toate apele cerului!

Dacă ar fi avut timp – fiindcă răbdare avea destulă – barcazierul şi-ar fi oferit plăcerea de a număra ramurile acestui smochin. Câte să fi fost?... Întrebarea asta nu-i dădea pace.

Şi la această întrebare primi răspunsul. Iată în ce împrejurare: Pe când cerceta ramurile mai de jos ale smochinului, sucindu-se, răsucindu-se, ba cu mâna întinsă, ba cu degetele răşchirate, el auzi în spatele lui aceste cuvinte:

— *Ten thousand.*

Erau două cuvinte englezeşti cu un foarte pronunţat accent oriental şi pe care el nu le pricepu, neavând habar de această limbă.

Juhel ştia însă englezeşte şi după ce schimbă câteva cuvinte cu indigenul care dăduse lămurirea, îi spuse luntraşului:

— Se pare că sunt zece mii de ramuri!

— Zece mii?

— Aşa, cel puţin, spune arabul ăsta!

Arabul nu era decât agentul pus pe urmele străinilor în timpul şederii lor în imamat. Găsind potrivit prilejul de a intra în vorbă cu ei, îl folosise. Câteva întrebări şi tot atâtea răspunsuri mai fură schimbate, în limba anglo-saxonă, între Juhel şi acest arab care, dându-se drept interpret pe lângă legaţia britanică din Mascat, se puse, amabil, la dispoziţia celor trei europeni.

Juhel îi mulţumi indigenului, împărtăşind în acelaşi timp şi unchiului său această foarte fericită întâmplare, după părerea sa, în legătură cu demersurile lor când vor sosi la Sohar.

— Bine... bine!... se mulţumi să răspundă jupân Antifer, morocănos, înţelege-te cum poţi mai bine cu el şi spune-i că nu o să ne uităm la bani...

— Cu condiţia să găsim cu ce să-l plătim! murmură neîncrezătorul Tregomain.

Dar, dacă Juhel crezu că se putea felicita pentru această întâlnire, s-ar putea ca Sauk să fi fost mai puţin satisfăcut. Faptul că îl văzuse pe poliţist în legătură cu maluinii nu avu deloc darul de a-l linişti, dimpotrivă, teama lui crescu şi îşi făgădui să-l supravegheze foarte îndeaproape pe acest indigen. Şi măcar dacă Ben-Omar ar fi putut să afle încotro mergeau...

dacă ajunseseră la capătul călătoriei... sau dacă ea avea să se prelungească... Era oare insulița prin apele golfului Oman, în strâmtoarea Ormuz sau în golful Persic?... Trebuiau să o caute de-a lungul coastei Arabiei sau pe lângă țărmul Persiei, până la marginea dinspre regatul șahului și ținuturile sultanului?... Cum se vor desfășura operațiile și cât timp le vor lua?... Să fi avut de gând jupân Antifer să se îmbarce din nou la Sohar?... Faptul că nu se îmbarcase la Mascat nu însemna oare că, potrivit coordonatelor ei, insulița se afla dincolo de strâmtoarea Ormuz?... Afară doar dacă ar fi pornit-o iară în caravană către Chardja, către El Kalif, sau poate până la Korenc, la capătul golfului Persic?...

Neîndurătoare incertitudini, neliniștitoare presupuneri, ce nu încetau să-l înfurie pe Nazim, care își descărca tot năduful asupra nefericitului de notar.

— Sunt eu de vină, repeta el, dacă domnul Antifer se încăpățânează să mă trateze ca pe un străin?...

Ca pe un străin? Nu, mai rău decât atâta: ca pe un nepoftit, a cărui prezență era impusă de testator! Ah, fără acel unu la sută!... Acest unu la sută merita să înduri și câteva neplăceri!... Dar când vor lua ele, oare, sfârșit?...

A doua zi caravana tăie de-a curmezișul câmpiile fără sfârșit, un soi de deșert fără oaze. Oboseala fu copleșitoare în ziua aceea ca și în următoarele două zile, oboseală pricinuită mai ales de căldură. Luntrașul credea că o să se topească precum unul din acele blocuri de gheață din mările boreale, care coboară către latitudinile joase. Fără nicio îndoială, în acele zile el pierdu cel puțin o zecime din greutatea sa specifică, spre vădita mulțumire a purtătorului său cu două cocoașe pe care îl strivea sub cumplita-i povară. În timpul acestor ultime zile nu se petrecu nimic de seamă. Trebuie notat totuși că arabul, al cărui nume era Selik, făcu mai îndeaproape cunoștință cu Juhel, datorită faptului că atât unul cât și celălalt cunoșteau limba engleză. Să nu ne facem însă griji; tânărul căpitan se ținu tot timpul într-o prudentă rezervă și nu dădu în vileag niciunul din secretele unchiului său. Căutarea unui port potrivit pentru deschiderea unei filiale comerciale– adică vechea poveste

inventată pentru agentul francez la Mascat – îi fu servită și așa-zisului interpret. Se lăsase el oare convins? Așa i s-a părut lui Juhel. Nu-i mai puțin adevărat însă că șmecherul nu se preta la acest joc decât pentru a afla mai multe.

Pe scurt, în după-amiaza zilei de 27 martie, după patru zile și jumătate de mers, caravana ajunse în cuprinsul orașului Sohar.

Capitolul XIV
În care jupân Antifer, Gildas Tregomain și Juhel petrec la Sohar o zi foarte plictisitoare

Din fericire, cei trei europeni ai noștri veniseră la Sohar nu pentru plăcerea lor, ci pentru treburi. Orașul nu are de ce să fie semnalat atenției turiștilor și nu merită să faci o asemenea călătorie ca să-l vizitezi; străzile destul de curate, totuși, piețele dogorite de soare, o apă curgătoare care abia-abia îndestulează nevoile celor câtorva mii de locuitori când li se usucă gâtlejul de zăduful arșiței, case împrăștiate cam la întâmplare și care, după moda orientală, nu primesc lumina decât dintr-o curte interioară, apoi o clădire mai mare, fără niciun stil, lipsită de acele podoabe ale sculpturii arabe, dar cu care imamul binevoiește să se mulțumească atunci când își îngăduie două sau trei săptămâni de vilegiatură în nordul regatului său.

Oricât ar fi de neînsemnat, Soharul există totuși pe țărmul golfului Oman, și ca dovadă a existenței sale este însăși poziția sa calculată geografic cu toată precizia dorită. Orașul este situat pe longitudinea est la 54°29 și latitudinea nord la 24°37'.

Deci, potrivit poziției indicată în scrisoarea lui Kamylk-Pașa, insulița ar fi trebuit căutată la douăzeci și opt minute de arc spre est de Sohar și la douăzeci și două spre nord. Adică, între patruzeci și cincizeci de kilometri depărtare de țărm.

La Sohar nu sunt prea multe hoteluri. Se găsesc doar un fel de caravanseraiuri în care, câteva odăi, mai curând câteva chițimii așezate circular, sunt mobilate cu câte un singur pat. Interpretul Selik, atât de îndatoritor, i-a dus acolo pe jupân Antifer, pe nepot și pe prietenul lor.

— Ce noroc, spunea mereu Gildas Tregomain, că am dat de arabul ăsta de treabă! Păcat că nu vorbește franceza sau măcar bretona!

Juhel și Selik, pentru cele ce aveau să-și spună, se înțelegeau totuși destul de bine.

În ziua aceea, Juhel și Gildas Tregomain, foarte obosiți de

călătoria lor, nu voiră să mai știe de nimic altceva decât de o masă bună urmată de douăsprezece ore în șir de somn. Dar nu fu deloc ușor să-l convingă pe Pierre-Servan-Malo să le urmeze această cuminte hotărâre. Chinuit din ce în ce mai tare de nerăbdare, știindu-se în apropierea insuliței, nu înțelegea să mai tărăgăneze... Voia să închirieze o ambarcație *hâc et nune*[14]!... Să se odihnească acum când nu mai avea de făcut decât un pas – este adevărat, un pas de douăsprezece leghe – pentru a pune piciorul pe acel colț al globului unde Kamylk-Pașa își îngropase ademenitoarele sale butoiașe?

Pe scurt, în urma unei scene destul de agitate care dovedi în ce hal de nerăbdare, nervozitate și exaltare – am putea spune – ajunsese unchiul lui Juhel, nepotul izbuti să-l potolească... Trebuiau să ia anumite măsuri... Prea multă grabă putea să dea de bănuit poliției de la Sohar... Comoara doar nu avea să se topească în douăzeci și patru de ore!...

„Numai de ar fi acolo! își spunea Gildas Tregomain. Bietul meu prieten și-ar pierde mințile dacă nu ar fi... sau dacă nu ar mai fi aici!..."

Și se părea că temerile bunului luntraș aveau să se justifice într-o anumită măsură.

De altfel, dacă jupân Antifer, dezamăgit în speranțele sale, putea sfârși prin a-și pierde mințile, aceeași dezamăgire l-ar fi împins și pe Sauk, dacă nu în pragul nebuniei, dar la fapte cu urmări groaznice. Falsul Nazim s-ar fi lăsat în voia mâniei și Ben-Omar nu ar fi mai scăpat teafăr. Frigurile nerăbdării îl bântuiau și pe el ca și pe maluin și este sigur că, în noaptea aceea, cel puțin doi călători nu dormiră în chiţimiile lor din caravanserai. Nu mergeau ei oare spre aceeași țintă, pe drumuri diferite, însă? Dacă unul din ei nu aștepta decât lumina zilei ca să închirieze o ambarcație, celălalt nu se gândea decât să angajeze aproximativ douăzeci de ticăloși care, ademeniți de făgăduiala unei plăți grase, să încerce răpirea comorii în timpul întoarcerii la Sohar. Veniră și zorile, vestind prin strălucirea primelor raze de soare memorabila zi de 28 martie.

Cel mai potrivit lucru era să se folosească de bunăvoința lui Selik. Bineînțeles, sarcina de a lua legătura cu acest îndatoritor

arab, pentru a duce lucrurile la bun sfârşit, îi revenea lui Juhel. Arabul, din ce în ce mai bănuitor, îşi petrecuse noaptea în curtea caravanseraiului.

Juhel se simţea însă cam stingherit în legătură cu serviciul pe care voia să i-l ceară lui Selik. Într-adevăr, iată trei străini, trei europeni, sosiţi în ajun la Sohar şi care se grăbesc să caute o ambarcaţie... Era, desigur, vorba de o plimbare – fiindcă despre ce altceva putea fi vorba? O plimbare prin golful Oman... o plimbare care să dureze cel puţin patruzeci şi opt de ore... Oare nu o să pară ciudat acest proiect, chiar mai mult decât ciudat? Sau poate că Juhel îşi făcea degeaba griji în legătură cu ce ar fi putut găsi interpretul ciudat în propunerea sa.

Oricum, trebuia să facă într-un fel, aşa că, de îndată ce-l întâlni pe Selik, Juhel îl rugă să-i facă rost de o ambarcaţie cu care să poată rămâne pe mare vreme de două zile.

— Aveţi de gând să traversaţi golful, întrebă Selik, şi să debarcaţi pe coasta persană?

Pentru o clipă, Juhel dădu să ocolească întrebarea printr-un răspuns destul de firesc, aşa încât să împrăştie orice bănuială chiar din partea autorităţilor din Sohar.

— Nu... nu... nu este decât o explorare geografică, îl lămuri el. Are ca scop să determine poziţia principalelor insuliţe din golf... În largul Soharului nu se găsesc asemenea ostroave?

— Sunt vreo câteva, dar niciuna de vreo oarecare importanţă, răspunse Selik.

— Nu face nimic, spuse Juhel, înainte de a ne stabili pe coastă, am vrea să vizităm golful.

— Cum doriţi.

Selik se feri să insiste, cu toate că răspunsul tânărului căpitan îi dădu de bănuit. În adevăr, poliţistul, cunoscând proiectele celor trei europeni dezvăluite agentului francez, adică întemeierea unei filiale într-un oraş de pe litoralul imamatului, se putea gândi că această filială nu se prea potrivea cu explorarea împrejurimilor golfului Oman. Ca urmare, atât maluinul cât şi cei doi tovarăşi ai săi, şi mai serios bănuiţi, aveau să fie obiectul unei supravegheri şi mai severe.

O supărătoare complicaţie, care putea pune în primejdie

reușita operației. Îndată ce ar fi fost descoperită comoara pe insuliță, nu încape îndoială că, pe loc, poliția înălțimii-sale ar fi și fost informată și înălțimea-sa, pe cât de atotputernică pe atât de lipsită de mustrări de cuget, l-ar face dispărut pe legatarul lui Kamylk-Paș a, ca să înlăture orice plângere cu putință.

Selik își luă sarcina să găsească ambarcația necesară explorării golfului, făgăduind în același timp să alcătuiască un echipaj pe al cărui devotament se puteau bizui. Cât despre provizii, vor lua pentru trei sau patru zile. Pe o vreme atât de schimbătoare ca aceea a echinocțiului, era bine să prevezi unele întârzieri, dacă nu probabile, cel puțin posibile.

Juhel îi mulțumi interpretului și îl asigură că serviciile sale vor fi răsplătite din plin. Selik se arătă foarte mișcat de această făgăduială. Apoi adăugă:

— Poate că ar fi mai bine să vă însoțesc în această excursie? Cum dumneavoastră nu cunoașteți limba arabă, o să vă descurcați mai greu cu stăpânul corăbiei și cu oamenii lui...

— Ai dreptate, răspunse Juhel. Rămâi în slujba noastră tot timpul cât o să stăm la Sohar, și încă o dată îți spun că nu o să-ți pară rău...

Apoi s-au despărțit. Juhel s-a dus să-l întâlnească pe unchiul său care se plimba pe țărm în tovărășia prietenului Tregomain și îi povesti toate câte le făcuse. Luntrașul fu bucuros să-l aibă ca ghid și interpret pe acest tânăr arab căruia îi găsea, și nu fără temei, un chip dintre cele mai inteligente.

Pierre-Servan-Malo încuviință cu un simplu semn din cap. Apoi, după ce schimbase cu o alta, nouă, pietricica tocită de cât o frecase între măsele, întrebă:

— Și ambarcația aceea?

— Tot interpretul o să ne facă rost și de ea, unchiule, cu provizii cu tot.

— Cred că într-un ceas, două, ar putea fi gata cu pregătirile unul din vasele din port... ce dracu! Doar nu facem înconjurul lumii...

— Nu, nu-l facem, prietene, răspunse luntrașul, dar trebuie să le dai timp oamenilor să-l găsească!... Nu fi atât de nerăbdător, te rog din suflet...

— Și dacă așa îmi place să fiu!... se răsti jupân Antifer, fulgerându-l cu privirea pe Gildas Tregomain.

— Atunci, fii! răspunse vrednicul luntraș, înclinându-se respectuos.

În acest timp ziua trecea și Juhel nu avea nicio știre de la Selik. Se poate ușor bănui halul de enervare în care se găsea jupân Antifer. El și vorbea să-l trimită în fundul golfului pe arabul care își bătuse joc de nepotul său. În zadar încerca Juhel să-i ia apărarea, jupân Antifer nici nu vru să audă. Cât despre Gildas Tregomain, când încercă să stăruie asupra isteţimii lui Selik, i se porunci, scurt, să tacă.

— Un golan, striga jupân Antifer, un pungaș, un tâlhar în care nu am nicio încredere și care nu urmărește altceva decât să ne fure banii!...

— Nu i-am dat nimic, unchiule.

— Tocmai asta-i greșeala ta!... Dacă i-ai fi dat un aconto bun...

— Dar parcă spuneai că vrea să ne fure...

— Ei și?...

Gildas Tregomain și Juhel nici nu încercară măcar să mai discute aceste păreri contradictorii. Ceea ce trebuia făcut era să-l potolească pe maluin, să-l împiedice să facă vreo prostie sau chiar vreo imprudenţă, să-l sfătuiască să păstreze o atitudine care să nu dea loc la bănuieli. Aveau oare să reușească ei cu un asemenea om care nu voia să asculte de nimeni și de nimic!... Ce, nu erau ancorate în port bărci de pescari?... Și nu era de ajuns să iei una... să te înţelegi cu echipajul... să te îmbarci... să pornești în larg... să te îndrepți către nord-est?...

— Dar cum să te înţelegi cu oamenii ăștia? repeta Juhel, dacă noi nu știm nicio boabă de arabă?

— Și ei nu știu boabă de franceză! stărui luntrașul.

— Și de ce nu știu? ripostă jupân Antifer, în culmea furiei.

— Greșeala lor... mare greșeală... răspunse Gildas Tregomain, dornic să-și potolească, prin această concesie, prietenul.

— Și toate numai din vina ta, Juhel!

— Nu, unchiule. Am făcut totul cum am crezut că este mai bine și interpretul nostru o să apară cât de curând... Și la urma urmei, dacă el nu-ți inspiră încredere, atunci folosește-i pe Ben-

Omar și pe secretarul său, care vorbesc araba... Uite-i pe chei!

— Pe ei?... Niciodată!... Mi-e destul... mi-e destul și așa că tot timpul se țin de noi...

— Ben-Omar parcă ar vrea să ne vorbească, spuse și Gildas Tregomain.

— Numai să încerce, luntrașule, că-i și trimit o salvă de să se ducă la fund!

În adevăr, Sauk și notarul se tot învârteau pe lângă maluin. Când acesta părăsise hanul, ei se grăbiseră să-l urmeze. Nu era datoria lor de a nu-l pierde din ochi și dreptul lor de a fi de față la deznodământul acestei afaceri financiare care amenința să se schimbe în dramă?

La rândul lui, Sauk îl îmboldea mereu pe Ben-Omar să-i vorbească fiorosului Pierre-Servan-Malo. Dar când îl vedea cum spumegă de furie, notarul nu se grăbea să-i înfrunte pandaliile. Sauk l-ar fi ucis pe loc pe acest notar fricos, părându-i acum rău că se prefăcuse a nu cunoaște limba franceză, fiindcă altfel ar fi putut interveni direct în rezolvarea cauzei sale.

Cât despre Juhel, acesta înțelegea că felul în care se purta unchiul său față de Ben-Omar nu putea decât să înrăutățească lucrurile, încercă, o dată în plus, să-l facă să judece. Prilejul i se păru nimerit deoarece notarul tocmai pentru asta venise, ca să stea de vorbă.

— Stai puțin, unchiule, spuse Juhel, trebuie să mă asculți, chiar dacă ai să-ți ieși și mai rău din sărite! Să judecăm o dată ca oamenii, fiindcă suntem oameni cu scaun la cap...

— Rămâne de văzut, Juhel, dacă ceea ce numești tu a judeca nu înseamnă „a nu judeca”... În sfârșit, ce vrei tu?...

— Să te întreb dacă, atunci când îți vei ajunge ținta, tot ai să te încăpățânezi să nu vrei să stai de vorbă cu Ben-Omar.

— O să mă încăpățânez! Pungașul ăsta a încercat să-mi fure secretul, pe când datoria lui era să mi-l spună pe al lui... Este un șnapan... un sălbatic...

— Știu, unchiule, știu și nu caut deloc să-l dezvinovățesc. Dar prezența lui îți este impusă printr-o clauză a testamentului lui Kamylk-Pașa. Da, sau nu?...

— Da.

— Este obligat să fie şi el acolo, pe insuliţă, când o să dezgropi cele trei butoiaşe?...

— Da.

— Şi are el dreptul să le evalueze, dat fiind faptul că i se cuvine un anumit comision de atâta la sută?...

— Da.

— Ei bine, pentru ca să poată fi de faţă la toată treaba asta, nu trebuie să ştie unde şi când trebuie să se facă?...

— Da.

— Şi dacă din vina dumitale sau chiar din alte motive el nu te-ar putea însoţi în calitate de executor testamentar, nu s-ar putea ca moştenirea să-ţi fie contestată şi nu ar putea face obiectul unui proces pe care, sigur, îl vei pierde?...

— Da.

— În sfârşit, unchiule, eşti sau nu obligat să-i suporţi tovărăşia lui Ben-Omar în timpul excursiei tale în golf?

— Da.

— Eşti de acord, deci, să-i spui să fie gata pentru a se îmbarca cu noi?

— Nu! răspunse jupân Antifer.

Şi acest fu slobozit cu un glas atât de cumplit, încât nimeri ca un proiectil drept în pieptul notarului.

— Uite ce-i, spuse la rândul lui Gildas Tregomain, nu vrei să fii de înţeles şi faci foarte rău. De ce te încăpăţânezi cu orice chip? Nimic mai înţelept decât să-l asculţi pe Juhel, nimic mai rezonabil decât să-i urmezi sfatul! Desigur că acest Ben-Omar nu-mi este mei mie simpatic!... Dar dacă tot trebuie să-l suportăm, să facem măcar haz de necaz... etc... etc...

Rar se întâmpla ca Gildas Tregomain să-şi îngăduie un atât de lung monolog, şi încă şi mai rar ca prietenul său să-l lase să şi-l ducă până la capăt. Dar cu ce încleştări din mâini, cu câte scrâşnituri din dinţi, cu ce strâmbături ciudate îl asculta el pe luntraş pe când îşi depăna predica!... Poate că minunatul om, foarte mulţumit de elocinţa sa, îşi închipui, când termină discursul, că l-a şi convins pe acest încăpăţânat de breton.

— Ai isprăvit, luntraşule?... îl întrebă jupân Antifer.

— Da, răspunse Gildas Tregomain, aruncându-i o privire

triumfătoare lui Juhel.

— Și tu, Juhel?...

— Da, unchiule.

— Ei bine, acum duceți-vă amândoi la dracu!... Discutați voi, dacă vreți, cu acest zgârie-hârtie! Cât despre mine, nu o să-i vorbesc decât ca să-l fac nemernic și escroc!... Acestea fiind zise, bună ziua sau bună seara, după cum doriți!

Și Pierre-Servan-Malo dădu drumul unei înjurături în care scăpărau diversele tunete și trăsnete folosite în marină, încât pietricica îi țâșni printre dinți ca un bob de mazăre dintr-un pușcoci. Apoi, fără a-și mai lăsa timp să-și încarce gura cu proiectile, făcu o manevră la bară și dispăru ca dus de vânt.

Totuși, în parte, Juhel obținuse ceea ce dorea. Unchiul său, înțelegând că nu are încotro, nu-i mai interzicea să destăinuiască notarului planurile lor. Și cum acesta se apropia mai puțin temător de când plecase maluinul, totul se lămuri în câteva cuvinte.

— Domnule, spuse Ben-Omar ploconindu-se adânc pentru a-și răscumpăra prin atitudinea sa umilă îndrăzneala de a i se adresa, domnule, o să mă iertați dacă îmi permit...

— Fii scurt! spuse Juhel. Ce dorești?

— Să știu dacă suntem la capătul acestei călătorii...

— Aproape...

— Unde se află insulița pe care o căutăm?

— Cam la vreo douăsprezece leghe, în larg de Sohar.

— Cum, se înspăimântă Ben-Omar, trebuie să pornim iarăși pe apă?

— Așa s-ar părea.

— Și nu-ți prea prieste! spuse luntrașul cuprins de milă pentru nefericitul om care era gata-gata să cadă de parcă iarăși ar fi amețit.

Sauk îi privea indiferent – cu indiferența omului care nu înțelege niciun cuvânt din limba în care se vorbește în fața lui.

— Haide... curaj, îl îmbărbăta Gildas Tregomain... Două sau trei zile pe mare trec repede! Până la urmă o să devii un bun marinar... cu puțină obișnuință!... Când te numești Omar...

Notarul clătină din cap după ce-și șterse fruntea de sudorile

reci care-l trecuseră. Apoi, cu un glas jalnic, îl întrebă pe Juhel:

— Și unde socotiți să vă îmbarcați, domnule?

— Chiar aici.

— Când?

— Îndată ce ambarcația noastră va fi echipată.

— Și... va fi?...

— Poate chiar în seara asta... sau, foarte sigur, mâine dimineață. Deci, pregătiți-vă de plecare, împreună cu secretarul dumneavoastră Nazim, dacă fără el nu se poate.

— Mă pregătesc... mă pregătesc... răspunse Ben-Omar.

— Și Allah să vă ajute!... adăugă luntrașul, care în lipsa jupânului Antifer putea da frâu liber bunătății lui înnăscute.

Ben-Omar și Sauk nu mai aveau nimic de aflat, în afară de poziția insuliței. Dar cum tânărul căpitan tot nu le-ar fi dat-o, ei se retraseră. Când spusese Juhel că ambarcația urma să fie gata în acea seară sau cel mai târziu a doua zi, nu se grăbise oare? Asupra acestui lucru îi atrase atenția și Gildas Tregomain. Într-adevăr, era ora trei după-amiază și nici urmă de interpret. Asta îi îngrijora pe amândoi. Dacă ar fi fost suiți să renunțe la serviciile lui, ce greu ar fi fost să trebuiască să se înțeleagă prin semne cu pescarii din

Sohar. Cum să o scoată ei la capăt cu închirierea vasului, cu ce anume cercetări vor trebui făcute, în ce direcție urmau să o ia prin mijlocul golfului? La nevoie, este adevărat, Ben-Omar și Nazim știau araba... Dar să li se adreseze lor...

Din fericire, Selik se ținu de cuvânt, ba chiar s-ar fi ferit să piardă o asemenea ocazie. Către ora cinci după-amiază, când luntrașul și Juhel se pregăteau să se întoarcă la han, interpretul îi întâmpină pe digul cheiului.

— În sfârșit! strigă Juhel.

Selik își ceru iertare pentru întârziere. Nu fără greutate putuse găsi o ambarcație, și încă și pe asta nu o putuse închiria decât cu un preț destul de ridicat.

— Nu-i nimic! răspunse Juhel. Putem să ieșim în larg încă din seara asta?...

— Nu, replică Selik, echipajul nu va fi gata decât mult prea târziu.

— Atunci când plecăm?...

— Cum s-o crăpa de ziuă.

— Ne-am înţeles.

— Vin eu să vă caut la han, adăugă Selik, şi o să ne îmbarcăm pe reflux.

— Dacă o să bată şi vântul, îşi dădu cu părerea Gildas Tregomain, o să facem o călătorie faină.

O călătorie într-adevăr faină, fiindcă vântul sufla din vest şi insulița căutată de jupân Antifer era la est.

Capitolul XV
În care Juhel calculează înălțimea așteptată de unchiul său, pe cel mai frumos timp din lume

A doua zi, înainte ca soarele să fi poleit cu primele lui raze apele golfului, Selik bătea la ușile odăilor din caravanserai. Jupân Antifer, care nu închisese ochii nici măcar un ceas, fu imediat în picioare. Juhel veni și el aproape tot atât de repede.

— Corabia este gata, anunță Selik.

— Te urmăm, răspunse Juhel.

— Și luntrașul? strigă jupân Antifer. O să vezi că doarme ca un marsuin aproape de suprafața mării. Lasă că-l scutur eu zdravăn!

Și se duse la chițimia numitului marsuin, care sforăia cu pumnii strânși. Dar, zgâlțâit de un braț voinic, acesta nu întârzie să-și deschidă atât pumnii cât și ochii.

Între timp, Juhel, așa cum se înțeleseseră, se duse să-i vestească pe notar și Nazim. De altfel, și ei erau gata de plecare: Nazim de abia stăpânindu-și nerăbdarea, Ben-Omar de pe acum palid, cu mersul cam împleticit.

Când îi văzu pe cei doi egipteni, Selik nu-și putu stăpâni un gest de mirare, care nu scăpă neobservat tânărului căpitan. Nu era justificată această mirare? Cum se făcea că aceste personaje de naționalitate diferită se cunoșteau, urmau să se îmbarce împreună și toi împreună să cerceteze apele golfului? Era aici ceva ce într-adevăr putea stârni bănuielile polițistului.

— Acești doi străini au de gând să vină cu dumneavoastră? îl întrebă el pe Juhel.

— Da, răspunse acesta, nu fără oarecare stânjeneală... Sunt tovarăși de călătorie... Am venit pe același pachebot de la Suez la Mascat...

— Și îi cunoașteți?

— Fără îndoială... Dacă au stat deoparte... a fost fiindcă unchiul meu este atât de prost dispus...

Era evident că Juhel se împotmolea în explicațiile sale. În

definitiv, nimic nu-l obliga să-i spună toate acestea lui Selik. Egiptenii veniseră fiindcă el fusese de acord să vină...

În plus, Selik nu mai stărui, cu toate că lucrurile nu-i păreau prea curate, și își promise să-i supravegheze pe cei doi egipteni cu aceeași atenție ca și pe cei trei francezi.

Tocmai atunci apăru și jupân Antifer, remorcându-l pe luntraș – un remorcher trăgând după el un mare vas de comerț. S-ar putea adăuga, pentru a continua metafora, că vasul despre care am pomenit abia își începuse pregătirile pentru a ieși în larg. Mai era încă pe jumătate adormit, cu ochii umflați de somn.

Inutil să mai spunem că Pierre-Servan-Malo nici nu voi să ia în seamă prezența lui Ben-Omar și a lui Nazim. Porni singur înainte, cu Selik alături, și toți ceilalți îl urmară în direcția portului.

La capătul unui mic stăvilar se legăna un fel de corabie cu două catarge, priponită și la pupa și la prova. Vela mare fiind înfășurată, nu mai rămânea decât să i se dea drumul, să se ridice focul și randele pentru a ieși în larg.

Această ambarcație, numită *Berbera,* avea la bord un echipaj de aproximativ douăzeci de oameni, echipaj mult mai numeros decât ar fi necesitat manevrarea unui vas de cincizeci de tone. Lui Juhel nu-i scăpă acest lucru, dar nu spuse nimănui nimic. De altfel, el mai băgă de seamă și altceva: jumătate din cei douăzeci de oameni nu păreau a fi marinari. Și într-adevăr, erau agenții poliției din Sohar îmbarcați din ordinul lui Selik. Așa stând lucrurile, niciun om cu scaun la cap, știind toate acestea, nu ar fi dat nici măcar zece pistoli în schimbul celor o sută de milioane ale moștenitorului lui Kamylk-Pașa... dacă acestea s-ar fi aflat pe insuliță.

Călătorii săriră pe bordul *Berberei,* cu agilitatea unor marinari obișnuiți cu asemenea exerciții. Cu toate acestea, adevărul ne obligă să spunem că, sub greutatea lui Gildas Tregomain, micuța ambarcație se înclinase binișor la babord. Îmbarcarea notarului s-ar fi făcut cu și mai multe dificultăți, amețit cum era, dacă Nazim, înșfăcându-l zdravăn, nu l-ar fi aruncat peste parapet. Cum ruliul îl și luase în primire desființându-l, Ben-Omar se

prăbuși prin capot în cabina din spate care, în curând, răsună de lungi și dureroase gemete. Cât despre instrumente, asupra lor vegheau cu grijă deosebită, mai ales asupra cronometrului pe care Gildas Tregomain îl ducea într-o batistă ce o ținea de cele patru colțuri.

Patronul ambarcației, un bătrân arab cu chip aspru, porunci slăbirea și desfășurarea velelor, apoi, potrivit indicațiilor lui Juhel, prin intermediul lui Selik, luă direcția către nord-est.

Erau deci în drum spre insuliță. Dacă vântul ar fi bătut din vest, ar fi fost de ajuns douăzeci și patru de ore pentru a ajunge acolo. Dar, potrivnică, natura nu știe ce să mai născocească pentru a-i necăji pe oameni. Dacă vântul bătea într-o direcție prielnică, în schimb norii goneau prin înaltul cerului. Nu era de ajuns să se meargă către răsărit, ci trebuia să se ajungă la un anume loc și pentru aceasta să se facă o dublă observare a longitudinii și latitudinii, prima înainte de prânz, a doua în momentul când soarele trecea la meridian. Or, ca să ia înălțimea, trebuia ca discul solar să binevoiască să se arate, și, în această zi, capriciosul astru părea că se încăpățânează să nu apară. Așa că jupân Antifer, plimbându-se pe puntea ambarcației *Berbera,* pradă unei agitații febrile, era mai mult cu ochii pe cer decât la mare. Nu o insuliță căuta el în zare, ci soarele printre cețurile de la răsărit. Așezat la prova, luntrașul clătina din cap în semn de dezamăgire. La dreapta lui, Juhel, rezemat în coate, își arăta nemulțumirea printr-o mutră destul de acră. Întârzieri... mereu alte întârzieri... Călătoria asta nu o să se mai sfârșească niciodată?... Și la sute și sute de leghe depărtare, în căsuța din Saint-Malo, i se părea că o vede pe scumpa lui Enogate așteptând o scrisoare care nu avusese cum să ajungă încă la ea.

— Dar... dacă soarele ăsta nu se arată?... întrebă luntrașul.

— Nu o să pot face nimic, răspunse Juhel.

— Și, în lipsă de soare, nu s-ar putea calcula după lună sau stele?...

— Sigur că da, domnule Tregomain, dar acum este lună nouă; cât despre stele, mi-e teamă că noaptea va fi tot atât de înnourată ca și ziua! De altfel, sunt observații complicate și

foarte greu de făcut la bordul unei ambarcaţii atât de uşoare cum e asta.

Într-adevăr, vântul începuse să se înăsprească. Vălătuci mari de nori se adunau către apus, ca şi când s-ar fi revărsat dintr-un crater fără fund.

Luntraşul era destul de necăjit. Ţinea pe genunchi cutia cu cronometru ce-i fusese încredinţată, în timp ce Juhel, cu sextantul în mână, pândea zadarnic prilejul de a-l folosi.

Şi în vremea asta se auzeau, venind dinspre prova, strigăte nearticulate, mustrări violente. Era jupân Antifer care ameninţa soarele cu pumnul. Cu toate acestea se ivea din când în când. Uneori, printr-o spărtură a norilor, se strecura o rază. Dar spărtura se închidea repede ca şi când, acolo sus, un spiriduş ar fi cârpit-o la iuţeală, dintr-o împunsătură de ac. Nu era chip să prindă astrul la timpul potrivit pentru a-i afla înălţimea. Juhel încercă de mai multe ori, dar sextantul cobora fără a fi fost folosit.

Arabii nu prea cunosc folosirea acestor instrumente nautice. Oamenii de pe corabie nu ştiau ce urmărea tânărul căpitan. Chiar Selik, poate ceva mai instruit, nu pricepea stăruinţa lui Juhel de a pândi soarele. În acelaşi timp, înţelegeau cu toţii că pasagerii erau grozav de necăjiţi. Cât despre maluin, mergând încolo şi încoace, înjurând şi blestemând, agitându-se ca un apucat, se întrebau cu toţii dacă nu cumva aveau de a face cu un nebun. Nu! Nu era, dar nu mai avea mult până să înnebunească, şi de acest lucru se temeau şi nepotul, şi prietenul său.

Când Gildas Tregomain şi Juhel îl chemară să-şi ia partea lui de cină, jupân Antifer îi trimise la plimbare. Se mulţumi să roadă o bucată de pâine, apoi se duse să se întindă la picioarele catargului mare, neîngăduind nimănui să-i vorbească.

După-amiază nu se produse nicio schimbare în starea atmosferei. Orizontul era mereu încărcat cu nori groşi. Marea, destul de agitată, „adulmeca” ceva, cum spun marinarii. Ceea ce adulmeca era o vijelie, acesta era adevărul, una din acele furtuni din sud-est care pustiiau destul de des împrejurimile golfului Oman. Câteodată aceste cumplite „kamşinuri”, pe care deşertul le aruncă asupra Egiptului, deviază dintr-o dată şi ultimele lor

rafale, după ce au măturat litoralul arabic, vin să se izbească de talazurile Oceanului Indian.

Berbera fu înspăimântător. De zgâlțâită. Cu pânzele ei pe jumătate înfășurate, nu ar fi putut rezista uriașelor viitori marine, care ar fi zdrobit-o, fiind prea la nivelul apei. Nu exista decât o posibilitate, să o ia la fugă îndreptându-se către nord-est. Ceea ce observă Juhel, ceea ce ar fi putut băga de seamă și jupân Antifer dacă ar fi fost atent, era faptul că priceputul căpitan manevra cu prudență și dibăcie. Echipajul lui dovedi un sânge rece și un curaj de adevărați marinari. Se vedea bine că acești îndrăzneți nu erau începători în lupta lor cu furtunile din golf. Numai că, dacă o parte din echipaj părea obișnuit cu aceste vijelii năprasnice, cealaltă, culcată pe punte, părea cam stânjenită de zgâlțâielile ambarcației. Era evident, oamenii aceia nu navigaseră niciodată. Și atunci lui Juhel îi dădu în gând că pe urmele lor trebuie că erau agenți... că poate Selik... Hotărât lucru, lucrurile nu stăteau prea bine pentru moștenitorul lui Kamylk-Pașa!

Sauk nu putea fi decât furios împotriva acestui timp rău. Dacă furtuna s-ar fi mai prelungit câteva zile, nicio cercetare nu ar fi fost cu putință și atunci cum să determini poziția insuliței?... Găsind de prisos să mai rămână pe punte, se duse să se adăpostească în cabina în care, aruncat de la tribord la babord, Ben-Omar se rostogolea ca un butoi scăpat din opritori.

După ce fuseseră refuzați de jupân Antifer pe care îl îndemnaseră să coboare, Juhel și luntrașul se văzură nevoiți să-l părăsească la piciorul catargului, adăpostit sub o prelată gudronată, și se duseră să se culce pe banchetele din cabina echipajului.

— Se pare că expediția noastră nu prea merge, murmură Gildas Tregomain.

— Așa mi se pare și mie, răspunse Juhel.

— Să sperăm că mâine o să se îndrepte vremea și o să poți face calculul...

— Să sperăm, domnule Tregomain!

Și nu mai adăugă că, de fapt, nu starea timpului îl îngrijora cel mai mult. Soarele sfârșește totdeauna prin a se arăta, ce

dracu! Chiar deasupra golfului Oman... O să găsească ei și insulița, dacă într-adevăr ea există... Dar amestecul acestor oameni suspecți îmbarcați pe *Berbera*...

Noaptea, foarte întunecoasă, înceţoşată de vapori, puse mica ambarcaţie la grele încercări. Încercări nu fiindcă era prea uşoară, căci acest lucru îi îngăduia să se ridice pe creste şi să ocolească talazurile ce se spărgeau cu vuiet. Dar rafalele de vânt erau atât de violente încât, fără dibăcia marinărească a bătrânului căpitan, ar fi naufragiat de zeci de ori.

După miezul nopţii, vântul, datorită unei ploi grele, păru să slăbească. Poate că se pregătea o schimbare a vremii pentru a doua zi?... Nu, nici gând, şi când se lumină de ziuă, chiar dacă norii nu mai prevesteau furtună, ca în ajun, dacă cerul răscolit nu-şi mai repezea vârtejurile cumplite, rămânea totuşi acoperit de o pâclă groasă. Potopului din timpul nopţii îi urmă o burniţă subţire din norii joşi, care, neavând timp să se adune în picături mari, se împrăştia ca o pulbere de apă.

Când urcă pe punte, Juhel nu-şi putu stăpâni un gest de ciudă. Aşa cum arăta cerul, i-ar fi fost imposibil să calculeze poziţia. După schimbările de drum şi bâjbâielile în toate direcţiile din timpul nopţii, unde se afla oare, acum, corabia? Deşi cunoştea bine golful Oman, nici căpitanul nu ar fi putut-o spune. Nu se vedea nici urmă de uscat. Trecuseră oare mai departe de insuliţă? Tot ce se putea şi era firesc să te gândeşti că, împinsă de vântul din vest, *Berbera* mersese către est mult mai mult decât ar fi trebuit. De altfel cum puteai să verifici, deoarece orice calcul era imposibil?

Pierre-Servan-Malo ieşi de sub prelată şi se duse de strajă la prova. Şi iarăşi dădu drumul unor noi strigăte, unor noi gesturi de furie, când îşi plimbă privirile pe orizont! Dar nu veni să-i vorbească lui Juhel şi rămase nemişcat lângă grinda ancorei de la tribord.

Dar dacă nepotul său se feri să rupă această tăcere în care unchiul său se încăpăţâna din ajun, trebui în schimb să îndure întrebările lui Selik, cărora însă nu le putea răspunde decât la întâmplare.

Apropiindu-se, tâlmaciul îi spuse:

— Iată, domnule, o zi care se vestește prost.

— Foarte prost.

— Încă nu vă puteți folosi instrumentele dumneavoastră pentru a privi soarele?

— Mă tem că nu.

— Și atunci, ce o să faceți?...

— O să aștept.

— Știți că vasul nu are la bord provizii decât pentru trei zile, așa că, dacă timpul rău se prelungește, va trebui să se întoarcă la Sohar.

— Va trebui, firește.

— În acest caz o să renunțați la proiectul dumneavoastră de a explora golful Oman?...

— S-ar putea... sau cel puțin o să amânăm cercetarea noastră pentru un timp mai favorabil.

— O să așteptați la Sohar?

— La Sohar sau la Mascat, nu are importanță... Tânărul căpitan păstra o atitudine rezervată, justificată de bănuielile pe care i le inspira Selik, iar acesta nu putu obține informațiile dorite.

Luntrașul apăru și el pe punte, aproape în același timp cu Sauk. Primul făcu o mutră dezamăgită, celălalt un gest de furie văzând negura ce închidea orizontul la patru sau șase sute de metri de *Berbera*.

— Nu merge? întrebă Gildas Tregomain care veni să strângă mâna tânărului căpitan.

— Deloc! răspunse Juhel.

— Și prietenul nostru?

— Este acolo... în față.

— Numai de nu s-ar arunca peste bord! murmură luntrașul. Aceasta era teama lui de totdeauna, ca maluinul să nu sfârșească printr-un gest desperat.

Dimineața se scurse în aceleași condiții. Sextantul rămase în fundul cutiei sale ca un colier de femeie pe fundul casetei lui. Nicio rază de soare nu străpunse perdeaua groasă de pâclă. La prânz, cronometrul, pe care Gildas Tregomain îl adusese mai mult ca să-și facă datoria, nu putu fi folosit pentru a stabili

longitudinea prin diferența orelor între Paris și punctul în care se afla corabia. După-amiaza nu se arătă mai prielnică și deși, după cât își puteau da seama, respectaseră traseul, nu știau decât cu aproximație unde se afla *Berbera*.

Așa fiind, căpitanul corăbiei îi atrase atenția lui Selik, prevenindu-l că, dacă în ziua următoare nu se va schimba vremea, el va îndrepta corabia spre vest, ca să poată ajunge la țărm. Dar unde avea să dea de acest țărm?... În dreptul orașelor Sohar sau Mascat, sau mai la nord, către intrarea Ormuz, sau mai la sud, înspre coasta Oceanului Indian, în dreptul capului Raz-El-Had?...

Selik crezu de datoria lui să-l înștiințeze pe Juhel de intențiile căpitanului *Berberei*.

— Bine! răspunse tânărul căpitan.

Atâta tot.

Până la căderea nopții, nimic nou. În clipa când apunea în spatele norilor, soarele nu izbutise nici măcar să-i străpungă. Totuși, ploaia nu mai era decât un fel de pulbere diafană, ca un nimb apos peste talazuri. Să fi fost oare semnul unei schimbări a vremii? Vântul se potolise și el în asemenea măsură încât, numai din când în când, se mai simțeau unele adieri. Și tot din când în când, luntrașul își muia mâna în apă și, ridicând-o în aer, credea că simte o briză ușoară dinspre răsărit.

„Ah, de-aș fi pe *Fermecătoarea Amelie,* își spunea el, acolo... Între minunatele maluri ale Rancei, aș ști eu la ce să mă aștept!"

Dar *Fermecătoarea Amelie* fusese de mult vândută ca lemn de foc și corabia pe care erau acum nu plutea între minunatele maluri ale Rancei. La fel ca Gildas Tregomain, lui Juhel i se păru că simte și el o adiere. În afară de asta i se mai păru că, în clipa când dispărea sub orizont, soarele privise printr-o îngustă spărtură a norilor, așa cum un curios ar privi prin crăpătura unei uși. Și fără îndoială că Pierre-Servan-Malo văzuse și el raza aceea, fiindcă îi scânteiară ochii și razei de lumină îi răspunse printr-o strălucire de furie.

La căderea nopții, toată lumea își luă cina făcând însă economie la proviziile de pe bord. Le mai rămânea hrană doar pentru douăzeci și patru de ore. Se impunea deci să se întoarcă

pe uscat chiar de a doua zi, afară doar dacă nu s-ar fi dovedit că *Berbera* se îndepărtase prea mult.

Noaptea fu calmă. Hula se potoli destul de repede, așa cum se întâmplă, de altfel, în aceste golfuri strâmte. Puțin câte puțin, vântul, care pornise din est, îi obligă să îndrepte velele la tribord. Nefiind sigur pe poziție și în urma sfatului pe care i-l dădu Juhel prin Selik, căpitanul opri corabia în așteptarea zorilor.

Către ceasurile trei dimineața, cerul complet măturat de norii înalți făcu să strălucească ultimele constelații. Începu să-și facă loc nădejdea într-o bună vizibilitate.

În adevăr, la ivirea zorilor, discul soarelui depășea linia orizontului în toată splendoarea sa. Crescută de refracție, împurpurată de păturile joase ale aerului, lumina sa strălucitoare se răspândi pe întreaga suprafață a golfului.

Gildas Tregomain crezu de datoria lui să-l salute ridicându-și, politicos pălăria de mușama. Un guebre sau un parsi[15] nu ar fi salutat cu mai multă cucernicie ivirea astrului zilei.

Ușor de închipuit ce schimbare se făcu în starea sufletească a călătorilor noștri. Cu ce nerăbdare, toți, marinari și pasageri, așteptară ora când avea să se facă observația! Arabii știau că europenii au metode precise pentru a calcula poziția unei corăbii, chiar atunci când nu se zărește nici urmă de uscat. Și-i interesa să știe dacă *Berbera* se mai găsea încă în golf sau dacă fusese aruncată spre capul Raz-el-Had.

În acest timp, soarele se înălțase pe un cer de o minunată seninătate. Nu mai aveau de ce să se teamă, niciun nor nu avea să vină să-l întunece atunci când tânărul căpitan avea să socotească potrivit momentul de a calcula înălțimea meridiană.

Puțin înainte de amiază Juhel își făcu pregătirile.

Jupân Antifer veni și se postă lângă el, cu buzele strânse, cu ochii scăpărând, fără să spună un cuvânt. Luntrașul se ținea drept, clătinând blajinul și uriașul său cap roșcovan. Sauk, în spate, Selik la babord, se pregăteau și ei să urmărească amănuntele operației. Sigur de el, cu picioarele depărtate, Juhel își luă sextantul cu mâna stângă și îndreptă luneta spre orizont.

Ambarcația se balansa ușor la legănarea unei hule abia

simțite. Și îndată ce înălțimea fu luată, Juhel spuse:

— S-a făcut!

Apoi, după ce citi cifrele înscrise pe rigla gradată, coborî în cabină pentru a-și face socotelile.

Douăzeci de minute mai târziu urca iarăși pe punte și dădea rezultatul observației.

Poziția corăbiei era 25°2' latitudine nordică.

Se afla deci cu trei minute mai la sud decât latitudinea insuliței. Pentru completarea operației trebuia să se măsoare și unghiul orar.

Nu! Niciodată nu le-au părut mai lungi ceasurile lui Pierre Antifer, Juhel, luntrașului și lui Sauk! Se părea că mult-dorita clipă nu avea să mai vină!

Veni totuși pe când *Berbera,* bine condusă, după indicația lui Juhel, o luase puțin mai la sud.

La orele două și jumătate, tânărul marinar făcu o serie de calcule, în timp ce luntrașul înregistra ora cronometrului. Odată făcute calculele, se află longitudinea: 54°58'.

Ambarcația se găsea deci cu un minut mai la est față de insulița căutată. Aproape imediat se auzi un strigăt. Unul din arabi arăta o umflătură negricioasă la două mile către vest.

— Insulița mea! strigă jupân Antifer.

Nu putea, într-adevăr, să fie decât insulița cu pricina, fiindcă în jur nu se mai vedea alt uscat.

Și iată-l pe maluin alergând de colo-colo, gesticulând, agitându-se ca și când ar fi dat strechea în el. Gildas Tregomain fu nevoit să intervină cu brațele lui puternice pentru a-l potoli.

De îndată, vasul se îndreptă către punctul semnalat. Datorită ușoarei brize care bătea dinspre răsărit, îi fu de ajuns o jumătate de oră ca să ajungă acolo. Și într-adevăr, ajunse; ținând seama de drumul calculat din clipa în care se făcuse observația, Juhel se asigură încă o dată că poziția acestei insulițe era într-adevăr conformă coordonatelor indicate de Kamylk-Pașa, adică: latitudinea, lăsată moștenire de către Thomas Antifer fiului său, 24°59' nord, și longitudinea, adusă la Saint-Malo de către Ben-Omar, 54°57' la est de meridianul Parisului.

Și cât puteai cuprinde cu ochii, nu se vedea decât imensitatea

pustie a golfului Oman.

Capitolul XVI
Care dovedește că bogatul Kamylk-Pașa a ajuns într-adevăr, în călătoriile sale maritime, până în apele golfului Oman

Era deci acolo, această insuliță pe care, în gândul lui, jupân Antifer o prețuia ca valorând cel puțin o sută de milioane! Nu, el nu ar fi lăsat-o mai ieftin nici cu șaptezeci și cinci de centime, chiar dacă frații Rothschild i-ar fi propus să i-o cumpere așa cum se afla.

Dacă te luai după cum arăta, nu era decât un masiv golaș, sterp, fără vegetație, nelucrat, o îngrămădire de roci lunguiață, cu o circumferință de două mii cinci sute metri.

Marginile se profilau în crestături neregulate. Ici vârfuri ascuțite, colo golfulețe prea puțin adânci. Totuși, corabia își putu găsi adăpost într-unul din cele care se deschideau către apus, la adăpost de vânt. Aici apa era foarte limpede. Fundul lăsa să se vadă, la o adâncime de douăzeci de picioare, covorul lui presărat cu plante submarine. Când *Berbera* fu ancorată, unduirile valurilor ce se retrăgeau, după ce se izbiseră de țărm, o legănau ușor.

Pentru notar era și asta destul, era chiar prea mult pentru ca să mai vrea să rămână o clipă în plus la bord. După ce se târâse până la scară, se cățără pe punte, dar, ajuns la prova, tocmai când să sară pe mal, jupân Antifer îl apucă de umăr și-l opri strigându-i:

— Stai, domnule Ben-Omar!... Eu mai întâi, dacă nu-ți este cu supărare!

Și fie că îi plăcea sau nu, notarul fu nevoit să aștepte ca neînduplecatul maluin să-și ia în primire insulița – ceea ce și făcu, înfigându-și cu putere în nisip tocurile cizmelor lui marinărești.

Abia atunci Ben-Omar se putu apropia – și ce oftat de ușurare slobozi când simți sub picior pământul solid! În curând li se alăturară și Gildas Tregomain, Juhel și Sauk.

În acest timp Selik şi cercetase dintr-o privire insuliţa. Se întreba ce puteau face acolo străinii aceia... Pentru ce o atât de lungă călătorie, pentru ce atâta cheltuială şi osteneală?... Doar ca să afle poziţia geografică a unor stânci? Asta nu se putea justifica prin niciun motiv plauzibil!...

Era de necrezut; doar, dacă nu cumva oamenii aceştia erau bolnavi la cap! Dar, dacă jupân Antifer da unele semne de nebunie, cu greu se putea crede că Juhel şi luntraşul nu erau în toate minţile!... Şi totuşi luau parte la această explorare!... Apoi cei doi egipteni amestecaţi şi ei într-o asemenea poveste...

Mai mult ca oricând Selik era îndreptăţit să suspecteze demersurile acestor străini şi se pregătea tocmai să-i urmeze pe insuliţă... Pierre-Servan-Malo îi făcu lui Juhel un semn şi acesta i se adresă lui Selik.

— Nu-i nevoie să ne întovărăşeşti, îi spuse el. N-avem nevoie de interpret aici... De altfel, Ben-Omar vorbeşte franceza ca un francez...

— Bine! se mulţumi să răspundă Selik.

Destul de dezamăgit, agentul nu voi totuşi să înceapă o discuţie. Era în slujba jupânului Antifer şi de vreme ce acesta îi dădea un ordin, nu-i rămânea decât să se supună. Aşa că se resemnă, gândindu-se că dacă la întoarcerea din explorare străinii ar fi adus vreun obiect la bordul vasului, putea să intervină cu oamenii lui.

Erau aproape orele trei şi jumătate după-amiază. Aveau tot timpul să ia în stăpânire cele trei butoiaşe, dacă le-ar fi găsit la locul indicat lucru de care maluinul jupân Antifer nu se îndoia.

S-au înţeles deci ca *Berbera* să rămână în golfuleţ. Totuşi, prin mijlocirea lui Selik, căpitanul îl informă pe Juhel că nu-şi va prelungi staţionarea mai mult de şase ore. Proviziile erau pe sfârşite. Trebuia neapărat să se folosească de acest vânt prielnic din răsărit pentru a ajunge la Sohar unde urmau să fie în zorii zilei. Jupân Antifer nu protestă. Câteva ore era un răstimp mai mult decât suficient pentru a-şi duce operaţia la bun sfârşit.

În fond, despre ce era vorba? Nici măcar să parcurgă întreaga insuliţă,de altfel destul de mică, nici măcar de a o răscoli metru cu metru. Din scrisoare reieşea clar că locul în care fusese

îngropată comoara se afla pe unul din punctele meridionale, la baza unei stânci care se putea recunoaște după monograma cu dublul K. Târnăcopul ar fi scos repede la iveală cele trei butoiașe pe care jupânului Antifer nu i-ar fi fost greu să le rostogolească până la corabie. Se înțelege că i-ar fi plăcut să facă totul fără martori, în afară de nelipsitul Ben-Omar a cărui prezență îi era impusă și a secretarului acestuia, Nazim. Cum însă echipajul de pe *Berbera* nu avea niciun motiv să se intereseze de conținutul acestor butoiașe, numai întoarcerea la Mascat, în caravană, numai ea singură ar fi putut să iște unele greutăți. Dar asta se va vedea mai târziu.

Jupân Antifer, Gildas Tregomain și Juhel de o parte, Ben-Omar și Nazim pe de alta începură să urce pantele insuliței a căror înălțime mijlocie măsura o sută cincizeci de picioare deasupra nivelului mării. La apropierea lor câteva cârduri de rațe negre își luară zborul, scoțând țipete de protest împotriva nepoftiților care le violau culcușul. Și, de fapt, se prea poate ca de la vizita lui Kamylk-Pașa niciun picior de ființă omenească să nu fi călcat pe insuliță. Maluinul își ducea târnăcopul pe umăr, nu l-ar fi lăsat pentru nimic în lume altcuiva. Luntrașul luase hârlețul. Juhel se orienta cu o busolă în mână.

Notarului îi era greu să țină pasul cu Sauk. Îi tremurau încă picioarele, deși nu mai avea sub tălpi puntea vasului. Nu era de mirare însă că își regăsise mintea limpede și uitase încercările prin care trecuse în timpul călătoriei, negândindu-se încă la cele ale reîntoarcerii. Se afla pe această insuliță un loc ce întruchipa pentru el o sumă uriașă, și de nu ar fi fost decât pentru a-i câștiga tăcerea, Sauk nu va refuza să i-o plătească, dacă izbutea să pună mâna pe comoară.

Pământul era stâncos. Nu se mergea ușor pe el. Ca să ajungă în centru, trebuiră chiar să și ocolească unele înălțimi greu de trecut. Când ajunse la punctul cel mai înalt, grupul zări corabia al cărei pavilion fâlfâia în bătaia vântului.

De acolo se vedea destul de clar întreg cuprinsul insuliței. Ici și colo apăreau vârfuri ascuțite, iar unul din acestea era cel cu milioanele. Nu încăpea nicio îndoială asupra acestui lucru fiindcă, potrivit testamentului, vârful cu pricina se profila către

miazăzi.

Cu ajutorul busolei, Juhel îl recunoscu numaidecât. Era o limbă de pământ stearpă, ușor de observat, tivită de spuma albă lăsată de talazuri.

Și, încă o dată, căpitanul se gândi cu amărăciune că bogățiile îngropate sub aceste stânci aveau să ridice o stavilă de neînvins între logodnica lui și el! Niciodată nu vor putea înfrânge încăpățânarea unchiului său! Și îl cuprinse o poftă – o poftă sălbatică, pe care și-o stăpâni totuși – de a-l duce pe un drum greșit...

Cât despre luntraș, el se simțea hărțuit de două simțăminte contrarii: teama că Juhel și Enogate nu vor fi niciodată împreună și teama ca prietenul său Antifer să nu-și piardă mințile, dacă nu ar intra în stăpânirea moștenirii lui Kamylk-Pașa. Așa că, cuprins de un fel de furie, izbi atât de puternic pământul cu hârlețul, încât în jurul lui zburară așchii de piatră.

— Ei... ei... tu de colo... luntrașule, ce te-a apucat? strigă jupân Antifer.

— Nimic... nimic! răspunse Gildas Tregomain.

— Caută, rogu-te, și-ți păstrează loviturile pentru unde trebuie!

— O să am grijă, prietene!

Apoi, urmând direcția către sud, coborâră cu toții către creasta meridională de care îi mai despărțeau doar șase sute de pași.

Jupân Antifer, Ben-Omar și Sauk – acum în frunte – grăbeau pasul atrași parcă de un magnet, acest magnet care este aurul și care are o atât de mare putere asupra oamenilor. Gâfâiau. S-ar fi spus că adulmecau această comoară, că o aspirau, că o respirau, că un suflu de milioane le străbătea ființa, că ar fi căzut sufocați dacă acest suflu s-ar fi risipit!

În zece minute aveau să ajungă la limba de pământ a cărei extremitate foarte ascuțită se pierdea în mare. Sigur că, la bază, Kamylk-Pașa însemnase stânca cu un dublu K.

Ajuns acolo, jupân Antifer deveni atât de agitat încât simți că leșină. Dacă Gildas Tregomain nu l-ar fi prins în brațe, s-ar fi prăbușit grămadă, el nemaidând semne de viață decât prin

tresăriri spasmodice.

— Unchiule... unchiule!... strigă Juhel.

— Prietene! strigă luntraşul.

Pe chipul lui Sauk apăru atunci o expresie asupra căreia nimeni nu se putea înşela. Părea să spună:

„Să crape câinele ăsta de ghiaur şi eu voi fi din nou singurul moştenitor al lui Kamylk-Paşa!"

Trebuie să recunoaştem că privirea lui Ben-Omar părea să spună ceva cu totul contrariu:

— Dacă acest om moare şi dacă numai el este cel care ştie locul precis unde se află comoara, comisionul meu s-a dus!

Accidentul nu a avut însă urmări supărătoare. Datorită energicelor frecţii administrate de luntraş, jupân Antifer îşi reveni. Şi-şi luă de jos târnăcopul care-i scăpase din mână. Apoi începu explorarea din vârful limbii de pământ. Acolo, abia schiţat, era un drum îngust, destul de înalt pentru ca marea agitată, chiar când băteau vânturile din sud-vest, să nu-l poată acoperi. Zadarnic ai fi căutat loc mai bun pentru a îngropa milioanele. De recunoscut locul nu era prea greu, doar dacă furtunile din golful Oman ar fi şters de mai bine de un sfert de veac, puţin câte puţin, monograma.

Ei bine, Pierre-Servan-Malo o să răscolească toată această creastă dacă o să fie nevoie. O să arunce în aer, una după alta, toate stâncile, chiar de ar trebui să-şi piardă săptămâni şi luni cu această treabă. O să trimită corabia la Sohar să se aprovizioneze. Nu, nu o să părăsească insuliţa atât timp cât nu o să-i smulgă bogăţiile al căror proprietar legitim era!

Cât despre Sauk, gândea şi el la fel şi „starea lor sufletească" se potrivea de minune, nu însă spre cea mai mare cinste a firii omeneşti!

Acum toţi lucrau, căutând, scormonind sub grămezile de alge, prin crăpăturile stâncilor pline de iarbă de mare. Jupân Antifer pipăia cu vârful târnăcopului său pietrele desprinse. Luntraşul le sfărâma cu lovituri de hârleţ. Ben-Omar se târa în patru labe, ca un crab în mijlocul pietrelor. Ceilalţi, Juhel şi Sauk, nu erau mai puţin ocupaţi. Nu se auzea niciun cuvânt. Lucrul se desfăşura în tăcere. Nici la o ceremonie funerară gurile

nu ar fi fost mai pecetluite.

De altfel, nu era această insuliță, pierdută pe întinsul golfului, un cimitir și nu căutau cei ce lucrau un mormânt – un mormânt din care voiau să scoată milioanele egipteanului?...

După jumătate de oră nu găsiseră nimic. Cu toate acestea nu se descurajară. Că se aflau pe insuliţa lui Kamylk-Paşa, că butoiașele erau îngropate pe partea ei meridională. În această privinţă nu era nicio îndoială.

Un soare arzător își revărsa razele de foc. Sudoarea le șiroia pe față. Niciunul însă nu voia să știe de oboseală. Munceau toți, cu acea înverșunare cu care furnicile își sapă furnicarul – toți, chiar și luntrașul, cuprinși de demonul lăcomiei.

Lui Juhel dispreţul îi aducea uneori în gât un nod de greaţă.

În sfârșit un strigăt de bucurie – nu era oare mai mult un răcnet de fiară sălbatică? — izbucni deodată.

Jupân Antifer fusese cel care îl scosese. În picioare, cu capul descoperit, arătă o stâncă ce se înălța ca un monument funerar.

— Acolo... acolo! repeta el.

Și niciunul dintre tovarășii săi nu ar fi fost surprins dacă l-ar fi văzut prosternându-se în fața acestei stânci, ca un credincios în fața unei Madone. Mai curând i s-ar fi alăturat întru aceeași adorație...

Juhel și luntrașul, Sauk și Ben-Omar se apropiară de jupân Antifer care tocmai îngenunchease... Îngenuncheară alături de el.

Ce să fi fost oare pe această stâncă?...

Era ceea ce ochii puteau să vadă și mâinile să pipăie... Era faimoasa monogramă a lui Kamylk-Paşa, era dublul K cu muchiile pe jumătate roase, dar ușor de deslușit încă.

— Acolo... acolo! repeta jupân Antifer.

Și arăta, la temelia stâncii, locul în care trebuia săpat, locul în care comoara, ascunsă de treizeci și doi de ani, dormea în lăcașul ei de piatră.

Târnăcopul izbi cu putere și din stâncă zburară țăndări. Apoi hârleţul lui Gildas Tregomain dădu la o parte aceste sfărâmături care erau amestecate cu bucăți de beton. Gaura se lărgea, se adâncea. Piepturile gâfâiau, inimile băteau să se rupă în

așteptarea ultimei lovituri care avea să facă să țâșnească din măruntaiele pământului un izvor de milioane...

Săpau, săpau mereu, și butoiașele nu apăreau. Asta însemna că fuseseră îngropate adânc de către Kamylk-Pașa. La urma urmei, nu greșise și ce importanță avea dacă trebuia puțin mai mult timp și mai multă osteneală pentru a le dezgropa?...

Deodată se auzi un sunet de metal. Era limpede că târnăcopul lovise într-un obiect care zăngănea...

Jupân Antifer se aplecă spre groapă. Capul îi dispăru în gaura săpată, în timp ce mâinile răscoleau lacome...

Se ridică cu ochii injectați...

Ceea ce ținea în mână era o cutie de metal având, cel mult, dimensiunile unui decimetru cub.

Îl priveau cu toții, fără să-și poată ascunde dezamăgirea. Și cu siguranță că Gildas Tregomain se făcu ecoul gândurilor tuturor când strigă:

— Dacă în asta sunt o sută de milioane, dracu să mă...

— Taci! urlă jupân Antifer.

Și din nou scormoni în groapă, scoase ultimele țăndări de stâncă, doar-doar o să dea de butoiașe!...

Zadarnică trudă... Acolo nu mai era nimic, – nimic, decât cutia de fier pe capacul căreia se desprindea, în relief, dublul K al egipteanului! Jupân Antifer și tovarășii lui înduraseră deci în zadar atâtea osteneli?... Veniseră ei de atât de departe numai pentru a se lovi de aiurelile unui mistificator?

De fapt, lui Juhel i-ar fi venit să zâmbească, dacă nu l-ar fi înspăimântat chipul unchiului său, cu ochii de nebun, cu gura groaznic de schimonosită, și sunetele nearticulate ce-i scăpau din gâtlej...

Gildas Tregomain a declarat mai târziu că în acea clipă se așteptase să-l vadă căzând „mort pe loc”.

Deodată jupân Antifer se ridică, apucă târnăcopul, îl învârti și într-un cumplit acces de furie, dintr-o lovitură puternică, sfărâmă cutia... Căzu din ea o hârtie.

Era un pergament îngălbenit de timp, pe care se înșirau câteva rânduri, scrise în limba franceză, care se mai puteau citi încă.

Jupân Antifer luă hârtia. Uitând că Ben-Omar şi Sauk l-ar putea auzi, că le-ar putea dezvălui un secret pe care ar fi avut interes să-l păstreze, începu să citească cu un glas tremurător primele rânduri care sunau aşa:

Acest document cuprinde longitudinea unei a doua insulițe pe care Thomas Antifer, sau în lipsa lui moştenitorul direct, va trebui să o aducă la cunoştință bancheruluizambuco, locuind la...

Jupân Antifer se opri şi cu o lovitură de pumn îşi închise nesocotita lui gură care era cât pe ce să spună mai mult decât trebuia.

Destul de stăpân pe sine, Sauk nu lăsă să se vadă nimic din dezamăgirea pe care o încerca. Numai câteva cuvinte în plus şi ar fi aflat care era longitudinea acestei a doua insulițe, a cărei latitudine trebuia să o aibă numitul Zambuco şi, în acelaşi timp, în ce țară anume locuia bancherul...

Cât despre notar, nu mai puțin dezamăgit, era acolo, cu buzele întredeschise, cu limba atârnându-i ca unui câine mort de sete, căruia i s-a luat blidul.

Dar, curând după fraza tăiată scurt de pumnul de care am vorbit Ben-Omar, care avea dreptul să cunoască intențiile lui Kamylk-Paşa, se ridică şi spuse:

— Ei bine... şi acest bancher Zambuco... unde locuieşte?

— Acasă la el! răspunse jupân Antifer. Şi împăturind hârtia, şi-o îndesă în buzunar lăsându-l pe Ben-Omar să-şi ridice, desperat, braţele către cer.

Aşadar, comoara nu se afla pe această insuliță din golful Oman!

Rostul călătoriei nu fusese altul decât să-l facă pe jupân Antifer să se pună în legătură cu un nou personaj, bancherul Zambuco! Să fi fost oare, acest al doilea personaj, un al doilea legatar pe care Kamylk-

Paşa să fi vrut să-l recompenseze pentru servicii aduse altădată?... Avea el oare dreptul să împartă cu maluinul comoara lăsată acestuia?... S-ar fi părut că aşa era! Dar atunci se impunea o concluzie logică, adică, în loc de o sută de milioane, vor intra în buzunarul jupânului Antifer numai cincizeci de milioane!

Gândindu-se că încă vor fi destule pentru a nu schimba

hotărârea unchiului său în privința căsătoriei sale cu scumpa sa Enogate, Juhel plecă fruntea...

Cât despre Gildas Tregomain, zâmbetul lui părea să spună că cincizeci de milioane sunt totuși o sumă frumușică atunci când îți pică din senin.

Adevărul este că Juhel bănuise cele ce se petreceau în creierul jupânului Antifer, care va sfârși prin a spune, când se va fi obișnuit cu gândul:

— Ei, nu o să piardă nimic Enogate dacă, în loc de un prinț, se va căsători cu un duce și Juhel, în loc de o prințesă, va lua o ducesă!

PARTEA A DOUA

Capitolul I
Care cuprinde o scrisoare a lui Juhel către Enogate, în care sunt povestite aventurile al căror erou a fost jupân Antifer

Cât de tristă era casa de pe strada Hautes-Salles din Saint-Malo și cât de pustie părea de când o părăsise jupân Antifer! în ce neliniște se scurgeau zilele și nopțile pentru cele două femei, mama și fiica. Odaia goală a lui Juhel făcea și mai pustie toată casa; așa cel puțin i se părea frumoasei Enogate. Adăugați la asta și faptul că nici unchiul nu mai era în casă și că nici prietenul Tregomain nu-i mai trecea pragul!

Era în 29 aprilie. Două luni, trecuseră două luni de când *Steersman* pornise în larg, purtându-i pe cei trei maluini în această aventuroasă încercare de a cuceri o comoară. Cum decursese călătoria lor?... Unde se aflau ei oare?... Își atinseseră oare scopul?...

— Mamă... mamă... spunea tânăra copilă, nu au să se mai întoarcă!

— Ba da, copila mea... ai încredere... au să se întoarcă! îi răspundea mereu bătrâna bretonă. Totuși, poate că ar fi făcut mai bine să nu ne fi părăsit...

— Da, murmură Enogate, și tocmai când să mă mărit cu Juhel!

Să recunoaștem că plecarea jupânului Antifer stârnise o destul de mare vâlvă în oraș. Erau atât de obișnuiți să-l vadă hoinărind cu pipa în gură pe străzi, de-a lungul Sillon-ului, pe metereze! Și pe Gildas Tregomain însoțindu-l, cu o jumătate de pas mai în urmă, cu picioarele lui cam crăcănate, cu nasul puțin coroiat, cu jacheta întotdeauna boțită pe la subțiori, cu chipul lui blajin, totdeauna calm și strălucind de bunătate.

Și Juhel, tânărul căpitan de cursă lungă, cu care orașul său natal se mândrea, care îl iubea tot atât cât o iubea și pe Enogate, – să zicem, ca un părinte iubitor – nu-și luase el zborul tocmai când era să fie numit secund pe un frumos vapor cu trei catarge al casei Le Baillif!

Unde erau toți trei? Habar nu avea nimeni. Nimeni nu se îndoia că *Steersman* îi ducea la Port-Said. Numai Enogate și Nanon știau că cei plecați aveau să străbată Marea Roșie și să se aventureze până la marginile de miazănoapte ale Oceanului Indian. Bine făcuse jupân Antifer că își păstrase secretul dacă voia ca Ben-Omar să nu știe absolut nimic despre poziția faimoasei insulițe. Cu toate acestea, chiar dacă nu se aflase nimic despre itinerariu, nu același lucru se putea spune și despre proiectele sale, el fiind prea vorbăreț, prea exuberant, prea comunicativ pentru a păstra tăcerea în această privință. La Saint-Malo, ca și la Saint-Servan, ca și la Dinard se vorbea despre povestea cu Kamylk-Pașa, despre scrisoarea primită de Thomas Antifer, despre sosirea solului anunțat prin acea scrisoare, despre stabilirea latitudinii și longitudinii unei insulițe, de o nemaipomenită comoară de o sută de milioane – ba, cei mai bine informați vorbeau de o sută de miliarde. Vedeți, dar, cu ce nerăbdare se aștepta știrea descoperirii și întoarcerea acestui căpitan de cabotaj, devenit peste noapte nabab, aducând în port o încărcătură de diamante și pietre prețioase!

Enogate nu cerea chiar atât. Numai să se întoarcă logodnicul ei, unchiul ei, prietenul ei; chiar de ar fi venit cu buzunarele goale, ea ar fi fost fericită și adânca ei tristețe s-ar fi schimbat într-o nesfârșită bucurie.

Tânăra fată nu era totuși lipsită de vești din partea lui Juhel. Prima scrisoare, datată din Suez, povestind amănuntele călătoriei din clipa despărțirii, vorbea despre starea morală a unchiului său, a cărui nervozitate creștea mereu, și primirea făcută lui Ben-Omar și secretarului acestuia, foarte punctuali la întâlnirea hotărâtă. O a doua scrisoare, datată din Mascat, povestea întâmplările din timpul călătoriei pe Oceanul Indian până în capitala imamatului, arătând în ce hal de agitație – vecină cu nebunia – era jupân Antifer și anunțându-i în același timp proiectul de a se duce la Sohar.

Așa că, aceste scrisori ale lui Juhel, care nu se mulțumeau să povestească numai impresii de călătorie sau să dezvăluie starea sufletească a unchiului său, ci îi destăinuiau tinerei fete întreaga amărăciune a logodnicului său de a fi despărțit de ea tocmai în

ajunul căsătoriei lor și de a fi atât de departe, apoi speranţa de a o revedea curând, de a smulge unchiului lor consimţământul, chiar dacă acesta ar fi venit cu mâinile pline de milioane, fură citite pe nerăsuflate! Enogate și Nanon citeau și reciteau aceste scrisori la care ele nu aveau cum să răspundă, această mângâiere nu o puteau avea! Atunci făceau și ele tot felul de presupuneri potrivit celor aflate din scrisori: numărau pe degete câte zile aveau să mai întârzie cei plecaţi pe mări, și din douăzeci și patru de ore în douăzeci și patru de ore le ștergeau pe rând din calendarul agăţat în peretele din sală; în sfârșit, după ultima epistolă, au început să tragă nădejde că a doua jumătate a călătoriei va fi destinată întoarcerii.

La 29 aprilie, aproximativ două luni de la plecarea lui Juhel, sosi o a treia scrisoare. Văzând că este timbrată din Regenţa Tunisului, Enogate își simți inima bătând de fericire. Călătorii plecaseră deci din Mascat... pluteau pe mările Europei... se îndreptau către Franţa... Cât le-ar fi trebuit până să ajungă la Marsilia?... Cel mult trei zile! Și ca să ajungă la Saint-Malo, cu trenurile astea rapide P.L.M. Și de vest?... Cel mult douăzeci și șase de ore!

Mama și fiica se așezară într-una din odăile de la parter, după ce închiseseră ușa după drăguțul de poștaș. Nimeni nu avea să vină să le tulbure! Își puteau da frâu liber sentimentelor! Îndată ce-și șterse ochii puţin cam înlăcrimaţi, Enogate rupse plicul, scoase scrisoarea și citi cu glas tare și rar, dând timp fiecărei fraze să fie bine înţeleasă.

REGENŢA TUNISULUI. LA GOULETTE 22 APRILIE 1862.

Scumpa mea Enogate,

Te îmbrăţișez mai întâi pentru mama ta, apoi pentru tine și în sfârșit pentru mine. Dar ce departe suntem unul de altul și când se va sfârși odată această nesfârșită călătorie! Ţi-am scris de două ori până acum și cred că ai primit scrisorile mele. Iat-o pe a treia, mai importantă încă, în primul rând fiindcă îţi va spune că povestea cu comoara a luat o întorsătură cu totul neașteptată, spre marea supărare a unchiului meu...

Enogate lăsă să-i scape un mic strigăt de adevărată bucurie și spuse bătând din palme:

— N-au găsit nimic, mamă, și nu o să mă mărit cu un prinț!

— Mai departe, fetițo! răspunse Nanon. Enogate sfârși fraza pe care o întrerupsese:

...și apoi, spre marea mea amărăciune, trebuie să-ți spun că vom fi obligați să ne continuăm cercetările mai departe... mult mai departe...

Scrisoarea tremură în mâna tinerei fete.

— Să-și continue cercetările... mai departe, mult mai departe! murmură ea. Nu se întorc, mamă... nu se întorc!

— Curaj, fata mea, citește! repetă Nanon.

Cu ochii ei frumoși plini de lacrimi, Enogate citi! Juhel povestea pe scurt cele ce se întâmplaseră pe insulița din golful Oman, cum în loc de comoară nu găsiseră decât un document, iar pe acest document se afla scrisă o nouă longitudine. Apoi Juhel adăuga:

Gândește-te un pic, scumpa mea Enogate, la dezamăgirea unchiului meu, apoi la furia care a urmat și totodată la mâhnirea mea, nu fiindcă nu am găsit comoara, ci fiindcă plecarea noastră spre Saint-Malo, întoarcerea mea lângă tine se amână! Am crezut că o să mi se rupă inima!...

Cu greu Enogate își stăpânea bătăile inimii și fiindcă ea trecea acum prin aceeași suferință, înțelegea cât trebuie că suferise Juhel.

— Bietul Juhel! murmură ea.

— Și biata de tine! adăugă mama. Mai departe, fata mea! Enogate urmă cu glasul întretăiat de emoție:

În adevăr, Kamylk-Pașa ne poruncea să aducem la cunoștință această blestemată de longitudine unui anume Zambuco, bancher la Tunis, care, la rândul său, poseda o a doua latitudine. Evident că bogățiile sunt îngropate pe o altă insuliță. S-ar părea că pașa al nostru avea o datorie de recunoștință și față de acest personaj, care o dată îl îndatorase așa cum bunicul nostru Antifer l-a

îndatorat. Moștenirea urmează să fie împărțită între cei doi legatari, ceea ce va reduce la jumătate partea fiecăruia. De aici, nemaipomenita furie din partea cui știi tu!... Nu mai mult de cincizeci de milioane în loc de o sută! Dar eu am ajuns să doresc ca cei cărora generosul egiptean le-ar fi fost dator să fie o sută de mii, așa încât partea unchiului meu să fie atât de mică încât să nu mai pună piedici căsătoriei noastre!

Și Enogate spuse:

— Când iubești ai nevoie de bani?

— Da de unde! Chiar te încurcă! răspunse, de foarte bună credință, bătrâna femeie. Mai departe, fata mea!

Enogate se supuse:

Când a citit acest document, unchiul nostru a fost atât de uluit încât era cât pe aici să-i scape cifrele noii longitudini și adresa celui căruia urma să i-o comunice pentru a putea calcula poziția insuliței. Din fericire s-a putut stăpâni la timp.

Prietenul nostru Tregomain, cu care vorbesc atât de des despre tine, scumpă Enogate, a făcut o mutră ciudată când a aflat că este vorba să mergem în căutarea unei a doua insulițe.

"Bietul meu Juhel, mi-a spus el, își bate oare joc de noi acest pașă?... Are cumva chef să ne expedieze până la capătul lumii?'

La capătul lumii!... Nici asta nu știu măcar, acum, în clipa în care îți scriu!...

Dacă unchiul nostru a păstrat numai pentru el cele cuprinse în document este fiindcă nu are încredere în Ben-Omar. De când acest mârșav a încercat la Saint-Malo să-i șterpelească secretul, îl bănuiește tot timpul.

Poate că nu greșește și, drept să-ți spun, secretarul său Nazim îmi pare tot atât de suspect ca și stăpânul lui. Acest Nazim nu ne place nici mie, nici domnului

Tregomain, cu înfățișarea lui fioroasă și ochii lui întunecați! Te asigur că notarul nostru, domnul Calloch din strada du Bey nu l-ar primi la notariatul lui. Sunt încredințat că dacă Ben-Omar și cu el ar cunoaște adresa acestui Zambuco, ar căuta să ne-o ia înainte... Dar unchiul nostru n-a scăpat un cuvânt, nici măcar

către noi. Ben-Omar și Nazim nici nu știu că mergem la Tunis și iată cum, părăsind Mascatul, ne întrebăm cu toții încotro o să ne mai trimită fantezia pașei!

Enogate se opri o clipă.

— Aceste tertipuri drăcești nu-mi plac deloc! spuse Nanon.

Juhel povestea apoi micile întâmplări din timpul călătoriei de întoarcere, plecarea de pe insuliță, cumplita dezamăgire a interpretului Selik, văzându-i pe străini întorcându-se cu mâinile goale și fiind convins, în cele din urmă, că fusese vorba numai de o simplă plimbare, în sfârșit chinuitorul mers în caravană, sosirea la Mascat, așteptarea, timp de două zile, a pachebotului spre Bombay.

Și dacă nu ți-am scris a doua oară de la Mascat, adăuga Juhel, nu am făcut-o fiindcă trăgeam mereu nădejde să aflu ceva nou și să-ți pot da de știre... Dar nu s-a întâmplat nimic și tot ce știu este că ne vom întoarce la Suez, de unde vom pleca la Tunis.

Enogate se opri din citit și o privi pe Nanon, care clătină din cap murmurând:

— Numai de nu s-ar duce la capătul lumii! Cu păgânii te poți aștepta la orice!...

Minunata femeie vorbea de cei doi orientali așa cum se vorbea pe vremea cruciadelor. Și cu scrupulele ei de bretonă pioasă, i se părea că milioanele venite pe o asemenea cale nu puteau fi decât rău prevestitoare...

Dar încearcă să spui astfel de păreri în fața jupânului Antifer!

Juhel povestea apoi călătoria de la Mascat la Suez, traversarea Oceanului Indian și a Mării Roșii, cu Ben-Omar foarte, foarte bolnav...

— Cu atât mai bine! zise Nanon.

Apoi, tot timpul cât a ținut călătoria, cu Pierre-Servan-Malo de la care nu se putea scoate niciun cuvânt!...

...înțelegi tu, scumpă Enogate, eu nu știu ce s-ar întâmpla dacă unchiul nostru s-ar vedea înșelat în speranțele sale, mai bine zis,

o știu prea bine, și-ar pierde mințile. Cine ar fi crezut așa ceva despre un om atât de înțelept în felul său de a fi, atât de modest în gusturile sale! Perspectiva de a fi de o sută de ori milionar... La urma urmei crezi că multe capete ar fi rezistat în asemenea împrejurare?... Da... noi doi, asta e sigur! Dar aceasta numai fiindcă viețile noastre, a ta și a mea, s-au adunat în inimile noastre!

De la Suez ne-am îndreptat către Port-Said, unde a trebuit să așteptăm plecarea unui steamer de comerț care mergea la Tunis. Acolo locuiește acel bancher Zambuco, căruia unchiul nostru trebuie să-i comunice afurisitul de document...

Dar când latitudinea unuia și longitudinea celuilalt vor determina poziția noii insulițe, până unde va trebui oare să mergem să o căutăm? Aceasta este, de fapt, marea întrebare și, după părerea mea, este importantă fiindcă de ea depinde întoarcerea noastră în Franța... și lângă tine...

Enogate lăsă să-i cadă din mâini scrisoarea pe care mama sa o ridică. Nu mai putea citi mai departe. Îi vedea pe cei plecați, târâți la mii de leghe, înfruntând mari primejdii în ținuturi îngrozitoare, fără să se mai întoarcă, poate, vreodată – și atunci, fără să vrea, îi scăpă un strigăt:

— Oh, unchiule... unchiule, cât rău faci tu celor care te iubesc atât!

— Să-l iertăm, copila mea, răspunse Nanon și să-l rugăm și pe Dumnezeu să-l apere.

Se lăsă pentru câteva clipe o tăcere, în care timp gândurile acestor două femei se uniră într-o singură rugăciune. Apoi Enogate reluă citirea scrisorii:

Am plecat din Port-Said la 16 aprilie. Nu aveam de făcut nicio escală înainte de Tunis. În primele zile am navigat tot pe aproape de țărmul egiptean, și când Ben-Omar întrezări portul Alexandriei, trebuia să vezi ce privire i-a aruncat!... O clipă am crezut că o să vrea să debarce acolo, cu riscul de a-și pierde comisionul... Dar a intervenit secretarul lui spunându-i nu știu ce în limba lor – destul de poruncitor, de altfel, după cum mi s-a

părut din care n-am înțeles niciun cuvânt, și l-a făcut să-și schimbe gândul. Se vede de la o poștă că lui Ben-Omar îi este frică de Nazim și încep să mă întreb dacă acest egiptean este într-adevăr omul care spune că este, într-atât are o mutră de bandit! Așa că, oricum, eu am să fiu cu ochii pe el!

După ce am trecut de Alexandria, ne-am îndreptat spre capul Bon, lăsând la sud golfurile Tripoli și Gabes. În sfârșit, s-au arătat la orizont versantele atât de sălbatice ale munților tunisieni, cu cele câteva fortulețe părăsite care își înalță crestele, și una sau două moschei ivindu-se printre perdelele de verdeață. Apoi, în seara de 21 aprilie, am ajuns în rada Tunisului și vasul nostru a ancorat, la 22 aprilie, în fața digurilor din La Goulette.

Scumpa mea Enogate, dacă la Tunis sunt mai aproape de tine decât eram acolo, pe insulița din golful Oman, cât de departe sunt totuși și cine știe dacă nenorocul nu ne va îndepărta și mai mult! Este adevărat că, de vreme ce nu suntem unul lângă altul, este tot atât de trist dacă suntem la cinci sau la cinci mii de leghe depărtare! Nu-ți pierde însă nădejdea și fii încredințată că oricare ar fi deznodământul acestei călătorii, nu o să se prelungească la nesfârșit.

Îți scriu această lungă scrisoare la bord, ca să o pot pune la poștă îndată ce vom debarca în La Goulette. O vei primi peste câteva zile. Desigur că din ea nu vei putea afla ceea ce nici eu nu știu și ceea ce ar fi fost atât de important de știut, adică încotro ne vom îndrepta pașii. Dar de știut nici unchiul nostru nu o știe și asta nu se va putea hotărî decât după ce vom fi vorbit cu bancherul din Tunis, a cărui liniște, probabil, noi o vom tulbura. Fiindcă, fără îndoială, când va afla că este vorba de această enormă moștenire a cărei jumătate i se cuvine, Zambuco o să vrea să vină cu noi, să ne însoțească în cercetările viitoare, va fi probabil tot atât de apucat ca și unchiul nostru...

De altfel, de îndată ce voi cunoaște poziția insuliței numărul doi – și o să o cunosc curând fiindcă eu sunt cel care îi va calcula datele pe hartă îți voi da de știre. Este deci probabil că acestei a treia scrisori, îi va urma în curând o a patra.

Ca și prezenta, de altfel, ea îți va aduce ție și mamei tale, scumpă Enogate, calde salutări prietenești din partea domnului

Tregomain și ale mele și de asemenea ale unchiului nostru, deși el pare că ar fi uitat până și amintirea orașului Saint-Malo, a căminului de acolo, a ființelor iubite care au rămas acolo! Cât despre mine, scumpa mea logodnică, îți trimit toată dragostea mea, așa cum eu aș primi-o pe a ta, dacă ar fi cu putință să primesc o scrisoare de la tine, și crede-mă că sunt pentru toată viața.

Al tău foarte credincios și iubitor

Juhel Antifer.

Capitolul II
În care colegatarul jupanului Antifer este prezentat cititorului, așa cum se cuvine

Când ai ajuns în rada Tunisului, nu ești încă în Tunis. Trebuie să folosești mai întâi bărcile vasului sau acele „mahone", bărci ale localnicilor, pentru a coborî apoi în La Goulette. Căci portul nu este de fapt un port, în sensul că vasele, chiar de un tonaj mijlociu, nu pot pătrunde la cheiurile unde pot ancora numai ambarcații mici și bărcile de pescari. Corăbiile cu pânze și pacheboturile trebuie să rămână ancorate în larg și dacă, atât timp cât vântul suflă din răsărit, paravanul munților le adăpostește, în schimb, când vântul bate de la apus sau miazănoapte, ele sunt pradă unor groaznice vijelii. Se înțelege atunci că este neapărat nevoie să se construiască un port potrivit pentru toate vasele, chiar și pentru cele de război, fie mărindu-l pe cel de la Bizerta, pe țărmul coastei nordice a Regenței, fie săpând un canal de zece kilometri prin lacul Bahira, după ce se va fi tăiat plaja care îl desparte de mare.

Este potrivit să adăugăm că jupân Antifer și tovarășii săi, odată ajunși la La Goulette, încă nu însemna că sunt la Tunis. Mai aveau de străbătut mica linie ferată de la Rubattino, construită de o societate italiană, linie care înconjoară lacul Bahira, trecând pe la poalele colinei Carthagina, pe care se înalță capela sfântului Louis-de-France.

După ce au străbătut și cheiul, călătorii noștri au dat de un fel de orășel cu o stradă largă în care se afla reședința guvernatorului, o biserică catolică, cafenele, locuințe particulare, adică tot ce poate fi mai european și mai modern. Trebuie să ajungi la palatele de pe țărm, unde locuiește beiul din când în când, în timpul băilor de mare, ca să întrezărești un început de culoare orientală.

Culoare orientală?... Iată ceva de care nici prin gând nu-i trecea lui Pierre-Servan-Malo să se preocupe, aşijderea de legendele lăsate de alde Regulus, Scipio, Cezar, Caton, Marius,

Hanibal! Cunoştea el măcar numele acestor importante personaje? Cel mult din auzite, ca şi bunul Tregomain care se mulţumea cu gloriile oraşului natal şi asta era de ajuns pentru amorul său propriu. Singur Juhel ar fi putut să se lase în voia acestor amintiri istorice, dacă nu ar fi fost atât de îngrijorat de prezent. Lui i se potrivea foarte bine zicala din Levant, care spune despre un om distrat: „îşi caută băiatul pe care-l duce în cârcă”! Ceea ce căuta el era logodnica şi amărăciunea lui creştea pe măsură ce se îndepărta de ea.

După ce au străbătut La Goulette, jupân Antifer, luntraşul şi Juhel, fiecare cu valiza lui în mână – aveau de gând să le împrospăteze conţinutul la Tunis – se duseră să aştepte primul tren în faţa gării. Ben-Omar şi Nazim îi urmau la distanţă. Cum jupân Antifer nu-şi descleştase gura, ei nu ştiau nimic despre acel bancher Zambuco pe care capriciul lui Kamylk-Paşa voise să li-l alăture. Mare pacoste, suntem de acord, dacă nu pentru notar – care oricum avea să-şi încaseze prima, cu condiţia de a rezista până la sfârşit – cel puţin pentru Sauk care avea de luptat acum împotriva a doi moştenitori în loc de unul. Şi acest nou venit, cine o fi el oare?

După o jumătate de oră de aşteptare, călătorii luau loc în tren; se opriră câteva minute în staţia din care se poate zări colina Carthaginei şi mânăstirea Călugărilor Albi, vestită pentru muzeul său arheologic, apoi, în patruzeci de minute, ajunseră la Tunis, şi luând-o pe aleea Marinei ajunseră în faţa *Hotelului de France,* în plin cartier european. Li se dădură camere – trei camere cam goale, înalte, la care ajungeai pe o scară largă şi a căror paturi aveau apărători de ţânţari. Puteau să ia cina şi prânzul la restaurantul de la parter, la orice oră le-ar fi convenit, într-o sală mare şi confortabilă. S-ar fi spus că-i unul din hotelurile bune din Paris sau alt oraş mare. De altfel, nu asta interesa, fiindcă oricum maluinii noştri sperau să nu zăbovească acolo.

Jupân Antifer nu-şi dădu nici măcar osteneala să urce în cameră.

— O să ne întâlnim aici, le spuse el tovarăşilor lui.

— Du-te, prietene, îi răspunse luntraşul, şi nu lăsa cârma din

mână!

Aceasta era și grija unchiului. Desigur, nu avea de gând să-l înșele pe colegatarul său așa cum încercase Ben-Omar să-l înșele pe el. Om cinstit, de o mare corectitudine cu tot felul lui original de a fi, hotărâse a nu folosi căi piezișe. Avea să se ducă la bancher și avea să-i spună:

„Iată ce-ți aduc... Să vedem ce-mi oferi dumneata în schimb și... la drum!"

De altfel, ținând seama de documentul găsit pe insuliță, numitul Zambuco trebuie că se aștepta că un oarecare Antifer, francez de origine, îi va aduce longitudinea necesară calculării poziției unei insulițe pe care se afla adăpostită comoara. Deci bancherul nu avea de ce să fie surprins de această vizită.

Totuși, pe jupân Antifer îl chinuia o teamă, teama că bancherul nu vorbea franțuzește. Dacă Zambuco înțelegea limba engleză, încă s-ar fi mai putut descurca cu ajutorul tânărului căpitan. Dar dacă nu știa niciuna din aceste două limbi, atunci va trebui să apeleze la ajutorul unui interpret? Ar însemna să fie la cheremul unui al treilea, într-o taină care valora o sută de milioane...

Când plecase de la hotel fără să spună unde se duce, jupân Antifer ceruse un ghid. Dispăruse apoi, cu ghid cu tot, după colțul uneia din străzile care duc spre Piața Marinei.

— De vreme ce nu are nevoie de noi... spuse luntrașul îndată după plecarea lui...

— Să mergem să ne plimbăm și să începem prin a pune scrisoarea mea la poștă, răspunse Juhel.

Și iată-i, după ce ieșiră din biroul poștei care era lângă hotel, îndreptându-se către Bab-el-Bahar, Poarta Mării, ca apoi să înconjoare pe dinafară incinta al cărei perimetru încinge Tunis-la-Blanche cu o centură crenelată, lungă cam cât două bune leghe franțuzești.

În acest timp, la o sută de pași de hotel, jupân Antifer îi spunea ghidului-interpret:

— Îl cunoști pe bancherul Zambuco?

— Toată lumea îl cunoaște aici.

— Și unde locuiește?...

— În cartierul maltez din orașul de jos...

— Acolo trebuie să mă duci...

— La ordinele dumneavoastră, excelență.

În aceste țări din Orient se spune excelență cum ai spune domnule.

Jupân Antifer se îndreptă către orașul de jos. Fiți siguri că el nu și-a aruncat ochii pe nimic din cele ce ar fi putut vedea: ici, una din acele moschei care se numără cu sutele în Tunis, dominate de elegantele lor minarete; colo, ruine de origine romană sau musulmană; dincolo, o piață pitorească, adăpostită sub verdeața smochinilor și a palmierilor; apoi străzi înguste, cu case ce se privesc ochi în ochi, urcând și coborând, mărginite de prăvălii întunecoase în care se îngrămădesc alimente, stofe, bibelouri, după cartierele pe care le deservesc: francez, italian, evreiesc sau maltez. Nu! Pierre-Servan-Malo nu se gândea decât la această vizită impusă de Kamylk-Pașa, la primirea care i se va face... O primire bună! De asta nu se îndoia! Când aduci cuiva cincizeci de milioane, poți pune rămășag pe cât vrei că vei fi bine primit. După o jumătate de oră de drum, a ajuns în cartierul maltez. Nu este cel mai îngrijit cartier din orașul cu o sută cincizeci de mii de suflete, oraș ce nu strălucește prin curățenie, mai ales în partea lui veche. De altfel, la acea vreme protectoratul francez nu-i impusese încă drapelul Franței.

La capătul unei străzi, mai bine-zis al unei ulicioare din acest cartier comercial, călăuza se opri în fața unei case destul de modeste. Clădită după modelul tuturor locuințelor tunisiene, arăta ca un bloc mare, pătrat, cu terasă, fără ferestre la stradă și cu o curticică – unul din acele „patio” după moda arabă, în jurul căruia se înșiră odăile, care de aici își primesc lumina.

După cum arăta casa, jupânului Antifer nu i se păru că proprietarul ei ar fi înotat în bogăție. Și atunci se gândi că, poate, pentru reușita proiectelor lui, era mai bine așa.

— Aici locuiește, într-adevăr, bancherul Zambuco?... îl întrebă el pe călăuză.

— Chiar aici, excelență.

— Este clădirea Băncii?

— Da.

— Nu are altă locuință?...
— Nu, excelență.
— Trece drept om bogat?...
— Milionar.
— Drace! făcu jupân Antifer.
— Dar e tot atât de zgârcit, pe cât e de bogat! adăugă călăuza.
— Pe toți dracii! făcu din nou jupân Antifer. Aceste fiind zise, îl expedie înapoi la hotel pe cel care îi dădea mereu zor cu „excelență".

Se înțelege de la sine că Sauk îi urmărise, ferindu-se însă a fi văzut. Acum știa unde locuiește Zambuco. Ar putea el oare să intre pe fir în ceea ce îl privea pe bancher și să tragă niște foloase? S-ar putea ivi oare prilejul de a se înțelege direct, el cu bancherul, în așa fel încât să-l înlăture pe jupân Antifer? Dacă s-ar ivi o neînțelegere între cei doi moștenitori ai lui Kamylk-Pașa, nu ar putea el să o folosească? Mare ghinion că, atunci când fuseseră cu toții pe insulița numărul unu, jupânului Antifer nu-i scăpaseră, odată cu numele lui Zambuco, și cifrele noii longitudini! Dacă ar fi cunoscut-o, poate că Sauk ar fi izbutit să sosească primul la Tunis, să-l ademenească pe bancher promițându-i o recompensă uriașă sau chiar smulgându-i secretul fără a-și dezlega punga?... Dar își dădu seama că în document era trecut numele jupânului Antifer și nu un altul!... Ei bine! Sauk nu o să renunțe la planurile lui, o să și le ducă fără milă până la capăt, și când maltezul și maluinul vor fi în posesia moștenirii, o să știe el cum să-i despoaie pe amândoi.

Pierre-Servan-Malo intră deci în casa bancherului, în vreme ce Sauk aștepta afară. Aripa din stânga, mai veche, servea de birouri, în curte, nimeni. Totul era atât de pustiu de parcă din acea dimineață banca își încetase plățile!

Dar, liniștiți-vă! Bancherul Zambuco nu dăduse faliment.

Să ni-l închipuim pe acest bancher tunisian sub înfățișarea unui bărbat de talie mijlocie, în vârstă de șaizeci de ani, slab și nervos, cu ochii ageri, crunți și în același timp cu o privire neliniștită, cu obrazul spân, fără un fir de păr în barbă, cu pielea parcă tăbăcită, părul încărunțit și împâslit ca o calotă care ar fi fost lipită pe creștet, puțin adus de spate, cu mâinile zbârcite, cu

degete lungi și încovoiate. Avea toți dinții, dinți obișnuiți să muște, pe care niște buze subțiri îi descopereau mereu. Cu toate că nu prea avea spirit de observație, jupân Antifer simți că persoana acestui Zambuco nu avea nimic simpatic și își spuse că a avea de a face cu un asemenea specimen nu era nicio bucurie. În realitate, bancherul nu era decât un cămătar, unul care împrumuta pe amanet, și se născuse la Malta. Asemenea maltezi ca el erau la Tunis cam cinci-șase mii.

Despre Zambuco se zvonea că strânsese o mare avere din fel de fel de operații necurate de bancă – din cele care se fac cu lipici pe degete. Bogat era într-adevăr și era mândru de bogăția lui. Dar cui voia să-l asculte spunea că nu ești bogat atât timp cât nu te îmbogățești și mai mult. Se spunea că este multimilionar și nu se greșea, cu toată înfățișarea umilă și sărăcăcioasă a casei sale, înfățișare care îl înșelase pe jupân Antifer. Aceasta nu arăta decât nemăsurata zgârcenie la Zambuco pentru nevoile vieții de toate zilele. Adică să nu fi avut și el oare niște nevoi? Fără îndoială, avea, dar foarte puține deoarece, cu pornirile lui de strângător de bani, se ferea să și le creeze. Să îngrămădească saci de bani peste saci de bani, să pună ban lângă ban, să stoarcă aur, să pună mâna pe tot ce reprezenta o oarecare valoare, viața întreagă și-o consacrase unor josnicii de acest soi. Adunase multe milioane și le ferecase temeinic în lada lui, fără a-și bate capul să le facă productive.

Ceea ce ar fi părut ciudat, de necrezut chiar, ar fi fost ca omul acesta să nu fi rămas burlac. Dacă burlăcia are un anumit rost, nu exact pentru asemenea oameni este potrivită? Așa că lui Zambuco nu-i trecuse niciodată prin minte să se căsătorească – „și ce noroc pentru nevasta-sa", spuneau adesea mucaliții din cartierul maltez.

Nu i se cunoșteau frați, veri, în sfârșit, rude de niciun fel, în afară de o soră. Generațiile dinaintea lui Zambuco se încheiau la el. Trăia singuratic, în fundul casei sale, să zicem în birourile sale sau mai bine zis în casa sa de bani, neavând pentru a-l sluji decât o bătrână tunisiană care nu-l costa nici ca hrană, nici ca leafă. Din tot ce intra în acea văgăună, nimic nu mai ieșea. Vedem deci ce rival avea de înfruntat jupân Antifer și se cade să

ne întrebăm ce bine îi putuse face vreodată lui Kamylk-Paşa acest prea puţin simpatic personaj, astfel ca să merite recunoştinţa lui?

Asta s-a întâmplat, totuşi, şi este uşor de povestit în câteva rânduri.

Pe când nu avea decât douăzeci şi şapte de ani, orfan de tată şi mamă – şi la ce i-ar fi folosit să aibă părinţi de care tot nu ar fi avut grijă! — Zambuco locuia la Alexandria. O făcea acolo pe samsarul cu o deosebită agerime şi neobosită stăruinţă, încasând comisioane de la cumpărător şi de la vânzător, fiind mai întâi intermediar, apoi negustor şi în sfârşit bancher – meseria cea mai bănoasă care există la îndemâna inteligenţei omeneşti.

Era în 1829 – nu, n-am uitat – când lui Kamylk-Paşa, foarte îngrijorat pentru averea sa râvnită de vărul său Murad şi de puternicul Mehmet-Ali, aţâţat de acesta, îi dădu în gând să-şi lichideze bogăţiile, apoi să le strămute în Siria, unde aveau să fie mai în siguranţă decât în vreun alt oraş din Egipt.

Pentru această mare operaţie avusese nevoie de câţiva agenţi. Totuşi, el nu voise să lucreze decât cu străini de încredere. De altfel, aceştia riscau şi ei destul de mult, în cel mai bun caz libertatea, susţinându-l pe bogatul egiptean împotriva viceregelui. Tânărul Zambuco se numără printre aceşti agenţi. El a mijlocit atunci toate tranzacţiile, răsplătit, de altfel, cu generoase comisioane; făcu mai multe călătorii la Alep, contribuind, în sfârşit, din plin la lichidarea averii clientului lui şi la transportarea acesteia la loc sigur.

Toate astea nu s-au făcut uşor, nici fără pericole şi, după plecarea lui Kamylk-Paşa, câţiva dintre agenţii folosiţi de el, descoperiţi de bănuitoarea poliţie a lui Mehmet-Ali, au fost închişi. Din lipsă de dovezi suficiente li se dăduse drumul; cu toate acestea fuseseră pedepsiţi pentru devotamentul lor.

Precum tatăl jupânului Antifer îi făcuse în 1799 un serviciu lui Kamylk-Paşa, când îl culesese mai mult mort de pe stâncile din Jaffa, tot aşa, treizeci de ani mai târziu, Zambuco îşi câştigase dreptul la recunoştinţa sa.

Kamylk-Paşa nu avea să-l uite.

Această simplă expunere de fapte explică de ce în 1842 Thomas Antifer pe de o parte, bancherul Zambuco pe de altă parte, unul la Saint-Malo, altul în Tunis, primise fiecare câte o scrisoare prin care era informat că într-o zi vor avea de luat partea lor dintr-o comoară în valoare de o sută de milioane, depusă într-o insuliță a cărei longitudine și latitudine le va fi comunicată, și unuia și altuia, la timpul potrivit.

Dacă această știre avusese efectul pe care îl știm asupra lui Thomas Antifer, și pe urmă asupra fiului său, apoi trebuie să fim de acord că acest efect nu a fost mai puțin puternic asupra unei făpturi ca bancherul Zambuco. Se înțelege de la sine că el nu a scăpat niciun cuvânt către nimeni despre această scrisoare. A închis cifrele latitudinii sale într-unul din sertarele casei de bani înzestrată cu o încuietoare cu un întreit secret, și de atunci nu a fost clipă în viața sa în care să nu aștepte să-l vadă apărând pe acel Antifer, anunțat prin scrisoarea lui Kamylk-Pașa. Zadarnic a încercat el să mai afle câte ceva despre soarta egipteanului. Nu se știa nimic în legătură cu capturarea sa la bordul briculuigoletă în 1834, nimic în legătură cu transportarea sa la Cairo, nimic despre întemnițarea sa timp de optsprezece ani în fortăreață, nimic în legătură cu moartea sa intervenită în 1852.

Or, ne aflăm în 1862. Trecuseră deci douăzeci de ani din 1842 și maluinul nu apăruse încă... și latitudinea nu se întâlnise deci cu longitudinea... Poziția insuliței continua încă să nu fie determinată...

Cu toate acestea, Zambuco nu-și pierduse deloc încrederea. Că mai devreme sau mai târziu intențiile lui Kamylk-Pașa tot aveau să se realizeze, nu voia să se îndoiască. În gândul lui, mai sus numitul Antifer se va arăta fără greș la orizontul cartierului maltez, tot atât de sigur cum o cometă anunțată de observatoarele celor două lumi se arată în spațiu. Singura sa părere de rău – foarte firească la un asemenea om – era aceea de a împărți moștenirea cu un altul. Așa că, în gând, îl trimitea la toți dracii. Din păcate, însă, nu putea schimba nimic din dispozițiile recunoscătorului egiptean. Și totuși i se părea groaznic să împartă cele o sută de milioane!... De aceea, de atâta amar de ani, făcuse socoteli peste socoteli, închipuise mii și mii

de combinaţii, toate numai cu scopul ca întreaga moştenire să rămână în mâinile lui... O să izbutească el oare? Tot ceea ce ne este îngăduit să afirmăm este că se pregătise bine să-l primească pe oricare Antifer care ar veni să-i aducă longitudinea făgăduită.

Inutil să adăugăm că bancherul Zambuco, prea puţin cunoscător întru ale navigaţiei, pusese să i se explice cum, cu ajutorul unei latitudini şi a unei longitudini, adică prin întretăierea a două linii imaginare, se ajungea la stabilirea poziţiei unui punct pe glob. Şi ceea ce, mai ales, înţelesese el, era că întâlnirea celor doi legatari era necesară şi că, dacă el nu putea nimic fără Antifer, nici Antifer nu putea nimic fără el.

Capitolul III
În care jupân Antifer se află în faţa unei propuneri atât de năzdrăvane, încât o ia la fugă pentru a nu răspunde

— Pot vorbi cu bancherul Zambuco?...

— Da, numai pentru afaceri.

— Pentru afaceri.

— Numele dumneavoastră?

— Spune dumneata „un străin", asta-i de ajuns! Jupân Antifer era cel care pusese întrebarea la care un băştinaş bătrân şi morocănos, aşezat la o masă în fundul unei odăiţe strâmte împărţită în două printr-un perete subţire, cu un ghişeu, răspundea într-o franţuzească stricată.

Maluinul nu socotise potrivit să-şi spună numele, dornic să vadă ce mutră va face bancherul când îi va spune pe neaşteptate: „Eu sunt Antifer, fiul lui Thomas Antifer din Saint-Malo". O clipă mai târziu era introdus într-un cabinet fără tapet, cu pereţii văruiţi, cu plafonul înnegrit de fumul lămpilor şi mobilat doar cu o casă de bani într-un colţ, un fel de birou în alt colţ, o masă şi două taburete.

La masă stătea bancherul. Cei doi moştenitori ai lui Kamylk-Paşa se aflau deci faţă-n faţă.

Fără să se ridice, Zambuco îşi potrivi cu două degete ochelarii mari şi rotunzi aşezaţi pe nasul lui ca un cioc de papagal, abia ridicând capul.

— Cu cine am cinstea să vorbesc? întrebă el într-o franceză care nu l-ar fi dat de ruşine nici pe careva născut în Languedoc sau Provence.

— Cu căpitanul de cabotaj Pierre Antifer, răspunse maluinul, convins că aceste şase cuvinte aveau să-i smulgă un strigăt lui Zambuco, o săritură cât colo din fotoliu şi un scurt răspuns: „Dumneata... În sfârşit!"...

Bancherul nu tresări însă. Din gura făcută pungă nu se auzi niciun sunet. Răspunsul aşteptat nu se desprinse de pe buzele lui. Dar un ochi ager ar fi putut zări fulgerul care scapără scurt

de sub lentilele ochelarilor – un fulger pe care pleoapele sale, plecându-se, îl stinseră tot atât de repede.

— Vă spun că eu sunt jupân Antifer...

— Am auzit.

— Antifer-Pierre-Servan-Malo, fiul lui Thomas Antifer din Saint-Malo... Ille-et-Vilaine... Bretania... Franţa...

— Aveţi o scrisoare de credit pentru mine?... întrebă bancherul fără ca glasul lui să trădeze nici cea mai mică tulburare.

— O scrisoare de credit... da... răspunse jupân Antifer, cu totul derutat de răceala acestei primiri, o scrisoare de credit de o sută de milioane...

— Să vedem!... răspunse simplu bancherul, ca şi când ar fi fost vorba de un document valorând câţiva piaştri.

Dintr-o dată maluinul se simţi descumpănit. Cum? De douăzeci de ani acest flegmatic bancher era prevenit că îşi va avea partea dintr-o comoară de o valoare de neînchipuit, că într-o zi un oarecare Antifer va veni, ca să zicem aşa, să i-o aducă... şi el nici măcar nu tresărea în faţa acestui trimis al lui Kamylk-Paşa?... Niciun strigăt de surpriză, nicio izbucnire de bucurie?... Asta-i bună! Să fi fost în documentul de pe insuliţa numărul unu vreo greşeală? Să fi fost vorba de un altul decât de acest maltez din Tunis? Era sau nu bancherul Zambuco posesorul latitudinii care avea să le îngăduie să pornească la cucerirea celei de a doua insuliţe?

Un fior din cap până în picioare îl trecu pe dezamăgitul colegatar. Îi năvăli sângele la inimă şi abia avu timpul să se aşeze pe unul din taburete.

Bancherul, fără a face o mişcare pentru a-i veni în ajutor, îl privea prin ochelari, în timp ce un rictus abia văzut i se schiţă în colţul buzelor. Şi se părea că, dacă nu ar fi avut grijă să se stăpânească, i-ar fi scăpat aceste cuvinte:

— Cam slab de înger acest matelot! Ceea ce însemna: „uşor de păcălit!"

În acest timp, Pierre-Servan-Malo îşi revenise. Apoi, după ce îşi trecu batista peste faţă şi îşi plimbă pietricica printre dinţi, se ridică de pe scaun întrebând, în timp ce cu mâna lui mare bătea

în masă:

— Dumneata eşti într-adevăr bancherul Zambuco?

— Da... singurul cu numele ăsta la Tunis.

— Şi nu mă aşteptai?

— Nu.

— Sosirea mea nu ţi-a fost anunţată?

— Şi cum ar fi putut fi?

— Prin scrisoarea unui anumit paşă...

— Un paşă? răspunse bancherul. Dar eu am primit sute de scrisori de la paşale...

— Kamylk-Paşa... din Cairo?

— Nu-mi amintesc.

Toate aceste tertipuri aveau ca scop, de fapt, să-l tragă de limbă pe jupân Antifer, să-l facă să-i spună totul şi să-i ofere şi marfa, adică longitudinea, fără ca el să-i ofere latitudinea pe care o avea.

Totuşi, la auzul numelui de Kamylk-Paşa, avu într-adevăr aerul unui om căruia acest nume nu-i este necunoscut. Căuta parcă să-şi cerceteze amintirile.

— Stai puţin, spuse el aşezându-şi ochelarii. Kamylk-Paşa... din Cairo?...

— Da... reluă jupân Antifer, un fel de Rothschild egiptean, care avea o avere imensă în aur, diamante şi pietre preţioase...

— Parcă mi-aduc aminte... într-adevăr...

— Şi care trebuie că te-a prevenit că jumătate din această avere o să fie a dumitale într-o zi...

— Ai dreptate, domnule Antifer şi scrisoarea asta o fi pe aici, pe undeva...

— Cum pe undeva?!... Nici nu ştii măcar unde este?...

— Oh! Aici nu se pierde nimic... O să o găsesc! La auzul acestui răspuns, toată înfăţişarea jupânului Antifer, încleştarea mâinilor în chip de gheare arătau limpede că. Bucuros i-ar fi sucit gâtul bancherului dacă nu s-ar fi găsit scrisoarea.

— Haide, domnule Zambuco, reluă el încercând să se stăpânească, ai un calm uimitor!... Vorbeşti de această afacere cu o indiferenţă...

— Ei!... făcu bancherul.

— Cum... cum ei!... Când este vorba de o sută de milioane de franci...

Buzele lui Zambuco nu schițară decât o strâmbătură de dispreț. De fapt, acelui om îi păsa de un milion tot atât cât i-ar fi păsat de o coajă de portocală sau de lămâie.

„Ah, ticălosul!... Vasăzică e de o sută de ori milionar!" gândi jupân Antifer.

În acea clipă bancherul schimbă vorba vrând să afle ceea ce nu știa încă, și anume, cărei înlănțuiri de fapte datora el vizita maluinului. Așa că, ștergându-și ochelarii cu colțul batistei, spuse pe un ton destul de neîncrezător:

— De altfel, dumneata crezi serios în această poveste cu comoara?...

— Dacă cred?... Așa cum cred în Sfânta Treime! Afirmă aceasta cu toată convingerea, cu toată credința de care este în stare un breton autentic.

Și începu să-i povestească tot ce se petrecuse, în ce condiții, în 1799, tatăl său îi salvase pașei viața; cum în 1842 sosise la Saint-Malo o scrisoare misterioasă înștiințându-l că averea se află pe o insuliță care urma să fie căutată; cum el, Antifer, primise de la tatăl său, muribund, acest secret numai de el știut; cum timp de douăzeci de ani așteptase mesagerul însărcinat să completeze formula hidrografică cu ajutorul căreia să determine pe hartă poziția acestei insulițe; cum Ben-Omar, un notar din Alexandria, cel căruia îi fuseseră încredințate ultimele dorințe ale lui Kamylk-Pașa, îi adusese testamentul acestuia cuprinzând longitudinea atât de dorită, care longitudine folosise la calcularea pe hartă a insuliței din golful Oman, în largul portului Mascat; cum jupân Antifer, însoțit de nepotul său Juhel, de prietenul său Tregomain, de Ben-Omar care îi era impus în calitatea lui de executor testamentar și de secretarul lui Ben-Omar, făcuseră, cu toții, călătoria de la Saint-Malo la Mascat; cum descoperiseră insulița în cuprinsul golfului, undeva în larg, în fața localității Sohar; cum, în sfârșit, în loc de comoară, chiar în locul indicat printr-un dublu K, nu găsiseră decât o cutie, iar în acea cutie un document cu longitudinea unei a doua insulițe, document pe care jupân Antifer trebuia să-l comunice

bancherului Zambuco din Tunis care avea latitudinea ce ar fi permis să se determine poziția acestei insulițe...

Oricât de nepăsător ar fi vrut să pară, bancherul ascultase toată această poveste cu o foarte mare atenție. Un ușor tremur al degetelor sale lungi arăta o vie emoție. La sfârșit, când pe jupân Antifer îl trecuseră toate năduşelile, Zambuco se mărgini să spună:

— Da... într-adevăr... se pare că existența comorii nu poate fi pusă la îndoială... Dar... ce interes a avut Kamylk-Paşa să procedeze aşa?...

E drept că scopul nu părea prea clar.

— Tot ce putem crede, răspunse jupân Antifer, este că... Dar mai întâi, domnule Zambuco, ai fost dumneata amestecat vreodată în viața atât de agitată a paşei? Ai avut vreodată prilejul să-l ajuți în vreun fel?...

— Fără îndoială... şi chiar foarte mult.

— Când?

— Atunci când s-a gândit să-şi lichideze averea, pe când locuia la Cairo, unde locuiam şi eu în acea vreme.

— Ei bine... acum mi-e clar... A vrut să lase descoperirea comorii pe seama celor două ființe cărora înțelegea el să le arate recunoştința sa... dumitale... şi mie, în lipsa tatălui meu...

— Şi de ce nu ar mai fi şi alții? sugeră bancherul.

— Ah, nu-mi spune asta! strigă jupân Antifer care cu o formidabilă lovitură de pumn făcu să se cutremure masa. Ajunge... suntem şi aşa prea mulți, doi!...

— Asta aşa e, replică Zambuco. Dar încă o lămurire, te rog. De ce te însoțește în cercetările dumitale acest notar din Alexandria?

— O clauză din testament îi dă dreptul – cu condiția categorică de a asista în persoană la dezgroparea comorii – la încasarea unui comision...

— Şi care este acest comision?

— Unu la sută.

— Unu la sută!... Auzi, pungaşul!

— Pungaşul, într-adevăr... ăsta-i numele pe care îl merită, exclamă jupân Antifer, şi crede-mă că nu l-am cruțat!

Era un calificativ asupra căruia cei doi colegatari se vor înțelege totdeauna de minune și, oricât de nepăsător ar fi vrut să pară bancherul, să nu ne mirăm că îi scăpase acest strigăt din inimă.

— Acum, cunoscând situația, cred că nu mai există niciun motiv să nu fim sinceri unul față de celălalt.

Bancherul, însă, nu dădu niciun semn că ar fi impresionat.

— În ce mă privește, eu am noua longitudine aflată pe insulița numărul unu, continuă jupân Antifer și dumneata ai, probabil, latitudinea insuliței numărul doi...

— Așa este... răspunse oarecum șovăind Zambuco.

— Atunci, de ce când am sosit, când ți-am spus cum mă cheamă, te-ai făcut că nu știi nimic despre toată povestea asta?...

— Foarte simplu, fiindcă nu voiam să mă dau pe mâna primului venit... Dumneata, nu te supăra, puteai să fii un impostor și voiam să mă asigur... Dar dacă ai documentul care te silește să iei legătura cu mine...

— Îl am.

— Să-l văd.

— O clipă, domnule Zambuco! Dai... dau!... Dumneata ai scrisoarea lui Kamylk-Pașa?...

— O am.

— Ei bine... Scrisoarea în schimbul documentului... Schimbul trebuie să se facă în chip corect și reciproc.

— Fie! încuviință bancherul.

Și, ridicându-se, se îndreptă către casa de bani, făcu să funcționeze încuietoarea cu o anumită încetineală, care pe jupân Antifer îl făcea să turbeze. Pentru ce acest inexplicabil fel de a proceda? Să fi vrut oare Zambuco să facă la fel ca Ben-Omar la Saint-Malo, căutând să-i șterpelească maluinului secretul pe care notarul nu i-l putuse smulge?

Nu, nicidecum, fiindcă acest lucru nu ar fi fost cu putință față de un om atât de hotărât să nu-și dea marfa din mână decât pentru bani peșin. Dar bancherul avea un plan, un plan îndelung și temeinic socotit, un plan care, dacă reușea, avea să-i asigure familiei sale, adică lui, milioanele lui Kamylk-Pașa, plan care impunea – și asta era o condiție absolut necesară – ca

tovarășul său de moștenire să fie văduv sau burlac.

Așa că, tot făcând să zdrăngăne zăvoarele casei sale de bani, se întoarse o clipă și cu un glas cam tremurător întrebă:

— Dumneata nu ești căsătorit?...

— Nu, domnule Zambuco, și de aceea sunt într-o situație socială pentru care mă felicit zi și noapte.

Ultima parte a acestui răspuns îl făcu pe bancher să se încrunte în timp-ce se întorcea la zăvoarele casei lui de bani.

Să fi avut, deci, acest Zambuco o familie? Da, însă nimeni din Tunis nu o știa. În realitate, familia lui era alcătuită doar dintr-o soră. Domnișoara Talisma Zambuco trăia destul de modest la Malta, dintr-o pensie pe care i-o dădea fratele ei. Numai că – și asta este important să adăugăm – ea trăia aici de patruzeci și șapte de ani, putem spune chiar de jumătate de secol. Nu avusese niciodată prilejul să se mărite – în primul rând fiindcă frumusețea, inteligența, spiritul, averea sa lăsau de dorit și de asemenea fiindcă fratele său nu-i găsise încă un soț, iar pretendenților se pare că nu le dădea în gând să se prezinte din proprie inițiativă.

Cu toate acestea, Zambuco era convins că într-o zi sora sa se va mărita... Cu cine, Dumnezeule mare?... Ei bine, cu acest Antifer a cărui vizită o aștepta de douăzeci de ani și care ar fi împlinit visul bătrânei fecioare, numai dacă ar fi fost burlac sau văduv. Căsătoria odată făcută, milioanele aveau să rămână în familie și domnișoara Talisma Zambuco nu va fi pierdut nimic așteptând. Se înțelege de la sine că ea era cu totul supusă fratelui său și că un soț oferit de el va fi primit cu ochii închiși.

Dar maluinul se va învoi oare să și-i închidă pe ai lui pentru a lua în căsătorie pe această antică malteză?

Bancherul nu se îndoia de asta fiindcă era, credea el, în situația de a-i putea impune colegatarului său condițiile care îi conveneau. De altfel, marinarii nu au dreptul să fie mofturoși, cel puțin așa socotea el.

Ah, nefericitule Pierre-Servan-Malo, pe ce galeră ai nimerit și cu cât ar fi fost mai plăcută o plimbare pe Rance, chiar cu *Fermecătoarea Amelie,* barcazul prietenului tău Tregomain, pe vremea când îl mai avea!

Ne dăm acum seama de jocul pe care îl juca bancherul. Nimic mai simplu și în același timp nimic mai bine ticluit. El nu o să dea latitudinea sa decât în schimbul vieții jupânului Antifer – să ne înțelegem, a vieții înlănțuite printr-o necruțătoare căsătorie cu domnișoara Talisma Zambuco.

În primul moment, înainte de a scoate din casa de bani scrisoarea lui Kamylk-Pașa, în clipa când potrivea cheia în broască, păru că se răzgândește și veni să se așeze pe scaun.

Ochii jupânului Antifer aruncară un fulger dublu, așa cum se întâmplă în anumite condiții meteorologice, când spațiul este saturat de electricitate.

— Ce mai aștepți?... întrebă el.

— Mă gândesc la un lucru, răspunse bancherul.

— La care, dacă nu-ți e cu supărare?...

— Crezi că în afacerea asta drepturile noastre sunt absolut egale?

— Sigur că sunt!

— Eu... nu cred.

— Și de ce?...

— Fiindcă nu dumneata, ci tatăl dumitale a fost cel care i-a făcut pașei un serviciu, pe când eu... eu în persoană... sunt cel care...

Jupân Antifer îl întrerupse și trăsnetul prevestit de acel dublu fulger izbucni.

— Ah! Asta-i? Încerci cumva să-ți bați joc de un căpitan de cabotaj?... Oare drepturile tatălui meu nu sunt și ale mele, dat fiind că eu sunt singurul moștenitor? Vrei să respecți dorința testatorului, da sau nu?...

— Eu vreau să fac ce o să-mi convină! răspunse aspru și scurt bancherul.

Jupân Antifer se ținu de masă ca să nu se năpustească asupra lui, după ce dădu un picior taburetului.

— Știi că nu poți face nimic fără mine! îi aminti maltezul.

— Nici dumneata fără mine! replică maluinul. Discuția se înfierbânta. Unul era stacojiu de furie, celălalt și mai palid ca de obicei, dar foarte sigur de el.

— Vrei să-mi dai latitudinea pe care o ai? strigă jupân Antifer

în culmea furiei.

— După ce o să-mi dai mai întâi longitudinea, răspunse bancherul.

— Niciodată!

— Fie!

— Iată documentul meu, urlă jupân Antifer scoțându-și portofelul din buzunar.

— Păstrează-l... nu am ce face cu el!

— Nu ai ce să faci?... Uiți că este vorba de o sută de milioane...

— De o sută de milioane, într-adevăr.

— Și că o să le pierdem dacă nu izbutim să găsim insulița unde au fost îngropate?

— Ducă-se... spuse bancherul.

Și făcu o mutră atât de disprețuitoare încât interlocutorul său abia se mai putea stăpâni să nu-l înhațe de beregată... Un mizerabil care nu voia să ia în primire o sută de milioane – și asta numai așa, ca să nu profite nimeni!

Poate că niciodată bancherul Zambuco, care în lunga lui carieră de cămătar strânsese – la figurat – pe mulți nenorociți de gât, nu fusese mai aproape să fie – de data asta el – sugrumat la propriu. Fără îndoială își dădu seama de acest pericol fiindcă își îndulci glasul când spuse:

— Ar fi, cred, o posibilitate de a ne înțelege! Jupân Antifer își strânse pumnii și și-i înfundă în buzunare ca să nu cadă în ispita de a-i folosi.

— Domnule, spuse bancherul, eu sunt bogat, am gusturi foarte simple și nu cele cincizeci de milioane, nici chiar o sută vor schimba ceva în felul meu de a trăi. Dar am o patimă, patima de a aduna sac de aur peste sac de aur și mărturisesc că averii lui Kamylk-Pașa i-ar sta bine în casele mele de bani. Ei bine, de când știu de comoara asta, nu am mai avut alt gând decât cum să fac să fie toată a mea.

— Vezi dumneata așa ceva, domnule Zambuco?

— Așteaptă!

— Și partea care mi se cuvine?...

— Partea dumitale?... Nu s-ar putea ca dându-ți-o să facem în

așa fel încât să rămână și ea în familia mea?...

— Atunci nu ar mai fi în a mea...

— Dacă îți place; dacă nu...

— Mai lasă-te de fițe, domnule fluieră-vânt... și vorbește mai lămurit!

— Am o soră, domnișoara Talisma...

— Să-ți trăiască!

— Locuiește la Malta.

— Cu atât mai bine dacă îi prieste clima.

— Are patruzeci și șapte de ani și este încă o persoană bine pentru vârsta ei.

— Asta nu mă miră... dacă îți seamănă!

— Ei bine... fiindcă tot ești burlac... vrei să te căsătorești cu sora mea?...

— Să mă căsătoresc cu sora dumitale? exclamă Pierre-Servan-Malo, a cărui față congestionată era acum de un roșu aprins.

— Da... să o iei de nevastă, reluă bancherul cu acel ton hotărât care nu admitea replică. Datorită acestei căsătorii, cele cincizeci de milioane ale dumitale, pe de o parte, și cele cincizeci de milioane ale mele, pe de altă parte, ar rămâne în familia mea.

— Domnule Zambuco, răspunse jupân Antifer care-și rostogolea pietricica între dinți, așa cum valurile rostogolesc pietricelele pe o plajă, domnule Zambuco...

— Domnule Antifer...

— Propunerea dumitale... este serioasă?...

— Cât se poate de serioasă și dacă nu vrei să te căsătorești cu sora mea îți jur că totul se sfârșește între noi și poți să te îmbarci pentru Franța!

Se auzi un horcăit înăbușit. Jupân Antifer se sufoca. Își smulse cravata de la gât, își înșfăcă pălăria, deschise ușa cabinetului, se năpusti în curte, apoi coborî în stradă, dând din mâini și agitându-se ca un nebun. Sauk care îl aștepta, văzându-l într-un asemenea hal, se luă după el tare neliniștit. Ajuns la hotel, maluinul se repezi în vestibul. Zărindu-și nepotul și prietenul așezați în fundul micului salon de lângă sala de mâncare, le strigă de acolo:

— Ah, mizerabilul! Știți ce vrea?...
— Să te ucidă? întrebă Gildas Tregomain.
— Mai rău!... Vrea să mă căsătoresc cu sora lui!

Capitolul IV
În care cumplita luptă dintre Occident și Orient se sfârșește cu victoria celui din urmă

Deși deprinși de câtva timp cu mii de încurcături de tot felul, putem spune totuși că nici Gildas Tregomain, nici Juhel nu se așteptau la așa ceva. Jupânul Antifer, burlac înrăit, să fie încolțit în asemenea chip? Și cât de rău încolțit?... Încolțit de o căsătorie pe care era silit să o facă, amenințat fiind, altfel, să-și piardă partea lui din uriașa moștenire!

Juhel îl rugă pe unchiul său să povestească lucrurile pe îndelete. Acesta le povesti însoțindu-le cu o explozie de înjurături ca niște proiectile, ce din nefericire nu-l puteau atinge pe Zambuco, adăpostit în casa lui din cartierul maltez.

Îl vedeți oare pe acest flăcău bătrân de patruzeci și șase de ani căsătorit cu o domnișoară de patruzeci și șapte, devenind un fel de oriental, ceva cam ca un Antifer-Pașa?

Cu totul uluiți, Gildas Tregomain și Juhel se priveau în tăcere; prin minte însă le trecea, fără îndoială, același gând.

„S-au dus pe copcă milioanele!" își spunea luntrașul. „Nicio piedică în calea căsătoriei cu scumpa mea Enogate!" își spunea Juhel.

De fapt, era cu totul de necrezut ca jupân Antifer să dea curs pretențiilor lui Zambuco, consimțind să devină cumnatul bancherului. Nu s-ar fi putut supune acestei sminteli, nici chiar dacă ar fi fost vorba de un miliard.

În acest timp maluinul se plimba de la un capăt la altul al salonului. Se oprea apoi, se așeza, se apropia de nepotul și de prietenul său, ca și când ar fi vrut să-i privească atent în față, apoi numaidecât își întorcea privirea. Adevărul este că îți făcea rău să-l vezi și dacă Gildas Tregomain fusese vreodată pe punctul de a crede că prietenul său este la un pas de a-și pierde mințile, în această clipă a fost.

Așa că, atât el cât și Juhel păreau a se fi înțeles fără vorbe să nu-l contrazică, orice ar fi spus. Cu timpul, acest spirit

descumpănit se va întoarce la o sănătoasă înțelegere a situației.

În cele din urmă vorbi din nou, tăindu-și frazele cu exclamații furibunde:

— O sută de milioane... pierdute din încăpățânarea acestui șnapan!... Nu ar merita oare să i se taie capul... să fie spânzurat... împușcat... spintecat... otrăvit... și în același timp tras în țeapă?... Nu vrea să-mi dea latitudinea dacă nu o iau de nevastă... Să mă însor cu maimuța aia din Malta... de care ar fugi și un maimuțoi din Senegambia... Mă vedeți voi soțul acestei domnișoare Talisma?

Firește că nu! Prietenii lui gândeau la fel și introducerea unei asemenea cumnate și mătuși în sânul preacinstitei familii Antifer ar fi fost una din cele mai necrezute eventualități, pe care nimeni nu ar fi putut să o încuviințeze.

— Ia spune... luntrașule?...

— Ce, prietene?...

— Are cineva dreptul să lase o sută de milioane în fundul unei gropi, când nu ar avea decât un pas de făcut pentru a le scoate?

— Nu sunt pregătit să răspund la o asemenea întrebare! răspunse în doi peri Tregomain.

— Ah, nu ești pregătit! exclamă jupân Antifer aruncându-și pălăria într-un colț al salonului. Așa!... Dar la asta ești pregătit să răspunzi?...

— La ce?...

— Dacă un individ ar încărca un vas, să zicem un barcaz... O *Fermecătoare Amelie,* dacă vrei...

Gildas Tregomain simți că *Fermecătoarea Amelie* avea să treacă printr-un sfert de ceas neplăcut.

— ... dacă ar încărca această hodoroagă cu o sută milioane de aur și ar vesti obștii că o s-o scufunde în mare pentru a îneca milioanele din ea, tu crezi că guvernul l-ar lăsa să facă după bunul lui plac?... Hai!... Vorbește!

— Nu cred, prietene.

— Și totuși bestia de Zambuco asta are de gând! Un singur cuvânt are de spus ca să găsim milioanele lui și ale mele, și se încăpățânează să tacă!

— Nu cunosc un ticălos mai dezgustător! replică Gildas Tregomain, care izbuti să facă pe înfuriatul.

— Ascultă... Juhel...

— Unchiule?...

— Dacă l-am denunța autorităților?...

— Fără îndoială... ar fi ultima soluție...

— Da... fiindcă autoritățile pot face ceea ce un particular nu poate... Ele pot să-l pună la cazne... să-l chinuiască... să-l ardă la tălpi... și o să trebuiască să se supună!

— Ideea nu-i rea, unchiule.

— Minunat, Juhel, și ca să-i vin de hac acestui negustor hrăpăreț, sunt gata să-mi sacrific partea mea din comoară dăruind-o statului...

— Ah, ce frumos ar fi, ce nobil și generos! exclamă barcazierul. Ar fi într-adevăr vrednic de un francez... de un maluin... de un Antifer...

Fără îndoială că, făcând această propunere, unchiul lui Juhel mersese mai departe decât ar fi vrut, fiindcă îi aruncă lui Gildas Tregomain o privire atât de cruntă încât bietul om își curmă scurt elanul de admirație.

— O sută de milioane!... O sută de milioane!... repeta jupân Antifer. O să-l ucid... pe acest blestemat de Zambuco.

— Unchiule!...

— Prietene!...

Și într-adevăr, în halul de furie în care se afla, se puteau teme ca maluinul să nu facă vreo prostie... de care, de altfel, nu ar fi putut fi făcut răspunzător, fiindcă ar fi săvârșit-o, fără doar și poate, într-un acces de nebunie.

Dar când Juhel și Tregomain încercară să-l calmeze, îi respinse violent învinuindu-i că se înțeleg cu dușmanii, că îl susțin pe Zambuco în loc să-l ajute pe el pentru a-l strivi pe acesta ca pe o libarcă din cămara cu provizii a unei corăbii!

— Lăsați-mă... lăsați-mă! strigă el în cele din urmă. Și luându-și pălăria, trânti ușile năpustindu-se afară din salon.

Crezând că jupân Antifer avea să se ducă acasă la bancher, cei doi se hotărâră să se repeadă pe urmele lui pentru a preîntâmpina o nenorocire. Din fericire se liniștiră văzându-l că

o apucă spre scara cea mare şi urcă în camera lui în care se închise întorcând de două ori cheia în broască.

— Ăsta era cel mai bun lucru pe care îl avea de făcut! încheie barcazierul clătinând din cap.

— Da... bietul meu unchi! răspunse Juhel.

După o asemenea întâmplare, abia de s-au atins de mâncare, le pierise pofta.

După ce îşi terminară cina, cei doi prieteni părăsiră hotelul cu gândul să respire aerul curat de pe malurile Bahirei. Când să iasă, s-au întâlnit cu Ben-Omar însoţit de Nazim. Era nepotrivit oare să-l informeze pe notar de cele ce se petrecuseră?... Nu, fără îndoială. Dar când auzi condiţiile impuse de bancher jupânului Antifer, notarul strigă:

— Trebuie să se căsătorească cu domnişoara Zambuco! Nu are dreptul să refuze... Nu! Nu are acest drept!

Era şi părerea lui Sauk, care nu ar fi stat nicio clipă pe gânduri să se însoare cu oricine, dacă această căsătorie i-ar fi adus o asemenea zestre.

Gildas Tregomain şi Juhel le întoarseră spatele; o luară apoi foarte gânditori pe aleea Marinei.

O seară frumoasă; răcoarea proaspătă a brizei invita parcă populaţia tunisiană la plimbare. Tânărul căpitan şi luntraşul se îndreptară, hoinărind agale, către zidul incintei, trecură de poartă, se învârtiră încolo şi încoace pe malul lacului şi în cele din urmă se duseră să se aşeze la o masă în cafeneaua *Wina* unde, cu o sticlă de „manuba” în faţă, putură să discute pe îndelete despre ale lor. Pentru ei totul era acum limpede. Jupân Antifer nu o să consimtă niciodată să se supună poruncilor bancherului Zambuco... Ca urmare, va trebui să renunţe la căutarea celei de a doua insulițe... Deci... vor fi obligaţi să părăsească Tunisul cu primul pachebot... Deci vor avea nemărginita bucurie de a se întoarce în Franţa pe drumul cel mai scurt.

Era, fără îndoială, singura soluţie posibilă. Şi nu erau deloc nefericiţi întorcându-se la Saint-Malo fără traista plină a lui Kamylk-Paşa. La urma urmei, de ce o fi născocit excelenţa-sa atâtea tertipuri?

Către orele nouă, Gildas Tregomain și Juhel se întoarseră la hotel. Intrară în odaia lor, după ce se opriră o clipă în fața celei a unchiului și prietenului lor. Acesta nu dormea. Nici nu se culcase măcar. Umbla cu pași repezi, vorbea pe nerăsuflate și în gură i se ciocneau aceleași cuvinte:

— Milioane... Milioane... Milioane!

Barcazierul făcu cu mâna acel gest care arată o minte complet zdruncinată. Apoi, după ce își urară noapte bună, se despărțiră destul de îngrijorați.

A doua zi, Gildas Tregomain și Juhel se sculară dis-de-dimineață. Nu era oare de datoria lor să se ducă la jupân Antifer, să mai cântărească o ultimă dată situația ivită din refuzul lui Zambuco și să ia, în sfârșit, fără a mai amâna, o hotărâre? Și această hotărâre nu ar fi trebuit ea să ducă la următoarea concluzie: să-și facă bagajele și să părăsească Tunisul? Or, după informațiile pe care le avea tânărul căpitan, pachebotul care făcuse escala în La Goulette trebuia să ridice ancora chiar în seara aceea și să pornească spre Marsilia. Ce n-ar fi dat Juhel ca unchiul său să se afle pe vas, închis în cabina lui și la vreo douăzeci de mile de litoralul african!

Barcazierul și tânărul căpitan o luară pe, coridorul care ducea la odaia jupânului Antifer.

Bătură la ușă.

Niciun răspuns.

Juhel bătu a doua oară, mai tare... Aceeași tăcere.

Să fi dormit oare unchiul atât de adânc, somn de marinar din care nu-l trezesc nici tunurile de calibrul douăzeci și patru?... Sau poate că, într-un moment de desperare, într-un acces de febră, să se fi...?

Într-o clipă, coborând câte patru trepte deodată, Juhel fu la portar în timp ce Tregomain, căruia i se muiaseră picioarele, se ținea de balustrada scării ca să nu se rostogolească până jos.

— Domnul Antifer?...

— A ieșit dis-de-dimineață, răspunse portarul la întrebarea pusă de tânărul căpitan.

— Și nu a spus unde se duce?...

— Nu a spus.

— Să se fi dus, oare, din nou la șnapanul de Zambuco? exclamă Juhel care îl trase repede pe Gildas Tregomain în piața Marinei.

— Dar... dacă s-a dus acolo... înseamnă că primește, murmură luntrașul ridicând brațele spre cer.

— Cu neputință!... strigă Juhel.

— Nu! Nu-i cu putință!... Îl vezi întorcându-se la Saint-Malo, în casa lui din strada Hautes-Salles, însoțit de domnișoara Talisma Zambuco și aducându-i micuței noastre Enogate o mătușă malteză?

— Unchiul meu a spus... o maimuță!

Și, foarte îngrijorați, se duseră să se așeze la o masă din cafeneaua de peste drum de hotel. De acolo puteau pândi întoarcerea jupânului Antifer. Se spune că noaptea este un bun sfătuitor, totuși se mai întâmplă ca uneori să nu fie chiar așa. Lucru ce, de altfel, se și adeveri.

Încă din zorii zilei, maluinul nostru pornise din nou către mahalaua malteză și în câteva minute, de parcă îl gonea din urmă o haită de câini turbați, ajunsese la casa bancherului.

De obicei, Zambuco se scula odată cu soarele și tot odată cu el se culca. Bancherul și strălucitorul astru își făceau împreună drumul lor zilnic. Primul era deci în fotoliul lui, cu biroul în față și casa de bani în spate, când își făcu apariția jupân Antifer.

— Bună ziua, spuse el potrivindu-și ochelarii ca să cuprindă mai clar în lentilele lor chipul vizitatorului său.

— Continuă să fie ultimul dumitale cuvânt? răspunse imediat acesta pentru a deschide vorba.

— Ultimul.

— Refuzi să-mi dai scrisoarea lui Kamylk-Pașa, dacă nu consimt să-ți iau sora în căsătorie?

— Refuz.

— Atunci mă însor cu ea...

— Eram sigur! O femeie care-ți aduce cincizeci de milioane zestre... Fiul lui Rothschild ar fi fost prea fericit să devină soțul Talismei...

— Fie... o să fiu prea fericit! răspunse jupân Antifer cu o strâmbătură pe care nici nu încerca să o ascundă.

— Hai, vino, cumnate, reluă Zambuco.

Și se ridică îndreptându-se către scară, ca și când ar fi vrut să urce la etaj.

— Cum? Este aici?... strigă jupân Antifer.

Și chipul lui arăta într-adevăr ca acela al unui condamnat în clipa în care este trezit și căruia gardianul îi spune: „Haide... curaj!... E timpul...”.

— Potolește-ți nerăbdarea, frumosul meu îndrăgostit! replică bancherul. Uiți că Talisma este la Malta?...

— Dar atunci unde mergem?... răspunse jupân Antifer lăsând să-i scape un oftat de ușurare.

— La telegraf.

— Ca să-i dai de veste?...

— Și să-i spunem să vină aici...

— Dă-i de veste dacă vrei, dar să știi, domnule Zambuco, te previn că nu am de gând să-mi aștept... logodnica... la Tunis.

— Și de ce?

— Fiindcă dumneata și cu mine, adică noi, nu avem timp de pierdut! Cel mai urgent lucru este să pornim în căutarea insulței îndată ce vom cunoaște poziția ei!...

— Ei, cumnate, opt zile mai devreme sau opt zile mai târziu, nu-i totuna?

— Ba nu-i deloc totuna și ar trebui să fii tot atât de grăbit ca și mine să intri în stăpânirea moștenirii de la Kamylk-Pașa!

Da... cel puțin tot atât, fiindcă acest bancher zgârcit și hrăpăreț, cu toate că încerca să-și ascundă nerăbdarea sub o prefăcută indiferență, ardea de dorința de a încuia în casa sa de bani partea lui de milioane. Așa că se hotărî să-i dea dreptate interlocutorului său.

— Fie, spuse el, nu o să te contrazic... O să o chem pe sora mea aici când ne întoarcem... Se cuvine totuși să o previn de fericirea ce o așteaptă.

— Da... care o așteaptă, răspunse Pierre-Servan-Malo, fără să precizeze ce fel de fericire pregătea el celei care aștepta de atâția ani pe soțul visurilor sale!

— Numai că, reluă Zambuco, trebuie să-mi dai o hârtie în toată regula.

— Scrie-o și ți-o semnez.

— Cu o despăgubire?...

— De acord. De cât... despăgubirea?...

— Să zicem, cele cincizeci de milioane ce o să-ți revină ca parte...

— Ne-am înțeles... și să terminăm, răspunse jupân Antifer resemnat să devină soțul domnișoarei Talisma Zambuco, dacă nu putea să scape de această fericire.

Bancherul luă o foaie de hârtie și cu scrisul lui mare întocmi în bună regulă angajamentul în care toți termenii fură foarte amănunțit cântăriți. Se specifică acolo că partea ce i se cuvenea jupânului Antifer în calitate de legatar al lui Kamylk-Pașa îi va reveni în întregime domnișoarei Talisma Zambuco, în cazul în care logodnicul său ar refuza să o mai ia în căsătorie legitimă, cincisprezece zile după descoperirea comorii.

Și cu numele său împodobit cu înfloriturі furioase, Pierre-Servan-Malo semnă angajamentul pe care bancherul îl închise într-un sertar al casei de bani. Scoase în același timp de acolo o hârtie îngălbenită... Era scrisoarea lui Kamylk-Pașa, sosită cu douăzeci de ani înainte.

La rândul lui, jupân Antifer își scoase portofelul din buzunar și trase din el o hârtie tot atât de îngălbenită de trecerea anilor... Era documentul găsit pe insulița numărul unu.

Vi-i puteți închipui pe acești doi moștenitori înfruntându-se ca doi dueliști gata să-și încrucișeze spadele, brațele lor întinzându-se puțin câte puțin, tremurându-le degetele la atingerea acestor hârtii pe care nu le venea parcă să le dea?... Ce scenă pentru cineva care i-ar fi urmărit! O sută de milioane pe care o singură mișcare avea să le reunească într-o singură familie!

— Scrisoarea dumitale!... spuse jupân Antifer.

— Documentul dumitale!... răspunse bancherul.

Se făcu schimbul. Era și timpul. Inima acestor doi oameni bătea atât de tare încât ar fi sfârșit prin a exploda. Pe documentul pe care se menționa că trebuie predat de un oarecare Antifer din Saint-Malo unui oarecare Zambuco din Tunis se afla longitudinea 7°23’ la est de meridianul Parisului.

Scrisoarea arătând că numitul Zambuco din Tunis va primi într-o zi pe numitul Antifer din Saint-Malo cuprindea latitudinea 3°17' sud. Era acum de ajuns să se întretaie cele două linii pe o hartă pentru a se putea afla poziția insuliței numărul doi.

— Ai, desigur, un atlas? întrebă bancherul.

— Un atlas și un nepot, răspunse jupân Antifer.

— Un nepot?

— Da... un tânăr căpitan de cursă lungă care va lua asupra sa această operație.

— Și unde-i acest nepot?...

— La *Hotel de France*.

— Atunci să mergem acolo, cumnate! spuse bancherul trântindu-și pe cap o vechitură de pălărie cu boruri largi.

— Să mergem! răspunse jupân Antifer. Se îndreptară amândoi către piața Marinei. Ajunși în fața poștei, Zambuco vru să intre cu gândul să trimită o telegramă la Malta. Jupân Antifer nu se împotrivi. Las' să afle domnișoara Talisma Zambuco că îi fusese cerută mâna de un „ofițer din marina franceză" și acordată de către fratele ei în condiții de familie și avere dintre cele mai avantajoase. După ce au plătit și înregistrat telegrama, cele două personaje ale noastre porniră din nou către piață. Gildas Tregomain și Juhel, zărindu-i, se grăbiră să-i întâmpine.

Când îi văzu, prima pornire a jupânului Antifer fu aceea de a întoarce capul. Dar se împotrivi acestei slăbiciuni ce nu era pe măsura lui și își prezentă tovarășul cât putu de scurt:

— Bancherul Zambuco.

Bancherul aruncă însoțitorilor viitorului lui cumnat o privire piezișă care nu avea nimic plăcut în ea. Apoi jupân Antifer adăugă adresându-i-se lui Zambuco:

— Nepotul meu Juhel... Gildas Tregomain, prietenul meu.

Și la un semn al lui, îl urmară cu toții la hotel, ocolindu-i în trecere pe Ben-Omar și Nazim ca și când nu i-ar fi cunoscut, urcară apoi scara, intrară în odaia maluinului, a cărei ușă fu închisă cu grijă.

Jupân Antifer scoase din valiză atlasul adus din Saint-Malo. Îl deschise la planșa cu mapamondul planisferic și, întorcându-se către Juhel, spuse:

— Șapte grade douăzeci și trei minute longitudine estică și trei grade șaptesprezece minute latitudine sudică.

Juhel nu-și putu stăpâni un gest de dezamăgire. O latitudine sudică?... Kamylk-Pașa îi trimitea deci dincolo de ecuator? Ah, sărmana micuță Enogate!... Gildas Tregomain abia îndrăznea să-l privească.

— Ei... ce aștepți? îl întrebă unchiul său pe un asemenea ton; încât tânărului căpitan nu-i rămânea decât să-l asculte.

Își luă compasul și urmărind cu vârful lui al șaptelea meridian la care adăugă cele douăzeci și trei de minute, coborî până la cercul ecuatorial. Străbătând apoi paralela 3°17' o urmări până acolo unde se întâlnea cu meridianul.

— Ei?... repetă jupân Antifer, unde ne aflăm?

— În golful Guineii.

— Și mai exact?...

— În dreptul statului Loango.

— Și, mai exact?

— În apele golfuleţului Ma-Yumba.

— Mâine dimineață, spuse jupân Antifer, luăm diligența pentru Bone, și la Bone o să luăm trenul până la Oran.

Toate acestea fură spuse pe tonul foarte firesc cu care obișnuiesc căpitanii de vapor să comande o manevră atunci când apare inamicul. Apoi, întorcându-se către bancher:

— Dumneata, desigur, ne însoțești?...

— Desigur.

— Până în golful Guineei?...

— Până la capătul lumii, dacă trebuie!

— Bine... fii gata de plecare...

— Am să fiu, cumnate!

Gildas Tregomain lăsă să-i scape, fără voie, un „aoleu!". La auzul acestui cuvânt atât de neobișnuit pentru urechile sale, era atât de uluit încât nici nu putu răspunde salutului batjocoritor cu care îl onoră bancherul, retrăgându-se.

Și, în sfârșit, când cei trei maluini rămaseră singuri în odaie, Gildas Tregomain îl întrebă:

— Așadar... ai consimţit?...

— Da, luntrașule... ei și?

Ei și?... Cum tot nu ar mai fi avut ce spune, Gildas Tregomain și Juhel socotiră că este mai potrivit să tacă.

Două ceasuri mai târziu, bancherul primea o telegramă expediată din Malta.

Domnișoara Talisma Zambuco recunoștea că este cea mai fericită dintre fete, așteptând să fie cea mai fericită dintre soții!

Capitolul V
În care Ben-Omar este în măsură să compare cele două feluri de locomoție: pe uscat și pe mare

Pe acea vreme, rețeaua tunisiană de căi ferate, care este acum legată cu rețeaua algeriană, nu exista încă. Călătorii noștri trăgeau nădejde să ia la Bone trenul care lega provinciile Constantine, Alger și Oran.

Jupân Antifer și tovarășii lui părăsiră în zorii zilei capitala Regenței. Se înțelege de la sine că bancherul Zambuco era cu ei, și Ben-Omar cu Sauk nu întârziară să li se alăture. Era o adevărată caravană de șase persoane, care de data aceasta știau înspre ce meleaguri îi poartă nestăvilita lor foame de milioane. Nu avea niciun rost să se ascundă de Ben-Omar și, ca urmare, Sauk știa că expediția întru căutarea insuliței numărul doi se va desfășura în largul golfului Guineei, care închide în partea stângă a Africii apele ținutului Loango.

— O etapă zdravăn de lungă, îi spusese Juhel lui Ben-Omar, și dacă te temi de oboselile acestei noi călătorii, ești liber să renunți!

Și, într-adevăr, de la Alger la Loango, ce de sute de mile de străbătut pe mare! Cu toate acestea, Ben-Omar nu șovăise; este adevărat că Sauk nici nu i-ar fi îngăduit vreo șovăire... Și apoi, acel strașnic comision care îi flutura prin fața ochilor...

Așadar, în ziua de 24 aprilie, jupân Antifer, luându-l cu el pe Gildas Tregomain și Juhel, Sauk pe Ben-Omar și Zambuco luându-se pe el singur ocupau diferite locuri în diligenta care făcea cursa între Tunis și Bone. Poate că nu aveau să schimbe niciun cuvânt între ei, dar cel puțin călătoreau împreună.

Să nu uităm că în ajun Juhel îi trimisese o nouă scrisoare Enogatei. În câteva zile mama și fata aveau să știe către care punct al globului alerga jupân Antifer în căutarea faimoasei sale moșteniri, acum rămasă numai pe jumătate. Această a doua parte a călătoriei ar fi putut dura aproximativ o lună de zile și cei doi logodnici nu puteau spera într-o revedere înainte de

jumătatea lunii mai. Cât de desperată va fi Enogate la primirea acestei scrisori! Şi măcar de ar fi putut fi convinsă că la întoarcerea lui Juhel toate piedicile vor fi înlăturate şi că nunta lor s-ar putea face fără alte întârzieri! Vai! Dar cu un asemenea unchi mai poţi fi sigur de ceva?

În ceea ce îl priveşte pe Gildas Tregomain, să ne mărginim a spune că soarta îi hărăzise să treacă ecuatorul. El, luntraşul de pe Rance, navigând pe apele emisferei australe! Ce vreţi? În viaţă se întâmplă lucruri atât de uluitoare încât blândul Gildas Tregomain nu se mai mira de nimic – nici chiar dacă acele trei faimoase butoiaşe ale lui Kamylk-Paşa s-ar fi găsit în locul indicat, în măruntaiele insuliţei numărul doi.

De altfel, această preocupare nu-l împiedica deloc să arunce o privire cercetătoare asupra locurilor pe care le străbătea diligenţa, locuri care nu semănau în niciun fel cu câmpiile bretone, nici măcar cu cele mai vălurite. Poate, însă, că era singurul dintre cei şase călători care se gândea să păstreze amintirea acestor plaiuri tunisiene.

Vehiculul nu era prea confortabil şi nici nu mergea repede. De la un popas la altul, cei trei cai oboseau pe un drum cu hârtoape, coaste abrupte de munte, cotituri repezi, mai ales în ciudata vale Medjerdah, râuleţe năvalnice, fără podeţe şi a căror apă ajungea uneori până la osia roţilor.

Timpul era frumos, cerul de un albastru crud sau mai degrabă un albastru copt, într-atât era de cumplită căldura.

Bardo, palatul beiului care se întrezărea la stânga, te orbea cu albeaţa lui şi ar fi fost mai cuminte să nu-l priveşti decât cu ochelari fumurii. La fel şi alte palate înconjurate de ficuşi stufoşi şi arbuşti de piper, asemenea unor sălcii plângătoare ale căror ramuri se pleacă până la pământ. Ici şi colo se zăreau grupuri de corturi arabe acoperite cu pânze în dungi galbene, sub care se iveau chipuri serioase de femei, mutrişoare bronzate de copii, nu mai puţin grave decât ale mamelor lor. În depărtare, pe coline şi câmpii, printre steiurile stâncoase, păşteau turme de oi, zburau cete de capre, negre ca pana corbului.

Uneori la trecerea diligenţei, când biciul pocnea şfichiuind aerul, zburau stoluri de păsări. Printre ele, papagalii, foarte

numeroși, îți luau ochii cu culorile lor vii. Erau cu miile și dacă natura îi învățase să cânte, omul nu-i învățase încă să vorbească. Deci se călătorea în zumzetul unui concert și nu al unei trăncăneli.

Popasurile fură dese. Gildas Tregomain și Juhel nu pierdeau ocazia să coboare pentru a-și dezmorți picioarele. Uneori bancherul Zambuco cobora și el la fel, dar nu vorbea deloc cu tovarășii lui de drum.

— Iată un bătrânel, spuse luntrașul, care, pare-mi-se, este tot atât de ahtiat de milioanele pașei ca și prietenul nostru Antifer!

— Asta așa este, domnule Tregomain, și amândoi colegatarii sunt demni unul de celălalt.

De câte ori cobora din diligență, Sauk încerca să surprindă ceva din convorbirile pe care ceilalți credeau că nu le înțelege. Cât despre Ben-Omar, el nu se mișca din colțul lui, chinuit de gândul că în curând va trebui să navigheze și că, după neînsemnatele valuri ale Mediteranei, va fi silit să înfrunte și talazurile Oceanului Atlantic!

Pierre-Servan-Malo nu se clintea nici el de la locul lui, cu gândul numai la acea insuliță numărul doi, la acea stâncă pierdută printre apele fierbinți ale Africii!

În ziua aceea, înainte de apusul soarelui le apărură în cale câteva moschei, chilii de preoți mahomedani, turnuri albe, minarete ascuțite: era orășelul Taburka, înrămat parcă în verdeață, care își păstrează întocmai înfățișarea lui de oraș tunisian.

Diligența făcu aici o haltă de câteva ore. Călătorii găsiră un hotel, mai bine zis un han unde li se servi o cină bunișoară. Cât despre vizitarea orașului, nici vorbă nu putea fi. Din cei șase, numai luntrașul și poate Juhel, rugat de el, ar fi putut fi ispitiți. De altfel, din teama de a nu întârzia, jupân Antifer le poruncise categoric, o dată pentru totdeauna, să nu se îndepărteze și ei înțeleseseră.

La nouă ceasuri seara, pe o minunată noapte scânteind de stele, își reluară călătoria. Nu era totuși lipsită de primejdii îndrăzneala de a străbate aceste câmpii pustii între apusul și răsăritul soarelui – primejdii din pricina drumurilor rele,

primejdii din pricina unor posibile întâlniri cu tâlhari de drumul mare – „krumiri" sau alţii – primejdia de a fi atacaţi – ceea ce se întâmplă uneori – de fiare sălbatice. Şi, foarte limpede, în umbra tainică din marginea junglei de-a lungul căreia înainta diligenţa, se auzeau răgete de lei, mârâituri de pantere. Caii îşi luau atunci vânt şi era nevoie de toată dibăcia vizitiului pentru a-i stăpâni. Cât despre miorlăitul hienelor, aceste mofturoase pisici nici nu erau luate în seamă!

În sfârşit, pe la orele patru se înălbi de ziuă şi câmpia împrăştie o lumină subţire, îndeajuns de clară, totuşi, ca încetul cu încetul să se poată desluşi amănuntele. Mereu acelaşi orizont îngust, coline cenuşii larg unduite, aşternute pe pământ ca o uriaşă pelerină arabă. Râul Medjerdah şerpuia la picioarele călătorilor, cu apa-i gălbuie, când potolit, când vijelios, între arbuşti de dafin şi eucalipţi în floare.

Partea aceasta a ţării ce se mărgineşte cu Krumiria are un relief mai neregulat. Dacă luntraşul ar fi călătorit cât de cât în Tirol, în afară de înălţimea mai mică totuşi a munţilor, s-ar fi putut crede în mijlocul celor mai sălbatice locuri ale unui ţinut alpin. Dar nu se afla în Tirol, nu se mai afla nici în Europa, ci departe, tot mai departe în fiecare zi. Şi atunci colţurile gurii i se ridicau – chipul său părea astfel, mai gânditor – şi sprâncenele lui groase se lăsau în jos; semn de nelinişte.

Câteodată tânărul căpitan şi el se priveau lung şi aceste priviri cuprindeau o întreagă discuţie, care se purta între ei, fără vorbe.

În dimineaţa aceea, jupân Antifer îl întrebă pe nepotul său:

— Unde o să fim până nu se înnoptează?...

— La popasul de la Gardimaou, unchiule.

— Şi la Bone când ajungem?...

— Mâine seară.

Posomoritul maluin se închise din nou în tăcerea lui obişnuită, mai bine zis, gândul său se rătăci din nou prin acel neîntrerupt vis care-l plimba din apele golfului Oman în apele golfului Guineei. Se oprea apoi asupra unicului punct de pe sferoidul terestru care-l putea interesa. Şi atunci îşi spunea că şi alţi ochi decât ai lui nu se dezlipeau de acest punct, ochii bancherului Zambuco. În adevăr, aceste două fiinţe de neam

atât de diferit, cu obiceiuri atât de diferite, care nu ar fi trebuit să se întâlnească niciodată pe lumea asta, păreau că nu mai au decât un singur suflet, legați fiind unul de altul ca doi condamnați de același lanț, cu singura deosebire că lanțul lor era de aur.

Între timp crângul de ficuși devenea tot mai des. Când și când, apăreau, din desișul albăstrui al frunzelor și florilor de ricin, sate arabe. Câteodată se desfășura în fața ochilor câte o miriște așternută pe coasta muntelui. Ici se înălțau corturile arabe, colo pășteau turme pe malul unui torent în albia căruia se prăvăleau apele râurilor. Apoi se ivea câte un han de poștă – de cele mai multe ori un grajd dărăpănat în care locuiau, într-o totală promiscuitate, oameni și animale. Seara, schimbară caii la Gardimaou; popasul se făcu lângă o cabană de lemn, care, înconjurată de alte câteva, avea să alcătuiască, douăzeci de ani mai târziu, una din stațiunile de cale ferată între Bone și Tunis. După o oprire de două ore – cu mult prea lungi pentru cina sărăcăcioasă pe care le-a putut-o oferi hanul – diligența porni din nou la drum, urmând cotiturile văii – când mergând pe lângă Medjerdah, când trecând prin vadul unor râuri a căror apă năvălea până la diligență udând picioarele călătorilor, urcând coaste atât de abrupte încât se părea că animalele nu le vor putea sui, coborând povârnișurile cu o iuțeală pe care frânele cu greu o puteau stăpâni.

Ținutul era minunat, mai ales în împrejurimile localității Moughtars. Cu toate acestea nimeni nu putu să vadă nimic prin noaptea foarte întunecoasă învăluită în negură deasă. De altfel erau și frânți de oboseală după patruzeci de ore de călătorie atât de hurducată.

Se lumina de ziuă când jupân Antifer și tovarășii lui ajunseră la Soukharas, la capătul unei nesfârșite panglici aruncate peste colină, legând târgușorul de vadul văii.

Un hotel curat – *Hotel Thagaste* – foarte aproape de piața cu același nume, făcu o bună primire călătorilor istoviți. De data asta cele trei ceasuri petrecute aici nu li se mai părură prea lungi, și cu siguranță că li s-ar fi părut prea scurte dacă ar fi vrut să viziteze acest pitoresc Soukharas. De prisos să adăugăm că

jupân Antifer și bancherul Zambuco bombăniră pentru timpul pierdut cu acest popas. Dar diligența nu putea pleca înainte de orele șase dimineața.

— Liniștește-te, îi spunea mereu Gildas Tregomain arțăgosului lui compatriot. O să fim la timp la Bone pentru trenul de mâine dimineață...

— Și de ce, dacă ne-am grăbi puțin, nu l-am lua pe cel de seară? ripostă jupân Antifer.

— Nu există, unchiule, adăugă Juhel.

— Și ce dacă?... Este ăsta un motiv să mucezim în gaura asta?...

— Uite, prietene, spuse luntrașul, uite ici o pietricică pe care am cules-o pentru tine... A ta, de când o mesteci, trebuie că s-a tocit!

Și Gildas Tregomain îi dădu jupânului Antifer o drăguță de pietricică din prundișul văii Medjerdah, mare cât un bob de mazăre și care fără întârziere începu să scrâșnească între dinții maluinului.

Luntrașul îl pofti apoi să meargă numai până în piața mare. El refuză categoric și scoțând din valiză atlasul îl deschise la harta Africii și se aruncă în apele golfului Guineei, cu riscul de a-și îneca acolo mintea. Gildas Tregomain și Juhel plecară să se mai plimbe în piața Thagaste: un pătrat imens plantat cu câțiva arbori, mărginit de locuințe orientale, de cafenele deja deschise, cu toate că era foarte devreme, și în care se înghesuiau băștinașii. Ceața, la primele raze ale soarelui, se împrăștiase. Se anunța o zi frumoasă, caldă și luminoasă.

Luntrașul, plimbându-se, era numai ochi și urechi. Încerca să prindă ici-colo un cuvânt, deși nu putea să înțeleagă nimic; voia să vadă ce se petrece prin cafenele, în fundul prăvăliilor, cu toate că nu avea nimic de cumpărat în unele sau de consumat în celelalte. Dacă soarta îl aruncase în această călătorie de necrezut, măcar să culeagă câteva amintiri de neuitat. Și nu se putea opri să spună:

— Nu, Juhel, nu-i îngăduit să călătorești așa cum călătorim noi!... Nu ne oprim nicăieri!... Trei ceasuri la Soukharas... o noapte la Bone... apoi două zile pe drum de fier, cu opriri scurte

prin staţii!... Ce am văzut eu din Tunisia?... Şi ce o să văd din Algeria?...

— Ai dreptate, domnule Tregomain... Toate astea nu au niciun sens!... Dar încearcă să-i spui ceva unchiului meu şi o să vezi ce o să iasă... Nu este vorba de o călătorie de plăcere, ci de o călătorie de afaceri!... Şi cine ştie cum o să se sfârşească?...

— Cu o păcăleală, mi-e teamă, răspunse luntraşul.

— Da, reluă Juhel, şi de ce nu s-ar afla pe insuliţa numărul doi un alt document, care să ne trimită la insuliţa numărul trei?!...

— Şi la o insuliţă numărul patru, şi la o insuliţă numărul cinci, şi la toate insuliţele din cele cinci părţi ale lumii! adăugă Gildas Tregomain, clătinându-şi în sus şi în jos blajina lui căpăţână.

— Şi dumneata eşti în stare să-l urmezi pe unchiul meu, domnule Tregomain?

— Eu?...

— Da... dumneata... dumneata care nu ştii să-i refuzi nimic!

— Este adevărat... Bietul om, îmi pare aşa de rău de el şi mă tem pentru minţile lui...

— Ei bine... eu, domnule Tregomain, sunt hotărât să mă opresc la insuliţa numărul doi! Are nevoie Enogate să se mărite cu un prinţ şi am eu nevoie de o prinţesă?...

— Nu, desigur! De altfel, acum, când comoara trebuie împărţită cu acest crocodil de Zambuco, nu mai este vorba decât de un duce pentru ea şi o ducesă pentru tine...

— Nu râde, domnule Tregomain!

— Îmi pare rău, băiatule, fiindcă toate astea nu au darul de a mă înveseli nici pe mine, şi dacă o să fie vorba de prelungit căutările...

— Să se prelungească? exclamă Juhel. Nu!... Ne ducem la golful Loango, fie!... Dar... mai departe, niciodată!.. Ştiu cum să-l silesc pe unchiul să se întoarcă la Saint-Malo!

— Şi dacă încăpăţânatul refuză?

— Dacă refuză?... O să-l las să cutreiere singur... Eu o să mă întorc lângă Enogate... şi cum în câteva luni o să fie majoră... mă căsătoresc cu ea... orice ar fi!

— Stai, nu te aprinde așa, dragul meu băiat, și ai răbdare!... Sper ca totul să iasă bine... O să se sfârșească totul prin căsătoria ta cu micuța Enogate... și la nunta voastră o să dansez rigodonul[16] nupțial... Dar să nu pierdem diligența și să ne întoarcem la hotel... Dacă nu cer prea mult, mi-aș dori să ajungem la Bone înainte de a se înnopta, ca să mai apuc să văd măcar o parte din orașul ăsta fiindcă, din celelalte, Constantine, Philippeville, aflate de-a lungul căii ferate, ce o să putem zări, așa, în treacăt?... În sfârșit, dacă nu o să fie posibil, îmi iau eu revanșa la Algerre. (Gildas Tregomain, nu s-a știut niciodată pentru ce, spunea „Algerre”.) Da... Algerre... unde, presupun, o să rămânem câteva zile...

— S-ar putea, spuse Juhel, să nu găsim niciun vapor gata de plecare spre coasta occidentală a Africii și va trebui să așteptăm...

— O să așteptăm... o să așteptăm! replică luntrașul, căruia îi surâdea gândul că o să poată vizita minunățiile capitalei algeriene. Cunoști Algerre, Juhel?...

— Da, domnule Tregomain.

— Am auzit de pe la marinari că este foarte frumos, orașul clădit în amfiteatru, cu cheiuri, cu piețe, cu un arsenal, cu așa-numita grădină d'Essai, cu un Mustafa grozav... cu o Casbah... mai ales o Casbah...

— Este foarte frumos, domnule Tregomain, răspunse Juhel. Dar eu cunosc ceva și mai frumos încă... este Saint-Malo...

— Și casa din Hautes-Salles... și drăguța cămăruță de la etajul întâi, și încântătoarea copilă care locuiește acolo! Desigur, sunt de aceeași părere eu tine, băiete! Dar fiindcă tot trebuie să trecem prin Algerre, lasă-mă să nădăjduiesc că o să pot vizita Algerre...

În timp ce se lăsa legănat de această speranță, luntrașul, urmat de tânărul său prieten, se îndrepta către hotelul *Thagaste*. Era și timpul. Se înhămau caii, jupân Antifer se învârtea încolo și încoace bombănind împotriva celor care întârziau, deși nimeni nu întârziase.

Gildas Tregomain se grăbi să-și plece capul sub privirea cruntă cu care îl fulgeră prietenul său. Câteva minute mai târziu,

își reluase fiecare locul în diligența care-i ducea pe pantele abrupte din Soukharas. Era, desigur, mare păcat că nu-i fusese îngăduit luntrașului să cerceteze țara Tunisului. Nimic mai pitoresc – dealuri aproape cât munții, văi împădurite care aveau să silească viitoarea cale ferată să facă nenumărate cotituri. Apoi, răzbătând printre desișuri, stânci uriașe sfârtecând pământul; ici și colo sate musulmane mișunând de populație indigenă; focuri mari, aprinse la căderea nopții, aveau menirea să apere această populație de fiarele sălbatice.

Gildas Tregomain povestea bucuros cele ce aflase de la vizitiu, lui plăcându-i să stea de vorbă cu acest om de treabă, ori de câte ori servea prilejul. Într-un singur an nu se ucideau în aceste desișuri mai puțin de patruzeci de lei, cât despre pantere, numărul lor ajungea la câteva sute, fără să mai vorbim de haitele urlătoare de șacali. Cum era de presupus, Sauk, despre care se credea că nu înțelege limba, rămânea indiferent la toate aceste înfricoșătoare povestiri, iar jupân Antifer nu ducea grija panterelor și a leilor tunisieni. Puteau să fie cu milioanele pe insulița numărul doi, că nu s-ar fi dat înapoi nici cu un pas.

Dar, bancherul de o parte, notarul de alta, trăgea cu urechea la poveștile lui Gildas Tregomain. Dacă Zambuco încrunta uneori din sprâncene, aruncând priviri piezișe prin portieră, Ben-Omar, întorcându-le pe ale lui, se strângea în colțul său, tresărind și pălind când pe sub hățișurile drumului răsunau unele urlete răgușite.

— Ei, pe cinstea mea, spuse luntrașul, de la vizitiu știu că diligența a fost atacată mai deunăzi... A trebuit să se tragă asupra fiarelor... Și chiar noaptea trecută a trebuit să se dea foc trăsurii pentru a speria cu vâlvătaia flăcărilor o haită de pantere.

— Și călătorii? întrebă Ben-Omar.

— Călătorii au fost siliți să meargă pe jos până la prima haltă, răspunse Gildas Tregomain.

— Pe jos?... strigă notarul cu glas tremurător. Eu... eu nu o să pot niciodată...

— Atunci... o să rămâi în urmă, domnule Ben-Omar, și fii sigur că nu o să te așteptăm!

Bănuiți, desigur, că acest răspuns prea puțin milos și tot atât

de puțin liniștitor venea de la jupân Antifer. După asta maluinul nu se mai amestecă în vorbă și Ben-Omar trebui să recunoască în sinea lui că, hotărât lucru, fie pe uscat, fie pe mare, el nu era făcut pentru călătorii. Cu toate acestea, ziua trecu fără ca fiarele sălbatice să-și fi făcut simțită prezența altfel decât prin urlete îndepărtate. Dar, spre marele lui necaz, Gildas Tregomain trebui să-și spună că atunci când o să ajungă diligența la Bone, va fi întuneric beznă.

Într-adevăr erau ceasurile șapte seara când aceasta trecu pe lângă Hippone, la trei sau patru kilometri înainte de oraș, o localitate vestită, ciudată prin bazinele sale adânci, unde bătrânii arabi se dedau la descântece și vrăji. Vreo douăzeci de ani mai târziu s-a pus aici temelia bisericii și spitalului, pe care mâna puternică a cardinalului Lavigerie avea să le facă să răsară parcă din măruntaiele pământului.

Pe scurt, Bone era învăluit într-un întuneric adânc, cu promenada sa de-a lungul meterezelor, cu portul său alungit, care se termină la apus cu un cap nisipos, cu desișuri de verdeață care adumbresc cheiul, cu partea modernă a orașului, cu piața sa largă unde se înalță acum statuia domnului Thiers în redingotă de bronz, și în sfârșit cu o Casbah care ar fi putut să-i dea luntrașului o oarecare idee despre acea Casbah din Algerre.

Să recunoaștem că pe minunatul om îl urmărea ghinionul; se mângâia doar cu gândul că o să-și ia revanșa în capitala Algeriei.

Traseră la un hotel așezat în piață; au luat apoi masa și s-au culcat de la ora zece, ca să fie gata pentru trenul de a doua zi dimineața. Și se pare că în acea noapte, istoviți de cele șaizeci de ore petrecute în diligentă, dormiră cu toții un somn adânc, chiar și cumplitul Antifer.

Capitolul VI
În care sunt povestite peripețiile călătorilor în timpul drumului cu trenul de la Bone la Alger și cu pachebotul de la Alger la Dakar

Jupân Antifer crezuse că o să găsească o cale ferată care să facă legătura între Bone și Alger; venise însă cu douăzeci de ani prea devreme. Aș a că, a doua zi, îi pieri și glasul auzind răspunsul hotelierului în această privință.

— Cum?... De la Bone la Alger nu-i o cale ferată? strigă el furios.

— Nu, domnule, dar în câțiva ani o să fie una... și dacă doriți să așteptați... spuse poznașul hotelier.

Fără îndoială că Ben-Omar nici nu și-ar fi dorit ceva mai bun, fiindcă desigur, ca să nu piardă timpul, aveau să continue drumul pe mare. Dar Pierre-Servan-Malo nu înțelegea să lase lucrurile așa.

— Este vreun vapor care pleacă? întrebă el cu un glas poruncitor.

— Da... acum, dimineață.

— Să ne îmbarcăm!

Și iată cum, la orele șase, jupân Antifer părăsi orașul Bone pe un pachebot, împreună cu cei cinci tovarăși ai săi, din care doi, Juhel și Gildas Tregomain, aleși de el, iar ceilalți trei, Zambuco, Ben-Omar și Nazim, fără voia lui.

Nu are rost să ne oprim prea mult asupra întâmplărilor din timpul acestei călătorii de câteva sute de kilometri.

Desigur Gildas Tregomain ar fi fost mai bucuros ca în locul călătoriei pe apă să se afle într-un vagon de cale ferată, fapt ce i-ar fi îngăduit să cunoască măcar prin fereastră aceste ținuturi pe care ciudatul drum de fier avea să le străbată câțiva ani mai târziu. Socotea însă că avea să-și ia revanșa la Alger. Dacă jupân Antifer își închipuia că o să găsească imediat la sosire un vas gata de plecare spre coasta occidentală a Africii, se înșela, și abia atunci va avea prilejul să-și pună răbdarea la încercare. Și în

acest timp ce de minunate plimbări prin împrejurimi, poate chiar până la Blidah, la râuleţul Maimuţelor!... Luntraşul, oricum, nu avea nimic de câştigat din descoperirea comorii! Ei şi? Dar, cel puţin, va duce cu el o sumedenie de amintiri din capitala algeriană. Erau orele opt seara când pachebotul, care mergea foarte repede, ancoră în portul Alger.

Noaptea, cu toate că scânteia de stele, era încă întunecoasă la această latitudine, chiar şi în ultima săptămână a lui martie. Conturul nedesluşit al oraşului se estompa în negru către nord, rotunjit parcă de cocoaşa cartierului Casbah, acel Casbah atât de dorit! Tot ce putu să observe Gildas Tregomain, ieşind din port, era că trebuia să urci nişte scări pentru a ajunge la un chei sprijinit pe arcade monumentale, că trebuia să mergi pe acest chei lăsând la stânga un scuar strălucind de lumini, unde i-ar fi plăcut să se oprească, apoi un grup de case înalte, printre care şi *Hotel Europa,* unde jupân Antifer şi prietenii lui fură bine primiţi.

După ce li se dădură odăile – a lui Gildas Tregomain fiind alături de cea a lui Juhel – călătorii îşi lăsară acolo bagajele şi coborâră din nou în sala de jos, unde luară masa. Aceasta ţinu cam până la orele nouă şi fiindcă în aşteptarea plecării pachebotului aveau destul timp, cel mai bun lucru ce-l aveau de făcut era să se culce, să-şi odihnească oasele printr-un somn care să le refacă puterile, astfel ca a doua zi, când aveau să-şi înceapă plimbările prin oraş, să fie proaspeţi şi bine dispuşi.

Totuşi, înainte de a-şi îngădui o odihnă binemeritată după acest lung drum – după o zi cu adevărat algeriană, caldă şi prăfoasă – Juhel vru să-i scrie logodnicei sale. Se apucă deci de scris îndată ce se întoarse în odaia lui. Scrisoarea avea să plece a doua zi, şi peste trei zile vor avea acasă noutăţi de la ei. De altfel, această scrisoare nu avea să-i spună Enogatei nimic deosebit, doar că el, Juhel, turba în sinea lui şi că o iubea din toată inima – ceea ce, de asemenea, nu era o noutate.

Dar se cuvine să menţionăm că, dacă Ben-Omar şi Sauk intraseră la ei în odăi în timp ce Gildas Tregomain şi Juhel se întorceau într-ale lor, jupân Antifer şi Zambuco, cei doi cumnaţi – nu ne este oare îngăduit să folosim această formulă familială

de vreme ce legătura fusese pecetluită printr-un contract în toată regula? — dispărură îndată după cină, fără să spună pentru ce anume părăseau hotelul. Acest lucru nu întârzie să-i mire pe luntraș și pe viitorul căpitan și poate să-i neliniștească pe Sauk și Ben-Omar. Mai mult ca sigur însă că, dacă l-ar fi întrebat cineva, maluinul tot nu ar fi răspuns.

Unde să se fi dus cei doi moștenitori? Să le fi venit poftă să hoinărească prin pitoreștile cartiere ale Algerului? Să fi fost numai curiozitatea de călători care îi făcea să umble de-a lungul străzilor Bab-Azoum și altele, pe cheiul încă însuflețit de acel du-te-vino al celor care se plimbau? Presupuneri neîntemeiate și cu care, sigur, prietenii lor nu ar fi fost de acord.

— Atunci?... făcu Gildas Tregomain.

De altfel, încă din timpul călătoriei, atât tânărul căpitan cât și ceilalți observaseră că de câteva ori jupân Antifer ieșise din mutismul său și vorbise pe șoptite cu bancherul. Și era evident că Zambuco părea că încuviințează spusele interlocutorului său. Ce să fi pus oare la cale cei doi?... Plecarea asta la o oră destul de târzie nu dovedea ea un plan ticluit dinainte?... Ce plan?... Nu se puteau oare aștepta – cu cei doi cumetri afurisiți – la cele mai năstrușnice combinații?...

În acest timp, după ce îi strânsese mâna lui Juhel, luntrașul intră în odaia lui. Acolo, înainte de a se dezbrăca, deschise larg fereastra, dornic să respire puțin din acel minunat aer algerian. La palidă lumină a stelelor, întrevăzu un spațiu larg desfășurat, toată rada până la Capul Matifu, în care străluceau luminile vapoarelor ancorate sau pe cale de a se apropia de țărm odată cu briza înserării. Apoi, litoralul se lumină de focurile pescuitului cu torțe. Mai aproape, în port, duduiau mașinile unor pacheboturi întunecate, gata de plecare, ale căror coșuri largi împroșcau scântei.

Dincolo de Capul Matifu se întindea marea, mărginită de un orizont pe care se înălțau strălucitoare constelații, ca un buchet de artificii. Ziua următoare avea să fie minunată, dacă te-ai fi luat după cele ce făgăduia noaptea; soarele avea să se înalțe radios, stingând ultimele stele, ale dimineții.

„Ce plăcere, gândea Gildas Tregomain, să vizitezi acest nobil

oraș Algerre, să-ți îngădui aici câteva zile de odihnă după drăcescul drum început la Mascat și înainte de a fi din nou aruncat dintr-o parte în alta până la insulița numărul doi... Am auzit vorbindu-se de restaurantul *Moise,* la Capul Pescade! De ce nu neam duce mâine să luăm o masă bună la Moise?..."

În acest moment, exact în clipa când ceasul bătea ora zece, în ușa odăii răsună o bătaie puternică.

— Tu ești, Juhel?... întrebă Gildas Tregomain.

— Nu... sunt eu, Antifer.

— Îți deschid numaidecât, prietene.

— Nu-i nevoie. Îmbracă-te și încuie-ți geamantanul.

— Geamantanul?...

— În patruzeci de minute plecăm.

— În patruzeci de minute?

— Și nu întârzia, fiindcă pacheboturile nu obișnuiesc să aștepte! Mă duc să-l anunț și pe Juhel.

Năucit de veste ca de o lovitură, luntrașul se întreba dacă nu visează!... Nu! Nu visa! Auzi bătând în ușa lui Juhel și glasul unchiului care-i poruncea să se scoale. Apoi, treptele gemură sub pașii care coborau din nou scara.

Juhel, care tocmai îi scria logodnicei sale, adăugă un rând în scrisoare prin care o anunța pe aceasta că aveau să părăsească cu toții Algerul chiar în acea seară. Așadar, pentru asta dispăruseră din hotel, imediat după-masă, Zambuco și jupân Antifer... ca să se informeze dacă nu cumva se pregătea de plecare spre coasta Africii vreo navă. Da, printr-un neașteptat noroc, găsiseră o asemenea navă care se pregătea să ridice ancora, se grăbiseră să rețină locuri la bord și apoi jupân Antifer, fără să-și mai bată capul cu ce lear fi convenit sau nu celorlalți, se urcase să-i prevină pe Gildas Tregomain și Juhel, în timp ce bancherul îi înștiința pe Ben-Omar și Nazim.

Luntrașul, făcându-și valiza, încerca o amară dezamăgire. Dar nu se putea împotrivi. Șeful ordonase și ei trebuiau să se supună.

Aproape imediat, Juhel veni în odaie la Gildas Tregomain și îi spuse:

— Nu te așteptai?...

— Nu, băiatule, răspunse luntraşul, cu toate că din partea unchiului tău mă pot aştepta la orice! Şi eu care îmi făgăduisem cel puţin patruzeci şi opt de ore de plimbare prin Algerre... şi portul... şi grădina d'Essai... şi Casbah!...

— Ce să spun, domnule Tregomain, este un adevărat ghinion că unchiul meu a dat de un vas gata de plecare!

— Da... dar până la urmă o să-mi ies din fire! Strigă luntraşul, pradă unui acces de furie împotriva prietenului său.

— Vai, nu, domnule Tregomain, dumneata nu o să-ţi ieşi din fire... sau dacă totuşi o să îndrăzneşti, o să fie de ajuns ca unchiul meu să te privească într-un anume fel rostogolindu-şi pietricica între dinţi...

— Ai dreptate, Juhel, răspunse Gildas Tregomain plecându-şi capul... o să mă supun... mă cunoşti bine!... Este totuşi păcat... Şi cina aceea grozavă pe care ne gândeam să o luăm la *Moise,* la Capul Pescade!...

Zadarnice păreri de rău! Şi suspinând din adânc, bietul om îşi termină pregătirile. Zece minute mai târziu el şi cu Juhel îi găsiră pe jupân Antifer, bancherul Zambuco, Ben-Omar şi Nazim în vestibulul hotelului.

Dacă la sosire li se făcuse o bună primire, la plecare mutrele erau cam acre, cu toate că plătiseră odăile ca şi când le-ar fi ocupat douăzeci şi patru de ore. Juhel îşi aruncă scrisoarea în cutia poştală pusă la dispoziţia călătorilor. Apoi o luară cu toţii de-a lungul cheiului şi coborâră scara care ducea la port, în timp ce Gildas Tregomain întrezărea pentru ultima dată Piaţa Guvernamentală, încă luminată.

La vreo sută de metri era ancorat un steamer al cărui cazan se auzea duduind sub presiunea aburilor. Un fum negru mânjea cerul înstelat. Asurzitoare şuierături vesteau că pachebotul nu va întârzia să ridice ancora. Legănându-se lângă treptele cheiului, o barcă îi aştepta pe călători ca să-i ducă la bord. Jupân Antifer şi tovarăşii lui se urcară în barcă, în câteva bătăi de vâsle, acostară lângă steamer. Până să se dumirească, Gildas Tregomain se şi trezi în cabina pe care avea să o împartă cu Juhel. Jupân Antifer cu Zambuco ocupau o a doua cabină, notarul şi Sauk o a treia.

Acest pachebot, care se numea *Catalanul,* aparţinea Companiei Încărcătorilor Uniţi, din Marsilia. Folosit pentru curse regulate pe coasta occidentală a Africii, la Saint-Louis şi la Dakar, când era nevoie făcea şi escale intermediare, fie pentru a lua sau debarca pasageri, fie pentru a încărca sau descărca mărfuri. Destul de bine utilat, mergea cu o viteză medie de zece-unsprezece noduri, foarte potrivită pentru acest soi de navigaţie.

Un sfert de oră după sosirea jupânului Antifer, un ultim şuierat sfâşie văzduhul. Apoi, odată odgoanele slobozite, *Catalanul* porni; elicea se zbătu violent ridicând spume la suprafaţa apei; ocoli corăbiile ancorate în larg, lunecă de-a lungul marilor pacheboturi mediteraneene adormite pe unde se găseau, continuă apoi pe şenalul dintre arsenal şi ţărm, ieşi în larg şi se îndreptă către vest.

O nedesluşită îngrămădire de case albe apăru atunci privirilor luntraşului; era acea Casbah din care el nu avea să vadă decât un contur neclar. Apăru o limbă de pământ, ieşită din coasta pieptişă: era peninsula Pescade, peninsula cu restaurantul *Moise,* unde se găteau acele „buiabesuri", ciorbe de peşte atât de gustoase...

Şi asta fu tot ce luă cu el Gildas Tregomain ca amintire din trecerea lui prin Algerre.

Inutil să mai menţionăm că, îndată după ieşirea din port, Ben-Omar, întins pe cuşeta din cabina lui, începu să guste din nou din plăcerile răului de mare. Şi când se gândea că, după ce se va afla în carne şi oase în golful Guineei, va trebui să se întoarcă iar pe acolo... Din fericire, de data asta va fi ultima călătorie pe mare... Căci, desigur, pe insuliţa numărul doi îşi va încasa faimosul său comision!... Şi măcar dacă şi un altul dintre tovarăşii lui ar fi suferit de acelaşi rău, dacă şi altora le-ar fi fost greaţă din pricina hulei... Nu! Niciunul dintre ei nu simţea nici cea mai mică greaţă... Era singurul care suferea... Nu avea nici măcar această consolare, atât de omenească, de a vedea pe unul din semenii săi împărtăşindu-i suferinţele.

Pasagerii de pe *Catalanul* erau în majoritate marinari care se întorceau în porturile de pe coastă, câţiva senegalezi şi un

oarecare număr de soldaţi din infanteria marinei, obişnuiţi cu greutăţile călătoriilor pe mare. Se duceau cu toţii la Dakar, unde steamerul trebuia să-şi descarce marfa. Nu era deci probabil să facă vreo escală pe parcurs. Aşa că jupân Antifer nu putea decât să se felicite că se grăbise să se urce la bordul vasului *Catalanul*. Este adevărat că, odată ajunşi la Dakar, nu însemna că şi-au atins ţinta, şi asupra acestui lucru îi atrăgea Zambuco atenţia.

— De acord, răspundea el, dar nu am socotit niciodată că am să găsesc un pachebot care să meargă de la Alger la Loango, şi când o să fim la Dakar o să vedem ce avem de făcut.

Într-adevăr, ar fi fost greu să procedeze altfel. Şi nu era mai puţin adevărat că în această ultimă parte a călătoriei vor avea de înfruntat mai multe piedici. Iată deci un serios motiv de îngrijorare pentru cei doi cumnaţi.

În timpul nopţii, *Catalanul* pluti de-a lungul ţărmului, la o depărtare de două-trei mile. După farurile din Tenez, abia se putu desluşi pământul întunecat al Capului Blanc. A doua zi dimineaţa se zăriră înălţimile Oranului şi după un ceas pachebotul naviga pe lângă promontoriu, dincolo de care se rotunjea rada Mers-el-Kebir.

Mai departe, spre babord, se desfăşura coasta marocană, cu îndepărtatul ei profil muntos dominând ţinutul Riff, bogat în vânat. La orizont, strălucind în lumina soarelui, apăru Tetuan, apoi, la câteva mile mai la apus, Ceuta, înfiptă pe stânca ei, între două golfuleţe, ca un fort care comandă acest canat al porţii Mediteranei, celălalt canat fiind zăvorât de Anglia. În sfârşit, dincolo de strâmtoare, apăru nesfârşitul Ocean Atlantic.

Se iviră coastele împădurite ale litoralului. Dincolo de Tanger, ascuns după un cot al golfului, vile în mijlocul copacilor verzi şi mai multe moschei care izbeau puternic privirea, orbindu-te cu albeaţa lor. Marea foia de nenumărate vase cu pânze aşteptând ca vântul să le îngăduie pătrunderea în strâmtoarea Gibraltar.

Catalanul nu avea a se teme de acest fel de întârzieri. Nici briza, nici acel curent, care putea fi recunoscut după un ciudat plescăit în apropierea pâlniei mediteraneene, nu puteau să lupte împotriva puternicei sale elice – şi către orele nouă seara el bătea cu întreitul său braţ apele Atlanticului.

Luntraşul şi Juhel discutau pe dunetă înainte de aşi îngădui câteva ceasuri de odihnă. Şi, foarte firesc, în clipa când *Catalanul,* îndreptându-se către sud-vest, ocolea capul cel mai îndepărtat al pământului Africii, acelaşi gând le trecu prin minte, ca o părere de rău.

— Da, băiatule, spuse Gildas Tregomain, ar fi fost mult mai bine ca la ieşirea din strâmtoare să o luăm pe tribord în loc să o luăm pe babord. Cel puţin nu i-am fi întors spatele Franţei...

— Şi ca să mergem unde?... răspunse Juhel.

— Mi-e teamă că la dracu! răspunse luntraşul. Ce vrei, Juhel, tot e mai bine să-ţi înduri cu răbdare nefericirea! În cele din urmă, te întorci de oriunde, chiar şi de la dracu! în câteva zile o să fim la Dakar şi de la Dakar în fundul golfului Guineei...

— Cine ştie dacă la Dakar o să găsim numaidecât un mijloc de transport!... De acolo nu există curse regulate... Putem să întârziem cu săptămânile, şi dacă unchiul meu îşi închipuie...

— Îşi închipuie, n-ai grijă!

— ... că îi va fi uşor să ajungă la insuliţa numărul doi, se înşală! Ştii la ce mă gândesc, domnule Tregomain?

— Nu, băiatule, dar dacă vrei să-mi spui...

— Ei bine, eu cred că bunicul meu Thomas Antifer ar fi trebuit să-l lase pe acest blestemat de Kamylk-Paşa pe stâncile din Jaffa...

— Vai, Juhel, bietul om!...

— Dacă l-ar fi părăsit acolo, egipteanul nu şi-ar fi mai putut lăsa milioanele salvatorului lui şi, dacă nu iar fi lăsat milioanele, unchiul meu nu ar fi alergat după ele şi Enogate ar fi fost soţia mea!

— Asta-i adevărat, răspunse luntraşul. Dar dacă ai fi fost acolo tu, Juhel, i-ai fi salvat viaţa acelui nefericit paşă, exact cum a făcut-o bunicul tău! Ia te uită, adăugă el schimbând vorba, şi arătă la babord un punct strălucitor ca o lumină vie. Ce far o fi ăsta?

— Este farul de la Capul Spartei, răspunse tânărul căpitan.

În adevăr, era farul care, aşezat la extremitatea de vest a continentului african şi întreţinut pe cheltuiala diferitelor state europene, este cel mai înaintat dintre cele a căror strălucire se

proiectează pe suprafața mărilor africane.

N-are rost să povestim amănunțit această călătorie a *Catalanului*. Pachebotul a fost norocos. Îl întâmpinară prin aceste locuri numai vânturi prielnice bătând dinspre uscat și putu să meargă la mică depărtare de-a lungul litoralului. Marea nu era agitată decât de hula venită din larg, fără valuri care să se spargă cu zgomot. Trebuia cu adevărat să fii cel mai bicisnic Omar din lume pentru a fi bolnav pe un asemenea timp.

Se arăta vederii întreaga coastă; înălțimile Mekinez și Mogador, muntele Thesat care domină această regiune cu o altitudine de o mie de metri, Tarudant și promontoriul Giubi, unde se închide frontiera marocană.

Gildas Tregomain nu avu mulțumirea de a zări insulele Canare, căci *Catalanul* trecu cam la cincizeci de mile de Fuerteventura, cea mai apropiată din grup; dar putu să salute capul Bojador înainte de a trece Tropicul Racului.

Capul Blanc fu zărit în după-amiaza zilei de 2 mai; apoi, în dimineața următoare, de cum mijiră zorile, se întrezări Portendik și în sfârșit, sub ochii călătorilor, se desfășurară malurile Senegalului.

Așa cum s-a mai spus, toți pasagerii săi având ca destinație Dakar, *Catalanul* nu avea de ce să facă escală la Saint-Louis, care este capitala acestei colonii franceze.

Se pare, de altfel, că Dakar are o importanță mult mai mare decât Saint-Louis. Cea mai mare parte a transatlanticelor care servesc liniile Rio-de-Janeiro, în Brazilia, și Buenos-Aires, în Argentina, înainte de a se avânta spre ocean, poposesc aici. S-ar fi putut ca jupân Antifer să găsească mai ușor la Dakar mijloace de transport pentru a ajunge la Loango.

În sfârșit, în ziua de 5 mai, către orele patru dimineața, *Catalanul* trecu de vestitul Cap Verde, situat la aceeași latitudine ca și insulele cu același nume. Ocoli peninsula triunghiulară care atârnă ca un stindard la acest avansat punct al continentului african pe Atlantic – și după o traversare de opt sute de leghe de la regretatul Algerre al lui Gildas Tregomain, apăru, la capătul de jos al peninsulei, portul Dakar.

Capitolul VII
Care redă felurite discuţii şi întâmplări de la sosirea la Dakar până la sosirea la Loango

Gildas Tregomain nu şi-ar fi putut închipui niciodată că va veni o zi când el şi cu Juhel se vor plimba pe cheiul din Dakar, această veche capitală a republicii goreene. Totuşi asta făcea în această zi, vizitând portul apărat de dublul său zăgaz de stânci de granit, în timp ce jupân Antifer şi bancherul Zambuco, tot atât de nedespărţiţi precum Ben-Omar şi Sauk, se îndreptau spre agenţia maritimă franceză.

O zi este prea destul pentru a vizita oraşul. De altfel, el nu oferă nimic deosebit: o grădină publică frumuşică, o cetăţuie folosind de cantonament garnizoanei, o limbă de pământ, Bel-Air, pe care se înalţă un aşezământ în care administraţia îşi internează bolnavii atinşi de frigurile galbene. Dacă ar fi trebuit să rămână mai multe zile în acea regiune cu capitala Goreea şi cu Dakar, un orăşel ceva mai răsărit, zilele li s-ar fi părut călătorilor noştri interminabile.

În sfârşit, când ai ghinion, n-ai încotro, faci haz de necaz, asta îşi spuneau mereu Gildas Tregomain şi Juhel. În aşteptare, hoinăreau pe chei, cutreierau străzile însorite ale oraşului, întreţinute curăţel de către condamnaţi sub supravegherea câtorva paznici.

În realitate, ceea ce îi interesa mai mult erau vapoarele – aceste bucăţi din însăşi Franţa, trimise de la Bordeaux la Rio-de-Janeiro, pacheboturi ale Mesageriilor Imperiale – aşa cum se numeau ele în 1862. Dakar nu era atunci importanta staţiune care a devenit mai târziu, cu toate că încă de pe atunci comerţul Senegalului se cifra la douăzeci şi cinci milioane franci, din care douăzeci de milioane chiar cu francezii. Nu avea decât nouă mii de locuitori, populaţie care tinde să crească, în urma lucrărilor întreprinse pentru îmbunătăţirea portului.

De exemplu, dacă luntraşul nu făcuse până atunci niciodată cunoştinţă cu negrii M'Bambaras, acum nimic nu i-ar fi fost mai

ușor. În adevăr, acești indigeni mișună pe străzile Dakarului. Datorită constituției lor uscate și nervoase, craniului lor rezistent, părului des și creț, pot să suporte ușor arșița soarelui senegalez. Cât despre Gildas Tregomain, el găsise de cuviință să-și acopere capul cu batista lui în pătrățele, care, de bine, de rău, îi ținea loc de umbrelă.

— Doamne, dumnezeule, cald mai este! exclamă el. Într-adevăr, nu sunt făcut să trăiesc la tropice.

— Asta încă nu-i nimic, domnule Tregomain, răspunse Juhel, dar când o să fim în fundul golfului Guineei, la câteva grade sub ecuator...

— O să mă topesc, asta-i sigur, replică luntrașului o să mă întorc acasă doar cu pielea pe oase! De altfel, adăugă el cu zâmbetul lui blajin, în timp ce își ștergea fața mustind de sudoare ca o alcarraza[17], ar fi greu să mă întorc cu și mai puțin, nu-i așa?

— Dar ai și slăbit, domnule Tregomain, spuse căpitanul.

— Crezi?... Ei, mai am până să ajung un schelet! Când se întoarseră la hotel, Juhel și Gildas Tregomain îi găsiră acolo pe jupân Antifer și pe bancher.

Agentul francez îl primise cât se poate de bine pe compatriotul său. Totuși, când acesta îl întrebă dacă la Dakar se afla vreo navă gata de plecare pentru unul din porturile din Loango, nu primi decât un răspuns prea puțin încurajator. Pacheboturile care fac acest serviciu sunt foarte neregulate și, oricum, nu opresc la Dakar decât o dată pe lună. Desigur, există o cursă săptămânală între Sierra-Leone și Grand-Bassam, dar de acolo până la Loango mai este cale lungă. Or, primul pachebot nu avea să ajungă la Dakar înainte de opt zile. Ce ghinion! Să petreci opt zile, fierbând de nerăbdare, ca într-o capcană, în acest orășel! Și trebuia să fie din cel mai călit oțel această capcană pentru a rezista dinților lui Pierre-Servan-Malo, care sfărâma acum în gură câte o pietricică pe zi. Este adevărat că nu pietricelele lipseau pe plajele litoralului african și jupân Antifer își putea ușor împrospăta aici provizia.

Adevărul ne obligă să spunem că la Dakar o săptămână este lungă, foarte lungă.

Plimbările prin port, excursiile până la brațul de apă care curge în partea de răsărit a orașului nu oferă turistului distracții pentru a-l ocupa mai mult de o zi. Așa că se cuvenea să se înarmeze cu acea răbdare pe care numai o fericită înțelepciune o poate da. Dar în afară de Gildas Tregomain, deosebit de înzestrat din acest punct de vedere, ceilalți nu erau nici răbdători, nici înțelepți. Irascibilul maluin și diferitele personaje pe care le târa după el dacă îl binecuvântau pe Kamylk-Pașa pentru faptul că îi lăsase moștenitori, în schimb îl blestemau pentru fantezia pe care o avusese de a-și fi îngropat moștenirea atât de departe. Nu fusese prea destul că fuseseră obligați să meargă până la golful Oman, acum mai trebuiau să coboare și până la golful Guineei? Acest egiptean nu ar fi putut oare să aleagă o nevinovată și discretă insuliță în mările europene, în Baltica, în Marea Neagră, în Marea Nordului, pe lângă țărmurile Oceanului Atlantic, foarte potrivit alcătuită pentru a fi folosită ca o casă de bani? Într-adevăr, Pașa exagerase înconjurându-se cu atâtea măsuri de precauție! în sfârșit, asta era, și doar dacă se lăsau păgubași...

Să se lase păgubași? Bună primire vi s-ar fi făcut dacă ați fi venit cu o asemenea propunere la jupân Antifer, la bancherul Zambuco și chiar la notar, ținut în frâu de pumnul violent al lui Sauk!

Pe deasupra, legăturile de bună convieţuire, care legau aceste diverse personaje, slăbeau văzând cu ochii. Erau trei grupuri foarte distincte: grupul Antifer-Zambuco, grupul Omar-Sauk, grupul Juhel-Tregomain. Trăiau separat, nu se vedeau decât la orele de masă, se ocoleau în timpul plimbărilor, nu discutau niciodată între ei de formidabila lor afacere. Se mărgineau la duete care nu prea dădeau semne că se vor contopi vreodată într-un sextet final, care, de altfel, nu ar fi fost decât o cumplită cacofonie.

Primul grup: Juhel-Tregomain. Se cunoaște obișnuitul subiect al discuțiilor lor: călătoria care se prelungea mereu, depărtarea care creștea și ea mereu între cei doi logodnici, teama ca toate ostenelile și căutările să nu se sfârșească cu o păcăleală, dispoziția sufletească a unchiului și prietenului lor, a cărui

surescitare creștea pe zi ce trecea amenințându-i judecata. Totul fiind prilej de amărăciune pentru luntraș și tânărul căpitan, resemnați să nu-l contrazică și să-l urmeze până la capăt.

Al doilea grup: Antifer-Zambuco. Ce studiu interesant ar fi oferit, pentru cercetările unui moralist, cei doi viitori cumnați! Unul, până atunci cu gusturi simple, ducând o viață liniștită în liniștita sa provincie, cu acea filosofie firească a marinarului ieșit la pensie, acum căzut pradă unei *sacra fames*[18] pentru aur, înnebunit de mirajul milioanelor care îi lua ochii! Celălalt, putred de bogat, neavând însă decât o singură grijă, aceea de a îngrămădi bogății peste bogății, înfruntând atâtea oboseli și chiar primejdii numai pentru a-și mări grămada!

— Să mucegăiești opt zile în fundul acestei gropi, bombănea mereu jupân Antifer, și cine știe dacă acest blestemat pachebot nu o să întârzie?...

— Și, pe deasupra, mai avem ghinionul să ne debarce la Loango și abia de acolo mai trebuie să ne întoarcem cam vreo cincizeci de leghe ca să ajungem în golfulețul Ma-Yumba!

— Ei, nu bucățica asta de drum mă îngrijorează pe mine! exclamă arțăgosul maluin.

— Totuși, ar fi cazul să te îngrijoreze, răspunse Zambuco.

— Bine!... bine!... mai târziu... ce dracu! Nu arunci ancora înainte de a intra în port! Să ajungem mai întâi la Loango și pe urmă o să mai vedem!

— Poate că l-am putea convinge pe căpitanul pachebotului să facă escală în portul Ma-Yumba... L-ar abate mult din drumul lui?...

— Mă îndoiesc că o să se învoiască, fiindcă nu-i este îngăduit...

— Dacă i-am da o sumă frumușică... pentru ocolul ăsta, sugeră bancherul.

— O să vedem, Zambuco, dar pe dumneata te bat totdeauna gânduri pe care eu nu le am deloc! Important este să ajungem la Loango, de unde o să izbutim noi cumva să ajungem și la Ma-Yumba. Mii de bombe! Avem doar picioare și dacă ar fi trebuit, dacă nu am fi avut alt mijloc de a pleca din Dakar, nu aș fi stat pe gânduri și aș fi luat-o pe jos, de-a lungul litoralului.

— Pe jos?

— Pe jos.

Pierre-Servan-Malo vorbea fără să se gândească! Dar pericolele, piedicile, greutățile unui asemenea drum? Opt sute de leghe prin ținuturile Liberiei, pe Coasta de Fildeș, prin Achantis, Dahomey, Grand-Bassam! Nu – și trebuia să se socotească fericit că, făcând călătoria la bordul unui pachebot, putea să evite pericolele unei asemenea călătorii! Niciunul din cei care l-ar fi însoțit în această expediție nu s-ar mai fi întors! Și domnișoara Talisma Zambuco zadarnic ar fi așteptat în casa ei din Malta întoarcerea prea îndrăznețului ei logodnic! Trebuiau deci să se resemneze să aștepte pachebotul, cu toate că acesta nu avea să sosească înainte de aproximativ opt zile. Dar cât de lungi li se păreau aceste ceasuri petrecute la Dakar!

Cu totul altfel vorbeau între ei cuplul Sauk-Ben-Omar. Nu că fiul lui Murad ar fi fost mai puțin nerăbdător de a ajunge la insuliță și de a pune mâna pe comoara lui Kamylk-Pașa, nu! Spre marea spaimă a lui Ben-Omar, singurul lui gând era numai cum ar fi putut să-i despoaie pe cei doi colegatari în folosul lui. După ce se gândise să dea lovitura, după întoarcerea de la Sohar la Mascat, cu ajutorul unor ticăloși tocmiți de el, avea s-o încerce și de data asta, prin aceleași mijloace, la întoarcerea de la Ma-Yumba la Loango. Așa, fără îndoială, va avea mai mulți sorți de izbândă. Printre indigenii din provincie sau printre agenții suspecți ai companiilor de comerț, o să știe să găsească oameni în stare de orice, chiar și de vărsare de sânge și care, bine plătiți, i s-ar alătura în săvârșirea faptei sale criminale. Tocmai această perspectivă îl înspăimânta pe fricosul Ben-Omar; dacă nu dintr-un exces de sensibilitate, măcar de teama de a nu fi amestecat într-o afacere urâtă – și gândul ăsta nu-i mai lăsa nicio clipă de liniște.

Atunci încerca să-și spună timid părerea. Susținea că jupân Antifer și tovarășii lui erau dintre acei oameni care își vând scump pielea. Insista asupra faptului că, oricât de bine i-ar fi plătit Sauk, nu se putea bizui pe ticăloșii pe care i-ar fi folosit, că mai devreme sau mai târziu tot ar fi vorbit, că vestea omorului se va răspândi în ținut, că până la urmă adevărul sfârșește prin a

ieşi la lumină, chiar în mijlocul acestor ţinuturi sălbatice, mai ales când era vorba de exploratori masacraţi în cele mai îndepărtate unghere ale Africii, că nu poţi fi niciodată sigur de păstrarea unei taine... Se vedea bine că toată această argumentare nu era făcută pentru a înfiera o faptă criminală, ci din teama de nu fi descoperită într-o zi – singurul motiv care l-ar fi putut opri pe un om de teapa lui Sauk.

Dar asta nu-l prea impresiona pe Sauk... Văzuse şi făcuse el altele şi mai şi!... Şi aruncându-i notarului una din acele priviri care-l îngheţau până în măduva oaselor, spuse:

— Nu cunosc decât un imbecil, unul singur, care ar putea să mă trădeze!

— Şi cine, oare, excelenţă?...

— Tu, Ben-Omar!

— Eu?

— Da, şi bagă bine de seamă, fiindcă eu cunosc un mijloc sigur de a-i face pe oameni să tacă!

Ben-Omar, tremurând din toate încheieturile, îşi plecă capul. Ştia el că un cadavru în plus, pe drumul de la Ma-Yumba la Loango, nu l-ar fi încurcat pe Sauk.

Pachebotul mult aşteptat ancoră în portul Dakar în dimineaţa zilei de 12 mai. Era *Cintra,* o navă portugheză care transporta călători şi mărfuri în San-Paolo de Luanda, importantă colonie lusitană din Africa tropicală. Făcea regulat escală la Loango şi, cum pleca a doua zi în zori, călătorii noştri se grăbiră să-şi reţină locurile. Cu viteza mijlocie a pachebotului de aproximativ nouă sau zece mile, călătoria avea să dureze o săptămână, timp în care Ben-Omar se aştepta la toate chinurile răului de mare.

A doua zi, după ce lăsă la Dakar un număr de călători, pe un timp frumos, briza bătând dinspre uscat, *Cintra* ieşi din port. Jupân Antifer şi bancherul lăsară să le scape un adânc suspin de uşurare, ca şi când plămânii lor nu ar mai fi funcţionat de o săptămână. Era ultima lor etapă înainte de a pune piciorul pe insuliţa numărul doi şi mâna pe comoara păstrată cu credinţă în măruntaiele ei.

Potrivit legilor firii, atracţia pe care această insuliţă o exercita

asupra lor părea cu atât mai puternică cu cât se apropiau mai mult. Ea crescând în raport invers cu pătratul distanței. Și cu fiecare învârtitură de elice a *Cintrei* distanța aceasta descreștea... descreștea...

Vai, pentru Juhel, în schimb, ea creștea! El se îndepărta din ce în ce mai mult de acea Franță, de acea Bretanie unde se amăra Enogate. Îi scrisese de cum ajunsese la Dakar, îi scrisese în ajunul plecării și biata fată avea să afle în curând că logodnicul ei se îndepărta și mai mult de ea!... Și greu ar fi putut să-i spună data când avea să se întoarcă!

În primul rând, Sauk căutase să afle dacă *Cintra* avea să debarce călători la Loango. Printre aventurierii a căror conștiință nu cunoaște teama sau remușcarea și care se duc să-și caute norocul prin aceste ținuturi, poate că va găsi câțiva care, cunoscând locurile, ar putea să-i devină complici. Dar, excelența-sa fu dezamăgit în această privință. Va trebui, deci, să-și aleagă șnapanii la Loango. Din nefericire nu vorbea limba portugheză, pe care, de altfel, nici Ben-Omar nu o cunoștea. Fapt destul de supărător atunci când este vorba să tratezi afaceri delicate în care este neapărată nevoie de o claritate perfectă. De altfel, jupân Antifer, Zambuco, Gildas Tregomain și Juhel erau siliți să vorbească numai între ei, nimeni la bord necunoscând franceza. Unul a cărui surpriză era tot atât de mare ca și satisfacția, trebuie să o recunoaștem, fu notarul Ben-Omar. Ar fi exagerat să spunem că în timpul călătoriei cu *Cintra* nu-i fusese deloc rău. Totuși, nu mai îndură acele mari suferințe prin care trecuse până atunci. Ajutată de un vânt ușor venit dinspre țărm, navigația se desfășura în condiții minunate. Marea rămânea liniștită de-a lungul litoralului pe lângă care aluneca *Cintra,* la o distanță de două-trei mile, și nava abia dacă resimțea hula venită din larg.

Mai mult chiar, aceste prielnice condiții nu se schimbară nici atunci când pachebotul trecu pe lângă Capul Palmes, la extremitatea golfului Guineei. În adevăr, așa cum se întâmplă adesea, briza urma conturul coastelor și golful fu tot atât de ospitalier ca și oceanul, între timp, pe când *Cintra* se îndrepta către Loango, înălțimile continentului pieriră din raza vederii ei.

Din ţinuturile Achantis sau Dahomey călătorii nu zăriră nimic, nici măcar vârful acelui munte Camerun care se înalţă până la trei mii nouă sute şaizeci de metri, dincolo de insula Fernando-Po, către graniţele Guineei de Sus.

În după-amiaza zilei de 19 mai, Gildas Tregomain încercă o oarecare emoţie. Juhel tocmai îi spusese că vor trece ecuatorul. În sfârşit, pentru prima şi fără îndoială pentru ultima dată, fostul căpitan al ambarcaţiei *Fermecătoarea Amelie* avea prilejul să pătrundă în emisfera australă. Ce aventură pentru el, un marinăraş de pe Rance! Aşa că fără prea multă părere de rău dădu mateloţilor, urmând exemplul celorlalţi călători, bănuţul lui de bun-venit în cinstea trecerii ecuatorului.

A doua zi, la răsăritul soarelui, *Cintra* se afla pe latitudinea golfului Ma-Yumba, cam la o sută mile depărtare. De câte oboseli şi de câte pericole nu ar fi fost scutiţi jupân Antifer şi ai lui dacă comandantul *Cintrei* ar fi fost dispus să se îndrepte în această direcţie, să facă escală în acest port care aparţine statului Loango! Această escală i-ar fi scutit de o călătorie deosebit de grea pe lângă malurile litoralului.

Aşa că, împins de unchiul lui, Juhel încercă să ghicească gândurile căpitanului *Cintrei* în această privinţă. Portughezul ştia câteva cuvinte englezeşti şi care marinar nu cunoaşte cât de cât graiul britanic? Or, se ştie că Juhel vorbea curgător această limbă şi o folosise din plin în discuţiile lui cu aşa-zisul tâlmaci din Mascat. Îi comunică deci căpitanului propunerea de a face escală la Ma-Yumba. Acest ocol nu ar fi lungit călătoria decât cu aproximativ patruzeci şi opt de ore...

Se înţelege de la sine că ar fi plătit întârzierea şi cheltuielile care ar fi decurs din această oprire: combustibilul consumat, hrana echipajului, indemnizaţia armatorilor *Cintrei* etc..

Pricepuse oare căpitanul propunerea pe care i-o făcea Juhel? Fără îndoială că da, mai ales după ce fusese argumentată cu o demonstraţie pe harta golfului Guineei. Marinarii se înţeleg între ei dintr-un cuvânt. Şi, în adevăr, nimic nu ar fi fost mai simplu decât să se îndepărteze către est, pentru ca cei şase călători să coboare la Ma-Yumba, fiindcă aceşti călători ofereau o sumă frumuşică.

Căpitanul, însă, refuză. Sclav al regulamentului de bord, era angajat să se ducă la Loango, la Loango o să se ducă. De la Loango trebuind să meargă la San-Paolo de Luanda, la San-Paolo de Luanda o să meargă, chiar dacă s-ar fi găsit cineva să-i cumpere nava cu atât aur cât ar cântări ea. Acestea fură chiar expresiile pe care le folosi, pe care Juhel le înțelese foarte bine și i le traduse unchiului său.

O cumplită furie, însoțită de o salvă de sudălmi la adresa căpitanului, fu răspunsul jupânului Antifer. Nimic nu-l putu opri, mai mult chiar, fără intervenția lui Gildas Tregomain și a lui Juhel, fără îndoială că jupân Antifer, furios cum era, ar fi fost aruncat, ca răzvrătit, în fundul calei, pentru tot restul călătoriei.

Și iată de ce a treia zi, în seara de 21 mai, *Cintra* se opri în fața nesfârșitelor bancuri de nisip ce străjuiesc coasta Loango, coborî cu șalupa călătorii despre care am vorbit, apoi, câteva ore mai târziu, plecă din nou, îndreptându-se către San-Paolo, capitala coloniei portugheze.

Capitolul VIII
În care se arată că anumiți călători nu sunt buni să se îmbarce pe o corabie africană

A doua zi, la adăpostul unui baobab care îi apăra de năprasnica arșiță a soarelui, doi bărbați discutau cu însuflețire. Mergând în susul străzii principale din Loango, pe care se întâlniseră printr-o neașteptată întâmplare, se priveau cu nenumărate gesturi de surpriză.

Unul spusese:

— Tu... aici?

— Da... eu! răspunsese celălalt.

Și la un semn al primului, care era Sauk, cel de al doilea, cu numele de Barroso, îl urmase afară din oraș.

Dacă Sauk nu vorbea limba lui Barroso, în schimb Barroso, care trăise timp îndelungat în Egipt, vorbea limba excelenței-sale. Precum se vede, două vechi cunoștințe. Barroso făcea parte din acea bandă întreținută de Sauk pe vremea când se deda la jafuri de tot felul, fără a fi stingherit în vreun fel de agenții viceregelui, datorită influenței lui Murad, tatăl său, propriul văr al lui Kamylk-Pașa. Apoi, după câteva fărădelegi pentru care ar fi fost cu neputință să nu fie pedepsiți, banda se împrăștiase și Barroso dispăruse. Întors în Portugalia unde talentele lui nu găsiseră întrebuințare, părăsise Lisabona și venise să lucreze într-o agentură de comerț din Loango. La această epocă, comerțul coloniei era aproape desființat prin abolirea comerțului cu sclavi, reducându-se la transportul fildeșului, untdelemnului de palmier, al sacilor de arahide și trunchiurilor de lemn de mahon.

Portughezul Barroso, care altădată navigase – avea pe atunci aproximativ cincizeci de ani – comanda acum o corabie de mare tonaj, *Portalegre,* care făcea curse între porturile coastei pentru negustorii din ținut.

Acest Barroso, cu un trecut ca al lui, cu o conștiință cu totul lipsită de scrupule, cu o îndrăzneală căpătată pe vremea vechilor

sale meserii, era exact omul care îi trebuia lui Sauk pentru a duce la bun sfârşit uneltirile lui criminale.

Opriţi la rădăcina acestui baobab, al cărui trunchi nu ar fi putut fi cuprins de braţele a douăzeci de bărbaţi – şi ce însemna acest copac pe lângă faimosul smochin din Mascat? — amândoi putură să pună la cale nestingheriţi cumplite ameninţări pentru viaţa jupânului Antifer şi a însoţitorilor lui.

După ce Sauk şi Barroso îşi povestiră unul altuia tot ce li se întâmplase din anul plecării portughezului din Egipt, excelenţa-sa intră fără prea multe ocoluri în subiect. Dacă Sauk, din prudenţă, se feri să facă cunoscut cât de mare era comoara pe care spera să şi-o însuşească, cel puţin aţâţă lăcomia lui Barroso cu momeala unei sume uriaşe pe care ar putea-o câştiga.

— Dar... adăugă el, am nevoie să fiu ajutat de un om hotărât... curajos...

— Mă cunoaşteţi, excelenţă, răspunse portughezul, şi ştiţi că nu mă dau înapoi de la nicio treabă...

— Dacă nu te-ai schimbat, Barroso...

— Nu m-am schimbat, excelenţă...

— Află deci că vor fi patru oameni care vor trebui să dispară şi poate că şi un al cincilea, dacă o să cred potrivit să mă debarasez de un oarecare Ben-Omar, pe al cărui secretar o fac eu acum sub numele de Nazim.

— Unul mai mult sau mai puţin, nu contează! răspunse Barroso.

— Cu atât mai mult cu cât, cu ăsta e destul să sufli şi a şi dispărut.

— Şi cum socotiţi dumneavoastră?...

— Iată ce plan am, răspunse Sauk, după ce se încredinţa că nu-l putea auzi nimeni. Cei despre care este vorba, trei francezi, maluinul Antifer, prietenul lui şi cu nepotul, apoi un bancher tunisian, Zambuco, au debarcat la Loango ca să pună mâna pe o comoară ascunsă pe una din insuliţele golfului Guineei...

— Cam pe unde?... întrebă repede Barroso.

— Prin apropierea golfuleţului Ma-Yumba, răspunse egipteanul. Au de gând să o ia pe lângă ţărm până la acest orăşel şi m-am gândit că o să fie uşor să-i atacăm când au să se

întoarcă la Loango cu comoara lor ca să aştepte trecerea pachebotului de la San-Paolo, care trebuie să-i ducă la Dakar.

— Nimic mai uşor, excelenţă, afirmă Barroso, găsesc eu o duzină de băieţi de treabă, amatori de o afacere serioasă şi care nu aşteaptă decât să vă ajute în schimbul unui preţ convenabil... asupra căruia o să vă înţelegeţi...

— Eram sigur de asta, Barroso, şi prin pustietăţile astea nu se poate ca lovitura să nu reuşească.

— Fără îndoială, excelenţă, dar v-aş propune o combinaţie mai avantajoasă.

— Atunci, spune!...

— Eu comand aici o corabie de o sută cincizeci de tone, *Portalegre,* care transportă mărfuri de la un port la altul al coastei. Or, corabia mea este pe punctul de a pleca peste două zile la Baracka din Gabon, puţin mai la nord de Ma-Yumba...

— Grozav! strigă Sauk, este o împrejurare pe care-trebuie să o folosim! Jupân Antifer o să se grăbească să urce pe corabia ta, ca să-şi scutească oboseala şi primejdiile unei călătorii de-a lungul ţărmului, pe jos. O să ne debarci la Ma-Yumba, o să te duci să-ţi descarci mărfurile la Gabon şi apoi te întorci să ne iei... şi pe drumul de întoarcere la Loango...

— Înţeles, excelenţă.

— Câţi oameni ai la bord?

— Doisprezece.

— Eşti sigur de ei?

— Ca de mine însumi.

— Şi ce transporţi la Gabon?...

— O încărcătură de arahide şi, în afară de asta, şase elefanţi cumpăraţi de o firmă din Baracka pentru a-i expedia unei menajerii din Olanda.

— Nu vorbeşti franceza, Barroso?...

— Nu, excelenţă...

— Nu uita că nici eu nu trebuie să ştiu sau să înţeleg franceza. Aşa că o să-i spun lui Ben-Omar să-ţi facă propunerea şi sunt sigur că maluinul o să o prindă din zbor.

Era, în adevăr, sigur şi este cazul să ne temem ca cei doi colegatari, jefuiţi de bogăţiile lor, să nu piară împreună cu

tovarășii lor în timpul călătoriei de întoarcere prin golful Guineei.

Și cine ar fi putut împiedica această crimă? Cine iar fi putut descoperi pe făptuitori?

Loango nu este sub dominația portugheză, cum sunt Angola și Benguela. Este unul din regatele independente din acel Congo – cuprins între fluviul Gabon la nord și fluviul Zair la sud – care avea să aparțină în curând Franței. Dar pe vremea aceea, de la Capul Lopez până la Zair, regii indigeni recunoșteau suveranul din Loango și-i plăteau un anumit tribut în sclavi, ca de pildă cei din Cassange, Tomba-Libolo precum și unii vasali domnind peste mici teritorii fărâmițate. Societatea negrilor este întocmită în chipul următor: sus, regele și familia sa, apoi prinții de sânge, adică cei născuți de o prințesă, numai ea putând să le transmită această calitate; apoi soții prinţeselor care sunt suzerani, apoi preoții, fetișii sau „yangas", al căror șef Șitome este de esență divină, pe urmă samsarii, negustorii și, în sfârșit, clienții, adică poporul.

Cât despre sclavi, sunt mulți, sunt prea mulți. Este adevărat că nu mai sunt vânduți în străinătate, aceasta fiind una din urmările intervenției europene pentru desființarea comerțului cu sclavi. Să fi fost oare grija pentru demnitatea și libertatea omului care a prilejuit această abolire? Gildas Tregomain, care se dovedi un bun cunoscător de oameni și lucruri, era cu totul de altă părere când în acea zi îi spuse lui Juhel:

— Dacă nu s-ar fi scos zahăr din sfeclă și dacă nu s-ar fi folosit decât zahărul din trestia de zahăr pentru a-ți îndulci cafeaua, comerțul de sclavi ar fi continuat și probabil că nu s-ar fi desființat niciodată!

Dar faptul că regele din Loango este regele unei țări care se bucură de o independență deplină nu înseamnă că drumurile ei sunt destul de supravegheate și călătorii la adăpost de orice pericol. Așa încât, cu greu s-ar fi găsit un ținut mai prielnic sau o mare mai potrivită pentru o lovitură mârșavă.

Asta era și grija ce-l frământa pe Juhel – cel puțin în ceea ce privește călătoria pe uscat. Dacă unchiului său, exaltat cum era, nu-i păsa deloc, tânărul căpitan se gândea cu o adevărată teamă

la această călătorie de două sute de kilometri de-a lungul litoralului, până la golful Ma-Yumba. De aceea crezu de datoria lui să-i împărtășească și luntrașului temerile sale.

— Ce să facem, băiatule? îi răspunse Gildas Tregomain. Ai intrat în horă trebuie să joci!

— În realitate, reluă Juhel, excursia pe care am făcut-o de la Mascat la Sohar nu a fost decât o plimbare și încă într-o tovărășie foarte plăcută!

Această frântură de discuție arată limpede îngrijorarea lui Juhel, împărtășită de altfel și de Gildas Tregomain. Așa că, amândoi încercară o adevărată ușurare când Sauk, prin intermediul lui Ben-Omar, i-l prezentă jupânului Antifer și bancherului din Tunis pe portughezul Barroso. Nu se mai punea problema unor drumuri lungi prin aceste ținuturi primejdioase, se terminase cu oboseala unei călătorii atât de lungi sub dogoarea arșiței. Deoarece Sauk nu pomenise nimic de legăturile lui din trecut cu Barroso, deoarece Juhel nu bănuia că acești doi ticăloși se cunoscuseră vreodată, nu-i fu trezită neîncrederea. Important era că până la golful Ma-Yumba vor călători pe mare. Timpul era frumos... Aveau să fie acolo în patruzeci și opt de ore... Corabia o să-și debarce pasagerii în port... o să-și continue drumul spre Baracka... la întoarcere o să-i îmbarce din nou, de această dată cu comoară cu tot... și vor reveni cu toții la Loango, de unde primul pachebot îi va duce la Marsilia... Nu! Niciodată norocul nu-i surâsese atât de mult lui Pierre-Servan-Malo. Fără îndoială, va trebui să plătească un preț bun pentru această călătorie cu corabia. Ei, dar ce conta prețul!

În așteptarea celor șase elefanți expediați din interiorul țării și care trebuiau să fie aduși la bordul lui *Portalegre,* aveau de petrecut două zile la Loango. Așa că Gildas Tregomain și Juhel – primul totdeauna dornic să se instruiască – se distrară hoinărind prin orășel, prin „banza" cum i se spune în limba congoleză. Vechea cetate, Loango sau Bouala, măsurând de jur împrejur patru mii cinci sute de metri, este clădită în mijlocul unei păduri de palmieri. E alcătuită doar din câteva prăvălii înconjurate de „chirubeque", un fel de colibe făcute din tulpini de rafie și acoperite cu frunze de papirus. Firmele sunt portugheze,

spaniole, franceze, engleze, olandeze, germane. Precum se vede, nici că se poate mai amestecat. Dar cât de nou este totul pentru luntraș! Bretonii de pe malurile râului Rance nu aduc nici pe departe cu acești indigeni pe jumătate goi, înarmați cu arcuri, cu săbii de lemn și securi încovoiate, în orășelele dintre Saint-Malo și Dinan nu găsești colibe din acelea, adăpostite de cocotieri uriași. Ogoarele din Bretania nu se compară cu ogoarele din Loango. Aici este destul să zgârii puțin pământul pentru a obține recolte minunate; acel „manfrigo" sau mei ale cărui spice cântăresc un kilogram, acel „holcus" care crește fără a fi cultivat, acel „luco" folosit la fabricarea pâinii, acel porumb care dă trei recolte pe an, orzul, cartofii, maniocul, „tamba", un fel de păstârnac, acea „insanguis" sau linte, tutun, prin locurile mlăștinoase trestia de zahăr, vița de vie importată din Canare și Madeira, smochine, banane, portocalele numite „mambrochas", lămâi, rodii, „coudes", un fruct ca un fel de gogoașă de molift plină cu o substanță făinoasă și zemoasă, „neubanzams", un fel de alune foarte apreciate de băștinași, și ananași care cresc de la sine pe terenurile aride. Și apoi, ce de arbori uriași – manglieri19, santali, cedri, tamarini, palmieri, mulți baobabi din care se extrage un săpun vegetal și un suc de fructe foarte căutat de negri.

Și ce puzderie de animale: turme de porci mistreți, zebre, bivoli, căprioare, gazele, antilope, elefanți, jderi, zibeline, șacali, porci ghimpoși, veverițe zburătoare, pisici sălbatice, pisici-tigru, fără să mai vorbim de felurite neamuri de maimuțe, cimpanzei, micuții „strâmbători" cu coada lungă și botul albăstrui, struți, păuni, sturzi, potârnichi cenușii și roșii, lăcuste comestibile, albine, apoi țânțari, „canzos" și alte nenumărate gângănii. Uimitoare țară, și dacă ar fi avut timp să studieze științele naturii, din ce izvor nesecat s-ar fi adăpat Gildas Tregomain!

Putem fi siguri că nici jupân Antifer, nici bancherul Zambuco nu ar fi știut să spună dacă Loango era populat cu albi sau cu negri. Nu! Ochii lor priveau în altă parte. Se uitau în depărtare, mai către nord, spre un punct nevăzut, un punct unic în lume, un fel de uriaș diamant cu străluciri vrăjite, cântărind mii de carate și valorând milioane de franci!... Ah, cât de nerăbdători

erau să pună în sfârșit piciorul pe insulița numărul doi, capătul definitiv al aventuroasei lor călătorii!

În zorii zilei de 22 mai, corabia era gata de plecare. Cei șase elefanți, sosiți în ajun, fuseseră îmbarcați cu toate menajamentele datorate unor animale atât de mari. Șase animale extraordinare care, desigur, nu ar fi compromis nici circul Sam Lockhart! Se înțelege de la sine că fuseseră rânduiți de-a latul, în fundul calei.

Poate că nu era tocmai potrivit ca o corabie de numai o sută cincizeci de tone să fie încărcată cu o asemenea greutate, primejdioasă pentru echilibrul ei. Juhel chiar îi atrăsese atenția luntrașului asupra acestui lucru. Este adevărat că stâlpii transversali ai punții erau destul de tari și corabia trăgea puțină apă, ca să ușureze acostarea la adâncimi mici. Cele două catarge, foarte îndepărtate unul de altul, aveau pânze pătrate, fiindcă un asemenea vas nu merge bine decât cu vântul din spate și dacă nu înaintează prea repede, în schimb este construit pentru a naviga fără primejdii pe lângă coastă.

În plus, timpul era favorabil. La Loango ca și în întreg acest teritoriu al Guineei, anotimpul ploilor, care începe în septembrie, se termină în mai sub influența vânturilor venite din nord-vest. În schimb, dacă timpul este frumos din mai până în septembrie, ce căldură de nesuportat, abia potolită de bogata rouă a nopților! De când debarcaseră, călătorii noștri se topeau pe picioare, slăbeau văzând cu ochii. Mai mult de treizeci și patru grade la umbră! Prin aceste locuri, dacă neam lua după unii exploratori prea puțin vrednici de încredere, de baștină din Gasconia sau de pe la gurile Ronului, câinii sunt nevoiți să sară tot timpul în sus ca să nu-și ardă labele, iar mistreții sunt găsiți în bârlogul lor gata fripți! Lui Gildas Tregomain nu-i lipsea mult ca să dea crezare acestor povești...

Către orele opt dimineața, *Portalegre* ieși în larg. Oameni și elefanți, erau cu toții prezenți la bord. Și tot la fel împărțiți: jupân Antifer și Zambuco mai obsedați ca oricând de acea insuliță numărul doi. Ce povară li se va lua de pe suflet când matelotul de cart o va semnala la orizont!... Apoi Gildas Tregomain și Juhel, unul uitând mările Africii pentru a sa Mare a

Mânecii bretonă, celălalt dorindu-şi numai să se răcorească în bătaia brizei... Sauk şi Barroso şuşotind împreună – şi de ce ne-am mira?... Vorbeau doar aceeaşi limbă şi numai datorită întâlnirii lor corabia fusese pusă la dispoziţia jupânului Antifer.

Cât despre echipaj, se compunea dintr-o duzină de vlăjgani, mai mult sau mai puţin portughezi, cu înfăţişarea destul de respingătoare. Dacă unchiul, adâncit în gândurile lui, nu luă seama la aceste lucruri, nepotului nu-i scăpară însă mutrele lor suspecte şi-i împărtăşi şi luntraşului părerea lui. Dar blajinul Gildas Tregomain îi răspunse că pe o asemenea căldură e greu să judeci oamenii după înfăţişare. În fond, fiind vorba de echipajul unei ambarcaţiuni africane, nu trebuiau să fie prea pretenţioşi.

Călătoria de-a lungul litoralului – cu vântul care bătea din spate – făgăduia să fie foarte plăcută. *Portentosa Africa*[19]*!* ar fi spus Gildas Tregomain, dacă ar fi cunoscut pomposul epitet cu care romanii salutau acest continent. În adevăr, dacă gândurile jupânului Antifer şi ale tovarăşilor lui nu ar fi fost cu totul în altă parte, trecând prin faţa agenţiei de comerţ Chillu, e sigur că s-ar fi lăsat în voia unei admiraţii pe care o merită pe drept cuvânt frumuseţea naturală a acestei coaste. Dintre toţi, însă, singur luntraşul privea cu ochii omului care vrea să ia cu el, cât de cât, ceva amintiri. Şi ce se putea închipui mai minunat decât nesfârşitele şiruri de crânguri înverzite, rânduite unul după altul pe colinele abia unduite, dominate ici-colo de înălţimile acelor munţi extraordinari – munţii Strauch, învăluiţi în calde ceţuri în depărtare!... Din milă în milă, plaja se scobeşte făcând loc unor cursuri de apă ieşite din pădurile stufoase şi pe care aceste călduri tropicale nu izbutesc să le sece. Este adevărat, toată această apă nu merge în mare. Nenumărate zburătoare îi fură o seamă de picături: păuni, struţi, pelicani, cufundări ale căror zbenguieli însufleţesc aceste neasemuite privelişti. Acolo îşi fac apariţia turme de antilope graţioase, cirezi de „empolangas” sau elani. Acolo se bălăcesc în noroi mamifere uriaşe, în stare să înghită o tonă din această apă limpede, aşa cum luntraşul ar fi înghiţit un pahar de apă, turme de hipopotami care de departe seamănă cu porcii trandafirii, a căror carne se pare că nu este dispreţuită de băştinaşi.

Asta îl făcu pe Gildas Tregomain să-i spună lui jupân Antifer, lângă care se afla la prova:

— Ei, prietene... ce-ai zice de nişte picioare de hipopotam â la Sainte-Menehould?... Ţi-ar plăcea?...

Pierre-Servan-Malo se mulţumi să ridice din umeri, aruncându-i luntraşului una din acele priviri buimace, rătăcite... care nu privesc nicăieri...

— Nici măcar nu mai înţelege! murmură Gildas Tregomain, a cărui batistă ţinea loc de evantai.

Pe marginea ţărmului se zăreau de asemenea cârduri de maimuţe sărind dintr-un copac în altul, urlând, strâmbându-se atunci când, dintr-o mişcare a cârmei, *Portalegre* se apropie mai mult de ţărm.

Să menţionăm că dacă ar fi fost siliţi să meargă pe jos de la Loango la Ma-Yumba, nu zburătoarele, hipopotamii, maimuţele, nu aceste animale i-ar fi supărat pe călătorii noştri. Nu, un pericol mai serios ar fi fost prezenţa panterelor şi a leilor, ce se zăreau aruncându-se în salturi prin tufişuri, fiare uluitor de sprintene a căror întâlnire ar fi fost de temut. Odată cu înserarea, în mijlocul tăcerii impresionante care cobora la căderea nopţii, izbucneau urlete răguşite, lătrături sinistre. Acest concert lugubru răzbea până la corabie ca mugetul unei furtuni. Tulburaţi, neliniştiţi, elefanţii din fundul calei sforăiau, lăsau să se audă mormăituri sălbatice şi agitându-se făceau să trosnească lemnăria corăbiei. Hotărât lucru, nu era deloc o încărcătură odihnitoare pentru călători.

Trecură patru zile. Nicio întâmplare neobişnuită nu veni să tulbure monotonia acestei călătorii. Timpul continua să rămână frumos. Marea era atât de liniştită încât nici lui Ben-Omar nu-i mai era rău. Niciun tangaj, niciun ruliu, şi cu toate că pe fund avea un lest greu, *Portalegre* aproape că nu simţea prelungile ondulări ale hulei care veneau să se spargă, cu o uşoară creastă de spumă, de ţărm.

Cât despre luntraş, nu şi-ar fi închipuit niciodată că o călătorie pe mare ar fi putut fi atât de lină.

— Te-ai putea crede la bordul *Fermecătoarei Amelie,* între malurile paşnicei Rance, îi spuse el tânărului său prieten.

— Da, îi răspunse Juhel, cu singura deosebire că pe *Fermecătoarea Amelie* nu era un căpitan Barroso și un călător ca acest Nazim, al cărui prieteșug cu portughezul îmi dă din ce în ce mai mult de bănuit.

— Ei! ce crezi că mai pot unelti și răsunelti ei acum, băiatule? răspunse Gildas Tregomain. Ar fi cam târziu, fiindcă în curând ajungem și noi la capătul drumului!

Și într-adevăr, la răsăritul soarelui, la 27 mai, după ce trecuse de capul Banda, corabia se afla la mai puțin de douăzeci de mile de Ma-Yumba. Acest lucru îl află Juhel prin Ben-Omar, care, la rândul său, aflase de la Sauk, care, îndemnat de Ben-Omar, îl întrebase pe Barroso.

Așadar, aveau să ajungă chiar în seara aceea în micul port din statul Loango. Coasta se și adâncea după Capul Matooti, schițând un golf larg în fundul căruia se ascundea orășelul. Dacă insulița numărul doi exista, dacă ea se afla la locul indicat de ultima notă, aici, în acest golf trebuia căutată!

Jupân Antifer și Zambuco își lipeau fără încetare ochiul de ocularul lunetei lor al cărui obiectiv îl frecau și-l răsfrecau.

Din nefericire vântul era domol, briza aproape contenise. Corabia înainta încet, cu aproximativ două noduri.

Capul Matooti fu depășit către ora unu. La bord răsună un strigăt de bucurie. Cei doi viitori cumnați zăriseră tocmai, în același timp, o serie de insulițe în fundul golfului. Cu siguranță că cea pe care o căutau era una din ele... Care?... Asta aveau să afle a doua zi, prin observarea soarelui.

La cinci sau șase mile spre răsărit, pe săgeata ei de nisip, între mare și brațul Banya, apărea Ma-Yumba cu factoriile și luminoasele ei căsuțe printre arbori. În fața țărmului se legănau câteva bărci de pescari asemeni unor mari păsări albe.

Ce liniște domnea în acest golf! O barcă nu ar fi stat mai nemișcată pe întinsul unui lac... Ce spunem noi? Pe oglinda unui heleșteu sau a unui imens castron cu untdelemn! Torentul de raze care se prăvălea peste aceste ținuturi încingea aerul. De pe Gildas Tregomain sudoarea curgea ca din fântâna unui parc regal într-o zi de mare sărbătoare.

Totuși *Portalegre* se apropia mulțumită câtorva adieri mai

puternice care răbufneau din când în când dinspre apus. Insulițele din golf începeau să se desluşească mai bine. Se şi puteau număra, erau şase sau şapte, semănând cu nişte coşuri cu verdeaţă.

La ora şase seara, corabia trecea prin arhipelag. Jupân Antifer şi Zambuco stăteau în picioare la prova. Sauk, nemaiputând să-şi stăpânească nerăbdarea, era gata-gata să se dea de gol, îndreptăţind astfel bănuielile lui Juhel. Toţi trei mâncau din ochi prima din aceste insulițe. Se aşteptau ei oare să vadă ţâşnind din măruntaiele ei o jerbă de milioane ca dintr-un crater de aur?...

Şi totuşi, dacă ei ar fi ştiut că insulița în măruntaiele căreia Kamylk-Paşa îşi îngropase comoara nu era alcătuită decât din stânci sterpe, din pietre golaşe, fără un copac, fără vreo tufă, fără îndoială că ar fi exclamat desperaţi:

— Nu!... Nu este nici asta!

Este adevărat că din 1831, adică într-un răstimp de treizeci de ani, natura avusese tot timpul să acopere numita insulă cu verdeaţă.

Portalegre se apropia încet-încet, cu pânzele umflate de ultimele adieri ale serii, astfel ca să depăşească vârful din nord. Dacă vântul ar fi stat cu totul, ar fi fost siliţi să ancoreze în larg până în zorii zilei.

Dar, deodată, alături de luntraş, care se sprijinise de bastingajul tribordului, se auzi un geamăt. Gildas Tregomain se întoarse... Ben-Omar era cel care tocmai gemuse.

Notarul, palid, descompus, cu inima în gât, avea iarăşi rău de mare... Cum? Pe acest timp atât de liniştit, în acest golf care părea adormit, fără măcar o încreţitură pe suprafaţa apei?...

Da! Şi să nu ne mirăm că bietul om era îngrozitor de bolnav!

Fiindcă, de necrezut, corabia se legăna într-un ruliu venit parcă din senin, ciudat, de neînţeles. Se clătina pe rând, de la babord la tribord, de la tribord la babord, într-o legănare inexplicabilă.

Echipajul aleargă de la un capăt la altul al corăbiei. Apare şi căpitanul Barroso.

— Ce se întâmplă? întreabă Juhel.

— Ce este?... întreabă luntraşul.

Este cumva vorba de o erupţie submarină care ameninţă să scufunde corabia?

De altfel, nici jupân Antifer, nici Zambuco, nici Sauk nu par a băga ceva de seamă.

— Ah, elefanţii! strigă Juhel.

Da! Elefanţii sunt cei care pricinuiesc acest ruliu. Cuprinşi de o ciudată poftă, le-a dat prin gând să se ridice odată, cu toţii, când pe picioarele din spate, când să se lase pe cele din faţă, dând astfel corăbiei un balans formidabil, care se părea că le place, aşa cum veveriţei îi place să se învârtească în cuşca ei rotitoare. Dar ce mai veverițe, aceste pachiderme!

Ruliul crește, parapetul corăbiei ajunge la nivelul apei, apa amenință corabia la tribord sau la babord...

Barroso cu câțiva oameni din echipaj se reped în cală. Încearcă să liniștească animalele. Strigăte și lovituri nu ajută la nimic. Elefanții, agitându-și trompele, ciulind urechile, dând din coadă, se înfurie din ce în ce mai tare. *Portalegre* se clatină, se clatină, se clatină... și apa năvălește peste bord.

N-a ținut mult. În zece secunde marea a pătruns în cală și corabia s-a scufundat, în timp ce răgetele animalelor imprudente se stingeau în adâncuri.

Capitolul IX
În care jupân Antifer și Zambuco declară că nu vor părăsi insulița care îi adăpostește, înainte deaofi cercetat

„În sfârșit... am naufragiat!" putea să spună a doua zi fostul căpitan al *Fermecătoarei Amelie*.

În adevăr, seara, după ce corabia pierise la o adâncime de treizeci-patruzeci de metri, insulița din golful Ma-Yumba, către care se îndreptau în ajun, servea de adăpost naufragiaților de pe *Portalegre*. Nu murise nimeni în această catastrofă de necrezut! Nu lipsea nimeni la apel, nici dintre călători, nici din echipaj. Toți, ajutându-se unii pe alții, jupân Antifer susținându-l pe bancherul Zambuco, Sauk sprijinindu-l pe Ben-Omar, nu avuseseră de înotat decât foarte puțin pentru a ajunge la stâncile de pe insuliță. Numai elefanții pieriseră în mijlocul unui element pentru care nu-i crease natura. Se înecaseră cu toții. La urma urmelor, era vina lor. Nu-i îngăduit să transformi o corabie în leagăn.

Primul strigăt al jupânului Antifer, debarcând pe insuliță, fusese:

— Și instrumentele noastre?... Și hărțile?...

Din nefericire – și era o pierdere de neînlocuit – nici sextantul, nici cronometrul, nici atlasul, nici cărțulia „Cunoașterea vremii" nu putuseră fi salvate, naufragiul petrecându-se în câteva secunde. Din fericire, bancherul și notarul pe de o parte, luntrașul pe de alta, își purtau la brâu banii de călătorie, și din acest punct de vedere naufragiații erau feriți de neplăceri.

Să notăm că lui Gildas Tregomain nu-i fusese greu să plutească la suprafața apei, greutatea lichidului dislocuit de volumul corpului său fiind mai mare; fusese nevoie doar să se lase dus de hulă, eșuând apoi binișor, ca un cetaceu, pe nisipul auriu al țărmului.

Cât despre haine, acesta fu lucru ușor: întinse la soare numai o jumătate de oră, hainele putură fi folosite fiind perfect uscate.

Călătorii noştri petrecură totuşi o noapte la adăpostul arborilor, destul de neplăcută, fiecare lăsându-se în voia gândurilor sale. Nu încăpea îndoială că, potrivit indicaţiilor clare ale ultimului document, ei ajunseseră în preajma insuliţei numărul doi. Dar punctul matematic unde se întretăiau paralela 3°17' sud şi meridianul 7°23' est, unul menţionat pe nota din insuliţa din golful Oman, cealaltă păstrată în casa de bani a bancherului tunisian, cum să-l calculeze acum când Juhel, lipsit de sextant şi de cronometru, nu mai putea lua înălţimea?

Aşa că, fiecare dintre călători, potrivit firii sau dorinţelor sale, îşi spunea:

Zambuco: „Asta înseamnă să te îneci la mal!"

Jupân Antifer: „Nu plec de aici până nu răscolesc toate insuliţele din golful Ma-Yumba, de-ar trebui să pierd pentru asta zece ani din viaţă!"

Sauk: „O lovitură atât de bine pregătită şi care dă greş din pricina acestui afurisit de naufragiu!"

Barroso: „Şi elefanţii mei care nu erau asiguraţi!"

Ben-Omar: "Allah să ne aibă în paza lui, dar iată o primă care era să mă coste scump, chiar dacă o să o câştig!

Juhel: „Şi acum, nimic nu o să mă mai împiedice să mă întorc în Europa, lângă scumpa mea Enogate!"

Gildas Tregomain: „Să nu te îmbarci niciodată pe o corabie cu o încărcătură de elefanţi năzdrăvani!"

În acea noapte, nu se dormi deloc. Dacă de frig nu prea sufereau naufragiaţii, cum îşi vor potoli foamea a doua zi, la ora obişnuită a prânzului, când stomacurile lor îşi vor cere drepturile? Măcar dacă aceşti arbori ar fi fost nişte cocotieri încărcaţi cu fructe şi cu care ar fi putut să se mulţumească în lipsă de ceva mai bun, până aveau să ajungă la Ma-Yumba?... Da, dar cum să ajungi la acest orăşel aşezat în fundul golfului, fiind până acolo o distanţă de cinci-şase mile? Să semnalizeze?... Dar ar fi zărit cineva semnalele lor?... Să parcurgă aceste şase mile înotând?... Se afla oare în echipajul de pe *Portalegre* un om în stare de aşa ceva?... În sfârşit, când s-o lumina de ziuă, au să vadă...

De altfel, nu se arăta niciun semn că insuliţa ar fi fost locuită

– bineînțeles de oameni. Cât despre unele ființe vii, gălăgioase, incomode, primejdioase chiar prin numărul lor, acestea nu lipseau. Lui Gildas Tregomain îi trecu prin gând că toate maimuțele din lume își dăduseră întâlnire în acest loc! Se aflau, desigur, în capitala regatului Jocko... În Jockolia?

Așa încât, cu toate că atmosfera era liniștită, cu toate că valurile abia loveau ușor țărmul, naufragiații nu se putură bucura pe această insulă de un ceas de odihnă. Cu neputință să închidă ochii din pricina zgomotului necontenit. În jurul arborilor se simțea o foiala ciudată. Și o larmă ca și când ar fi răsunat tobele unui trib congolez. Era pe sub ramuri un du-te-vino neîncetat, strigăte guturale ca de santinele răgușite. Bezna nopții însă nu lăsa să se vadă nimic.

Odată cu lumina zilei, se lămuriră și călătorii noștri. Insulița era folosită ca adăpost de un întreg trib de „quadrumanes", acei uriași cimpanzei ale căror isprăvi le-a povestit franțuzul du Chaillu pe când îi vâna în inima Guineelor.

Și, pe cinstea mea, cu toate că nu-l lăsaseră să doarmă, Gildas Tregomain nu putu să nu admire aceste extraordinare exemplare de antropoide. Erau, cu siguranță, tocmai acei „jocko" ai lui Buffon, care sunt în stare să execute unele munci lăsate de obicei pe seama priceperii și mâinilor omenești – mari, puternici, voinici, cu prognatismul feței puțin pronunțat, cu arcada sprâncenelor aproape normală. Umflându-și pieptul și frecându-și-l cu putere, stârnesc acel zgomot de tobe.

La drept vorbind, cum de își aleseseră culcușul pe această insuliță, cum s-au transportat aici de pe uscat, cum izbuteau să-și găsească hrana trebuincioasă, fiind destul de numeroase – să tot fi fost vreo cincizeci de maimuțe – să lămurească alții această situație. De altfel, așa cum Juhel își dădu numaidecât seama, insulița, lungă de două mile și lată de una, era acoperită cu fel de fel de arbori, obișnuiți la această latitudine tropicală. Mai mult ca sigur că acești arbori aveau fructe bune de mâncat, ceea ce asigura hrana acestor quadrumane. Or, în materie de fructe, rădăcini, legume, tot ce era bun de mâncare pentru maimuțe putea fi și pentru oameni. Acest lucru voiră să-l afle mai întâi Juhel, luntrașul și mateloții de pe *Portalegre.* După un naufragiu,

după o noapte fără mâncare îți este îngăduit să-ți fie foame și să cauți, dacă poți, să ți-o potolești. Peste tot în jurul lor, fructe și rădăcini sălbatice din belșug. Să le înfuleci însă crude nu-i prea plăcut, decât doar dacă ai un stomac de maimuță. Dar nu te împiedică nimeni să le fierbi, dacă ai cum să faci focul. Și chiar dacă nu este prea ușor, nici cu neputință nu este atunci când ai chibrituri de-ale regiei franceze. Din fericire, Nazim își împrospătase provizia la Loango și în cutia de aramă în care se aflau nu pătrunsese apa. Așa că, odată cu ivirea zorilor, sub copacii din tabără pâlpâia un foc de lemne uscate.

Naufragiații se adunaseră în jurul acestui foc. Jupân Antifer și Zambuco tot mai erau furioși. Probabil că furia ține de foame, fiindcă refuzară să-și ia partea din prânzul rudimentar la care se adăugaseră câțiva pumni din alunele acelea atât de căutate de locuitorii Guineei.

Dar și maimuțelor le plac alunele și mai mult ca sigur că ele nu vedeau cu ochi buni pe acești cotropitori ai insulei lor, pe acești străini care puneau mâna pe proviziile lor. În curând, unele țopăind, altele nemișcate, cu toatele strâmbându-se în fel și chip, făcură în jurul lui jupân Antifer și a tovarășilor săi un cerc.

— Trebuie să băgăm de seamă, îi atrase Juhel atenția unchiului său. Aceste maimuțe sunt puternice, nu glumă, și de zece ori mai multe decât noi, iar noi suntem și neînarmați...

Maluinului însă nu-i prea păsa de maimuțe!

— Ai dreptate, băiete, spuse luntrașul. Iată niște domni care nu prea par a cunoaște legile ospitalității și atitudinea lor este cam amenințătoare...

— Este vreo primejdie pentru noi? întrebă Ben-Omar.

— Primejdia de a fi pur și simplu rupți în bucăți, spuse foarte serios Juhel.

La auzul acestui răspuns, notarul bucuros ar fi vrut să o șteargă... dar, cum se spune... nu era chip.

În acest timp Barroso își așezase în așa fel oamenii, încât să poată face față oricărui atac. Apoi, el și Sauk se traseră mai la o parte, discutând între ei, în timp ce Juhel nu-i slăbea din priviri.

Subiectul discuției lor era ușor de ghicit. Sauk își stăpânea cu

greu furia la gândul că naufragiul neprevăzut făcuse să se spulbere planul asupra căruia se înțeleseseră. Trebuiau să ticluiască un altul. Nu avea nicio îndoială că se aflau în apele insuliței numărul doi și că, deci, comoara lui Kamylk-Pașa se afla pe una din insulițele din golful Ma-Yumba – pe asta sau pe alta. Ei bine, cele ce avusese de gând să facă Sauk după ce se va fi debarasat de francez și tovarășii lui, avea să o facă mai târziu, cu ajutorul lui Barroso și al oamenilor lui... De altfel, în acest moment nu era nimic de făcut... Cu toate că tânărul căpitan nu-și mai avea la îndemână instrumentele de precizie, indicația dată de ultima notiță putea să-i fie de folos în cercetările în care el, Sauk, nu s-ar fi putut descurca.

Toate acestea fură clar stabilite de cei doi ticăloși atât de potriviți pentru a se înțelege. Era de la sine înțeles că Barroso avea să fie despăgubit din plin de către complicele său pentru pierderea pe care o suferise și că valoarea corăbiei, a încărcăturii precum și a pachidermelor îi va fi în întregime plătită.

Cel mai important însă era acum să ajungă în orășelul Ma-Yumba. Câteva bărci de pescari tocmai se desprindeau de țărm. Puteau fi ușor zărite. Cea mai apropiată plutea la mai puțin de trei mile de insuliță. Vântul fiind slab, ea nu ar fi ajuns înainte de trei-patru ore în văzul taberei, de unde i s-ar fi putut face semne... Deci, înainte încă de amiază, naufragiații de pe *Portalegre* vor fi instalați într-una din factoriile orășelului, unde vor găsi desigur o primire bună și o caldă ospitalitate.

— Juhel!... Juhel!...

Chemarea aceasta întrerupse brusc discuția dintre Sauk și portughez.

Jupân Antifer era cel care strigase; urmă apoi a doua chemare:

— Gildas!... Gildas!...

Tânărul căpitan și luntrașul, care stăteau pe mal ca să observe bărcile de pescari, se apropiară numaidecât de jupân Antifer.

Bancherul Zambuco se afla lângă el și Ben-Omar, la un semn, se apropie și el.

Lăsându-l pe Barroso să se întoarcă la oamenii lui, Sauk se strecură încet spre grupul jupânului Antifer, în așa fel încât să

poată trage cu urechea la cele ce vorbeau. Cum era știut că nu cunoștea limba franceză, nimeni nu avea să se neliniștească de prezența lui.

— Juhel, spuse jupân Antifer, fii atent fiindcă a venit momentul să luăm o hotărâre.

Vorbea cu un glas întretăiat, ca un om ajuns în culmea enervării.

— Ultimul document spune că insulița numărul doi se află în golful Ma-Yumba... Or, noi suntem în golful Ma-Yumba... În privința asta, nu-i nicio îndoială...

— Nicio îndoială, unchiule.

— Dar nu mai avem nici sextant, nici cronometru... fiindcă acest neîndemânatic de Tregomain, căruia am făcut prostia să i le încredințez, le-a pierdut...

— Prietene... încercă să spună luntrașul.

— Mai curând m-aș fi înecat decât să le pierd! răspunse cu asprime Pierre-Servan-Malo.

— Eu de asemenea! adăugă și bancherul.

— Într-adevăr... domnule Zambuco! ripostă cu un gest de indignare Gildas Tregomain.

— În sfârșit... s-au pierdut, continuă jupân Antifer și... în lipsa acestor instrumente, Juhel, o să-ți fie, desigur, cu neputință să calculezi poziția insuliței numărul doi...

— Cu neputință, unchiule, și după părerea mea singura hotărâre înțeleaptă ar fi să mergem la Ma-Yumba într-una din aceste șalupe, să ne întoarcem pe jos la Loango și să ne îmbarcăm pe primul pachebot care face escală...

— Asta... niciodată! răspunse jupân Antifer. Și bancherul, ca un ecou credincios, repetă:

— Niciodată!

Ben-Omar îi privea nepăsător, când pe unul, când pe celălalt, clătinând din cap, în timp ce Sauk asculta nepăsător, fără a părea că înțelege.

— Da... Juhel... o să ne ducem la Ma-Yumba... dar, în loc să plecăm mai departe, la Loango, o să rămânem acolo... Rămânem acolo cât va fi necesar, m-ai înțeles? Ca să cercetăm insulițele golfului... toate...

— Ce-ai spus, unchiule?

— Nu sunt multe... cinci sau șase... și chiar de ar fi o sută, de ar fi o mie și tot am să le cercetez pe toate, una după alta!

— Unchiule... nu-i cuminte...

— Ba e foarte cuminte, Juhel! Una din ele este cea în care se află comoara... Documentul arată chiar direcția limbii de pământ unde a fost îngropată de Kamylk-Pașa...

— Să-l ia dracu! murmură Gildas Tregomain.

— Cu voință, cu răbdare, reluă jupân Antifer, o să descoperim noi în cele din urmă locul însemnat cu dublu K...

— Și dacă nu dăm de acest loc?... îl întrebă Juhel.

— Nu spune asta, Juhel! strigă jupân Antifer. Pe Dumnezeu din cer, nu spune asta!

Și într-o explozie de furie sfărâmă în dinți pietricica pe care, până atunci, o tot rostogolise între fălci. Niciodată nu fusese mai aproape de o congestie cerebrală.

Juhel nu crezu potrivit să opună rezistență unei asemenea încăpățânări. Cercetările, care, după părerea lui, nu aveau să ducă la niciun rezultat, nu aveau să le ia mai mult de aproximativ cincisprezece zile. Când jupân Antifer se va convinge că nu mai are ce să spere, va trebui – vrând-nevrând – să se întoarcă în Europa. Așa că Juhel îi răspunse:

— Să fim gata a ne urca în barca pescarilor, de cum o acosta...

— Nu înainte de a fi cercetat insulița pe care ne aflăm, răspunse jupân Antifer, fiindcă... în sfârșit... de ce nu ar fi chiar asta?

De altfel, așa și era. Cine știe dacă neobosiții căutători ai comorii nu-și atinseseră țelul, dacă întâmplarea nu făcuse ceea ce ei, din lipsă de sextant și cronometru, nu mai puteau să facă? Noroc prea puțin probabil, veți spune? Fie! Dar după atât de multe supărări, osteneli, pericole, de ce Dumnezeul norocului nu s-ar fi arătat binevoitor față de statornicii lui adoratori?

Juhel nu îndrăzni să facă nicio obiecție; de fapt, așa era mai bine, ca să nu se piardă timp. Cercetarea insulițeI trebuia terminată înainte ca barca de pescari să fi ajuns la țărm. Era de temut ca echipajul corăbiei să vrea să se îmbarce de îndată ce aceasta se va apropia de stânci, grăbit fiind să se ospăteze

zdravăn într-una din factoriile din Ma-Yumba. Cum să-i sileşti pe aceşti oameni la o întârziere a căror pricină nu le-o spui? Cât despre a le destăinui existenţa comorii, nici gând, ar fi însemnat să le destăinui secretul lui Kamylk-Paşa!

Nimic mai adevărat, dar în clipa în care jupân Antifer şi Zambuco, însoţiţi de Juhel şi Gildas Tregomain, de notar şi de Nazim, se vor pregăti să părăsească tabăra, Barroso şi oamenii lui nu vor fi oarecum miraţi şi ispitiţi să-i urmărească?...

Era o situaţie foarte grea. Dacă s-ar fi descoperit comoara şi dacă echipajul ar fi fost de faţă la dezgroparea celor trei butoiaşe cu milioane în aur, diamante şi alte pietre preţioase, ce ar fi făcut acest echipaj? Nu ar fi însemnat să provoace la jaf şi violenţă toată această adunătură de aventurieri care nu făceau nici cât frânghia cu care să fie spânzuraţi? De două ori mai numeroşi decât maluinul şi tovarăşii lui, repede iar fi învins, schingiuit, măcelărit! Cu siguranţă că nu căpitanul lor ar fi fost cel care să-i potolească. Mai curând i-ar fi aţâţat şi ar fi ştiut ca din toată treaba asta el să se aleagă cu partea leului!

Dar să-l sileşti pe jupân Antifer să procedeze cu o mai mare prudenţă, să-l faci să înţeleagă că era mai bine să piardă câteva zile, că trebuia mai întâi să se ducă la Ma-Yumba cu echipajul de pe vasul *Portalegre,* să facă rost acolo de o gazdă, apoi, a doua zi, cu o barcă închiriată *ad-hoc,* să se întoarcă pe insuliţă, după ce s-ar fi descotorosit de aceşti oameni pe bună dreptate suspecţi, iată ceva ce nu era deloc uşor... Unchiul lui Juhel nu ar fi vrut să înţeleagă... În niciun chip nu ar fi putut fi convins să părăsească insuliţa înainte de a o fi cercetat... Nimic pe lume nu l-ar fi oprit...

Aşa se făcu că luntraşul, când îi dădu neînduplecatului său prieten toate acestea foarte judicioase poveţe, fu trimis la plimbare într-un chip nu prea plăcut, jupân Antifer încheindu-şi explozia de mânie cu aceste două cuvinte:

— La drum!

— Te rog...

— Dacă vrei, rămâi... N-am nevoie de tine...

— Puţină prudenţă...

— Haide... Juhel. Şi trebuiră să se supună.

Jupân Antifer și Zambuco părăsiră tabăra. Gildas Tregomain și Juhel se ridicară să-i urmeze. Oamenii din echipaj nu păreau interesați a se lua după ei. Barroso însuși nu părea că vrea să știe care era motivul pentru care călătorii săi plecau de acolo.

Care să fi fost pricina acestei atitudini?

Ușor de înțeles: Sauk auzise toată discuția dintre jupân Antifer și Juhel, și nevrând nici să împiedice, nici să întârzie cercetările, nu avusese a-i spune căpitanului portughez decât un cuvânt.

Barroso rămăsese deci lângă echipajul lui căruia îi dăduse ordin să aștepte acolo, pe loc, sosirea bărcilor de pescari și să nu se îndepărteze de tabără.

Aceste fiind zise, la un semn al lui Sauk, Ben-Omar se porni la drum alăturându-i-se jupânului Antifer, care nu avea de ce să se mire că îl vede pe notar însoțit de secretarul lui, Nazim.

Capitolul X
În care nasul jupanului Antifer și al bancherului Zambuco sfârșesc prin a se lungi nemăsurat

Judecând după cât se înălțase soarele pe cer, erau aproape ceasurile opt de dimineață – un „aproape” cu care călătorii noștri trebuiau să se mulțumească, ceasornicele lor fiind oprite din cauza naufragiului.

Dacă oamenii lui Barroso nu se luaseră după căutători, nu același lucru se întâmplă cu quadrumanii.

Cu evidentă intenție de a-i urmări pe intrușii care își permiteau să le scotocească insulița, o duzină din acești cimpanzei se desprinse din ceată. Ceilalți rămaseră în jurul taberei.

Din mers, luntrașul aruncă priviri piezișe acestor sălbatici paznici, care îi răspundeau cu groaznice strâmbături însoțite de gesturi amenințătoare și urlete răgușite.

„Fără doar și poate, se gândea el, fiarele astea discută între ele... Păcat că nu le pot înțelege... Ar fi o plăcere să poți discuta în limba lor!”

Minunat prilej, într-adevăr, să faci observații filologice; să te încredințezi, așa cum pretinde în prezent americanul Garner{20}, dacă maimuțele au semnale vocale care le folosesc la exprimarea diverselor noțiuni, astfel ca „whouw” pentru hrană, „cheny” pentru băutură, „iegk” pentru a lua seama; în sfârșit, dacă în limbajul maimuțelor „a” și „o” lipsesc, dacă „i” este rar, dacă „e” este puțin folosit, dacă „u” și „iu” servesc de vocale fundamentale.

Nu ați uitat, desigur, că documentul găsit pe insulița din golful Oman, care dădea coordonatele insuliței din golfuleț ul Ma-Yumba, preciza locul unde trebuia căutat acel semn de dublu K, indicând ascunzișul comorii.

Pe prima insuliță, cercetările, conform instrucțiunilor, din scrisoarea lui Kamylk-Pașa către tatăl jupânului Antifer, trebuiau să se facă la vârful unei limbi de pământ meridionale, și acolo se

și făcuseră.

Pe cea de a doua insuliță, documentul indica, dimpotrivă, că era vorba de una din cotiturile septentrionale; pe una din stânci se afla monograma.

Or, călătorii noștri, după naufragiu, debarcaseră în partea de sud. Era deci potrivit să se îndrepte către nord, fapt ce-i silea să mărșăluiască aproximativ două mile.

Cu jupân Antifer și Zambuco în frunte, Ben-Omar și Nazim în linia a doua și Gildas Tregomain și Juhel în ariergardă, grupul se îndreptă în această direcție.

Nu trebuie să ne mire că cei doi moștenitori se aflau în fruntea grupului. Mergeau repede, fără să schimbe un cuvânt, și nu ar fi îngăduit nici unuia din cei ce îi însoțeau să le-o ia înainte.

Notarul îi arunca din când în când o privire neliniștită lui Sauk. Era sigur că acesta, în înțelegere cu căpitanul portughez, pusese ceva la cale. De altfel, îl chinuia și un alt gând. Acela că, dacă maluinul își pierdea comoara, și comisionul lui se ducea pe același drum. O dată sau de două ori încercă să scoată ceva de la Sauk, dar acesta, cu privirea întunecată, chipul crunt, simțindu-se poate supravegheat de Juhel, nu-i răspunse. Și în adevăr, văzând cum se purta Ben-Omar cu Nazim, neîncrederea lui Juhel creștea din ce în ce mai mult. Chiar și în notariatele din Alexandria nu era îngăduit ca secretarul să fie cel care comandă și notarul silit să se supună – și fără îndoială că, cu aceste două personaje, așa stăteau lucrurile.

Cât despre luntraș, el nu se ocupa decât de maimuțe. Câteodată chipul lui blajin și de treabă încerca să răspundă strâmbăturilor lor; închidea ochii, își încrețea nasul, își țuguia buzele. Nanon și Enogate nu l-ar fi recunoscut dacă l-ar fi văzut cum se schimonosește.

Enogate!... Ah, biata copilă! Desigur că în această clipă ea se gândea la logodnicul ei, fiindcă la el se gândea tot timpul! Dar că, tocmai în această zi, naufragiat fiind, mergea în mijlocul unui alai de cimpanzei, nu, niciodată nu i-ar fi putut da prin gând un asemenea lucru!

La această latitudine și în această epocă a anului, soarele

descrie de la est la vest o jumătate de cerc, ajungând aproape la zenit. În felul acesta, el nu proiectează asupra acestor ţinuturi raze oblice, ci raze perpendiculare. Este deci potrivită denumirea care li se dă de zonă toridă, unde într-adevăr eşti prăjit de soare de la răsăritul şi până la apusul lui!

„Şi şmecherii ăştia care parcă nici nu se sinchisesc de căldură", îşi spunea luntraşul cu ochii la duzina de cimpanzei care se silea să ţină pasul cu grupul jupânului Antifer. „Aproape că îţi pare rău că nu eşti maimuţă".

Poate că, pentru a scăpa de potopul de raze solare, ar fi fost mai bine să meargă în umbra copacilor? Dar prin aceste desişuri alcătuite din trunchiuri cu crengi foarte joase, părea cu neputinţă de pătruns. Doar dacă ai fi fost maimuţă – aşa cum îşi dorea Gildas Tregomain – să te fi putut strecura printre ramuri, altfel era aproape imposibil să-ţi croieşti drum. Aşa că jupân Antifer şi tovarăşii lui mergeau de-a lungul ţărmului ocolind ochiuri de apă, ferindu-se de stâncile înalte ce se ridicau ici şi colo ca nişte menhire, poticnindu-se printre uriaşe mormane de piatră atunci când nu puteau merge pe plaja nisipoasă, năpădită de fluxul care urca. Nu-i aşa că numai un drum greu, amarnic străbătut, istovitor pentru picioare duce la bogăţie?

Îi treceau sudori de sânge, dar, să fim înţeleşi, nimic nu ar fi fost prea mult dacă până la urmă, pentru fiecare pas care îi apropia de ţintă, aveau să fie plătiţi cu o mie de franci.

Un ceas mai târziu după ce plecaseră din tabără, nu străbătuseră decât o milă, adică jumătate din distanţa pe care o aveau de parcurs. De aici se puteau vedea coturile septentrionale ale insuliţei: erau trei sau patru. Care să fi fost cel bun? În afară de un noroc deosebit, probabil că nu primul pe care îl vor cerceta va fi şi cel căutat, şi câte osteneli aveau să le dea aceste cercetări sub arşiţa amiezii!

Luntraşul era la capătul puterilor.

— Să ne odihnim puţin! se rugă el.

— Niciun minut! răspunse jupân Antifer.

— Unchiule, interveni Juhel, domnul Tregomain este gata-gata să se topească!...

— Ei bine, să se topească!

— Mulțumesc, prietene!

Și în urma acestui răspuns, Gildas Tregomain, care nu voia să rămână în urmă, o porni la drum. Dar, dacă avea să ajungă la capătul călătoriei, avea să ajungă în chipul unui râu rostogolindu-se clocotitor peste stâncile colțuroase ale insuliței.

Mai aveau încă o jumătate de oră de mers până să sosească la locul unde se desprindeau cele patru coturi. De aici încolo fu însă din ce în ce mai greu de mers și se putea crede că piedicile erau de netrecut. Ce haos de pietre de cremene cu muchii ascuțite, pe care dacă ai fi căzut te puteai alege cu răni grave! Într-adevăr, locul fusese bine ales și Kamylk-Pașa avusese noroc când îl găsise pentru a ascunde o comoară pe care i-ar fi invidiat-o regii din Bassora, din Bagdad și din Samarkand!

În acest punct se termina partea împădurită a insuliței. Se vedea bine că domnii cimpanzei nu aveau de gând să meargă mai departe. Aceste animale nu părăsesc bucuroase adăpostul arborilor și vuietul valurilor nu are darul să le atragă. Probabil că naturalistului american Garner nu i-ar fi fost ușor să descopere în limbajul lor, și așa destul de sărac, cuvântul care înseamnă „poezie”!

Alaiul se opri la marginea pădurii, nu fără a-și arăta însă deschis gândurile prea puțin pașnice, dușmănoase chiar, pe care le nutreau față de acești străini porniți să-și continue cercetările până la capătul insuliței. Ce urlete sălbatice urmară! Unul din cimpanzei adună pietre și le aruncă cu o mare forță! Și cum alții făcură la fel, jupân Antifer și tovarășii lui riscau, nici mai mult, nici mai puțin, să fie uciși cu pietre. Și așa s-ar fi întâmplat dacă ar fi făcut nechibzuința de a răspunde, fiindcă nu se puteau măsura nici ca număr, nici ca putere cu agresorii lor.

— Să nu răspundem!... Să nu răspundem!... strigă Juhel văzându-i pe Gildas Tregomain și Sauk adunând proiectile.

— Totuși... făcu luntrașul a cărui pălărie tocmai zburase lovită de o piatră.

— Nu, domnule Tregomain, să ne îndepărtăm și o să fim în siguranță, fiindcă maimuțele tot n-au să meargă mai departe!

Era, de altfel, singurul lucru bun de făcut. Cincizeci de pași mai departe erau la adăpost de loviturile pietrelor.

Se făcu ora zece și jumătate. Iată cât timp le luase acest drum de două mile de-a lungul litoralului. La nord limbile de pământ înaintau în mare cam o sută cincizeci-două sute de metri. Jupân Antifer și Zambuco hotărâră să o cerceteze mai întâi pe cea mai lungă, în direcția nord-vest.

Greu de găsit pământ mai sterp decât această îngrămădire de stânci, unele bine înfipte în pământul nisipos, altele împrăștiate și rostogolite de valurile mării în anotimpul urât. Niciun fel de vegetație, de altfel, nici măcar acei licheni care în general catifelează stâncile umede. Niciun ciorchine din acel varec atât de abundent pe țărmurile zonelor temperate. Așa că, nimic de temut în ceea ce privește monograma lui Kamylk-Pașa. Săpată cu treizeci și unu de ani înainte pe una din stâncile de pe această limbă de pământ, avea să fie găsită, cu siguranță, neștirbită.

Iată-i deci pe exploratorii noștri reluându-și căutările, aidoma cu cele pe care le făcuseră pe insulița din golful Oman. Greu de crezut, dar cei doi moștenitori, stăpâniți cu totul de patima lor, nu păreau că suferă de oboselile acestei călătorii, nici de arșița soarelui. Așijderea și Sauk, care, în interesul stăpânului său – se putea gândi cineva că lucrează într-al său? — trudea cu un zel neobosit.

Cât despre notar, așezat între două stânci, nu se mișca, nu vorbea. Dacă avea să fie descoperită comoara, o să aibă tot timpul să-și ceară partea ce i se cuvenea, el fiind de față, așa cum era obligația lui în calitate de executor testamentar. Și, pe Allah! Socotind necazurile îndurate în aceste ultime trei nesfârșite luni, de primejdiile din care cu greu scăpase, nu o să fie prea bine plătit!

Se înțelege de la sine că, la porunca lui Pierre-Servan-Malo, Juhel, rămas lângă el, se pornise să cerceteze metodic și foarte amănunțit pământul.

„N-aș crede, își spunea el, că aici o să găsim groapa cu milioane. În primul rând, comoara ar trebui să fi fost îngropată pe această insuliță și nu pe una din celelalte insulițe din golf. În al doilea rând, ar trebui să fie pe această limbă de pământ. În al treilea rând, ar trebui ca noi să descoperim, în mijlocul acestei

învălmășeli de stânci, pe aceea care să poarte dublul K... Dar... În sfârșit... dacă sunt întrunite toate aceste condiții, dacă nu este vreo înșelătorie din partea acestui ticălos de pașă, dacă pun mâna pe monogramă, nu ar fi mai cuminte să nu spun nimic?... Unchiul meu ar renunța la acea nefericită idee a lui de a mă căsători pe mine cu o oarecare ducesă, pe ea, pe scumpa mea Enogate, cu un oarecare duce de pripas! Ei bine, nu! Unchiul nu și-ar mai reveni dintr-o asemenea lovitură... Și-ar pierde mințile... Aș avea pe conștiință o faptă rea... Trebuie să merg până la capăt!"

În timp ce pe Juhel îl frământau fel de fel de gânduri, luntrașul, așezat pe o bucată de stâncă, cu mâinile atârnându-i fără putere, cu picioarele tremurând, cu sudoarea șiroindu-i pe față, sufla ca o focă ieșită la suprafață după o lungă scufundare...

În vremea asta cercetările continuau, fără niciun rezultat însă. Jupân Antifer, Zambuco, Juhel și Sauk priveau, pipăiau acele blocuri de piatră care prin așezarea sau direcția lor ar fi putut purta prețioasa monogramă. Zadarnică trudă timp de două ceasuri cât le luă această muncă de cercetare până la marginea limbii de pământ. Nimic... nimic!... Și, de fapt, cum iar fi putut veni cuiva în gând să aleagă un asemenea loc, expus eroziunii valurilor sau puternicelor talazuri din larg? Nu! Așa că, după ce vor termina aici căutările, vor trebui să le reia pe alte limbi de pământ. Fie! Le vor relua... a doua zi... și jupân Antifer își va continua munca și pe altă insuliță, dacă pe asta nu va reuși... Nu-și va părăsi opera, nu, pe toți sfinții care figurau în actul lui de botez!

În cele din urmă, negăsind nimic, grupul făcu drumul înapoi, mai cercetând ici-colo blocurile de piatră împrăștiate pe nisip... Nimic... Nimic!...

Nu le rămânea decât să se întoarcă, să se îmbarce pe una din bărcile care probabil că între timp vor fi ajuns la țărm și să meargă în orășelul Ma-Yumba, pentru a o lua de la capăt cu cercetările pe o altă insuliță.

Când jupân Antifer, bancherul Zambuco, Juhel și Sauk ajunseră din nou în punctul unde începea limba de pământ, îi zăriră pe luntraș și pe notar exact în locul în care îi lăsaseră.

Fără o vorbă, Jupân Antifer și Zambuco se îndreptară către marginea pădurii, așteptați de cimpanzeii dornici a se deda unor demonstrații dușmănoase.

Juhel se apropie de Gildas Tregomain.

— Ei? Ce se aude?... întrebă acesta.

— Nici urmă de dublu K și nici măcar de unul simplu!

— Atunci... o luăm de la capăt... în altă parte?...

— Precum spui, domnule Tregomain. Ridică-te și să ne întoarcem în tabără...

— Să mă ridic?... Bucuros, numai să pot!... Haide... ajută-mă un pic, băiete!

Și brațului puternic al lui Juhel nu-i fu greu să-l salte pe Gildas Tregomain pe picioare.

Ben-Omar se afla și el în picioare, lângă Sauk.

Jupân Antifer și Zambuco mergeau cu vreo douăzeci de pași înainte. Maimuțele, de la gesturi și urlete, trecuseră la fapte. Pietrele se porniră a zbura, și ceilalți trebuiră să se țină în defensivă.

Nu cumva aceste blestemate de maimuțe voiau să-l împiedice pe jupân Antifer și pe tovarășii lui să ajungă la Barroso și la echipajul din tabără?...

Se auzi deodată un strigăt. Ben-Omar fusese cel care strigase... Să fi fost oare lovit de o piatră în vreo parte mai sensibilă a persoanei sale?...

Nu!... Strigătul lui nu era un strigăt de durere... era un strigăt de uimire... aproape unul de bucurie.

Se opresc cu toții. Notarul, cu gura căscată, mijindu-și ochii întindea mâna către Gildas Tregomain.

— Acolo... acolo... bâiguia mereu.

— Ce înseamnă asta? întrebă Juhel. Ai înnebunit, domnule Ben-Omar?

— Nu... acolo... K... dublu K! răspunde notarul cu glasul gâtuit de emoție.

La aceste cuvinte, jupân Antifer și Zambuco se reped înapoi.

— K... dublu K?... întreabă ei.

— Da!

— Unde?...

Și cu privirile caută stânca pe care – după cele spuse de Ben-Omar – este săpată monograma lui Kamylk-Pașa. Nimic... ei nu văd nimic!

— Dar unde... dobitocule!... repetă maluinul pe un ton plin de furie și de neliniște în același timp.

— Acolo! mai spune o dată notarul.

Și-l arată cu mâna pe luntraș, care tocmai se întorsese ridicând din umeri.

— Uitați-vă... pe spatele lui! strigă Ben-Omar.

Și în adevăr, pe bluza de marinar a lui Gildas Tregomain apare foarte deslușit desenul unui dublu K. Nu mai încape îndoială, stânca de care se rezemase purta monograma a cărei urmă se imprimase pe spatele bietului luntraș. Jupân Antifer, dintr-o săritură, îl apucă pe luntraș de un braț și-l silește să se întoarcă la locul unde stătuse... Merg cu toții după el și în mai puțin de un minut se află în fața unui mare bloc de piatră pe suprafața căruia monograma atât de căutată se poate citi perfect. Nu numai că Gildas Tregomain se rezemase de stânca însemnată cu dublu K, dar se și tolănise pe locul unde se afla comoara... Nimeni nu rostește un cuvânt. Încep să lucreze. Fără unelte, este sigur că treaba nu va fi ușoară. Niște biete cuțite putea-vor ele să sape în pământul ăsta stâncos?... Da... chiar dacă și-ar rupe unghiile, și-ar răni degetele!...

Din fericire, pietrele roase de vreme pot fi desprinse fără prea mare greutate. Un ceas de muncă și cele trei butoiașe vor ieși la lumină... Trebuiesc apoi duse la tabără, apoi la Ma-Yumba... Este adevărat, acest transport nu va fi ușor și cum s-ar putea face fără a da loc la bănuieli?...

Ei și! Cine se mai gândea la asta?... Mai întâi de toate comoara, comoara să fie dezgropată din acest mormânt în care zace de o treime de veac... și pe urmă, mai vedem...

Jupân Antifer lucra cu mâinile însângerate. Pentru nimic în lume n-ar fi vrut să lase altuia bucuria de a simți, de a pipăi cercurile neprețuitelor butoiașe...

— În sfârșit! strigă el în clipa în care cuțitul i se lovește de o suprafață metalică...

Și ce strigăt sloboade!... Dumnezeule atotputernic! Pe chipul

lui înspăimântător de palid nu bucuria se citește, ci uluirea, dezamăgirea...

În locul butoiașelor menționate în testamentul lui Kamylk-Pașa, nu era acolo decât o cutie de fier, – cu monogramă – o cutie asemănătoare celei care fusese găsită pe insulița numărul unu.

— Iarăși!... nu se putu împiedica Juhel să spună.

— Asta nu-i decât o păcăleală! murmură Gildas Tregomain. Cutia este scoasă din groapă și jupân Antifer o deschide furios... Apare un document, un pergament vechi, îngălbenit de vreme, pe care stau scrise câteva rânduri; jupân Antifer le citește cu glas tare:

Longitudinea insuliței numărul trei: cincisprezece grade unsprezece minute est. După ce va fi luată de colegatarii Antifer și Zambuco, ea va trebui dusă și comunicată, în prezența notarului Ben-Omar, domnului Tyrcomel, esquire, Edinburgh, Scoția, care posedă latitudinea celei de a treia insulițe.

Așadar, nu prin împrejurimile golfului Ma-Yumba fusese îngropată comoara!... Trebuie căutată pe un alt punct al globului, punând laolaltă această nouă longitudine cu latitudinea numitului Tyrcomel din Edinburgh!... Și nu vor mai fi doi cei care să-și împartă moștenirea lui Kamylk-Pașa, ci trei!...

— Și de ce, de la această a treia insuliță, nu ne-ar trimite la alte douăzeci... sau la alte o sută? strigă Juhel... Ascultă, unchiule, o să fii oare chiar atât de încăpățânat... atât de naiv... ca să cutreieri lumea întreagă?...

— Fără să mai punem la socoteală, adăugă Gildas Tregomain, că, dacă Kamylk-Pașa a lăsat moștenitori cu sutele, nu mai merită să te ostenești!

Unchiul îi privește pieziș pe prietenul și pe nepotul său, își sfărâmă pietricica în dinți încleștându-și fălcile și răspunde:

— Liniște în front!... Nu s-a isprăvit! Și luând din nou pergamentul, citi și ultimele rânduri, astfel ticluite:

Totuși, pentru a le răsplăti de pe acum oboseala și a le acoperi cheltuielile, fiecare dintre moștenitori va lua câte unul din cele două diamante aflate în această cutie, a cărorvaloare, pe lângă a celorlalte pietre prețioase pe care sunt chemați să și le însușească,

este cu totul neînsemnată...

Zambuco se aruncă asupra cutiei pe care o smulge din mâinile jupânului Antifer.

— Diamante! strigă el.

Şi într-adevăr se află acolo două pietre preţioase extraordinar de frumoase, putând să valoreze – bancherul se pricepea – o sută de mii de franci fiecare.

— Tot e ceva! spune el, luând unul din diamante şi lăsându-l pe celălalt tovarăşului lui la moştenire, jupânului Antifer.

— O picătură de apă în mare! răspunde acesta înfundându-şi diamantul în buzunarul de la vestă şi pergamentul în buzunar.

— Măi-măi!... face luntraşul clătinând din cap, asta devine mai serios decât credeam!... Să vedem!... Să vedem!...

Dar Juhel se mulţumeşte să înalţe din umeri. Cât despre Sauk, îşi muşcă pumnii la gândul că nu se va mai întâlni niciodată cu un prilej atât de prielnic!

În ceea ce îl priveşte pe Ben-Omar, care nu s-a ales nici cu un brienţel, în ciuda celor scrise încă o dată în pergament în legătură cu drepturile lui, are faţa trasă, mâinile moi, genunchii înţepeniţi, pare un sac pe jumătate gol, gata să cadă grămadă la pământ.

Este adevărat că nici Sauk, nici el nu se mai găsesc acum în aceleaşi condiţii în care se găseau: 1 – când plecaseră din Saint-Malo, neştiind că se duc la Mascat; 2 – când plecaseră din Mascat, neştiind că se duc la Loango. Împins de o pornire nestăpânită, jupân Antifer lăsase să-i scape un secret pe care ar fi trebuit să-l tăinuiască cu străşnicie. Au auzit cu toţii această nouă longitudine: cincisprezece grade unsprezece minute est... Toţi cunosc numele domnului Tyrcomel, care locuieşte la Edinburgh, în Scoţia.

Putem fi siguri că, dacă Ben-Omar nu a făcut-o, Sauk şi-a săpat în minte aceste cifre şi această adresă, aşteptând să şi le poată trece în carneţel. Aşa că atât jupân Antifer cât şi bancherul Zambuco vor trebui să aibă mare grijă să nu-i piardă din vedere pe notar şi secretarul său şi să nu-i lase să le-o ia înainte în această a doua capitală a Marii Britanii.

Fără îndoială, se putea crede că Sauk, neştiind limba

franceză, nu a înțeles, dar tot atât de neîndoielnic era că Ben-Omar îi va dezvălui secretul. Și, de altfel, Juhel îl și observase pe Nazim, care nu-și putuse ascunde un soi de mulțumire atunci când cifrele longitudinii și numele de Tyrcomel scăpaseră atât de nechibzuit de pe buzele jupânului Antifer.

La urma urmei, totuna! Ar fi fost cu totul fără rost, după părerea lui, să se mai ia pentru a treia oară după fanteziile postume ale lui Kamylk-Pașa. Ce aveau de făcut era să se întoarcă la Loango și să se urce în primul vas pe care-l vor găsi, ca să se întoarcă în dragul lor oraș Saint-Malo...

Aceasta e firească și înțeleaptă propunere făcută de Juhel unchiului său.

— Niciodată!... răspunde jupân Antifer. Pașa ne trimite în Scoția, ne vom duce deci în Scoția, chiar dear trebui să-mi petrec restul vieții căutând...

— Sora mea, Talisma, te iubește prea mult ca să nu te aștepte și zece ani!... adaugă bancherul.

— Drace! gândește Gildas Tregomain. Domnișoara asta o să se apropie atunci de șaizeci de ani!

Orice s-a spus, a fost în zadar. Jupân Antifer era hotărât. O să continue să alerge după comoară. Cu toate că moștenirea bogatului egiptean se va reduce acum de la jumătate la o treime pentru fiecare, datorită apariției domnului Tyrcomel!

Ei și! Enogate se va mulțumi să se mărite cu un conte și Juhel cu o contesă!

Capitolul XI
În care jupân Antifer și tovarășii săi asistă la o predică a reverendului Tyrcomel, care nu prea le face plăcere

— Da, frații mei, da, surorile mele, avuția duce pe om, în chip fatal, la lăcomie! Ea este principala, ca să nu spun singura cauză a tuturor relelor care macină această lume păcătoasă. Pofta de aur nu poate duce decât la cea mai regretabilă rătăcire a sufletului! închipuiți-vă o societate în care nu ar fi săraci și bogați! De câte nenorociri, întristări, necazuri, tulburări, catastrofe, dezastre, prăbușiri, rătăciri, primejdii, neliniști, calamități nenoroace, dezamăgiri, desperări, mâhniri și ruine ar fi feriți oamenii!

Vorbărețul om al bisericii se ridicase la cea mai înaltă treaptă a elocinței înghesuind acest maldăr de sinonime, care abia ar fi ajuns să exprime feluritele posibilități ale mizeriei pământești. Ar mai fi putut înșira și altele în acest torent oratoric, slobozit din înaltul amvonului asupra capului ascultătorilor săi.

Să-i fim deci recunoscători de a-și fi îngrădit limbuția. Măcar pentru atâta.

Era în seara de 25 iunie, la Tron Church – o parte din clădirea căreia fusese dărâmată pentru lărgirea pieții din High-Street – unde predica reverendul Tyrcomel de la Biserica liberă a Scoției, în fața unui auditoriu evident copleșit de frazele lui apăsătoare. După ce îl vor fi ascultat, fără îndoială, credincioșii își vor goli casele de bani și vor arunca tot avutul în apele golfului Forth, ape ce udă, la două mile depărtare, malurile septentrionale ale vestitului comitat Mid-

Lothian, în care Edinburgh, un fel de Atena a Nordului, se mândrește că îi este capitală.

Trecuse aproape o oră de când reverendul Tyrcomel predica despre acest subiect, spre deplina lămurire a enoriașilor parohiei. Nu părea deloc obosit de cât vorbise, și ascultătorii, nici ei, nu păreau că obosiseră ascultându-l. Așa stând lucrurile, o predică de ce ar lua sfârșit? Aceasta nu se sfârși deci – cel

puțin în acest moment – și predicatorul continuă cam așa:

— Fraților și surorilor, Evanghelia spune: *Beati pauperes spiritu,* un adevăr profund, al cărui înțeles însă unii glumeți stupizi, pe cât de necredincioși pe atât de ignoranți, se străduiesc să-l schimbe. Nu! Nu, nu-i vorba despre cei care sunt „săraci cu duhul", adică despre idioți, ci despre cei care vor să fie „săraci din suflet" și disprețuiesc aceste groaznice bogății, izvorul atâtor rele în societatea zilelor noastre. Așa că, Evanghelia vă poruncește ca față de bogăție să nu simțiți decât silă și dispreț și dacă, din nenorocire, veți fi copleșiți de avuțiile acestei lumi, dacă în lăzile voastre se îngrămădesc banii, dacă aurul vă curge din plin, surorile mele...

Aici, o imagine puternică stârni fiori pe sub manteluțele doamnelor din prea cucernica adunare.

— ... dacă diamantele, nestematele, se agață de gâtul vostru, de brațele voastre, de degetele voastre, ca o pecingine nesănătoasă, dacă vă numărați printre acelea care se numesc fericitele zilei, eu vă spun că sunteți nenorocite, și că boala voastră trebuie tămăduită prin cele mai energice mijloace, fie chiar fierul sau focul!

Printre cei prezenți trecu un fior, ca și când bisturiul chirurgului ar fi scormonit rănile scoase la vedere de către orator.

Dar partea originală în tratamentul pe care îl recomanda tuturor bieților oameni atinși de racila bogățiilor, era porunca de a-și arunca averea, altfel spus, de a o nimici. Nu spunea: „împărțiți averea voastră săracilor! Despuiați-vă de averi în folosul celor care duc lipsă!" Nu! Ceea ce predica el era distrugerea acestui aur, a diamantelor, a titlurilor de proprietate, a acțiunilor comerciale sau industriale, distrugerea lor totală, chiar de ar fi trebuit să le ardă sau să le arunce în mare.

Pentru a se înțelege asprimea neînduplecată a acestor învățăminte, ar trebui să cunoaștem cărei secte religioase aparținea aprigul reverend Tyrcomel.

Scoția, împărțită într-o mie de parohii, cuprinde secțiuni ecleziastice, sinoduri și o curte supremă pentru administrarea și practicarea cultului național. Dar, în afara acestei respectabile

rânduiri, în Regatul Unit sunt îngăduite toate religiile; se mai numără încă o mie cinci sute de biserici aparţinând cultelor, oricum s-ar numi ele: catolic, baptist, episcopal, metodist etc. Din aceste o mie cinci sute de biserici, mai mult de jumătate ţin de Biserica liberă a Scoţiei – *Free Church of Scotland* – care cu douăzeci de ani înainte se despărţise deschis de Biserica presbiteriană a Marii Britanii. Şi pentru ce?... Numai şi numai fiindcă nu o găsea destul de pătrunsă de adevăratul spirit calvin, adică destul de puritană.

Or, reverendul Tyrcomel predica tocmai în numele celei mai cumplite dintre aceste secte, care nu admitea niciun compromis în purtări şi moravuri. El se credea trimisul lui Dumnezeu, care îi încredinţase o parte din tunetele sale pentru a-i trăsni pe bogaţi sau cel puţin bogăţiile lor şi, precum se vede, lovea fără cruţare.

Era, din punct de vedere moral, un fel de iluminat, la fel de aspru cu el însuşi ca şi cu alţii. Era, ca înfăţişare, un om de cincizeci de ani, înalt, uscat, slab la faţă, spân, cu flăcări în priviri, cu căutătura unui apostol şi glasul pătrunzător al unui predicator. Cei din jur îl socoteau inspirat de suflul celui atotputernic. Totuşi, deşi credincioşii se îngrămădeau la predicile sale, deşi era ascultat cu evlavie, nu însemna că făcuse vreodată mulţi prozeliţi şi prea puţini sau chiar niciunul din ei nu se hotărâse să pună învăţăturile lui în practică, renunţând la absolut toate bunurile pământeşti.

De aceea reverendul Tyrcomel îşi îndoia sforţările, atrăgând asupra capetelor ascultătorilor săi acei nori încărcaţi cu electricitate, din care ţâşneau trăsnetele elocinţei sale.

Predica se desfăşura mai departe şi tropii, metaforele, antonimiile, epifonemele, plăsmuite de o imaginaţie scânteietoare, mişunau cu o nemaipomenită îndrăzneală. Dar, dacă frunţile se plecau, buzunarele nu simţeau, se pare, deloc nevoia de a se goli în apele golfului Forth. Desigur că asistenţa care umplea naosul bisericii Tron Church nu pierdea niciun cuvânt din predica acestui exaltat, şi dacă nu se grăbea nicidecum să se conformeze, asta nu era fiindcă nu ar fi înţeles-o. Trebuie totuşi să spunem că se aflau acolo cinci ascultători

care nu înțelegeau nicio boabă de engleză și care nu ar fi știut despre ce vorbea clericul, dacă un al șaselea nu le-ar fi tradus, într-o bună franceză, groaznicele adevăruri care cădeau din înaltul acestui amvon în chip de ploaie evanghelică.

Inutil să adăugăm că acești șase inși erau jupân Antifer și bancherul Zambuco, notarul Ben-Omar și Sauk, luntrașul Gildas Tregomain și tânărul căpitan Juhel.

Îi lăsasem pe insulița din golful Ma-Yumba, la 28 mai; îi regăsim la Edinburgh la 25 iunie. Ce se petrecuse între aceste două date? Iată, foarte pe scurt:

După descoperirea celui de al doilea document, nu le mai rămânea decât să părăsească insula maimuțelor, să se urce în barca acelor pescari care, atrași de semnalele echipajului congolez, aveau să acosteze în fața taberei. Jupân Antifer și tovarășii lui se întoarseră deci de-a lungul litoralului escortați tot timpul de ceata cimpanzeilor atât de înverșunați împotriva lor, continuând să-și manifeste dușmănia prin urlete, gesturi amenințătoare și pietre aruncate.

Ajunseră totuși teferi în tabără. Două cuvinte spuse de Sauk lui Barroso îl făcură pe acesta să înțeleagă că lovitura dăduse greș. Nu poți să furi o comoară unor oameni care nu o găsiseră!

În barca ancorată în fundul unui golfuleț încăpeau toți naufragiații de pe *Portalegre*. Se îmbarcară, cam claie peste grămadă! Fiind vorba însă numai de o călătorie de șase mile, asta nu avea mare importanță. Două ore mai târziu, barca trase la țărmul cel mai adânc al acestei limbi de pământ, pe care se întindea orășelul Ma-Yumba. Personajele noastre fură bine primite într-o factorie franceză. Li se făcu destul de repede rost de un mijloc de transport până la Loango. Și putând să se alăture unui grup de europeni care se duceau în capitală, nu avură a se teme pe drum, nici din partea fiarelor, nici din partea băștinașilor. Dar ce climă necruțătoare, ce căldură de nesuportat! La sosire, orice ar fi spus Juhel, luntrașul susținea că nu mai rămăseseră din el decât oasele. Putem crede totuși că bietul om exagera. Printr-una din acele întâmplări, cu care jupân Antifer nu era deloc obișnuit, tovarășii lui și cu el nu avură mult de așteptat la Loango. După numai două zile, un

steamer portughez, plecat din San-Paolo de Loango spre Marsilia, ancoră acolo. Escala, silită, nava având nevoie de o mică reparaţie la maşini, nu fu decât de douăzeci şi patru de ore. Datorită banilor salvaţi din naufragiu, călătorii îşi putură reţine locuri pe acest steamer. Pe scurt, la data de 15 iunie, jupân Antifer şi tovarăşii lui părăsiră în sfârşit aceste ţinuturi ale Africii occidentale unde găsiseră, odată cu două foarte scumpe diamante, un nou document şi o nouă dezamăgire. Cât despre Barroso, Sauk îi făgăduise că o să-l despăgubească de îndată ce va pune mâna pe milioanele paşei, şi portughezul nu avu încotro, trebuind să se mulţumească cu această făgăduială.

Juhel nu încercă să-l facă pe unchiul său să-şi schimbe gândurile, deşi avea toate temeiurile să creadă că totul se va sfârşi printr-o uriaşă păcăleală. Este adevărat că luntraşul cam începuse să-şi schimbe părerile. Cele două diamante, preţuind o sută de mii de franci fiecare, găsite în cutia de pe insuliţa numărul doi, îl cam puseseră pe gânduri.

— Dacă paşa ne-a dăruit aceste pietre preţioase, spunea el, de ce nu s-ar afla şi celelalte pe insuliţa numărul trei?

Când îl auzea judecând aşa, Juhel înălţa din umeri.

— O să vedem... o să vedem... repeta el.

Asta era şi părerea lui Pierre-Servan-Malo. Şi fiindcă al treilea colegatar, cel care avea latitudinea celei de a treia insuliţe, locuia la Edinburgh, o să meargă la Edinburgh, nu o să-i lase să i-o ia înainte Zambuco şi Ben-Omar, care cunoşteau longitudinea de 15°11' est ce trebuia comunicată domnului Tyrcomel. Deci nu se vor despărţi, au să meargă împreună în capitala Scoţiei pe cele mai rapide căi, şi sus-numitul Tyrcomel o să aibă vizita întregului grup. Firește că această hotărâre nu-l putea mulţumi pe Sauk. Cunoscând secretul, ar fi preferat să acţioneze acum de unul singur şi înaintea tuturor, ca să obţină poziţia noii insuliţe de la personajul citat în ultimul document, să se ducă apoi acolo şi să dezgroape averile lui Kamylk-Paşa. Dar ar fi trebuit să plece singur, fără să trezească vreo bănuială, şi simţea că Juhel era atent la toate mişcările lui. De altfel, nici călătoria pe apă nu se putea face decât împreună până la Marsilia. Şi cum jupân Antifer socotea să ajungă la Edinburgh pe drumul cel mai scurt

și cât mai repede, folosind căile ferate ale Franței și Angliei, Sauk nu putea nădăjdui să i-o ia înainte. Odată ce treaba avea să fie lămurită cu domnul Tyrcomel, poate că lovitura care dăduse greș la Loango și la Mascat va reuși la Edinburgh?

Călătoria pe apă fu destul de rapidă, steamerul portughez nefăcând nicio escală în niciun port de pe litoral. Nu este de mirare că Ben-Omar, care nu renunța cu una, cu două la obiceiurile lui, a fost bolnav douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru și că a coborât pe cheiul de la Joliette în stare de colet.

Juhel pregătise o lungă scrisoare pentru Enogate. Îi povestea în ce nouă bătălie îi târâște încăpățânarea unchiului lor și cine știe unde amenințau să-i mai trimită pe viitor năstrușniciile pașei? Mai adăuga că, după părerea lui, jupân Antifer era dispus să cutreiere lumea și că această dispoziție a sa nu va lua sfârșit decât când va deveni nebun de legat – ceea ce este sigur că se va întâmpla, într-atât zdruncinarea creierului său, în urma ultimelor neplăceri, lua proporții îngrijorătoare...

Toate acestea erau nespus de triste... Și căsătoria lor mereu amânată... și fericirea lor... și dragostea lor... etc.

Juhel abia avu timpul să pună la poștă această scrisoare destul de amară. La Marsilia se aruncară în rapidul de Paris, apoi, la Paris, în expresul pentru Calais, apoi, de la Calais în vaporul pentru Dover, apoi, la Dover în trenul pentru Londra, apoi, la Londra în fulgerul pentru Edinburgh, așa, toți șase, ca și când ar fi fost legați de același lanț! Așa se face că în seara zilei de 25 iunie, de îndată ce își reținuseră camere la *Gibb's Royal Hotel,* porniră în căutarea domnului Tyrcomel.

Și atunci, mare mirare! Domnul Tyrcomel nu era nici mai mult nici mai puțin decât un om al bisericii. Așa se face că, după ce s-au dus la locuința acestuia în North-Bridge Street 17 – adresă pe care o putuseră afla fără mare greutate, într-atât era de cunoscut înfocatul disprețuitor al bunurilor pământești – au venit să-l caute la Tron Church, pe când el tuna și fulgera de la înălțimea amvonului.

Aveau de gând să-i vorbească după predică, să-l însoțească până la locuința lui, să-l pună la curent, să-i comunice ultimul

document... Ce dracu', un om căruia îi aduci un respectabil număr de milioane nu se poate plânge că îl stinghereşti într-un moment nepotrivit!

Totuşi, în toate acestea era ceva ciudat. Ce legături putuse avea Kamylk-Paşa cu acest preot scoţian? Tatăl jupânului Antifer scăpase viaţa egipteanului... bine! Bancherul Zambuco îl ajutase să-şi salveze averea... iarăşi bine! De aici se trăgea acel sentiment de recunoştinţă datorită căruia cei doi ajunseseră moştenitorii lui. Se putea oare trage concluzia că reverendul Tyrcomel avea aceleaşi drepturi la recunoştinţa paşei? Da, fără îndoială. Dar în ce împrejurări neobişnuite un preot îl putuse îndatora într-un fel sau altul pe Kamylk-Paşa?... Totuşi, aşa trebuia să fi fost, de vreme ce acest preot se afla în posesia celei de a treia latitudini, necesară descoperirii celei de a treia insulițe...

— De data asta... cea bună! îi plăcea jupânului Antifer să repete şi ale cărui speranţe... poate că şi ale cărui vise Gildas Tregomain le împărtăşea.

Totuşi, când căutătorii noştri de comori zăriră în amvon un bărbat nu mai în vârstă de cincizeci de ani, trebuiră să caute o altă explicaţie: reverendul Tyrcomel nu putea avea mai mult de douăzeci şi cinci de ani pe vremea când Kamylk-Paşa fusese închis în temniţa din Cairo din porunca lui Mehmet-Ali, şi era greu de crezut că i-ar fi putut face vreun bine înainte de întemniţare. Să fi fost vreun tată, un bunic sau vreun unchi al acestui Tyrcomel, care îl îndatorase pe egiptean?...

De altfel, puţin interesa. Important era că preotul avea în posesia sa preţioasa latitudine, aşa cum era menţionat în documentul din golful Ma-Yumba, şi înainte de a se sfârşi ziua aveau să ştie despre ce este vorba.

Erau deci acolo, la Tron Church, în faţa amvonului – jupân Antifer, Zambuco, Sauk – şi-l mâncau din ochi pe înfocatul predicator, neînţelegând nicio boabă din cele ce spunea, iar lui Juhel nu-i venea să-şi creadă urechilor cele ce auzea.

Predica continua. Acelaşi subiect, cu aceeaşi furioasă elocvenţă! Regii erau poftiţi să-şi arunce în mare listele civile, reginele invitate să smulgă pietrele preţioase din gătelile lor, bogătaşii poftiţi să-şi distrugă bogăţiile. Cu neputinţă, trebuie să

recunoaştem, să se spună prostii mai mari cu un zel mai necruţător! Şi, uluit, Juhel murmura:

— Altă încurcătură acum!... Hotărât, unchiul nu are noroc! Cum, la un asemenea exaltat îl trimite afurisitul de paş ă?... Să-i ceară apucatului ăstuia mijloacele de a descoperi o comoară!... Unui om care s-ar grăbi – dacă i-ar cădea vreodată în mână – să o distrugă! Haida-de! Iată un obstacol la care nu ne aşteptam, pe care, de data asta, nu-l vom putea trece şi care ar putea foarte bine să pună capăt căutărilor noastre. Ne vom lovi de o împotrivire hotărâtă, definitivă, o împotrivire care îi va aduce reverendului Tyrcomel o imensă popularitate! Aşa ceva îl va da gata pe unchiul meu şi este sigur că mintea lui nu va rezista!... El şi Zambuco, poate că şi Nazim, au să încerce orice pentru a-i smulge taina reverendului... Sunt în stare să-l şi chinuiască... să-l... Ei, haide-haide, la rândul meu, am început să o iau razna!... Mă rog, n-are decât să-şi păstreze taina acest om! Nu ştiu dacă, aşa cum pretinde el, milioanele nu fac fericirea; dar, orice ar spune, fuga după milioanele egipteanului ameninţă să o întârzie la nesfârşit pe a mea!... Şi fiindcă Tyrcomel nu va consimţi niciodată să încrucişeze latitudinea lui cu longitudinea pe care noi am cucerit-o cu preţul atâtor osteneli, nu ne mai rămâne decât să ne întoarcem liniştiţi în Franţa şi...

— Când porunceşte Dumnezeu, trebuie să ne supunem! spunea în acea clipă predicatorul.

„Asta-i şi părerea mea", gândi Juhel, „şi va trebui ca unchiul meu să se supună!"

Dar predica nu se sfârşea şi nu avea niciun motiv să nu ţină o veşnicie. Jupân Antifer şi bancherul îşi cam pierduseră răbdarea. Sauk îşi rodea mustaţa.

Notarului, de vreme ce nu se afla pe puntea unei corăbii, nu-i păsa de nimic. Gildas Tregomain, cu gura căscată, dând din cap, ciulind urechea, încerca să prindă ici şi colo câteva cuvinte pe care în zadar căuta să le înţeleagă. Şi cu toţii îşi îndreptau privirile nedumerite către tânărul căpitan, ca şi când ar fi vrut să-l întrebe: „Ce tot îndrugă nebunul ăsta cu atâta foc?"

Şi când credeai că s-a isprăvit, o lua de la început.

— Ei doamne! Despre ce tot vorbeşte ăsta, Juhel? izbucni

jupân Antifer cu un glas nerăbdător, stârnind indignarea ascultătorilor.

— O să-ți spun eu, unchiule.

— Dacă ar ști ce noutăți îi aduc, acest turuie-n vânt ar coborî repede din amvon ca să ne întâmpine...

— Hm... hm!... făcu Juhel pe un ton atât de ciudat încât sprânceana jupânului Antifer se încruntă cumplit.

Totuși, orice are un sfârșit pe lumea asta, chiar și o predică a unui preot din Biserica liberă a Scoției. Era vădit că reverendul Tyrcomel era pe cale să treacă la perorație. Debitul devenea mai năvalnic, gesturile mai nestăvilite, metaforele mai îndrăznețe, dojenile mai amenințătoare. O ultimă lovitură de măciucă și o ultimă lovitură de satâr celor ce dețineau averi, stăpânitorii acelui josnic metal, cu porunca de a-l arunca în foc, pe lumea asta, dacă nu vor să fie ei înșiși aruncați în foc pe lumea cealaltă. Și atunci, într-un suprem avânt oratoric, în numele bisericii ce răsuna de frazele lui tunătoare, spuse:

— Și așa cum în acest loc, unde altădată era un cântar public, la care se țintuiau urechile notarilor necinstiți și ale altor răufăcători, tot așa în balanța judecății de apoi veți fi cântăriți fără îndurare și greutatea aurului vostru va coborî talerul ei până în iad!

Nu ar fi putut încheia cu o imagine mai cutremurătoare.

Reverendul Tyrcomel schiță un ultim gest de rămas bun, ce ar fi putut fi un gest de binecuvântare din înălțimea unui amvon catolic. Apoi, deodată, se făcu nevăzut.

Jupân Antifer, Zambuco și Sauk se hotărâseră să-l aștepte la ieșirea din biserică, să-l prindă din zbor și să-l descoase *hâc et nunc*. Ar mai fi putut ei să aibă răbdare până a doua zi, să amâne interogatoriul lor până la orele șapte sau opt dimineața? Ar fi mai putut ei să suporte încă o noapte întreagă în chinurile nerăbdării? Nu! Se repeziră deci către tinda centrală, îmbrâncindu-i pe credincioși, care protestau împotriva unei brutalități atât de nepotrivite într-un asemenea loc!

Gildas Tregomain, Juhel și notarul îl urmară, cerând scuze celor din jur. Totul fu în zadar. Fără îndoială că reverendul Tyrcomel, dornic să evite onorurile ce i se cuveneau – singurul

rezultat, de altfel, al predicii sale asupra dispreţului pentru bogăţii – ieşise pe o uşă laterală a bisericii.

Zadarnic Pierre-Servan-Malo şi tovarăşii săi îl aşteptară pe treptele bisericii, îl căutară în mijlocul credincioşilor, întrebând pe unul şi pe altul... Preotul nu lăsase nicio urmă prin mulţime, dispăruse precum peştele în apă sau pasărea în văzduh.

Erau acolo cu toţii înciudaţi şi furioşi, ca şi când vreun duh rău le-ar fi smuls o pradă aprig jinduită.

— Bine... atunci în North-Bridge Street, numărul 17! strigă jupân Antifer.

— Dar, unchiule...

— Şi, înainte de a se fi culcat, adăugă bancherul, o să ştim noi să-i smulgem...

— Dar, domnule Zambuco...

— Fără niciun „dar", Juhel!...

— Ba da... ba da, unchiule!

— În legătură cu ce?... întrebă jupân Antifer, în culmea furiei.

— În legătură cu cele spuse de acest Tyrcomel în predica lui.

— Ei, şi ce ne pasă nouă de asta?...

— Mult, unchiule.

— Îţi baţi joc, Juhel?

— Deloc, este chiar foarte serios, aş adăuga chiar că nimic n-ar putea fi mai rău pentru dumneata!

— Pentru mine?...

— Da!... Ascultă!

Şi Juhel îi povesti în câteva cuvinte starea de spirit a reverendului Tyrcomel, ce teză susţinuse el în nesfârşita lui predică, încât, dacă ar fi fost după el, toate miliardele din lume ar fi trebuit să fie înghiţite de prăpăstiile fără fund ale oceanelor!

Bancherul rămase înmărmurit, Sauk aşijderea, cu toate că, în ce-l priveşte, ar fi trebuit să nu priceapă nimic. Gildas Tregomain schiţă o strâmbătură de dezamăgire. Era evident că o altă pacoste le cădea pe cap!

Şi cu toate acestea, nu arăta ca un om doborât jupân Antifer, când îi răspunse nepotului său, pe un ton adânc ironic:

— Idiot... idiot... idiot!... Nu predici asemenea lucruri decât atunci când n-ai o lescaie!... Plimbă-i pe la nas cele treizeci de

milioane ce i se cuvin și o să vezi dacă Tyrcomel al tău o să mai aibă chef să le arunce în apă!

Firește că răspunsul dovedea o profundă cunoaștere a sufletului omenesc. Oricum, ei hotărâră să-l lase în pace în acea seară pe reverend în casa lui din North-Bridge Street și cele șase personaje ale noastre se întoarseră liniștiți la *Gibb's Royal Hotel*.

Capitolul XII
În care se vede cât de greu faci pe un om al bisericii să vorbească, atunci când este hotărât să tacă

Casa reverendului Tyrcomel se afla în cartierul străzii Canongate, cea mai cunoscută stradă din orașul vechi, „Bătrâna afumată" cum îl numesc hrisoavele. Casa se învecina cu cea a lui John Knox, a cărui fereastră s-a deschis atât de des, către jumătatea secolului XVII, pentru a-i îngădui binecunoscutului reformator scoțian să cuvânteze mulțimii. Această apropiere, mai bine zis această vecinătate nu putea decât să fie pe placul reverendului Tyrcomel. Și el, la rândul lui, ar fi vrut să-și impună reformele. Este adevărat că nu cuvânta de la înălțimea ferestrei, fiindcă nu ar fi putut-o face.

În adevăr, fereastra odăii pe care el o ocupa în această casă nu dădea în stradă. Răspundea în spate, spre vechiul vad din nord, brăzdat de linii de cale ferată și transformat în grădină publică. Dacă fereastră dinspre stradă era la al treilea etaj, nu tot așa era cea dinspre grădină. Diferența de nivel a solului o urca la etajul opt, și de la această înălțime cum să se facă auzit?

Era, de fapt, una din acele case mohorâte și lipsite de confort, situate pe ulițe murdare și nesănătoase cărora li se spune „fundătură". Așa sunt cele mai multe ulicioare ce dau în această istorică Canongate, care, sub diferite nume, urcă de la castelul Holyrood la castelul Edinburgh, una din cele patru fortărețe ale Scoției căreia tratatul Uniunii i-a impus să fie totdeauna pe picior de apărare.

În fața porții mai suspomenitei case s-au oprit a doua zi, 26 iunie, jupân Antifer și bancherul Zambuco întovărășiți de Juhel, în clipa în care suna ora opt la biserica vecină. Ben-Omar nu fusese rugat să li se alăture, prezența lui nefiind necesară la această primă întrevedere. Ca urmare, nici Sauk, spre marea lui supărare, nu putuse veni cu ceilalți. Și dacă preotul le dezvăluia secretul, el nu avea să fie acolo pentru a-l afla, lucru ce făcea să-i fie cu neputință să o ia înaintea maluinului în căutarea insuliței

numărul trei.

Cât despre luntraș, el rămăsese la *Gibb's Royal Hotel* și, în așteptarea celorlalți, contempla minunățiile de pe Prince's Street și eleganța pretențioasă a monumentului lui Walter Scott. În cel privește pe Juhel, fusese nevoit să-și însoțească unchiul, măcar ca interpret. De altfel, este ușor de închipuit cât de grăbit era să afle în sfârșit unde era situată această nouă insuliță și dacă nu cumva fantezia lui Kamylk-Pașa nu avea să-i expedieze într-o plimbare până în mările noului continent. Trebuie să notăm însă aici că, văzându-se dat la o parte, Sauk fusese cuprins de o cumplită furie și, ca de obicei, furia lui se revărsă asupra lui Ben-Omar. Ce ploaie de înjurături, de amenințări îngrozitoare trebui să îndure nefericitul notar după plecarea colegatarilor!

— Da, este vina ta, striga Sauk răsturnând mobilele din odaie, și tare aș avea poftă să-ți plătesc nepriceperea cu lovituri de nuia!

— Excelență, am făcut tot ce am putut...

— Nu, n-ai făcut!... Trebuia să știi să te faci ascultat de acest afurisit de marinar, să-i spui că trebuie să fii de față, obligatoriu, și cel puțin ai fi fost acolo... ai fi aflat cele ce mă interesează în legătură cu noua insuliță... și poate că aș fi izbutit să ajung la ea înaintea celorlalți... Mahomed să te sugrume! Planurile mele au dat greș prima dată la Mascat, a doua oară la Ma-Yumba și acum, pentru a treia oară!... Și asta numai fiindcă tu stai înțepenit pe propriile tale labe, ca un bătrân ibis împăiat...

— Vă rog, excelență...

— Și eu îți jur că, dacă dau greș, va fi vai de pielea ta!

Cearta urmă tot așa, ba deveni atât de violentă încât luntrașul le auzi strigătele. Se duse atunci până la ușa camerei și norocul lui Sauk a fost că vorbea în limba egipteană. Dacă l-ar fi bește pe Ben-Omar în franceză, Gildas Tregomain ar fi aflat groaznicele lui planuri, ar fi descoperit ce personaj sinistru se ascundea sub numele de Nazim, tratându-l apoi așa cum ar fi meritat.

Dar chiar dacă nu și-a dat seama de realitate, fu uluit de violența cu care Ben-Omar era bruftuluit de secretarul lui. Cât de îndreptățite erau bănuielile tânărului căpitan!

După ce au trecut pragul casei preotului, jupân Antifer, Zambuco și Juhel începură să urce treptele unei scări de lemn, ținându-se de o frânghie slinoasă, prinsă de zid. Niciodată luntrașul – deși o parte din păntecul lui se topise – nu ar fi putut să se cațere pe o asemenea spirală, întunecoasă și îngustă.

Vizitatorii ajunseră pe palierul etajului trei, care, de altfel, era ultimul în această parte a casei. În fund, o ușă mică, tăiată ca o arcadă ascuțită, cu un nume: Reverend Tyrcomel.

Jupân Antifer scoase un puternic „uf" de mulțumire. Apoi ciocăni.

Răspunsul întârzia. Să nu fi fost acasă preotul?... Și cu ce drept, mă rog?... Un om căruia i se aduc milioane...

O a doua bătaie, puțin mai tare.

De data aceasta, un ușor zgomot în interiorul odăii, și dacă nu ușa, măcar o ferestruică se deschise sub numele înscris pe ușă.

La ferestruică apăru un cap, acela al preotului, ușor de recunoscut sub pălăria înaltă pe care o purta.

— Ce doriți?... întrebă Tyrcomel, și după cum îi suna glasul se vedea bine că nu-i place să fie deranjat.

— Am vrea să stăm de vorbă câteva minute cu dumneata, răspunse Juhel în engleză.

— În legătură cu ce?...

— Este vorba de o afacere importantă...

— Nu am afaceri... importante sau nu.

— Ce face, deschide sau nu acest reverend? izbucni jupân Antifer, plictisit de atâtea mofturi.

Dar, îndată ce-l auzi, preotul îi răspunse în aceeași limbă, pe care o vorbea ca și cum ar fi fost a lui:

— Sunteți francezi?...

— Francezi... răspunse Juhel.

Și închipuindu-și că asta le va înlesni intrarea la preot, adăugă:

— Francezi care au asistat ieri la predica dumitale din Tron Church...

— Și care au de gând să îmbrățișeze învățăturile mele?... întrebă repede preotul.

— Poate, domnule preot...

— Ba, dimpotrivă, o să o îmbrățișeze el pe a noastră! murmură jupân Antifer. De altfel, dacă o să vrea să ne lase partea lui...

Ușa se deschise și așa-zișii neofiți se aflară în prezența reverendului Tyrcomel.

O singură încăpere, luminată în fund de fereastra care dădea spre nord. Într-un colț un pat de fier, cu o saltea de paie și o pătură, în altul o masă cu câteva obiecte de toaletă. Ca scaun, un taburet. Ca mobilă, un dulap închis, folosit desigur pentru păstrarea hainelor. Pe un raft, câteva cărți printre care se zărea tradiționala biblie, cu o legătură roasă pe la colțuri, și de asemenea diverse alte hârtii, condeie și călimări. Perdele, nicăieri. Pereții goi, văruiți. Pe măsuța de noapte, o lampă cu abajurul lăsat foarte jos. Era în același timp odaie de culcare și de lucru, cuprinzând doar strictul necesar. Preotul își lua masa în oraș, într-un restaurant din vecinătate, care fiți sigur că nu era un cabaret la modă.

Reverendul Tyrcomel, îmbrăcat de sus până jos în negru, bine încorsetat în strânsoarea lungii sale redingote al cărei guler lăsa să se vadă dunga albă a cravatei, își scoase pălăria la intrarea străinilor și dacă nu-i pofti să ia loc, asta numai fiindcă nu le putea oferi decât un singur taburet.

Într-adevăr, dacă vreodată niște milioane ar fi venit la timp, oare nu aici ar fi fost potrivit să vină, în această chilie de pustnic în care nu ai fi putut aduna nici treizeci de șilingi?...

Jupân Antifer și bancherul Zambuco se priviră. Cum să deschidă focul? Deoarece colegatarul lor vorbea franceza, amestecul lui Juhel nu mai era necesar și tânărul căpitan urma să fie numai un simplu spectator. Prefera, de altfel, această situație și, nu fără oarecare curiozitate, se pregătea să asiste la bătălie. Care va învinge?... Poate că nu ar fi pariat pentru unchiul Antifer!

La început acesta se simți mai încurcat decât ar fi crezut. Potrivit celor ce știa despre neînduplecatul preot, despre părerile lui asupra bunurilor lumești, se gândi să procedeze cu băgare de seamă, să o ia mai domol, să tatoneze terenul, să-l

facă pe reverendul Tyrcomel să-i comunice cu binișorul acea scrisoare pe care o avea de la Kamylk-Pașa, scrisoare care cuprindea, nu avea nicio îndoială, cifrele noii – și să sperăm că și ultimei – latitudini.

De aceeași părere era și Zambuco, el neîncetând de altfel a-l sfătui în acest sens pe cumnatul său. Dar oare va putea năbădăiosul maluin să se stăpânească și, în starea de nervi în care se găsea, nu avea să se înfurie la cea mai mică împotrivire, să spargă geamurile?

În orice caz, nu el fu cel care luă primul cuvântul. În timp ce toți cei trei vizitatori ai săi formau un grup în fundul odăii, reverendul Tyrcomel se opri în fața lor luându-și obișnuita atitudine de predicator. Convins că acești oameni veniseră din propria lor voință să-și însușească învățăturile sale, nu se gândea decât cum să le împrospăteze aceste învățături printr-o vorbire aleasă.

— Fraților, începu el împreunându-și mâinile într-un elan de recunoștință, mulțumesc Ziditorului tuturor lucrurilor de a mă fi înzestrat cu darul convingerii, care mi-a îngăduit să fac să pătrundă până în adâncul sufletelor voastre disprețul pentru avere și desprinderea de bunurile pământești...

Merita să vezi chipurile celor doi moștenitori la auzul acestei cuvântări.

— Fraților, continuă preotul, distrugând comorile pe care le aveți...

„Pe care nu le avem încă!" fu ispitit să-i strige jupân Antifer.

— ... veți da o minunată pildă, care va fi urmată de toți cei al căror spirit este în stare să se ridice deasupra nimicniciilor vieții...

Printr-o bruscă mișcare a fălcii, jupân Antifer își mută pietricica de la un obraz la altul, în timp ce Zambuco părea că-i șoptește: „Nu ai de gând să-i explici acestui flecar de ce suntem aici?"

Maluinul îi răspunse cu un semn afirmativ, gândind în sinea lui: "Ba bine că nu! N-am să-l las eu pe acest pisălog să o ia de la capăt cu predica lui!"

Reverendul Tyrcomel, deschizându-și brațele ca și când ar fi

vrut să-i primească pe păcătoșii cuprinși de căință, spuse cu o voce plină de dulceață:

— Numele voastre, fraților, ca să...

— Numele noastre, domnule Tyrcomel, îl întrerupse jupân Antifer, iată-le și, odată cu ele, calitatea noastră: eu, jupân Antifer, Pierre-Servan-Malo, căpitan de cabotaj în retragere; Juhel Antifer, nepotul meu, căpitan de cursă lungă; domnul Zambuco, bancher la Tunis...

Preotul se apropie de masă ca să înscrie aceste nume, spunând:

— Și, desigur, îmi aduceți averile voastre pieritoare, lepădându-vă de ele... milioane poate?...

— În adevăr, domnule Tyrcomel, despre milioane este vorba, și când vă veți primi partea o să fiți liber să o distrugeți cum o să vreți... În ceea ce ne privește, însă, asta-i cu totul altceva...

Hait!... Jupân Antifer este gata să o ia razna. Juhel și Zambuco pricepură de îndată acest lucru, după felul în care se schimbă înfățișarea preotului. Fruntea i se încreți, ochii priviră într-o parte, brațele pe care le deschisese larg se strânseră la piept, așa cum s-ar închide ușa unei case de bani.

— Despre ce este vorba, domnilor?... întrebă el dându-se un pas înapoi.

— Despre ce este vorba?... răspunse jupân Antifer. Juhel, vino și-i spune tu toată povestea, fiincă eu nu aș mai putea să-mi măsor cuvintele.

Și Juhel îi spuse toată „povestea" amănunțit. Îi povesti toate câte știa despre Kamylk-Pașa, serviciile pe care bătrânul unchi, Thomas Antifer, i le făcuse, obligațiile pașei față de bancherul Zambuco, sosirea la Saint-Malo a executorului testamentar Ben-Omar, notar în Alexandria, călătoria în golful Oman, unde se afla insulița numărul unu, urmată de cea la golful Ma-Yumba, unde se afla insuliţa numărul doi, descoperirea celui de al doilea document, care îi trimetea pe cei doi moștenitori la un al treilea, care nu era altul decât reverendul Tyrcomel din Edinburg, etc...

Pe când vorbea Juhel, preotul îl asculta fără să clintească, fără să îngăduie privirii sale să se aprindă, mușchilor săi să tresară. O statuie de bronz sau de marmură nu ar fi fost mai nemișcată. Și

când tânărul căpitan își termină povestirea, îl întrebă pe reverendul Tyrcomel dacă a avut vreodată legături cu Kamylk-Pașa.

— Nu, răspunse omul bisericii.

— Dar tatăl dumneavoastră?...

— Poate.

— „Poate” nu este un răspuns, spuse Juhel, încercând să-și potolească unchiul care se sucea și răsucea de parcă dăduse strechea în el.

— Este singurul care-mi convine... răspunse foarte sec preotul.

— Insistă, domnule Juhel, insistă... spuse bancherul.

— Atât cât pot, domnule Zambuco, răspunse Juhel.

Și adresându-se reverendului, a cărui atitudine arăta hotărârea lui de a vorbi cât mai puțin, zise:

— Îmi este îngăduit să pun o întrebare... una singură?

— Desigur... așa cum mie îmi este ingăduit să nu răspund.

— Știți cumva dacă tatăl dumneavoastră a fost vreodată în Egipt?...

— Nu.

— Dacă nu în Egipt, poate în Siria, și, mai precis, la Alep?...

Să nu uităm că în acest oraș Kamylk-Pașa a locuit câțiva ani înainte de a se întoarce la Cairo.

După o clipă de șovăială, reverendul Tyrcomel recunoscu că tatăl său locuise la Alep, unde fusese în legătură cu Kamylk-Pașa. Deci, nu mai încăpea îndoială că, datorită acestor legături, egipteanul rămăsese îndatorat numitului Tyrcomel, așa cum rămăsese lui Thomas Antifer și bancherului Zambuco.

— V-aș mai întreba acum, reluă Juhel, dacă tatăl dumneavoastră a primit o scrisoare de la Kamylk-Pașa?...

— Da.

— O scrisoare în care era vorba de poziția unei insulițe în care era îngropată o comoară.

— Da.

— Și în scrisoarea asta nu era menționată latitudinea insuliței?...

— Da.

— Și nu spunea că, într-o zi, un oarecare Antifer și un oarecare Zambuco au să vină să-l viziteze în legătură cu aceasta?...

— Da.

„Da”-urile preotului cădeau ca tot atâtea lovituri de ciocan, din ce în ce mai puternice.

— Ei bine, continuă Juhel, jupân Antifer și bancherul Zambuco sunt aici, de față, și dacă vreți să le arătați scrisoarea pașei, nu le va mai rămâne– după ce îi vor fi aflat cuprinsul – decât să o pornească la drum ca să aducă la îndeplinire dorințele testatorului, ai cărui moștenitori sunteți toți trei.

Pe măsură ce Juhel vorbea, jupân Antifer se străduia din răsputeri să rămână locului, stacojiu la față când sângele îi năvălea în obraz, palid, când i se retrăgea la inimă.

Preotul se lăsă puțin așteptat cu răspunsul și în cele din urmă spuse strângând din buze:

— Și atunci când veți ajunge acolo, unde se află comoara, ce planuri aveți?

— Să o dezgropăm, ce dracu! izbucni jupân Antifer.

— Și când o veți fi dezgropat?...

— Să o împărțim în trei părți!

— Și părțile voastre cum o să le folosiți?

— Cum o să vrem, domnule reverend!

Încă o ieșire nepotrivită a maluinului, care îi dădu din nou apă la moară prea cucernicului.

— Asta-i, domnilor! le răspunse el, în timp ce privirile lui aruncau parcă flăcări. Vreți să folosiți aceste bogății pentru a vă satisface instinctele voastre, poftele, patimile voastre, adică să îngroșați grămada de nelegiuiri ale acestei lumi!...

— Îmi dați voie!... îl întrerupse Zambuco.

— Nu, nu dau voie și vă somez să răspundeți la această întrebare: Dacă încape pe mâinile voastre această comoară, vă luați angajamentul să o distrugeți?

— Fiecare va face cu moștenirea sa ce o să creadă de cuviință, răspunse bancherul, oarecum în doi peri.

Pierre-Servan-Malo izbucni:

— Nu-i vorba de asta, strigă el. Ai vreo îndoială, domnule

reverend, în ceea ce privește valoarea acestei comori?...

— Nu mă interesează!

— Este de o sută milioane de franci... o sută de milioane... din care o treime, adică treizeci și trei de milioane, pentru dumneata...

Preotul ridică din umeri.

— De altfel, știi bine, domnule reverend, reluă jupân Antifer, că nu-ți este îngăduit să refuzi comunicarea datelor, impusă de testator?...

— Zău?

— Știi că nu ai dreptul să lași neproductive o sută de milioanei așa cum nu ai avea dreptul să le furi?

— Nu sunt de aceeași părere.

— Știi dumneata că, dacă stărui în refuzul dumitale, urlă jupân Antifer ajuns în ultimul grad de furie, nu vom șovăi să te urmărim în justiție, să te denunțăm ca pe un moștenitor incorect, ca pe un răufăcător...

— Ca pe un răufăcător! repetă preotul, cuprins și el de o furie rece. În adevăr, domnilor, îndrăzneala dumneavoastră este tot atât de mare ca și prostia dumneavoastră! Credeți că voi fi de acord să răspândesc aceste o sută de milioane pe suprafața pământului, să ofer muritorilor cu ce să-și plătească o sută de milioane de păcate în plus, că o să-mi trădez toate învățăturile, dând credincioșilor Bisericii libere din Scoția, puritană și necruțătoare, dreptul a-mi arunca în obraz cele o sută de milioane?

Să recunoaștem că era cu adevărat falnic reverendul Tyrcomel, impresionant în această izbucnire grăitoare! Juhel nu se putea împiedica să nu admire pe acest exaltat, în timp ce unchiul său, în culmea turbării, era gata să se arunce asupra lui.

— Da sau nu? strigă acesta înaintând cu pumnii strânși, da sau nu, vrei să ne dai scrisoarea pașei?

— Nu.

Jupân Antifer spumega.

— Nu?... repetă el.

— Nu!

— Ah, ticălosule!... Am să izbutesc eu să-ți smulg scrisoarea

asta!

Juhel trebui să sară ca să-l împiedice pe unchiul său să treacă la fapte. Dar acesta îl dădu cu putere la o parte... Voia să-l strângă de gât pe preotul care rămânea pe cât de hotărât, pe atât de nepăsător... Ar fi vrut să scotocească prin această odaie, să cotrobăie în dulap, să-i răscolească hârtiile, și trebuie să recunoaștem că această percheziție nu i-ar fi luat prea mult timp. Dar îl opri acest simplu și de necrezut răspuns al reverendului Tyrcomel:

— De prisos să căutați această scrisoare...

— Și de ce?... întrebă bancherul Zambuco.

— Fiindcă nu o mai am.

— Și ce-ai făcut cu ea?

— Am ars-o.

— În foc... a aruncat-o în foc! răcni jupân Antifer. Mizerabilul!... O scrisoare conținând un secret de o sută de milioane... un secret care nu o să mai poată fi aflat!

Și acesta era adevărul. Este sigur că pentru a nu fi cumva ispitit să o folosească – o folosire care ar fi fost cu totul opusă principiilor sale— reverendul Tyrcomel arsese scrisoarea încă cu câțiva ani mai înainte.

— Și acum... ieșiți, le spuse el oaspeților, arătându-le ușa.

Pe jupân Antifer parcă îl lovise cu o măciucă în cap. Documentul... distrus... Cu neputință să mai reconstituie vreodată poziția insuliței!... La fel și bancherul Zambuco, care plângea ca un copil căruia i se luase jucăria!...

Juhel trebui să-i împingă pe cei doi moștenitori, mai întâi pe scară, apoi în stradă și toți trei se îndreptară către *Gibb's Royal Hotel*.

După plecarea lor, reverendul Tyrcomel își înălță brațele, mulțumind Cerului de a-l fi ales pe el ca să zăgăzuiască această avalanșă de păcate pe care cele o sută de milioane ar fi prăvălit-o pe pământ!

Capitolul XIII
La sfârșitul căruia vom vedea dispărând al treilea rol, și anume al „trădătorului”, din această tragicomică povestire

Hotărât lucru, atâtea emoții, zdruncinări, spaime, tulburări și zguduiri, când nădejdi, când desperări era mai mult decât putea să îndure jupân Antifer. Puterile, fizice și morale, chiar acelea ale unui căpitan de mare cabotaj, au și ele margini dincolo de care nu se poate trece. Prea mult încercatul unchi al lui Juhel se așternu la pat îndată ce ajunse la hotel. Făcu temperatură – o temperatură foarte mare, cu aiurări, a cărei urmări puteau să fie foarte grave. Ce dezamăgiri îi chinuiau creierul! Această călătorie întreruptă exact în momentul în care erau pe punctul să ajungă la liman, zădărnicia unor noi cercetări, acea uriașă comoară al cărei loc nu-l vor afla niciodată, acea de a treia insuliță pierdută undeva prin ținuturi neștiute, singurul document, care ar fi putut să le dea poziția exactă, distrus, nimicit ars de acest îngrozitor preot, acea latitudine pe care nici chiar tortura nu l-ar face să o mărturisească, fiindcă intenționat, tâlhărește, o uitase!... Da, era de temut că mintea prea zdruncinată a maluinului nu o să mai reziste la această ultimă lovitură și medicul, adus în grabă, crezu că ar fi foarte posibil să se ivească o alienație mintală.

Oricum, aveau să i se dea toate îngrijirile. Prietenul lui, Gildas Tregomain, și nepotul Juhel nu-l vor părăsi nicio clipă și dacă se va face bine, lor li se va cuveni toată recunoștința lui.

De îndată ce s-au întors la hotel, Juhel îl informă pe Ben-Omar, și prin el pe Sauk, de refuzul reverendului Tyrcomel. Ușor de închipuit în ce hal se înfurie falsul Nazim. Dar, de data aceasta, el nu se manifestă vărsându-și ca totdeauna focul asupra nefericitului notar. Se stăpâni, poate cu gândul că acest secret, pe care jupân Antifer nu-l obținuse, va izbuti să-l afle el și, firește, să-l folosească numai în interesul lui. De altfel către acest scop își îndreptă el strădaniile și nimeni nu-l mai zări în hotel nici în ziua aceea, mei în cele următoare.

Cât despre luntraș, după ce Juhel îi povesti vizita la preot, spusese:

— Cred că acum, într-adevăr, s-a pus cruce comorii... Tu nu crezi, băiete?...

— Cam așa, domnule Tregomain, și cred că pe un încăpățânat e greu să-l faci să vorbească...

— Caraghios, totuși, acest popă căruia îi aduci milioane... și el nu le primește!

— Îi aduci milioane!... replică tânărul căpitan clătinând din cap.

— Nu crezi că ele există, Juhel?... Poate că greșești!...

— Cum te-ai schimbat, domnule Tregomain!

— Vezi bine... de când cu diamantele! Desigur, eu nu spun că milioanele sunt pe cea de a treia insuliță, dar în sfârșit... s-ar putea totuși să fie acolo... Din nefericire, preotul nevrând să audă de așa ceva, nu o să știm niciodată unde zac!...

— Nu, domnule Tregomain, și chiar cu cele două diamante din Ma-Yumba, nimic nu o să-mi scoată din cap că acest pașă ne-a pregătit o păcăleală grozavă.

— În orice caz, poate că asta o să-l coste scump pe bietul tău unchi, Juhel. Cel mai important, deocamdată, este să-l scoatem din încurcătură. Numai de i-ar rezista mintea! Să-l îngrijim ca niște surori de caritate și când l-om pune pe picioare, când o avea putere să călătorească, s-ar putea să vrea să se întoarcă în Franța... să-și reia viața liniștită de altădată!

— Ah, domnule Tregomain, de ce nu se află el acum în casa de pe Hautes-Salles?...

— Și tu lângă mica noastră Enogate, băiatule!... Dar, fiindcă veni vorba, nu-i scrii?...

— Îi scriu chiar astăzi, domnule Tregomain, și de data asta cred că pot anunța în sfârșit întoarcerea noastră!

Trecură câteva zile; starea bolnavului nu se înrăutățise. După ce la început febra fusese foarte mare, acum tindea să coboare. Dar doctorul se arăta mai puțin liniștit în privința minții bietului om. Categoric, o lua razna. Cu toate acestea, îl recunoștea pe prietenul său Gildas Tregomain, pe nepotul său Juhel și de asemenea pe viitorul său cumnat... Cumnat?... Între

noi fie zis, dacă o persoană a sexului frumos risca să rămână la nesfârşit fecioară, nu era oare domnişoara Talisma Zambuco, în pragul celor cincizeci de ani ai ei şi pândind nerăbdătoare, în cuibul ei din Malta, sosirea soţului făgăduit? Or, dacă nu era comoară, nu era nici soţ, unul fiind complementul celuilalt!

Aşa stând lucrurile, nici luntraşul, nici Juhel nu puteau părăsi hotelul. Bolnavul nu se putea lipsi de ei nicio clipă. Pretindea ca zi şi noapte să fie în odaia lui, să-i asculte plângerile, acuzaţiile şi mai ales ameninţările împotriva oribilului preot. Nu vorbea decât de darea lui în judecată, urmărirea lui în faţa judecătorilor de pace sau a şerifilor până în faţa Curţii supreme, Curtea „Justiciary" care îşi are sediul la Edinburgh... Judecătorii au să ştie să-l facă să vorbească... Nu-i este îngăduit să tacă, atunci când cu un singur cuvânt poţi să arunci pe piaţa unei ţări o sumă de o sută de milioane... Trebuie să existe pedepse pentru o asemenea crimă, cele mai aspre, cele mai cumplite, şi dacă spânzurătoarea din Tyburn sau altele nu sunt destinate unor astfel de răufăcători, cine oare ar merita să fie spânzurat?... etc.

Şi de dimineaţă până seara jupân Antifer nu mai contenea. Gildas Tregomain şi Juhel făceau cu schimbul la căpătâiul lui, afară doar dacă vreo criză violentă nu-i silea să rămână amândoi. Bolnavul voia să sară din pat, să iasă din odaie, să alerge la reverendul Tyrcomel, să-i sfărâme capul cu revolverul şi numai tăria pumnului luntraşului putea să-l potolească.

Aşa că, deşi dorea din suflet să viziteze această minunată cetate a Edinburgh-ului, clădită din piatră şi marmură, Gildas Tregomain fu silit să renunţe. Poate că mai târziu, când prietenul lui va fi pe cale de a se vindeca sau măcar ceva mai liniştit, atunci o să se despăgubească şi el... O să se ducă să viziteze palatul Holyrood, vechea reşedinţă a suveranilor Scoţiei, apartamentele regale, camera de culcare a Mariei Stuart, aşa cum arăta pe vremea nefericitei regine... O să o ia în sus, pe Canongate până la Castle, atât de falnic înfipt pe stânca lui de bazalt, unde se mai vede încă odăiţa în care s-a născut copilul care avea să devină mai târziu Iacob al VI-lea al Scoţiei şi Iacob I al Angliei. Se va urca apoi pe acel deluşor „Arthur-sear", care seamănă, dacă îl priveşti dinspre apus, cu un leu culcat şi de

unde, de la două sute patruzeci și șapte metri deasupra nivelului mării, vederea poate cuprinde întreg orașul, cu cocoașele colinelor amintind cetatea Cezarilor, până la Leith, care este adevăratul port al

Edinburgh-ului, situat în golful Forth, apoi la coasta Fife, până la vârfurile Ben Lomond, Ben Ledi, Lammermuir-Hills și până la marea fără hotare...

Ce de frumuseți naturale, câte minunății datorate mâinii omului, pe care luntrașul, deși îi părea rău după comoara pierdută din încăpățânarea preotului, ardea de nerăbdare să le admire, dar pe care nu le putea cerceta fiind deocamdată țintuit lângă patul de suferință al poruncitorului său bolnav!

De aceea, minunatul om se mulțumea să privească pe fereastra întredeschisă a hotelului celebrul monument al lui Walter Scott, ale cărui vârfuri gotice se avântă aproape la două sute de picioare în văzduh, cu firide care așteaptă să fie populate cu cei cincizeci și șase de eroi plăsmuiți de închipuirea marelui romancier scoțian.

Apoi, când privirea lui Gildas Tregomain cobora din nou pe îndepărtata perspectivă a Prince's Street-ului către Calton-Hill, el pândea înainte de amiază acea mare sferă aurită cocoțată pe stâlpul Observatorului și a cărei cădere arată exact clipa în care soarele trece la meridianul capitalei.

Ce vreți!... Asta era!

În acest timp, un zvon, având darul să crească și mai mult popularitatea de care se bucura reverendul Tyrcomel, se răspândise mai întâi în cartierul Canongate, apoi în întreg orașul. Se vorbea că celebrul predicator, ca unul care prin faptele sale nu-și dezminte învățăturile propovăduite, refuzase o moștenire necrezut de mare. Se vorbea de mai multe milioane, chiar de mai multe sute de milioane pe care voia să le sustragă lăcomiei omenești. S-ar fi putut ca preotul să fie cel care să fi ajutat la răspândirea acestor zvonuri, care nu puteau decât să-i folosească și al căror secret nu avea niciun interes să-l păstreze. Ziarele, aflând întâmplarea, o dădură publicității și nu se mai vorbea decât de comoara lui Kamylk-Pașa, îngropată sub stâncile unei insulițe necunoscute. Cât despre a afla locul unde

se găsea această insuliță, dacă s-ar fi dat crezare afirmațiilor presei – pe care, de altfel, reverendul Tyrcomel nu le dezmințea – asta nu atârna decât de el, deși, de fapt, fără ceilalți doi colegatari nu ar fi putut face nimic. Nu se cunoșteau însă toate amănuntele acestei afaceri și numele lui jupân Antifer nu era nici măcar pomenit. Se înțelege de la sine că, printre aceste ziare, unele aprobau superba atitudine a unuia dintre doctorii Bisericii libere a Scoției, în timp ce altele o blamau, fiindcă, totuși, aceste milioane, puse la dispoziția nevoiașilor din Edinburgh – și numai Dumnezeu știe cât de mulți erau! — ar fi ușurat viața multora, în loc să doarmă în groapa lor, fără să folosească nimănui. Dar reverendul Tyrcomel nu se sinchisea nici de hulă, nici de laudă și era hotărât să nu țină seama nici de una, nici de alta.

Este ușor de închipuit succesul primei predici rostite la Tron Church, a doua zi, după știrile de mai sus. În seara zilei de 30 iunie, credincioșii alergaseră buluc. Se striveau pur și simplu în biserica de trei ori prea mică pentru o asemenea mulțime, precum și la răscrucea străzilor din fața intrării. Predicatorul, când se arătă în amvon, fu întâmpinat cu tunete de aplauze. Te puteai crede la teatru în clipa când se ridică cortina și apare artistul chemat și rechemat de uralele entuziaste ale sălii. O sută de milioane, două sute de milioane, trei sute de milioane – în cele din urmă au să ajungă la un miliard! — iată ce reprezenta acest Tyrcomel fenomenal și lui nici nu-i păsa! Își începu predica obișnuită în care se făcu auzită această frază, al cărei efect fu uriaș:

— Se află aici un om care, cu un singur cuvânt, ar putea scoate din măruntaiele pământului milioane cu sutele! Dar acest cuvânt el nu-l va rosti!

De data aceasta, și nu întâmplător, jupân Antifer și tovarășii lui nu se aflau printre ascultători. Dar, după unul din stâlpii tindei, se putea observa un bărbat arătând a străin, pe care nu-l cunoștea nimeni, între treizeci și cel mult treizeci și cinci de ani, cu părul și barba neagră, cu trăsături aspre, un chip nu prea liniștitor. Să fi înțeles el limba vorbită de reverendul Tyrcomel? N-am putea spune. Oricum, stând în picioare, ascuns în

penumbră, îl cerceta pe predicator. Ochii lui, care păreau că aruncă flăcări, nu-l slăbeau o clipă.

Rămase în această atitudine până la sfârșitul predicii și când ultimele cuvinte fură acoperite de aplauzele ascultătorilor, își croi drum prin mulțime cu scopul de a se apropia de preot. Să fi vrut el să-l urmărească, să-l însoțească de la ieșirea din biserică până la locuința lui din Canongate? Asta era sigur, fiindcă își făcu loc, dând voinicește din coate pe treptele intrării.

În seara aceea, reverendul Tyrcomel nu avea să se întoarcă singur acasă. O mie de oameni îl duceau cu alai, gata să-l poarte în triumf. Personajul pomenit mai sus se ținea după el fără a-și amesteca strigătele cu ale celorlalți entuziaști. Când prea-cunoscutul orator ajunse în fața casei sale, urcă una din trepte și rosti către credincioșii săi câteva cuvinte, care stârniră o nouă explozie de „ura!" și de „hip!" Apoi se făcu nevăzut în întuneric, fără să bage de seamă că un nepoftit se luase după el. Mulțimea nu se împrăștie decât încetul cu încetul, făcând să răsune strada de aclamațiile ei entuziaste.

Pe când reverendul Tyrcomel urca scara îngustă care ducea la etajul al treilea, necunoscutul urca cu pași neauziți și atât de ușor, încât nicio pisică nu ar fi atins mai încet treptele.

Preotul, ajuns pe palier, intră în odaie și închise ușa.

Celălalt se opri pe palier, se ghemui într-un ungher foarte întunecat și aștepta. Ce s-a mai întâmplat?

A doua zi, locatarii casei fură foarte mirați că nu-l văzură pe preot ieșind la ora obișnuită, când se lumina de ziuă. Nu-l zăriră deloc nici în cursul dimineții. Câteva persoane, care veniseră să-l vadă, ciocăniră zadarnic în ușa lui.

Toate acestea părură atât de ciudate încât unul din vecini crezu de datoria lui să anunțe poliția. Comisarul și agenții lui veniră la locuința preotului, urcară scara, bătură în ușă, și cum nu primeau niciun răspuns, o sparseră cu o lovitură de umăr la care numai oamenii forței publice se pricep.

Ce priveliște! Era evident că ușa fusese forțată... cineva intrase în odaie... o răscolise de la un capăt la altul... Dulapul era deschis și golit de cele câteva haine care fuseseră aruncate pe jos... Masa era răsturnată... lampa azvârlită într-un colț... Cărți și

hârtii risipite pe duşumea... Şi acolo, lângă patul pe jumătate sfărâmat, cu pătura aruncată cât colo, legat solid, cu un căluş mare în gură, era reverendul Tyrcomel...

Se grăbiră să-i dea ajutor... Abia mai respira din pricina căluşului... Îşi pierduse cunoştinţa... De cât timp oare?... Numai el ar fi putut să spună, dacă şi-ar fi recăpătat-o cumva...

Trebuiră să-l fricţioneze din răsputeri fără să fie nevoie să-l dezbrace, el fiind aproape gol, cu cămaşa smulsă, cu pieptul şi umerii dezgoliţi.

Şi în clipa când unul din agenţi se pregătea să-l fricţioneze după toate regulile, inspectorul nu-şi putu stăpâni un strigăt de mirare. Nu zărise el oare litere şi cifre imprimate pe umărul stâng al reverendului Tyrcomel?...

Ba da, un tatuaj, foarte citeţ încă, forma o inscripţie cafenie pe pielea albă a preotului... şi această inscripţie arăta astfel:

77°19' N

Aţi înţeles, desigur, că era latitudinea atât de căutată!... Nu mai încăpea nicio îndoială, tatăl preotului, pentru a fi sigur că nu o să o piardă, o întipărise pe umărul fiului lui, tânăr pe atunci, ca şi când ar fi notat-o într-un carnet... Un carnet se poate pierde, dar un umăr, nu!... Iată cum, şi cu toate că într-adevăr arsese scrisoarea adresată de Kamylk-Paşa tatălui său, reverendul Tyrcomel era în posesia acestei inscripţii atât de ciudat plasate– inscripţie pe care, de altfel, nu avusese niciodată curiozitatea să o citească ajutându-se de o oglindă. Dar cu siguranţă că răufăcătorul, care se furişase în odaie pe când preotul dormea, o citise... Probabil că preotul îl surprinsese pe ticălos scotocindu-i în dulap, uitându-i-se prin hârtii... În zadar încercase el să lupte... După ce îl legase şi-i pusese şi căluşul, nemernicul fugise, lăsându-l pe jumătate sufocat...

Acestea au fost amănuntele aflate chiar din gura reverendului Tyrcomel după ce îngrijirile, date de un medic chemat în grabă, îl aduseră în simţiri. El povesti cele întâmplate... După părerea lui, acest atac nu avusese alt scop decât să-i smulgă secretul insuliţei cu milioane, pe care el refuza să-l dezvăluie...

Cât despre răufăcător, îl putuse vedea pe când se lupta cu el. Putea deci să le dea semnalmentele exacte. Şi cu această ocazie

le vorbi și de vizita a doi francezi și a unui maltez, veniți din Edinburgh să se intereseze de moștenirea lui Kamylk-Pașa.

Era un indiciu pentru inspector, care își începu numaidecât ancheta. După două ceasuri, poliția descoperea că străinii despre care era vorba trăseseră de câteva zile la *Gibb's Royal Hotel*.

Și, pe legea mea, mare noroc pentru jupân Antifer, bancherul Zambuco, Gildas Tregomain, Juhel și Ben-Omar că putuseră prezenta un alibi întemeiat. Maluinul nu se dăduse jos din pat; luntrașul și tânărul căpitan nu părăsiseră odaia; bancherul Zambuco și notarul nu ieșiseră nicio clipă din hotel. Și, de altfel, niciunul din ei nu semăna cu cel descris de preot.

Așa fiind, căutătorii noștri de comori nu fură arestați și cine nu știe că pușcăriile Regatului Unit nu-și eliberează bucuroase musafirii cărora le oferă casă și masă gratuit!

Este drept, mai era și Sauk...

Da, Sauk fusese cel care făptuise nelegiuirea... El dăduse această lovitură pentru a-i fura reverendului Tyrcomel secretul... Și acum, având cifrele pe care le putuse citi pe umărul preotului, era stăpân pe situație. Pe de altă parte, cunoscând longitudinea din pergamentul găsit în insulița din golful Ma-Yumba, avea toate datele pentru a calcula poziția celei de a treia insulițe.

Nefericit Antifer! Numai lovitura asta îți mai lipsea ca să ajungi nebun de legat!...

În adevăr, după semnalmentele publicate în ziare, jupân Antifer, Zambuco, Gildas Tregomain și Juhel nu se mai puteau îndoi: reverendul Tyrcomel avusese de a face cu Nazim, cu acel secretar al lui Ben-Omar. Când mai aflară că și dispăruse, știură că: 1 – Nazim cunoștea cifrele tatuajului; 2 – că plecase către noua insuliță pentru a intra în posesia imensei comori.

Cel mai puțin mirat dintre toți fu Juhel, ale cărui bănuieli în privința lui Nazim le cunoaștem, și, în afară de el, Gildas Tregomain, căruia tânărul căpitan i le împărtășise. Cât despre furia jupânului Antifer și a lui Zambuco, împinsă până la culme, se dezlănțui din fericire asupra bietului notar.

Se înțelege de la sine că Ben-Omar era mai sigur decât oricine că Sauk era vinovatul. Și cum s-ar fi putut îndoi,

cunoscându-i intențiile, știindu-l că nu se dă înapoi de la nimic, nici chiar de la o crimă.

Ce i-a fost dat să îndure! Și câte alte înfruntări îndurase, numai notarul știa! Din porunca jupânului Antifer, Juhel s-a dus să-l caute și l-a adus în camera bolnavului! Bolnav!... Cum să mai fii bolnav în fața unor asemenea întâmplări! Și apoi, așa cum spusese și medicul, dacă jupân Antifer suferea de tulburări ale fierei, ei bine! avea acum un prilej foarte bun să-și verse fierea și să se vindece în sfârșit!

Renunțăm să descriem felul în care a fost tratat nenorocitul Ben-Omar. Fu silit să recunoască mai întâi că atentatul săvârșit asupra preotului, furtul... — da, mizerabile Omar!... — furtul era opera lui Nazim! Așa, deci?... Așa își alegea acest notăraș funcționarii?... Iată omul pe care îl adusese pentru a-l ajuta în treburile de executor testamentar!... Iată șnapanul, pungașul, ticălosul a cărui prezență nu s-a temut să o impună jupânului Antifer și tovarășilor săi!... Și acum, această canalie... da! această canalie... fugise... și cunoștea poziția insuliței numărul trei... și o să pună mâna pe milioanele lui Kamylk-Pașa... și o să fie cu neputință să-l prindă!... Încearcă și aleargă după un tâlhar de origine egiptean, care dispune de sume enorme pentru a-și asigura liniștea și a fi la adăpost de orice pedeapsă.

— Ah!... Sauk!... Sauk!...

Acest nume îi scăpă notarului buimăcit... Toate bănuielile lui Juhel se dovediră îndreptățite... Nazim nu era Nazim... Era Sauk, fiul lui Murad, dezmoștenit de Kamylk-Pașa în folosul colegatarilor...

— Cum... chiar Sauk? exclamă Juhel. Ben-Omar încercă să nege numele ce-i scăpase fără voia lui... Toată înfățișarea lui, spaima, desperarea care i se citeau pe chip arătau limpede că Juhel nu se înșela.

— Sauk! repetă jupân Antifer, care dintr-un salt sări din pat.

Și când rosti acest nume blestemat, în mișcarea pe care o făcu maxilarul lui, pietricica, scăpată ca din pușcă, îi țâșni din gură lovindu-l pe notar drept în piept.

Dacă acest proiectil nu fu în stare să-l dea jos, în schimb îl așternu la podea o lovitură de picior – o lovitură de picior cum,

de altfel, niciun notar din Egipt sau de aiurea nu a primit vreodată sub șale. Și Ben-Omar rămase tot atât de prostit cum poate să rămână un om care abia își mai duce zilele.

Așadar, Nazim era Sauk, care jurase să pună prin orice mijloace mâna pe comoară și de a cărui uneltire criminală trebuia jupân Antifer să se ferească!...

De altfel, după revărsarea bogatului repertoriu de înjurături marinărești pe care îl are la îndemână un căpitan de mare cabotaj, jupân Antifer simți o mare ușurare și când Ben-Omar, cu umerii aduși, cu burta suptă, ieși din odaie ducându-se să se închidă în a lui, parcă arăta mai bine. Să ne grăbim a spune că ceea ce l-a pus de-a binelea pe picioare a fost știrea dată după câteva zile de un ziar din oraș.

Este cunoscut de ce lucruri sunt în stare reporterii și gazetarii!... De orice, să o recunoaștem!... Pe vremea aceea ei începeau să se amestece în treburile obștești și particulare cu un zel, o pricepere și o îndrăzneală care făceau din ei factorii unei noi puteri executive.

Și iată că unul din ei a fost destul de îndemânatic ca să afle cifrele tatuajului cu care tatăl reverendului Tyrcomel împodobire umărul fiului său. Puse să se facă un facsimil și acesta fu reprodus într-un ziar cotidian al cărui tiraj se ridică în acea zi de la zece la o sută de mii.

Apoi Scoția, apoi Marea Britanie, apoi Regatul Unit, apoi Europa, în sfârșit lumea întreagă află de faimoasa latitudine a celei de a treia insuliță: șaptezeci și șapte grade, nouăsprezece minute nord.

În realitate, asta nu spunea mare lucru curioșilor, fiindcă tot nu ar fi putut să dezlege ceea ce se și numea „problema comorii", deoarece din cele două elemente necesare, le lipsea unul... longitudinea.

Dar el, jupân Antifer, știa această longitudine – de altfel ca și Sauk – și când Juhel îi aduse ziarul despre care a fost vorba, când luă cunoștință de facsimil, își aruncă cât-colo păturile, sări din pat... Era vindecat... vindecat așa cum niciodată vreun bolnav nu a fost de chirurgii de la College Royal sau de medicii de la Universitatea din Edinburgh!

Bancherul Zambuco, Gildas Tregomain, tânărul căpitan în zadar ar fi încercat, unindu-și puterile, să-l potolească pe jupân Antifer. Se spune că o credință arzătoare poate săvârși minuni... Ei bine, de ce nu ar putea face asemenea minuni și credința în dumnezeul aurului?

— Juhel, ai cumpărat un atlas?...

— Da, unchiule.

— Longitudinea celei de a treia insuliță, aflată pe documentul din golful Ma-Yumba, este de cincisprezece grade unsprezece minute est?...

— Da, unchiule.

— Latitudinea tatuată pe umărul preotului este în adevăr șaptezeci și șapte grade nouăsprezece minute nord?

— Da, unchiule.

— Ia vezi... caută unde este situată insuliţa numărul trei.

Juhel se duse și-și luă atlasul, îl deschise la harta mărilor septentrionale, calculă exact cu compasul punctul de întretăiere a paralelei și meridianului indicat și răspunse:

— Spitzberg, capătul de sud al marii insule. Spitzberg?... Cum... Acolo, în ținuturile acelea hiperboreene își alesese Kamylk-Pașa insuliţa în care își îngropase diamantele, pietrele lui prețioase, aurul lui... Dacă măcar ar fi fost ultima...

— La drum, strigă jupân Antifer, și chiar azi, dacă o să găsim o corabie gata de plecare!

— Unchiule!... exclamă Juhel.

— Nu trebuie să-i dăm timp lui Sauk să ne-o ia înainte!...

— Ai dreptate, prietene, spuse luntrașul.

— La drum! repetă poruncitor Pierre-Servan-Malo. Apoi adăugă:

— Dați-i de veste și acelui tont de notar, deoarece Kamylk-Pașa a vrut să fie de față la descoperirea comorii!

Nu le mai rămânea decât să se supună voinței jupânului Antifer, sprijinită de aceea a bancherului Zambuco.

— Tot avem noroc, spuse tânărul căpitan, că acest glumeț de pașă nu ne trimite la antipozi!

Capitolul XIV
În care jupân Antifer culege un nou document semnat cu monograma lui Kamylk-Pașa

Lui jupân Antifer și celor patru tovarăși ai săi – cu Ben-Omar cu tot – nu le mai rămânea decât să se ducă la Bergen, unul din principalele porturi ale Norvegiei occidentale.

Hotărâre grabnic luată și tot grabnic dusă la îndeplinire. Dat fiind că Nazim, adică Sauk, câștigase patru-cinci zile, nu mai puteau pierde niciun ceas. Globul amiezii încă nu căzuse la Observatorul din Edinburgh, când cele cinci persoane coborau din tramvai la Leith, unde trăgeau nădejde să găsească un steamer gata de plecare, Bergen fiind prima etapă nimerită dintr-o călătorie care trebuia să ia sfârșit la Spitzberg. Distanța dintre Edinburgh și portul Bergen nu este decât de aproximativ patru sute de mile. Din acest punct puteau să ajungă ușor în portul cel mai septentrional al Norvegiei, Hammerfest, cu steamerul care face curse la Capul Nord pentru turiștii din timpul verii.

De la Bergen la Hammerfest nu sunt mai mult de opt sute de mile și aproape șase sute de mile de la Hammerfest până la extremitatea meridională a Spitzbergului, a cărui latitudine era întipărită pe umărul reverendului Tyrcomel. Pentru a străbate această ultimă etapă, ar fi trebuit să închirieze o navă rezistentă. Dar erau într-o perioadă a anului în care vremea rea nu bântuie încă ținuturile Oceanului Arctic. Rămânea problema banilor. Această a treia călătorie de cercetări avea să fie, fără îndoială, foarte costisitoare, mai ales pe distanța dintre Hammerfest și

Spitzberg, fiindcă trebuiau să închirieze un vas. Punga lui Gildas Tregomain începea să se subțieze; după atâtea cheltuieli de la plecarea din Saint-Malo. Din fericire, semnătura bancherului prețuia aur. Sunt unii oameni deosebit de norocoși, care își pot vârî mâinile în orice vistierie din Europa. Zambuco era din aceștia. El își puse creditul la dispoziția colegatarului său. Cei doi cumnați aveau să se socotească la urmă. Comoara,

sau, în lipsa ei, diamantul unuia putea să îngăduie înapoierea sumei împrumutate de la celălalt.

Deci, înainte de a pleca din Edinburgh, bancherul făcuse o vizită rodnică la Banca Scoției, unde i se făcu o foarte bună primire. Astfel înarmați, călătorii noștri puteau să meargă până la capătul lumii și cine știe dacă, așa cum se prezentau lucrurile, nu se vor duce și acolo!

La Leith, situat la o milă și jumătate în golful Forth, sunt totdeauna vase. Nu cumva era vreunul gata de plecare către coasta Norvegiei?

În adevăr, era unul. De data asta se părea că norocul este de partea lui Pierre-Servan-Malo.

Și chiar dacă sus-numitul vas nu pleca în acea zi, tot avea să ridice ancora peste două zile. Era o obișnuită navă de comerț, steamer-ul *Viken* care, pentru un preț bun, se învoi să ia călători pentru Bergen. Dar trebuiau să aștepte treizeci și șase de ore, timp în care unchiul lui Juhel stătea ca pe jeratic. El nu le dădu nici măcar voie, lui Gildas Tregomain și Juhel, să hoinărească prin Edinburgh – lucru ce îl mâhni foarte tare pe luntrașul nostru, cu toate că și lui i se deschisese pofta pentru milioanele pașei.

În sfârșit, în dimineața de 7 iulie, *Viken* ieși din bazinul docurilor luându-i cu el pe jupân Antifer și pe tovarășii lui, dintre care unul, la prima legănare de ruliu, se îmbolnăvi – nu-i greu de ghicit cine.

Pe scurt, după două zile, călătoria neîntâmpinând greutăți, steamerul întrezări pământurile Norvegiei și către orele trei din noapte intră în portul Bergen.

Se înțelege de la sine că, înainte de a pleca din Edinburgh, Juhel cumpărase un sextant, un cronometru și „Cunoașterea timpului", menite să înlocuiască instrumentele și cărțile pierdute în naufragiul vasului *Portalegre* prin apele Ma-Yumba.

Desigur că dacă s-ar fi putut închiria la Leith un vas care să meargă la Spitzberg, aceasta i-ar fi ajutat să câștige timp, dar nu se ivise niciun prilej. La Bergen, răbdarea jupânului Antifer – mai mult ca oricând chinuit de amintirea lui Sauk – nu fu pusă la o prea grea încercare. Pachebotul care făcea curse la Capul

Nord era așteptat peste două zile. Cu toate acestea, cele treizeci și șase de ore îi părură nesfârșite, ca și bancherului Zambuco, de altfel. Niciunul, nici celălalt nu vru să-și părăsească odaia de la *Hotel Scandinavia*. De altfel, ploua; se pare că ploua în fiecare zi la Bergen, care se află ca într-un fel de lighean adânc, format din munții care îl înconjoară. Cei din Bergen s-au obișnuit.

Asta nu i-a împiedicat pe luntraș și Juhel să-și folosească timpul liber cutreierând orașul. Jupân Antifer, cu totul vindecat de friguri, nu le poruncise să stea lângă el. La ce ar fi folosit? Pentru droaia de blesteme cu care îl copleșeau pe acest nemernic de Sauk, care le-o luase înainte pe drumul comorii, cei doi colegatari nu mai aveau nevoie de altcineva.

Deci, Gildas Tregomain și Juhel cutreierară destul orașul și împrejurimile acestuia când, în primele ore ale zilei de 11 iulie, pachebotul făcu escală la Bergen.

La orele zece plecă din nou cu încărcătura lui de turiști, dornici să contemple soarele la miezul nopții pe orizontul Capului Nord.

Iată un fenomen care îl va lăsa indiferent pe jupân Antifer, de asemenea pe bancherul Zambuco și de asemenea pe notarul Ben-Omar, întins pe patul din cabină ca un morun golit de măruntaie!

Era totuși minunată cursa pe care o făcea *Viken* dea lungul coastei norvegiene, cu fiordurile ei adânci, cu ghețarii sclipitori dintre care unii coborau până la nivelul mării, cu munții mai îndepărtați ale căror piscuri se pierdeau în unduirea cețurilor hiperboreene.

Ce îl scotea din fire pe jupân Antifer erau opririle pachebotului rânduite pentru a satisface curiozitatea turistului; erau escalele în anumite puncte, hotărâte de itinerar. Gândul că Sauk le-o luase înainte cu câteva zile îl făcea să fie tot timpul încordat, o stare foarte neplăcută pentru cei din jurul lui. Dojenile lui Gildas Tregomain și Juhel nu foloseau la nimic și dacă maluinul puse totuși capăt ieșirilor lui asta se datora numai căpitanului pachebotului, care îl amenință că îl debarcă imediat dacă va continua să tulbure liniștea celor de pe bord.

Astfel stând lucrurile, jupân Antifer, vrând-nevrând, trebui să

se oprească la Drontheim, vechea cetate a sfântului Olaf, mai puțin însemnată ca Bergen, dar poate că mai interesantă.

Nu-i de mirare că atât jupân Antifer, cât și Zambuco nu au vrut să coboare. Cât despre Gildas Tregomain și Juhel, ei nu scăpară prilejul de a vizita orașul.

La Drontheim dacă într-o anumită măsură turiștii pot fi mulțumiți, nu același lucru se întâmplă cu picioarele lor. Îți vine să crezi că străzile au fost pavate cu cioburi de sticlă, într-atât de ascuțite sunt pietrele caldarâmului.

— Cizmarii trebuie că se îmbogățesc repede în această țară, spuse pe bună dreptate luntrașul, care în zadar încerca să-și ferească pingelele.

Cei doi prieteni nu găsiră un sol neted decât sub bolțile catedralei, în care suveranii, după ce au fost încoronați ca regi ai Suediei, la Stockholm, veneau să se încoroneze ca regi ai Norvegiei, la Drontheim.

După ce au vizitat cu atenție catedrala, apoi cimitirul vast care o înconjoară, după ce au mers de-a lungul malurilor largului Nid ale cărui ape cresc sau descresc odată cu fluxul sau refluxul și udă orașul între prelungi cheiuri de lemn, după ce respirară duhoarea mai mult decât sărată a târgului de pește, care nu-i cu nimic mai prejos decât cea din Bergen, după ce străbătură piața de legume aprovizionată aproape în întregime cu mărfuri trimise din Anglia, în sfârșit, după ce se aventurară de cealaltă parte a Nidului până la cartierul străjuit de o veche cetățuie, Gildas Tregomain și Juhel se întoarseră la bord istoviți. În aceeași seară fu pusă la poștă o scrisoare pentru Enogate, căreia i se adăugase un prietenesc post-scriptum scris cu litere uriașe de mâna mare a luntrașului.

A doua zi, când se crăpa de ziuă, *Viken* porni din nou la drum, având la bord câțiva noi călători îndreptându-se către latitudinile înalte. Aceleași opriri, aceleași escale împotriva cărora blestema jupân Antifer! La trecerea cercului arctic, închipuit printr-un fir pe puntea pachebotului, refuză să sară peste el, în timp ce Gildas Tregomain se conformă acestei tradiții. În sfârșit, înaintând către nord, steamerul ocoli faimosul Maelstrom ale cărui ape urlă învârtindu-se într-un vârtej uriaș.

Apoi se iviră la vest insulele Loffoten, acest arhipelag atât de căutat de pescarii norvegieni, și în ziua de 17 *Viken* ancoră în portul Tromsd.

Dacă am spune că în timpul acestei călătorii plouase șaisprezece ore din douăzeci și patru, nu ar fi adevărat decât pentru cifre. Verbul „a ploua" nu dă decât o mică idee despre asemenea potop. Oricum ar fi fost, aceste cumplite averse nu-i supărau pe călătorii noștri, deoarece dovedeau că temperatura se menține relativ ridicată. Or, tot ce era mai de temut pentru oamenii, care încercau să ajungă la paralela șaptezeci și șapte erau gerurile arctice care ar fi putut îngreuna, dacă nu ar fi făcut chiar cu neputință, apropierea de Spitzberg. La această epocă a anului, în iulie este destul de târziu ca să pleci pe mare spre aceste locuri. Marea poate îngheța deodată din pricina unei neașteptate schimbări de vânt. Oricât de puțin ar fi fost jupân Antifer reținut la Hammerfest până în momentul când primele sloiuri ar fi pornit către sud, nu ar fi nesăbuit să le înfrunte pe o șalupă de pescuit?

Aceasta era una din grijile și una din cele mai serioase temeri ale lui Juhel.

— Și dacă marea îngheață pe neașteptate?... îl întrebă într-o zi Gildas Tregomain.

— Dacă o să înghețe, unchiul ar fi în stare să ierneze la Capul Nord, ca să aștepte primăvara.

— Ei, băiatule, nu poți totuși să arunci niște milioane!... răspunse luntrașul.

Hotărât lucru, o ținea una și bună marinarul de pe Rance!... Ce vreți!... Nu-i mai ieșeau din minte diamantele din golful Ma-Yumba! Și totuși, după ce te-ai prăjit sub soarele din Loango, să vii să îngheți pe sloiurile din Norvegia septentrională!... Afurisit pașă!...

De ce i-o fi dat prin gând să-și îngroape comoara în regiuni atât de nepotrivite!

Viken nu poposi decât câteva ore la Tromsd, când călătorii, pentru prima dată, putură lua legătura cu băștinașii din Laponia. Apoi, în dimineața zilei de 21 iulie, intră în îngustul fiord al Hammerfestului.

Acolo debarcară în sfârșit jupân Antifer și bancherul Zambuco, Gildas Tregomain și Juhel și de asemenea Ben-Omar, turtit ca o scrumbie uscată. A doua zi *Viken* avea să-i ducă pe turiști până la Capul Nord, punctul cel mai avansat al Norvegiei septentrionale. Dar lui Pierre-Servan-Malo puțin îi păsa de Capul Nord! Nu această piatră, atât de cunoscută din punct de vedere geografic, putea sta în mintea lui, alături de insulița numărul trei din regiunea spitzbergiană!

Cum era de așteptat, la Hammerfest se afla un *Hotel Nord Polen* și acolo se duseră să locuiască maluinul cu toți cei ce îl însoțeau.

Iată-i acum în orașul care se află la marginea ținuturilor locuite, în jur de două mii de oameni locuiesc în căsuțe de lemn, aproximativ treizeci dintre ei fiind catolici, restul protestanți. Norvegienii, sunt de felul lor oameni frumoși, mai ales marinarii și pescarii, din păcate însă înclinați spre băutură. Cât despre laponi, sunt mici de statură – lucru pentru care nu li se poate face o vină – dar foarte muncitori și harnici, trebuie să o recunoaștem.

De îndată ce-și reținură odăile la *Hotelul Nord Polen,* jupân Antifer și tovarășii lui, dornici să nu piardă nici măcar un ceas, porniră în căutarea unui vas care ar fi putut să-i ducă la Spitzberg. Se îndreptară către portul alimentat de apele limpezi ale unui drăguț pârâiaș mărginit de cheiuri pe care se înalță case și magazine – totul otrăvit de duhoarea uscătoriilor de pește.

La intrarea în port, jupân Antifer și însoțitorii lui se opriră la picioarele unei coloane de granit, în vârf cu un capitel de bronz purtând stema norvegiană și deasupra un glob pământesc. Această columnă a fost ridicată în timpul domniei regelui Oscar I, în cinstea lucrărilor întreprinse pentru măsurarea meridianului între gurile Dunării și Hammerfest. De acolo, călătorii noștri se îndreptară spre cheiurile în josul cărora stau priponite vase de orice tonaj, care se duc să pescuiască pește mare sau mic în apele mărilor polare.

Dar, vă veți întreba, cum aveau ei să se facă înțeleși?... Știa vreunul din ei norvegiana?... Nu, dar Juhel știa engleza și datorită acestei limbi cosmopolite ai sorți de a te face înțeles în

ţările scandinave.

Şi în adevăr, nu trecuse încă ziua când, în schimbul unui preţ într-adevăr foarte mare – şi de ce s-ar fi tocmit? — un vas de pescuit *Kroon,* cu un deplasament de o sută de tone, comandat de căpitanul Olaf, cu un echipaj de unsprezece oameni, a fost închiriat pentru Spitzberg. Trebuia să-i ducă acolo pe călători, să-i aştepte în timpul căutărilor lor, să încarce apoi mărfurile care vor fi de încărcat şi să-i aducă din nou la Hammerfest.

O fericită întâmplare pentru jupân Antifer! S-ar fi părut că începe să-i surâdă norocul. În afară de asta, Juhel se interesase dacă, cu câteva zile mai înainte, nu cumva fusese văzut un străin la Hammerfest, dacă nu se îmbarcase nimeni pentru Spitzberg... La amândouă aceste întrebări i se răspunsese negativ. Deci, se părea că Sauk – oh, acest mizerabil Omar! — nu o luase înaintea colegatarilor lui Kamylk-Paşa, doar dacă se dusese pe un alt drum la insuliţa numărul trei... Dar cum să-ţi dea în gând aşa ceva, când acesta era drumul cel mai scurt?...

Restul zilei şi-l petrecură în plimbări. De data asta, jupân Antifer şi bancherul Zambuco erau convinşi că îşi ating ţelul.

Către orele unsprezece, când fiecare se duse să se culce, era încă lumină şi amurgul nu avea să se stingă decât pentru a face imediat loc zorilor. La orele opt dimineaţa, vasul *Kroon,* ajutat de un vântuleţ prielnic din sud-est, ieşea din port cu pânzele întinse şi se îndrepta către nord.

Dacă ar fi avut timp bun în această ultimă parte a călătoriei, cele aproximativ şase sute de mile ar fi putut fi parcurse în cel mult cinci zile. N-aveau a se teme că vor întâlni gheţari plutind la întâmplare către sud şi nici că ţărmul va fi prins de aisfilduri. Temperatura se menţinea la o medie normală, iar vânturile care băteau nu prevesteau un îngheţ brusc. De asemenea, cerul brăzdat de nori, care se transformau uneori în ploaie, dar nu în zăpadă, nu avea darul să-i neliniştească. Câteodată scurte înseninări lăsau să străbată razele soarelui. Juhel putea deci să spere că discul strălucitor se va arăta pe boltă când, cu sextantul la ochi, îl va cerceta pentru a calcula poziţia celei de a treia insuliţe.

Hotărât lucru, norocul continua să fie de partea lor şi nimic

nu-i îndreptățea să creadă, după ce își trimisese moștenitorii până la capătul Europei, că acel Kamylk-Pașa ar fi avut fantezia să-i trimită pentru a patra oară la câteva mii de leghe de Spitzberg.

Vasul *Kroon* înaintase tot timpul destul de repede, cu vântul bătându-i în plin pânzele. Căpitanul Olaf mărturisea că niciodată nu făcuse o călătorie atât de fericită. Astfel că în ziua de 26 iulie, începând de la ora patru dimineața, către nord, la orizontul unei mări fără niciun fel de gheţuri, se semnalară înălțimi.

Erau primele împrejurimi ale Spitzbergului și Olaf le cunoștea foarte bine fiindcă pescuise adesea prin aceste locuri.

Spitzberg – numele în sine vorbește despre insule presărate cu stânci ascuțite, râpoase, greu de străbătut. Dacă englezul Willoughby a fost cel care le-a descoperit în 1553, cei doi olandezi, Barentz și Cornelius, le-au dat acest nume. Nu numai că arhipelagul cuprinde trei insule principale, dar aceste insule sunt înconjurate de numeroase alte insulițe.

După ce își însemnase pe hartă longitudinea 15°11' est și latitudinea 77°19' nord a locului indicat, Juhel îi dădu dispoziții căpitanului Olaf să se apropie de insula de la sud-est, cea mai meridională din arhipelag.

Kroon înainta rapid, mânat de un vânt prielnic. Cele patru sau cinci mile care îl mai despărțeau de insulă au fost străbătute în mai puțin de o oră.

Vasul ancoră la aproximativ patru sute de metri de o insuliță străjuită de un promontoriu abrupt, ce se înălța la marginea ei.

Era douăsprezece și un sfert. Jupân Antifer, Zambuco, Ben-Omar, Gildas Tregomain și Juhel se îmbarcară pe șalupa vasului și se îndreptară către insuliță.

Sosirea lor stârni un imens zbor de pescăruși, ghilimote și alte păsări polare, care fugiră scoțând țipete asurzitoare. O turmă de foci se grăbi să cedeze locul intruşilor, nu fără a protesta prin scâncete plângărețe.

Precum se vedea, comoara era bine păzită!

Abia sosiți pe insuliță, jupân Antifer, în lipsa unui tun și a unui steag, luă în primire printr-un pas voinicesc acest pământ

plin de milioane.

Ce noroc neașteptat după atâtea necazuri! Nici nu avură măcar de ales în mijlocul acestei îngrămădiri de stânci! Din prima clipă căutătorii debarcaseră exact în locul de pe glob unde bogatul egiptean își îngropase averile.

Insulița era, firește, pustie. Nicio suflare omenească pe suprafața ei... Nici măcar unul din eschimoși, care pot locui nestingheriți aceste regiuni hiperboreene... Dinspre larg, nicio corabie în zare... Nimic decât nemărginirea mării arctice!

Jupân Antifer și bancherul Zambuco nu-și mai puteau stăpâni emoția. Până și în privirea de pește leșinat a notarului se aprinsese o flăcăruie! Gildas Tregomain, mai emoționat ca niciodată de la plecare, adus de spate, cu picioarele rășchirate, nu mai era de recunoscut. La urma urmei de ce nu ar fi fost el fericit de fericirea prietenului lui?...

Și ceea ce se adăugă la bucuria acestei izbânzi era faptul că pe solul acestei insulițe nu se vedea nicio urmă de pas. Cu siguranță că nu debarcase nimeni aici de curând. Pământul, înmuiat de ploaie, ar fi păstrat semne. Deci, în privința acestui mizerabil de Sauk, nicio îndoială. Cumplitul fiu al lui Murad nu o putuse lua înaintea moștenitorilor legali ai comorii. Sau fusese arestat pe drum, sau întâmpinase unele greutăți care aveau să-i zădărnicească cercetările, dacă sosea după jupân Antifer.

Așa cum primul document dăduse lămuriri în ceea ce privește prima insuliță, al doilea spunea că cercetările trebuiau făcute pe una din limbile de pământ meridionale. Grupul se îndreptă acum către capătul cel mai alungit în mare. Conturul țărmului era foarte deslușit schițat, neacoperit cu varec sau de zăpadă, lucru ce ușura căutările.

Când norocul te ia de mână, nu trebuie decât să te lași dus de el; și astfel Pierre-Servan-Malo nimeri în fața unei stânci ce se înălța ca unul din acele monumente funerare cu care este presărat drumul navigatorilor arctici.

— Aici... aici!... strigă el cu glas gâtuit de emoție. Alergară... priviră...

Pe fața dinspre insulă a acestei stânci apărea monograma lui Kamylk-Pașa: dublul său K era atât de adânc săpat, încât

asprimea climei polare nu izbutise să-i șteargă liniile. Rămaseră cu toții tăcuți și cu toții – trebuie s-o mărturisim – se descoperiră ca în fața mormântului unui erou. Și, într-adevăr, chiar dacă nu era decât o simplă groapă, în acea groapă erau înmormântate o sută de milioane... Dar, pentru onoarea firii omenești, să nu mai stăruim!...

Se puseră pe treabă. De data asta, târnăcopul și cazmaua au făcut repede să sară în țăndări bucățile de piatră de la temelia stâncii. La fiecare lovitură se așteptau ca fierul uneltelor lor să se lovească de cercurile de metal ale unui butoiaș sau să-i spargă doagele...

Deodată se auzi de sub vârful târnăcopului mânuit de jupân Antifer un scrâșnet.

— În sfârșit! strigă el, dând la o parte bucata de stâncă ce mai acoperea groapa cu comoara.

Dar, acestui strigăt de bucurie îi urmă unul de desperare – un strigăt atât de sălbatic încât ar fi putut fi auzit de la un kilometru.

Cel care răcnise lăsând să-i cadă târnăcopul din mână nu era altul decât principalul personaj al povestirii noastre.

În groapă se afla o cutie, o cutie de fier, însemnată cu un dublu K, o cutie întru totul asemănătoare celorlalte două găsite pe insulițele din golful Oman și Ma-Yumba!

— Iarăși! gemu luntrașul înălțându-și brațele către cer.

Era cel mai potrivit cuvânt... da!... iarăși!... Și iarăși va trebui, fără îndoială, să pornească la descoperirea unei a patra insulițe...

Jupân Antifer, cuprins de o furie turbată, ridică târnăcopul și dădu cutiei o lovitură atât de cumplită încât o sparse...

Căzu din ea o foaie de pergament murdară, îngălbenită, într-o stare jalnică din pricina apei și zăpezii care pătrunsese înăuntru.

De data asta nici urmă de diamant sorocit reverendului Tyrcomel, care, de altfel, nici nu avusese cheltuielile colegatarilor săi. Din fericire! Un diamant acelui exaltat... care s-ar fi grăbit să-l facă praf și pulbere!

Dar să ne întoarcem la pergament! Juhel, fiind singurul care își păstrase sângele rece, îl luă repede și-l desfăcu cu băgare de

seamă ca să nu se rupă.

Jupân Antifer amenințând cerul cu pumnul, Zambuco plecându-și capul, Ben-Omar prăbușit, Gildas Tregomain numai ochi și urechi, toți păstrau o tăcere adâncă.

Pergamentul se compunea dintr-o singură foaie a cărei parte de sus nu fusese atinsă de umezeală. Pe această foaie, mai multe rânduri scrise, ca și cele din notele precedente, în limba franceză, erau încă destul de citețe.

Juhel putu deci să le citească aproape dintr-o dată și iată cuprinsul:

— Există trei oameni cărora le sunt îndatorat și cărora vreau să le las dovada recunoștinței mele. Dacă am depus aceste trei documente pe trei insulițe diferite, am făcut-o pentru că țineam ca acești trei oameni, puși rând pe rând în legătură unul cu altul de-a lungul călătoriilor lor, să se unească printr-o nezdruncinată prietenie...

Ce să spunem, grozav o nimerise minunatul pașă!

De altfel, dacă pentru a ajunge să intre în stăpânirea acestei averi au trecut prin câteva necazuri și oboseli, ei nu vor fi îndurat niciodată atâtea cât am îndurat eu ca să le păstrezi

Acești trei oameni sunt: francezul Antifer, maltezul Zambuco, scoțianul Tyrcomel. În lipsa lor, dacă moartea i-a răpit acestei lumi, moștenitorii lor se vor bucura de aceleași drepturi la moștenirea mea. Așadar, în prezența notarului Ben-Omar, pe care l-am numit executorul meu testamentar, cutia aceasta fiind deschisă și luând cunoștință cu toții de conținutul acestui document – CARE ESTE ULTIMUL – colegatarii se vor putea duce direct la a patra insuliță unde cele trei butoiașe cu aur, diamante și pietre prețioase au fost îngropate prin grija mea.

Cu toată neplăcerea pe care o încerca jupân Antifer gândindu-se la o nouă călătorie, atât el cât și ceilalți lăsară să le scape un oftat de ușurare. În sfârșit, această a patra insuliță va fi ultima! Nu mai rămânea decât să-i cunoască poziția.

Pentru a găsi această insuliță, continuă Juhel, *este de ajuns să duci...*

Din nefericire, partea de jos a pergamentului era ferfeniță. Frazele nu se mai puteau citi... Cele mai multe cuvinte lipseau...

În zadar încerca să le descifreze tânărul căpitan:

Insuliță... situată... lege... geometrică...

— Hai, hai odată!... strigă jupân Antifer.

Juhel însă nu putea citi mai departe. Partea de jos a pergamentului cuprindea numai câteva cuvinte răzlețe, cărora în zadar încerca să le dea un înțeles. Cât despre cifrele latitudinii și longitudinii, nu mai rămăsese din ele nici urmă...

Juhel luă din nou de la capăt fraza începută:

Situată... lege... geometrică...

În sfârșit, era acolo și un ultim cuvânt, cuvântul „pol", pe care izbuti să-l citească...

— Pol?... exclamă el. Cum... să fie oare... la Polul Nord?...

— Dacă nu o fi cumva la Polul Sud! murmură desperat luntrașul. Hotărât lucru, asta era păcăleala așteptată!... Polul, acum polul...!

Pusese vreodată o ființă omenească piciorul la pol?...

Jupân Antifer se repezi la nepotul lui, îi smulse documentul din mână, încercă la rândul lui să-l citească, îngăimând cele câteva cuvinte pe jumătate șterse... Nimic... nimic din care să se poată reconstitui coordonatele celei de a patra insulițe... N-aveau încotro, trebuiau să renunțe la descoperirea ei!...

Și când își dădu seama că orice nădejde era definitiv pierdută, jupân Antifer, lovit ca de trăsnet, căzu țeapăn la pământ.

Capitolul XV
În care vom vedea degetul Enogatei descriind o circumferință și urmările acestei nevinovate distracții

În ziua de 12 august, casa din strada Hautes-Salles, din Saint-Malo, strălucea de bucurie. Plecaseră din ea, de dimineață, către ora zece, în mijlocul unui alai de prieteni și cunoștințe, gătiți în hainele lor de sărbătoare, doi logodnici.

Întâi făcuse o bună primire acestui cortegiu primăria, apoi biserica. La primărie, un drăguț de discurs al ofițerului stării civile, la biserică, o gingașă predică asupra unuia din emoționantele subiecte pe care reverendul Tyrcomel nu le aborda niciodată. Apoi întreg alaiul condusese la locuința lor pe cei doi logodnici deveniți soț și soție, prin îndoita ceremonie civilă și religioasă.

Și de teamă ca nu cumva cititorul să se înșele, dat fiind greutățile de necrezut prin care trecuseră cei doi logodnici până la căsătorie, vom spune că cei doi soți erau Enogate și Juhel.

Așadar, Juhel nu se căsătorise nici cu o prințesă, nici cu o ducesă, nici cu o baroană! Enogate nu se căsătorise nici cu un prinț, nici cu un duce, nici cu un baron! Din lipsa unui important număr de milioane, dorința unchiului lor nu se realizase. Suntem totuși încredințați că cei doi tineri nu vor fi mai puțin fericiți.

Fără a-i pune la socoteală pe cei doi principali interesați, mai erau încă alte două ființe care străluceau de bucurie: de o parte Nanon, care în sfârșit vedea cu ochii fericirea fetei ei, de alta Gildas Tregomain a cărui frumoasă redingotă, frumoși pantaloni, pălăria de mătase și mănușile albe mărturiseau rolul lui de martor al tânărului său prieten.

Foarte bine!... Și de jupân Antifer, de el de ce nu vorbiți?

Ba să vorbim, de asemenea și de cei care îl însoțiseră în obositoarea și păgubitoarea călătorie, în goana după o comoară-fantomă.

Un ceas după descoperirea ultimului pergament pe insulița

numărul trei și care le pricinuise cea mai mare dezamăgire și o nesfârșită deznădejde, călătorii de pe *Kroon* s-au întors pe vas. Jupân Antifer a fost purtat pe brațe de către marinarii chemați pentru această treabă.

Cine mai putea crede că după o asemenea lovitură maluinul mai rămăsese cu mintea întreagă?... Ei bine, da, această nenorocire îl ocoli totuși, deși poate că pentru el ar fi fost mai bine să nu mai știe pe ce lume trăiește! De altfel, era atât de abătut, atât de doborât încât nici Gildas Tregomain, nici Juhel nu-i putură smulge o vorbă.

Călătoria de întoarcere au făcut-o cât au putut de repede, pe mare și pe uscat. *Kroon* și-a adus călătorii la Hammerfest; apoi, pachebotul de la Capul Nord i-a debarcat la Bergen. Între Drontheim și Christiania nu era încă pe atunci cale ferată și au trebuit să pornească spre capitala Norvegiei cu trăsura. Un steamer i-a dus la Copenhaga și, în sfârșit, drumurile de fier ale Danemarcei, Germaniei, Olandei, Belgiei și Franței i-au transportat mai întâi la Paris, apoi la Saint-Malo. Jupân Antifer și bancherul Zambuco se despărțiră la Paris, foarte nemulțumiți unul de altul. Pesemne, domnișoara Talisma va rămâne toată viața fată bătrână. La urma urmelor, era scris acolo, sus, că nu Pierre-Servan-Malo va fi cel care o va salva din această neplăcută situație, împotriva căreia lupta de atâția ani. De prisos să adăugăm că toate cheltuielile de călătorie făcute de Zambuco, în ceea ce privește partea de contribuție a jupânului Antifer, i-au fost restituite și vă rog să credeți că se ridicau la o sumă destul de frumușică. Dar vânzarea diamantului îi îngădui totuși să mai pună în buzunar o sumă rotunjoară. În această privință nu avea ce să regrete.

Cât despre notarul Ben-Omar, nu mai avu nicio pretenție.

— Și acum, du-te la dracu!... îi spuse jupân Antifer în chip de rămas bun.

— Și încearcă să te ai bine cu el! crezu de cuviință să adauge Gildas Tregomain, în chip de consolare.

Ben-Omar se duse ca din pușcă la Alexandria, jurând că nu o să se mai lase atras în căutarea de comori.

A doua zi, jupân Antifer, Gildas Tregomain și Juhel erau

înapoi la Saint-Malo. Şi ce primire le făcură compatrioţii lor?... Primirea a fost destul de plăcută, chiar dacă unii, mai răi de gură, nu i-ar fi luat oarecum în zeflemea pe aceşti năzdrăvani călători, întorşi cu buzele umflate, sau cam aşa ceva.

Nanon şi Enogate nu avură decât cuvinte duioase pentru fratele, unchiul, vărul şi prietenul lor. După ce s-au îmbrăţişat mai să-şi piardă răsuflarea, casa şi-a reluat ritmul obişnuit.

Abia atunci, văzând că nu poate să le dea o zestre de milionari nepotului şi nepoatei sale, jupân Antifer îşi dădu consimţământul la căsătoria lor, într-un chip puţin plăcut de altfel:

— Pentru Dumnezeu, să facă ce or vrea şi să mă lase în pace!

Trebuiră să se mulţumească cu această încuviinţare. Au început pregătirile de nuntă. Jupân Antifer nu se amestecă deloc. Nu mai ieşea din odaia lui, unde îşi măcina necazul şi în acelaşi timp un mare număr de pietricele, mereu pradă unei furii care putea să explodeze la cel mai neînsemnat cuvânt. Căsătoria s-a săvârşit fără a-l fi putut hotărî să ia şi el parte. Rugăminţile lui Gildas Tregomain au fost zadarnice şi în cele din urmă acesta nu s-a sfiit să-i spună:

— Greşeşti, prietene!

— Se poate.

— Îi amărăşti pe aceşti copii... te rog...

— Şi eu te rog să mă laşi în pace, luntraşule!

În sfârşit, Enogate şi Juhel erau căsătoriţi şi în loc de două camere în casa din strada Hautes-Salles, ocupau acum numai una. O părăseau doar pentru a se duce să petreacă cu Nanon câteva ceasuri plăcute la cel mai bun dintre oameni, prietenul lor Gildas Tregomain. Acolo, de cele mai multe ori vorbeau de jupân Antifer, mâhniţi că îl vedeau atât de abătut şi de nervos. Nu mai ieşea din casă, nu se mai întâlnea cu nimeni. Se isprăvise cu plimbările zilnice pe metereze sau pe cheiuri, cu pipa în gură! S-ar fi spus că îi este ruşine să se arate după un eşec atât de mare şi, în fond, cam aşa era...

— Mi-e teamă pentru sănătatea lui, spunea Enogate ai cărei frumoşi ochi se întristau ori de câte ori vorbea de unchiul ei.

— Mi-e şi mie teamă, fetiţo, îi răspundea Nanon, şi în fiecare

zi mă rog lui Dumnezeu pentru liniștea fratelui meu!

— Ticălos pașă!... striga Juhel. Era nevoie neapărat să-și vâre milioanele în viața noastră?...

— Mai ales niște milioane care nu au fost găsite! răspundea Gildas Tregomain. Și totuși... ele sunt acolo... undeva... și dacă am fi putut citi ultimele însemnări până la capăt!...

Într-una din zile, luntrașul îi spuse lui Juhel:

— Știi la ce mă gândesc, băiatule?...

— La ce, domnule Tregomain?

— Poate că unchiul tău ar fi fost mai puțin trist dacă ar fi aflat unde se găsește comoara, chiar dacă nu ar fi pus niciodată mâna pe ea!

— Poate că ai dreptate, domnule Tregomain. Ceea ce îl scoate din sărite este faptul de a fi avut în mână acest document în care era indicată poziția insuliței numărul patru și de a nu fi putut citi rândurile de la sfârșit.

— De data asta ar fi fost ultima! răspunse luntrașul. Documentul era categoric în această privință...

— De altfel, unchiul meu l-a păstrat, îl are mereu în față și tot timpul și-l petrece citindu-l și recitindu-l...

— Degeaba, băiatule, și ar trebui, din nefericire, să se resemneze!... Comoara lui Kamylk-Pașa nu o să mai fie niciodată găsită... niciodată!

Era foarte probabil.

Trebuie să spunem că, numai la câteva zile după căsătorie, fuseseră informați de cele ce i se întâmplaseră ticălosului de Sauk. Dacă șnapanul nu-i putuse lua înainte jupânului Antifer și celorlalți la Spitzberg, pricina era că fusese înșfăcat la Glasgow, în momentul când se îmbarca pentru ținuturile arctice. Cititorul nu a uitat, desigur, răsunetul pe care îl avusese afacerea Tyrcomel, atacul din care reverendul abia scăpase cu viață și cum de putuseră fi citite cifrele faimoasei latitudini pe umărul lui. Așa stând lucrurile, mare fierbere la poliția din Edinburgh și toate măsurile luate pentru urmărirea tâlharului, despre care preotul dăduse semnalmente foarte precise.

Or, Sauk, fără să se mai întoarcă la *Gibb's Royal Hotel,* chiar în dimineața atacului, se aruncase în trenul pentru Glasgow.

Nădăjduia ca în acest port să găsească o corabie pentru Bergen sau Drontheim. În loc să se îmbarce pe coasta de est a Scoției așa cum făcuse jupân Antifer, avea de gând să plece de pe coasta de vest. Drumul ar fi fost aproape la fel de lung și el trăgea nădejde să-și atingă scopul înaintea moștenitorilor lui Kamylk-Pașa.

Din nefericire pentru el, a fost silit să aștepte la Glasgow o săptămână până să se ivească o navă gata de plecare și, din fericire pentru dreptatea omenească, fusese recunoscut tocmai când era să se îmbarce. Arestat pe loc, fusese condamnat la mai mulți ani de închisoare, ceea ce l-a scutit de o călătorie la Spitzberg, călătorie din care, de altfel, nu s-ar fi ales cu niciun folos.

Concluzia acestui șir de fapte, de la primele cercetări făcute în golful Oman și până la ultimele făcute în marea arctică, este că această comoară va rămâne fără îndoială îngropată acolo unde neinspiratul ei stăpân o încredințase măruntaielor unei insulițe. De acestea, un singur om nu ar fi avut de ce să se plângă, unul singur, ba chiar putea să mulțumească Cerului: era reverendul Tyrcomel. Numai un franc bucata dacă ar fi fost plătite, câte milioane de păcate s-ar fi săvârșit pe acest pământ, dacă bogățiile pașei ar fi încăput pe mâna slabei noastre omeniri!

Dar zilele treceau. Juhel și Enogate s-ar fi bucurat de o fericire fără umbre, dacă nu ar fi fost starea de plâns a unchiului lor. Pe de altă parte, tânărul căpitan vedea cu o strângere de inimă clipa în care va trebui să-și părăsească scumpa soție, familia, prietenii. Construcția corăbiei cu trei catarge a casei Baillif înainta și era hotărât că Juhel avea să fie secund pe acest vas. Pentru vârsta lui era o situație bună și frumoasă. Încă șase luni și va pleca pe mare într-o călătorie spre India. Juhel discuta deseori cu Enogate despre toate astea. Tânăra femeie se întrista la gândul că va trebui să se despartă de soțul ei. Dar, în porturi, familiile nu sunt obișnuite cu asemenea despărțiri? Enogate, nevrând să-și arate propria ei mâhnire, punea totul pe socoteala unchiului Antifer... Ce mare durere pentru nepotul lui să-l părăsească în asemenea stare și cine știe dacă îl va mai găsi la

întoarcere?

În acest timp, Juhel se gândea mereu la acel document incomplet, cu ultimele rânduri aproape neciteţe pe vechiul pergament. Da... era în aceste rânduri un început de frază la care el nu înceta să se gândească.

Suna aşa:...*este de ajuns să duci*... Să duci... ce?...

Şi apoi aceste cuvinte:...*insuliţă... situată... lege... geometrică... pol*...

Despre ce lege geometrică era vorba?... Lega oare diversele insuliţe între ele?... Deci, paşa nu le alesese la întâmplare?... Nu fusese doar o fantezie care îl purtase pe rând în golful Oman, de acolo la Ma-Yumba, la Spitzberg?... Doar dacă bogatul egiptean, înclinat cum era spre fantezii matematice... nu voise să le dea vreo problemă de dezlegat?... Cât despre cuvântul *pol* puteai crede oare că se referă la extremităţile axei pământului?... Nu, de o sută de ori nu!... Dar atunci ce ar putea să însemne?...

Juhel îşi spărgea capul ca să dea de o dezlegare şi nu izbutea.

„Pol... pol... poate că aici este nodul?"... îşi spunea el.

Discuta adesea cu luntraşul şi Gildas Tregomain îl încuraja să stăruie în descifrarea acestei şarade... mai ales de când, în ceea ce îl privea, nu mai punea la îndoială existenţa milioanelor.

— Totuşi, băiatule, îl sfătui el, nu trebuie să te îmbolnăveşti căutând să dezlegi cimilitura...

— Vai, domnule Tregomain, nu o fac pentru mine, te asigur!... Îmi pasă de comoara asta cât de un cui ruginit!... E pentru unchiul...

— Da... ştiu, pentru unchiul tău, Juhel!... Vezi bine că este greu!... Să ai... sub ochi... documentul... şi să nu fii în stare... Aşadar... nu-i poţi da de rost?...

— Nu, domnule Tregomain, şi totuşi în frază este cuvântul *geometric* şi nu fără motiv documentul menţionează existenţa unui raport geometric... Şi apoi *este de ajuns să duci*... ce?

— Într-adevăr... ce?... repeta luntraşul.

— Şi mai ales cuvântul pol, al cărui înţeles nu-l pot prinde!...

— Ce păcat, băiatule, că nu pricep boabă din toate astea!... Te-aş fi putut ajuta să ieşi la mal.

Trecură două luni. Nicio schimbare în starea sufletească a

jupânului Antifer și nici în ceea ce privea dezlegarea problemei.

Într-o zi, era 15 octombrie, Enogate și Juhel se aflau în odaia lor înainte de prânz. Era cam frig. În cămin ardea un foc bun. Tânăra femeie, cu mâinile în mâinile lui Juhel, îl privea în tăcere. Văzându-l atât de îngândurat, vru să-i abată gândurile în altă parte.

— Dragă Juhel, îi spuse ea, în timpul acelei nefericite călătorii care ne-a făcut atâta rău, mi-ai scris de nenumărate ori! Citesc și recitesc mereu aceste scrisori pe care le-am păstrat cu sfințenie...

— Scumpa mea, dar ele nu ne amintesc decât lucruri triste...

— Este adevărat... eu însă am ținut să le păstrez... Și o să le păstrez toată viața!... Dar scrisorile astea nu au putut să-mi spună tot ce vi s-a întâmplat, și călătoria voastră nu mi-ai povestit-o niciodată mai amănunțit... Poate mi-o povestești acum?...

— La ce bun?...

— Mi-ar face plăcere!... Mi s-ar părea că sunt cu tine pe vapor... în tren... în caravană...

— Micuța mea, mi-ar trebui o hartă pe care să-ți pot arăta, punct cu punct, itinerariul nostru...

— Avem în schimb un glob pământesc... Nu ajunge?...

— Ba da!

Enogate se duse și luă de pe biroul lui Juhel o sferă prinsă pe un picior de metal, pe care o puse pe masă în fața căminului.

Văzând că îi face atâta plăcere iubitei sale Enogate, se așeză lângă ea, roti globul în partea Europei și, arătând cu degetul orașul Saint-Malo, spuse:

— La drum!

Capetele lor aplecate se atingeau și nu trebuie să ne surprindă unele sărutări schimbate între diferitele etape ale călătoriei.

Dintr-un prim salt, Juhel sări din Franța în Egipt, acolo unde jupân Antifer și însoțitorii se opriseră la Suez. Apoi degetul lui traversă Marea Roșie, Oceanul Indian și veni să se așeze pe statul imamului din Mascat.

— Așadar... Mascat este aici... spuse Enogate, și insulița numărul unu este foarte aproape?...

— Da... ceva mai în largul golfului!

Apoi, rotind din nou globul, Juhel ajunse la Tunis, unde se întâlniseră cu bancherul Zambuco. Parcurse toată Mediterana, se opri la Dakar, tăie ecuatorul, coborî pe coasta africană și se opri în golful Ma-Yumba.

— Acolo este insulița numărul doi?... întrebă Enogate.

— Da, micuța mea soție.

Apoi trebui să meargă de-a lungul Africii, de-a curmezișul Europei, să se oprească la Edinburgh unde luaseră legătura cu reverendul Tyrcomel. În sfârșit, îndreptându-se către nord, cei doi tineri căsătoriți puseră degetul pe stâncile pustii ale Spitzbergului.

— Asta-i insulița numărul trei!... spuse Enogate.

— Da, scumpa mea, insulița numărul trei unde ne aștepta cea mai neplăcută dezamăgire dintre toate câte le încercasem în această prostească aventură,

Enogate rămase pe gânduri privind globul.

— Dar de ce acest pașă al vostru o fi ales, aceste trei insulițe... una după alta?... întrebă ea.

— Este exact ceea ce nu știm și fără îndoială că nu vom ști niciodată!

— Niciodată!

— Și totuși, aceste trei insulițe sunt probabil legate între ele printr-o lege geometrică, dacă ţinem seama de ultimul document... Și apoi mai este și acest cuvânt *pol* care mă sâcâie...

Și tot vorbind, răspunzându-și, ca să spunem așa, unor întrebări pe care și le tot pusese, Juhel căzu pe gânduri. S-ar fi părut că în această clipă toată agerimea minții lui era concentrată asupra dezlegării acestei încâlcite probleme.

Or, pe când stătea el așa, gânditor, Enogate luând globul pământesc mai aproape, se juca urmărind în glumă, cu degetul, itinerariul pe care i-l arătase Juhel. Arătătorul ei se oprise mai întâi la Mascat, apoi, făcând o curbă, revenise către Ma-Yumba și, tot continuând curba, se îndreptase către Spitzberg, apoi, tot urmărind aceeași curbă, se întorsese la punctul de plecare.

— Ia te uită, spuse ea zâmbind, ăsta-i ca un cerc... Voi ați călătorit ca pe un rotocol...

— Rotocol?...

— Da... dragul meu... o circumferință... o călătorie circulară...

— Circulară? strigă Juhel.

Se ridicase... Făcu câțiva pași prin odaie, repetând acest cuvânt:

— ... O circumferință... o circumferință!...

Se întoarce apoi la masă... ia globul... urmărește la rândul lui curba itinerarului lor pe glob și lasă să-i scape un strigăt...

Înspăimântată, Enogate se uită la el. A înnebunit oare și el ca și unchiul lui?... Tremură de teamă... cu ochii în lacrimi...

În cele din urmă, Juhel scoate al doilea strigăt.

— Am găsit... am găsit!...

— Ce?

— Insulița numărul patru!

Cu siguranță că tânărul căpitan nu mai este teafăr la minte... Insulița numărul patru?... Cu neputință!

— Domnule Tregomain... domnule Tregomain! strigă Juhel care a deschis fereastra, chemându-și vecinul...

Apoi se întoarce din nou la glob, îl cercetează... S-ar spune că discută cu această minge de carton... După numai un minut, luntrașul a și apărut în odaie și tânărul căpitan îi aruncă în obraz:

— Am găsit...

— Ce ai găsit, băiatule?

— Am găsit în ce chip sunt legate geometric între ele cele trei insulițe și care este locul în care se află cea de a patra...

— Dumnezeule, este cu putință? replică Gildas Tregomain.

Și uitându-se la Juhel, se întreabă ca și Enogate, dacă nu cumva tânărul căpitan a înnebunit.

— Nu, răspunde Juhel pricepându-i gândul, nu... să nu ai nicio grijă, sunt în toate mințile!... Ascultă...

— Ascult!

— Cele trei insulițe se află pe circumferința aceluiași cerc. Ei bine, să presupunem că se află toate pe același plan, să le unim, două câte două, printr-o linie dreaptă, linie care „este de ajuns să o duci", cum spune documentul, și să ridicăm o perpendiculară în mijlocul fiecărei din aceste două linii... Aceste

două perpendiculare se vor întâlni în centrul cercului și numai în acest punct, în acest „pol”, fiind vorba de o calotă sferică, poate și trebuie să se afle insulița numărul patru!

După cum se vede, o foarte simplă problemă de geometrie și pe care un simplu capriciu al lui Kamylk-Pașa, în înțelegere cu căpitanul Z6, voise să o pună în practică... Și dacă această rezolvare nu-i dăduse mai repede în gând lui Juhel, asta era numai din pricină că el nu băgase de seamă că cele trei insulițe se aflau în trei puncte ale aceleiași circumferințe și numai drăgălașul deget al Enogatei, care urmărise această de trei ori binecuvântată circumferință, rezolvase problema.

— Nu e cu putință! repeta luntrașul.

— Așa este cum îți spun, domnule Tregomain, și privește bine ca să te convingi!

Și așezând globul în fața luntrașului, schiță circumferința pe care erau situate cele trei insulițe, trecând și prin punctele următoare, pe care tot Kamylk-Pașa le-ar fi putut alege: Mascat, strâmtoarea Bab-el-Mandeb, Ecuator, Ma-Yumba, insulele Capului Verde, Tropicul Racului, Capul Farewell în Groenlanda, insula sud-estică din Spitzberg, insulele Amiralității, Marea Kara, Tobolsk în Siberia, Herat în Persia. Deci, dacă Juhel avea dreptate, insulița numărul patru trebuia să se afle în punctul central al circumferinței, fiindcă ceea ce este adevărat pentru un cerc descris pe un plan, este adevărat și pentru o calotă sferică, al cărei pol alcătuiește centrul.

Lui Gildas Tregomain nu-i venea să creadă. Tânărul căpitan se agita într-un du-te-vino prin odaie, nemaiputându-se stăpâni, îmbrățișând globul pământesc, sărutând-o în același timp și pe Enogate pe amândoi obrajii, mai îmbietori decât acest carton mâzgălit, și repetând:

— Ea este cea care a găsit-o, domnule Tregomain... și fără ea... mie nu mi-ar fi dat niciodată în gând!...

Și în timp ce se lăsă în voia bucuriei, iată că și Gildas Tregomain se simte de asemenea cuprins de un fel de *delirium jubilons*. Saltă când pe un picior, când pe altul, își leagănă trunchiul, își arcuiește grațios brațele, aidoma unei zâne care ar cântări două sute de kilograme, și pendulează de la tribord la

babord, așa cum nu se legănase niciodată *Fermecătoarea Amelie* între malurile râuleţului Rance, sau chiar *Portalegre* cu încărcătura sa de elefanţi, repetând cu un glas tunător cântecul lui Pierre-Servan-Malo:

Am lon... Lon la! Am gi...

Lon li!

Am gi... am longitudinea mea!

În cele din urmă în odaie se făcu liniște.

— Trebuie să-l anunţăm pe unchiul! spuse Enogate.

— Să-l anunţăm? exclamă Gildas Tregomain, oarecum surprins de această propunere. O fi bine oare să-i spunem?...

— Trebuie să ne mai gândim! răspunse Juhel.

Fu chemată și Nanon. În câteva cuvinte bătrâna bretonă află despre ce este vorba și când Juhel o întrebă ce ar fi de făcut în privinţa fratelui ei, răspunse:

— Nu trebuie să-i ascundem nimic.

— Dar dacă și de această dată îl așteaptă o dezamăgire, spuse Enogate, bietul nostru unchi crezi că o să mai poată îndura?

— O dezamăgire?... strigă luntrașul. Nu, de data asta, nu!...

— Din ultimul document reiese că faimoasa comoară este într-adevăr îngropată pe insuliţa numărul patru, adăugă Juhel, și insuliţa numărul patru se află în centrul cercului pe care l-am schiţat noi, de data asta sunt sigur...

— Mă duc să-l caut pe fratele meu, se mulţumi să răspundă Nanon.

Numai o clipă mai târziu, jupân Antifer intra în odaia lui Juhel. Neschimbat, cu ochii rătăciţi, cu chipul întunecat, cu fruntea grea de gânduri.

— Ce s-a întâmplat?

Întrebase cu un glas sinistru în care se simţea fierbând o veșnică furie.

Juhel îi povesti tot ce se întâmplase, cum tocmai descoperise legătura geometrică dintre cele trei insuliţe și pentru ce insuliţa numărul patru trebuia numaidecât să se afle în centrul respectivei circumferinţe.

Spre marea uimire a celor din jur, jupân Antifer nu se lăsă în voia agitaţiei sale obișnuite. Nici măcar nu clipi. S-ar fi spus că

se aștepta la această știre, că mai devreme sau mai târziu trebuia să vină, că altfel nici nu s-ar fi putut!

— Unde este acest punct central, Juhel? se mărgini el să spună.

De fapt, întrebarea respectivă era dintre cele mai importante.

Juhel așeză globul în mijlocul mesei. Cu o linie flexibilă și un creion în mână, ca și când ar fi lucrat pe o suprafață plană, reuni printr-o linie Mascat cu Ma-Yumba, și printr-o a doua linie Ma-Yumba cu Spitzberg. Pe aceste două linii, în mijlocul fiecăreia, ridică două perpendiculare a căror întretăiere se făcu exact în centrul cercului.

Acest centru cădea în Mediterană, între Sicilia și Capul Bon, foarte aproape de insula Pantelleria.

— Aici... unchiule... aici! spuse Juhel.

Și după ce stabili cu grijă meridianul și paralela, adăugă răspicat:

— Treizeci și șapte grade douăzeci și șase minute latitudine nordică și zece grade treizeci și trei minute longitudine la est de meridianul Parisului.

— Dar se află acolo vreo insuliță?... întrebă Gildas Tregomain.

— Trebuie să fie una, răspunse Juhel.

— Dacă se află una?... Te cred, luntrașule, spuse și jupân Antifer, te cred!... Ah, mii de milioane de miliarde de catralioane de blesteme!... Asta mai lipsea!!!

Și urlând o înjurătură cu un glas atât de cumplit încât se cutremurară geamurile, ieși din odaia Enogatei, se închise în a lui și toată ziua nu-l mai văzu nimeni.

Capitolul XVI
Capitol urmând a fi consultat de către acei strănepoți ai noștri care vor trăi peste câteva sute de ani

Dacă nu era cu totul și cu totul nebun, ce să fi însemnat această purtare a lui în clipa când aflase adevărata poziție a insuliței numărul patru, aceea pe care era îngropată comoara lui Kamylk-Pașa?

În zilele următoare – cu totul și de necrezut schimbat – Pierre-Servan-Malo își reluase obiceiurile, plimbările pe metereze și pe cheiuri, fumându-și pipa, sfărâmând pietricele în dinți. Un fel de zâmbet drăcesc îi înghețase parcă pe buze. Nu pomenea în niciun chip de comoară, nici de călătoriile făcute, nici de vreuna viitoare, ultima, pentru a pune mâna pe milioanele atât de căutate!

Gildas Tregomain, Nanon, Enogate și Juhel nu se puteau dumeri. Se așteptau ca în fiecare clipă el să le poruncească „La drum!" și nu le poruncea!...

— Ce-i cu el? întreba Nanon.

— S-a schimbat, răspundea Juhel.

— Poate că-i e teamă de căsătoria cu domnișoara Talisma Zambuco! își dădu cu părerea luntrașul. Dar... Nu poți să dai cu piciorul la atâtea milioane!...

Pe scurt, se vedea bine o răsturnare neașteptată în gândurile maluinului și acum Gildas Tregomain era cel care „o făcea pe Antiferul". El era acum cel chinuit de pofta aurului! Era firesc, de altfel... Adică cum?... Atunci când nu știai dacă găsești sau nu o insuliță, alergai să o cauți și de când știi unde îi este locul, nici gând să pornești la drum!...

Luntrașul îl bătea tot timpul la cap pe Juhel.

— La ce bun? îi răspundea tânărul căpitan. Îi spunea blajinei Nanon:

— Ei, lăsați mai bine comoara aia acolo unde este! Îi spunea și Enogatei:

— Zău, micuțo, treizeci și trei de milioane în buzunarul tău!

— Uite, domnule Tregomain, treizeci și trei de sărutări!... Astea valorează mai mult!...

În cele din urmă se hotărî să-l întrebe pe jupân Antifer și așa și făcu, exact la două săptămâni de la ultima întâlnire.

— Ei... și insulița?... îi spuse el.

— Care insuliță, luntrașule?

— Insulița din Mediterană!... Eu cred că există!...

— Dacă există, luntrașule?... Există... De asta sunt mai sigur decât de existența ta și a mea!

— Atunci de ce nu o pornim?...

— S-o pornim, marinar de apă dulce?... Să așteptăm atunci să ne crească mai întâi înotătoare!

Ce să fi însemnat un asemenea răspuns? Gildas Tregomain își frământa mintea să înțeleagă. Dar nu pierdea speranța! La urma urmelor, cele treizeci și trei de milioane nu erau pentru el, erau pentru copii!?... Îndrăgostiții... îndrăgostiții nu se gândesc niciodată la ziua de mâine!... Tu trebuie să te gândești pentru ei!

Pe scurt, îi bătu atât de mult la cap pe toți, încât într-o bună zi jupân Antifer îi spuse:

— Așadar, tu ești cel care vrei să plecăm?...

— Da, prietene, eu.

— Părerea ta este că „trebuie”...

— Trebuie... și mai bine azi decât mâine!

— Fie... să plecăm!

Și cu ce ton rosti maluinul acest ultim cuvânt!

Dar înainte de plecare, se cuvenea să ia o hotărâre în privința bancherului Zambuco și a notarului Ben-Omar. Calitatea lor de colegatar și executor testamentar îl obliga pe jupân Antifer: 1 – să le dea de știre că a descoperit unde se află insulița numărul patru; 2 – să-i poftească să fie prezenți în cutare zi pe susnumita insuliță, unul pentru a-și primi partea, celălalt comisionul.

Jupân Antifer fu cel care, și mai mult decât luntrașul, ținu ca totul să se petreacă corect. Ca urmare, neîntârziat fură expediate două telegrame la Tunis și Alexandria, dând întâlnire celor interesați în ziua de 23 octombrie în Sicilia, la Girgenti, orașul cel mai apropiat de locul unde se afla această ultimă insuliță,

pentru a-şi lua în primire comoara. Cât despre reverendul Tyrcomel, partea ce i se cuvenea avea să-i fie trimisă la timpul şi locul potrivit, şi dacă îi era teamă că o să-i ardă mâinile, nu avea decât să-şi arunce milioanele în Forth!

De Sauk nu era cazul să se ocupe. Nu-i datorau nimic şi merita să-şi sfârşească liniştit cei câţiva ani de puşcărie în temniţele din Edinburgh. Călătoria odată hotărâtă, nimeni nu se miră că, de data asta, Gildas Tregomain fu cel care vru să meargă. Mai ciudat ar fi părut dacă Enogate nu ar fi mers. Era limpede că Juhel nu s-ar fi despărţit – la numai două luni de la căsătorie – de soţia lui, şi nici Enogate nu ar fi stat la îndoială o clipă să-l urmeze.

Cât va ţine această nouă cercetare? Oh, cu siguranţă că foarte puţin timp! Doar se duceau şi veneau. Nu era vorba să caute un al cincilea document. Era sigur că bogatul paşă nu mai adăugase şi alte verigi la lanţul lui de insulişe, destul de lung şi aşa. Nu! Documentul spunea răspicat că întreaga comoară era îngropată sub una din stâncile de pe insuliţa numărul patru şi această insuliţă, din punct de vedere matematic, se situa în punctul calculat, adică între coasta Siciliei şi insula Pantelleria.

— Totuşi, trebuie că este cu totul neînsemnată dacă nu figurează pe hărţi, remarcă Juhel.

— S-ar putea! răspunse jupân Antifer rânjind drăceşte. Era de neînţeles!

Hotărâră, în primul rând, să călătorească cu cele mai rapide mijloace de locomoţie, adică pe cât era cu putinţă cu trenul. Exista încă de pe atunci o linie directă, străbătând Franţa şi Italia, de la Saint-Malo până la Neapole. Nu trebuiau să se gândească la cheltuieli, fiindcă aveau să pună mâna cam pe treizeci de milioane.

În dimineaţa zilei de 16 octombrie călătorii, care plecau cu primul tren, îşi luară rămas bun de la Nanon. La Paris, unde nici măcar nu făcură un popas, luară rapidul Paris-Lyon, trecură frontiera franco-italiană, nu văzură absolut nimic din Milano, nici din Florenţa, nici din Roma, şi ajunseră la Neapole în seara zilei de 20 octombrie. Gildas Tregomain era tot atât de încrezător în reuşita acestei noi călătorii, pe cât era de istovit de

cele o sută de ore de hurducătură într-un vagon de cale ferată.

Chiar de a doua zi, părăsind hotelul *Victoria,* jupân Antifer și Gildas Tregomain, Juhel și Enogate s-au îmbarcat pe un vas care pleca la Palermo, și după o plăcută călătorie de o zi debarcară în capitala Siciliei.

Să nu vă închipuiți că a fost cumva vorba de vizitarea unor minunății! De data aceasta lui Gildas Tregomain nici prin gând nu-i mai dădea să ducă cu el din această călătorie vreo amintire, nici să ia cucernic parte la acele vestite vecernii siciliene de care auzise vorbindu-se. Nu, pentru el, în gândul lui, Palermo nu era vestita cetate cucerită pe rând de normanzi, francezi, spanioli, englezi... Era doar punctul de plecare a trăsurilor publice, al diligențelor sau poștalioanelor care merg de două ori pe săptămână, în nouă ore, la Corleone și tot de două ori pe săptămână, în douăsprezece ore, de la Corleone la Girgenti.

Or, călătorii noștri la Girgenti aveau treabă și acolo, în acea veche cetate, pe numele ei Agrigente, situată pe coasta meridională a insulei, dăduseră întâlnire bancherului Zambuco și notarului Ben-Omar.

Poate că, totuși, acest mijloc de călătorie nu era ferit de unele greutăți sau accidente? Drumurile diligențelor nu sunt totdeauna prea sigure. Mai sunt încă tâlhari în Sicilia și au să fie totdeauna. Răsar ca măslinii sau ca aloeșii...

Oricum, diligența a plecat a doua zi și călătoria s-a desfășurat fără piedici. Au sosit la Girgenti în seara zilei de 24 octombrie, și chiar dacă nu ajunseseră la capăt, nu mai erau departe...

Bancherul și notarul sosiseră la întâlnire, unul din Alexandria, celălalt din Tunis. O, nestinsă sete de aur, de câte ești tu în stare!

Când s-au văzut, cei doi colegatari nu și-au spus decât atât:

— De data asta, este sigur?...

— Sigur!

Dar cât de tăios răspunsese jupân Antifer și ce priviri ironice în ochii lui! Ca să găsești un vas la Girgenti, nu trebuia nici să te ostenești, nici să pierzi vremea. În acest port nu era lipsă de pescari, nici chiar de vase de cabotaj– balanse, tartane, feluci, speronare și alte felurite mostre ale marinei mediteraneene.

De altfel, nu era vorba decât de o scurtă plimbare pe mare, asemănătoare unei excursii de patruzeci de mile la vest de coastă. Cu un vânt prielnic, plecând chiar în seara aceea, ar fi putut fi a doua zi la locul respectiv, exact la timp pentru a face calculul înainte de prânz.

Au închiriat un vas care se numea *Providenza*. Era o felucă – mică ambarcaţie de pe Mediterana, uşoară şi îngustă, cu pânze şi vâsle, cu un tonaj de treizeci tone, comandată de un bătrân lup de mare – *lupus maritimus* – care bătea aceste ţinuturi de cincizeci de ani. Dacă le cunoştea?... Ar fi putut pluti cu ochii închişi de la Sicilia până la Malta, de la Malta până la litoralul tunisian!

— Este absolut de prisos să-i spunem ce o să facem, Juhel.

Şi Juhel socoti părerea luntraşului foarte cuminte!

Comandantul felucii se numea Jacopo Grappa. Şi hotărât lucru, fiindcă norocul trecuse de partea moştenitorilor lui Kamylk-Paşa, chiar dacă acest Jacopo Grappa nu vorbea curgător franţuzeşte, o rupea destul de binişor pentru a înţelege şi a se face înţeles.

Şi apoi, o altă fericire, o fericire care parcă sfida! Era în octombrie, aproape în iarnă... Existau o mie de motive ca timpul să fie nefavorabil călătorilor noştri... marea frământată... cerul acoperit... Ei bine, nu! Frigul pişca puţin, aerul era uscat, dinspre ţărm adia un vânticel, şi când *Providenza* porni la drum, o lună minunată îşi revărsa razele peste înalţii munţi ai Siciliei.

Jacopo Grappa nu avea decât cinci oameni în echipaj, echipaj care se pricepea la manevrarea felucii. Vasul, destul de uşor, aluneca lin pe întinsul liniştit al apei, atât de liniştit încât nici Ben-Omar nu suferi de rău de mare. Nu avusese niciodată parte de o atât de norocoasă călătorie!

Noaptea trecu fără întâmplări deosebite şi zorile vesteau o zi minunată!

Uluitor acest Pierre-Servan-Malo! Se plimba pe punte cu mâinile în buzunare, cu luleaua în gură, părând cu totul indiferent la cele din jur. Când îl vedea aşa, lui Gildas Tregomain, care fierbea, nu-i venea să-şi creadă ochilor. El stătea în faţă; Enogate şi Juhel, unul lângă altul. Tânăra femeie trăia

din plin farmecul acestei călătorii. Ah, dacă ar fi putut să-și urmeze soțul peste tot unde aveau să-l ducă îndatoririle meseriei lui de căpitan de cursă lungă!

Din când în când, Juhel se apropia de timonier, cerceta direcția pe care o urmau, adică dacă *Providenza* mergea într-adevăr către vest.

Ținând seama de viteză, socotea că pe la orele unsprezece feluca trebuia să ajungă în locurile atât de dorite. Apoi se întorcea lângă Enogate, din care pricină Gildas Tregomain îl certă de câteva ori.

— Nu pierde atâta timp cu nevastă-ta, Juhel, și vezi ceva mai mult de treburile noastre!

Luntrașul spunea acum „treburile noastre", și – vai – cât era de schimbat! Dar oare nu în interesul acestor copii?

La orele zece, nici urmă de uscat. Și, de altfel, în această parte a Mediteranei, între Sicilia și Capul Bon, nu întâlnești o altă insulă, cât de cât mai mare, decât Pantelleria. Dar nu era vorba de o insulă ci de o insuliță, o simplă insuliță, și în larg nu se vedea nici măcar o fărâmă de așa ceva!

Când îl priveau pe jupân Antifer, bancherul și notarul abia dacă puteau să-i zărească, prin vălătucii de fum albăstrui ai pipei umplute până la refuz, ochii fulgerând, gura rânjind până la urechi!

Jacopo Grappa nu pricepea încotro îi îndreaptă călătorii vasul. Aveau de gând oare să meargă către litoralul Tunisului? De fapt, puțin îl interesa. Îl plăteau bine ca s-o ia către vest, deci o s-o ia într-acolo, până când o să-i spună să întoarcă.

— Atunci, îi spuse el lui Juhel, merge mereu vest, mereu așa?...

— Da.

— *Va bene!* Și mergea *bene*.

La orele zece și un sfert, Juhel, cu sextantul lui în mână, făcu primul calcul și își dădu seama că feluca se afla la 37°30' latitudine nordică și 10°33' longitudine estică. Pe când calcula, jupân Antifer îl privea pieziș, clipind din ochi.

— Ei, Juhel?...

— Suntem chiar pe longitudine, unchiule, și nu trebuie decât

să coborâm câteva mile spre sud!

— Atunci să coborâm, nepoate, să coborâm!... Cred, de altfel, că nu vom coborî niciodată destul!

Înțelegeți ceva, dacă puteți, din spusele celui mai de seamă dintre maluinii trecuți, prezenți și viitori!

Feluca se întoarse în așa fel încât să se poată apropia de Pantelleria.

Cu ochii mijiți, buzele strânse, bătrânul căpitan făcea fel de fel de presupuneri. Astfel că, aflându-l pe Gildas Tregomain lângă el, nu se putu stăpâni și îl întrebă încetișor ce căutau prin acele locuri.

— O batistă pe care am pierdut-o pe aici! răspunse luntrașul, ca un om care începe să-și iasă din răbdări, oricât de potolit ar fi fost.

— Va bene, signor!

La douăsprezece fără un sfert încă nu apărea în zare nicio îngrămădire de stânci. Și totuși, *Providenza* se afla fără îndoială pe locul insuliței numărul patru.

Și cât vedeai cu ochii... nimic... nimic!...

Pe șarturile de la tribord, Juhel se cățără în vârful catargului. De acolo putea cuprinde cu privirea un orizont de aproximativ douăsprezece-cincisprezece mile...

Nimic... și iar nimic!

Când coborî, îl întâmpină Zambuco, cu notarul lângă el, și întrebă îngrijorat:

— Insulița numărul patru?...

— Nu se vede!

— Ești sigur de calculele pe care le-ai făcut?... adăugă jupân Antifer cam în zeflemea.

— Absolut sigur, unchiule!

— Atunci, am putea crede, nepoate, că nu mai știi nici măcar să faci niște calcule...

Tânărul căpitan se simți jignit și văzând cum i se urcă sângele în obraz, Enogate îl potoli cu un gest rugător.

Crezând că trebuie să spună ceva, Gildas Tregomain se adresă bătrânului comandant:

— Grappa?...

— La ordinele dumneavoastră.

— Căutăm o insuliță...

— Și, signor.

— Este vreuna prin părțile astea?...

— Una insuliță?...

— Da.

— Una insuliță, spuneați voi?...

— O insuliță... o insuliță! repetă jupân Antifer ridicând din umeri, înțelegi?... O drăguță de insuliță!... insu... insulitică...! Tot nu pricepi?

— Iertați la mine, excelență... Adevărat... căutați... voi una insuliță?...

— Da... răspunse apăsat Gildas Tregomain. Este pe aici vreuna?...

— Nu, signor.

— Nu?...

— Nu!... Dar una fost... și văzut la mine... chiar debarcat a sua suprafață!...

— Pe suprafața ei?... repetă luntrașul.

— Dar el a dispărute.

— Dispărut?... strigă Juhel.

— Și, signor... de treizeci și unu ani... la zi di Santa Lucia!...

— Și ce insulă era asta? întrebă Gildas Tregomain.

— Ei, mii de luntri, luntrașule, strigă jupân Antifer, era insuliță, mai bine zis, insula Iulia!

Insula Iulia!... Abia acum se dumeri Juhel.

Da, într-adevăr, insula Iulia sau Ferdinandea sau Hotham sau Graham, sau Nerita – cum vă place să-i spuneți – apăruse în acest loc la 28 iunie 1831. Cum te-ai fi putut îndoi de existența ei? Căpitanul napolitan Corrao era de față la erupția marină care o scosese la iveală. Prințul Pignatelli văzuse și el coloana care strălucea în mijlocul insulei nou-născute, ca o jerbă de focuri de artificii. La rândul lor, căpitanul Irton și doctorul John Davy fuseseră martori la acest extraordinar fenomen. Timp de două luni, insula, acoperită de zgură și nisip fierbinte, nu putu fi călcată de picior omenesc. Era de fapt, numai fundul submarin, împins de o forță plutonică la suprafața apelor, prin erupție.

Apoi, în luna decembrie 1831, masivul stâncos se scufundase, insula dispăruse şi nu mai rămăsese nicio urmă din ea în această parte a mării.

Tocmai în acest timp, atât de scurt, ghinionul îi adusese pe Kamylk-Paşa şi pe căpitanul Z6 în această parte a Mediteranei. Ei căutau o insulă necunoscută şi, cerule!... dăduseră tocmai peste cea care apăruse în iunie, pentru ca să dispară în decembrie! Şi acum, preţioasa comoară zăcea în fundul unei prăpăstii, la o adâncime de o sută de metri. Milioanele pe care reverendul Tyrcomel avusese de gând să le distrugă, fuseseră distruse, natura împlinind această operă moralizatoare, şi nu mai era de temut că aurul acela răufăcător se va răspândi vreodată în lume!

Dar trebuie să spunem că jupân Antifer ştia! Când cu trei săptămâni mai înainte Juhel îi spusese că insuliţa numărul patru se afla între Sicilia şi Pantelleria, îşi dăduse numaidecât seama că era vorba de insula Iulia. Pe când era încă începător în ale marinei, cutreierase destul de mult aceste locuri şi cunoştea foarte bine dublul fenomen care se întâmplase în 1831, apariţia şi dispariţia unei insuliţe efemere, scufundată acum la o adâncime de trei sute de picioare!... Acest lucru odată şi definitiv stabilit, după un acces de năprasnică furie, cea mai cumplită din viaţa lui, se resemnase, îşi luase gândul pentru totdeauna de la comoara lui Kamylk-Paşa!... Iată de ce nu mai pomenea de o ultimă călătorie de cercetare. Şi dacă, împins de Gildas Tregomain, intrase la cheltuieli pentru o nouă călătorie, era numai din amor-propriu, numai ca să nu rămână el cel mai păcălit dintre toţi în această afacere... Şi dacă dăduse bancherului Zambuco şi notarului Ben-Omar întâlnire la Girgenti, o făcuse tocmai ca să le dea o lecţie, pe care o meritau, de altfel, pentru necinstea lor faţă de el...

Aşa că, întorcându-se către bancherul maltez şi notarul egiptean, le spuse:

— Desigur!... Milioanele sunt aici... sub picioarele noastre, şi dacă vreţi să vă luaţi partea, nu aveţi de făcut decât un salt!... Haideţi! Poftim în apă, Zambuco!... În apă, Ben-Omar!

Şi abia în această clipă cele două personaje îşi dădură seama

și le păru rău că se lăsaseră prinși în cursă de invitația jupânului Antifer, acum, când neînduplecatul maluin îi copleșea cu ironiile lui, uitând că și el se arătase tot atât de lacom ca și ei în goana după comoară!...

— Acum, direcția spre est, strigă Pierre-Servan-Malo, și în drum spre casă!

— Unde o să trăim atât de fericiți... spuse Juhel.

— Chiar și fără milioanele pașei! spuse Enogate.

— Păi... dacă nu mai avem încotro! adăugă Gildas Tregomain, pe un ton de caraghioasă resemnare.

Înainte de a pleca, tânărul căpitan, numai din curiozitate, vru să arunce sonda în acel loc...

Jacopo Grappa îi dădu ascultare clătinând din cap, și când frânghia atinse o lungime de trei sute-trei sute cincizeci picioare, plumbul se izbi de o masă rezistentă...

Era insula Iulia... Era insulița numărul patru, pierdută la acea adâncime!

La ordinul lui Juhel, feluca își schimbă direcția. Vântul fiindu-i potrivnic, trebui să plutească toată noaptea, cam în zigzag, până ajunse în port, fapt ce prilejui nefericitului Ben-Omar ultimele optsprezece ore de rău de mare.

Era destul de târziu dimineața când *Providenza* ancoră la cheiul din Girgenti, după această păguboasă căutare.

În clipa însă în care pasagerii erau pe punctul de ași lua rămas bun de la bătrânul căpitan, acesta se apropie de jupân Antifer și îi spuse:

— Excelență!...

— Ce dorești?...

— Am... unul lucru să vă spun...

— Spune... prietene... spune...

— Signor, nu este orice speranța perduta!... Pierre-Servan-Malo se îndreptă din șale și un fulger de nemăsurată lăcomie îi aprinse privirea.

— Orice speranță?... răspunse el.

— Da... excelență!... Insula Iulia a dispăruta la finele de la anul 1831, dar...

— Dar...

— Din ano 1850 începe să urce...

— La fel ca barometrul meu când se îndreaptă vremea! strigă jupân Antifer izbucnind într-un puternic hohot de râs. Din nefericire, când insula Iulia o să... apară din nou... cu milioanele ei... cu milioanele noastre... noi nu vom mai fi de mult... nici măcar tu, luntraşule, chiar de ai muri de mai multe ori centenar!...

— Ceea ce n-aş crede! replică fostul căpitan al *Fermecătoarei Amelie*.

Şi pare-se că spusele bătrânului marinar erau adevărate. Insula Iulia urcă încet-încet la suprafaţa Mediteranei...

Aşa fiind, cu câteva secole mai târziu am fi putut, poate, da un alt deznodământ acestor uimitoare peripeţii ale jupânului Antifer!

{1} Soi de tutun din Orient.

{2} Marinar francez, născut la Saint-Malo. S-a remarcat în războaiele din timpul lui Ludovic al XIV-lea.

{3} Navigație pentru transportul de mărfuri de la un port la altul, de-a lungul coastei.

{4} Preot mahomedan.

{5} Auber Jacques — compozitor francez (1689-1753).

{6} Personaj mitologic, nimfa preschimbată în laur în clipa în care era să fie prinsă de Apollo.

{7} Bucată muzicală vocală sau instrumentală, compusă din patru părți.

{8} Omar — în limba franceză — rac; de aici aluzia la cleşte.

{9} Timonierul (n.a.).

{10} Zânele apelor, în mitologia germană.

{11} Denumirea unei părți din vechea Galie, unde se află acum Bretania.

{12} Esență a unor arbori, folosită la fabricarea lacurilor.

{13} În sinea lui (în limba italiană).

{14} Aici și acum (în limba latină în text).

{15} Membri ai unei secte religioase din India și Persia.

{16} Dans în doi timpi, de origină provensală, la modă în sec. XVII și XVIII.

{17} Vas de pământ poros, în care apa se răcește prin evaporare.

{18} Sfânta foame (în limba latină).

{19} Minunata Africa (în limba latină, în text).

{20} Naturalist american, a studiat la fața locului limba simiană și a trăit câteva luni, în pădurile Guineei, viața maimuțelor. (n.a.)